

Täysistunto

Keskiviikko 15.10.2025 klo 14.00—21.28

Täysistunto alkoi klo 14.00. Täysistunto päättyi klo 21.28.

Puhetta johtivat puhemies Jussi Halla-aho (14.00—16.01 ja 18.00—19.58), toinen varapuhemies Tarja Filatov (16.01—18.00) ja ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko (19.58—21.28).

1. Nimenhuuto

Nimenhuutoraportti Liite 1A

Toimitettiin nimenhuuto.

2. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi kansalaisuuslain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 19/2025 vp

Valiokunnan mietintö HaVM 19/2025 vp

Toinen käsittely

Puhemies Jussi Halla-aho: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 2. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotus, jonka sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä. Keskustelu asiasta päättyi 14.10.2025 pidetyssä täysistunnossa.

Keskustelussa edustaja Anna Kontula on edustaja Jenni Pitkon kannattamana ehdottanut, että lakiehdotus hylätään.

Tulkki esitti selonteon ruotsiksi.

Selonteko hyväksyttiin.

Lakiehdotuksen hyväksyminen ”jaa”, hylkääminen ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 103, ei 58; poissa 38 (äänestys 1).

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyn, hallituksen esitykseen HE 19/2025 vp sisältyvän lakiehdotuksen. Lakiehdotuksen toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

3. Välikysymys suurtyöttömyydestä

Välikysymys VK 5/2025 vp

Pöytäkirja PTK 96/2025 vp

Ainoa käsittely

Puhemies Jussi Halla-aho: Ainoaan käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 3. asia. Nyt annetaan vastaus edustaja Antti Kaikkosen ynnä muiden välikysymykseen VK 5/2025 vp suurtyöttömyydestä.

Työministeri Matias Marttisen vastauksen ja edustaja Antti Kaikkosen puheenvuoron jälkeen välikysymyskeskustelu käydään etukäteen varattujen puheenvuorojen osalta nopeatahtisena. Aluksi pidetään yksi ryhmäpuheenvuorokierros, jossa puheenvuorojen pituus on enintään viisi minuuttia. Muut ennakolta varatut puheenvuorot käytetään ryhmäpuheenvuorojärjestyksessä, ja niiden pituus on enintään viisi minuuttia. Puhemiesneuvosto suosittaa, että nopeatahtisen keskusteluosuuden jälkeenkin pidettävät puheenvuorot kestävät enintään viisi minuuttia. Lisäksi voin myöntää harkitsemassani järjestyksessä vastauspuheenvuoroja. — Ministeri Marttinen, olkaa hyvä.

Keskustelu

14.02 Työministeri Matias Marttinen: Kiitoksia, arvoisa herra puhemies! Tämä hallitus toteuttaa niitä uudistuksia, joita Suomi on kipeästi kaivannut jo vuosikausia. Kaikille tällä hetkellä työtä etsiville tai työnsä puolesta pelkääville haluan sanoa: tämä hallitus ottaa valitsevan tilanteen vakavasti. Me teemme uudistuksia, jotta mahdollisimman monelle löytyisi työpaikka. Me toteutamme toimia, jotta kaikkiin tehtäviin löytyisi tekijä.

Mutta, arvoisa puhemies, olosuhteet ovat kuitenkin haasteelliset. Tämä olisi myös oppositiolta rehellistä myöntää. [Vasemmalta: Kyllä se myönnetään!] Talouden rakenteet ovat tähän mennessä jääneet Suomessa uudistamatta. Se on aiheuttanut valtavan elintaso-kuilun ja eron työllisyydessä verrattuna muihin Pohjoismaihin, joissa vastaavasti on tartuttu toimeen jo vuosia sitten. Toisaalta monissa Etelä-Euroopan maissa työllisyystilanne on Suomea parempi, koska maat ovat voineet käyttää kymmeniä miljardeja euroja julkisia varoja talouden elvytykseen ja työllisyyden ylöspumppaukseen. Tällaiseen vakavasti velkaantuneella Suomella ei ole mahdollisuutta. Hallitus aloitti työnsä tilanteessa, jossa työllisyysastetrendi oli kääntynyt laskuun jo vuoden 2022 lopulla — siis edellisen hallituksen aikana. Aikaisempi hallitus velkaelvytti rajusti. Samalla työllisyyttä lisääviä uudistuksia jätettiin tekemättä ja haudattiin työryhmiin. Tällaistaakaan mahdollisuutta tällä hallituksella ei enää ole. Vanhalla reseptillä ei kerta kaikkiaan voida enää jatkaa. Myös geopolitiikan epävarmuus koettelee Suomea tällä hetkellä. Ukrainan sodan jatkuminen ja kauppapolitiikan jännitteet vaikuttavat suoraan taloustilanteeseemme. Kansainväliselle markkinatilanteelle Suomen hallitus ei voi mitään. Mutta kaikki se, mitä omin voimin voimme tehdä, tehdään.

Herra puhemies! Kansainvälinen tilanne korostaa voimakkaasti tarvetta hallituksen tekemille uudistuksille. Olemme uudistaneet suomalaisia työmarkkinoita, jotta yhä useampi yritys uskaltaa palkata lisää työntekijöitä. Olemme muuttaneet sosiaaliturvaa ja verotusta siten, että työnteko on aina kannattavaa. Suomen kilpailukykyä on parannettu määrätietoisilla poliittisilla päätöksillä. Hallitus edistää reilua kilpailua markkinoilla, turvaa puhtaan ja edullisen energian saantia ja panostaa tutkimukseen ja tuotekehitykseen. Hallitus myös sujuvoittaa luvitusta, purkaa byrokratiaa ja vie eteenpäin historiallisen hankintalain uudistuksen, jolla lisätään kilpailua ja avataan mahdollisuuksia paikallisille yrittäjille. On täysin oikein, että ihmisille jää omasta palkastaan suurempi osa omaan taskuun. Siksi kevennäm-

Pöytäkirja PTK 96/2025 vp

me työn verotusta koko hallituskauden aikana noin 1,6 miljardilla eurolla. Houkuttelemme huippuosaajia Suomeen myös muualta parantamalla heidän verokannustintaan. Myös yritysten investoinneissa veropolitiikka on keskiössä. Siksi hallitus on ottanut käyttöön verokannustimen puhtaan teollisuuden investoinneille. Siksi yhteisöveroa kevennetään. Hallituksen viesti yrityksille on: tervetuloa investoimaan Suomeen.

Suomen tulevaisuuden perusta on työnteossa ja yrittäjyydessä. Toteuttamamme työmarkkinauudistukset kohdistuvat ennen kaikkea suomalaisiin pk-yrityksiin. Näissä yrityksissä hyödytään muutoksista eniten, ja siellä on paljon potentiaalia kasvaa. Paikallinen sopiminen on viimein mahdollista jokaisella työpaikalla. Poliittisille lakoille on viimeinkin asetettu rajat. Työmarkkinauudistuksilla joustavoitetaan työmarkkinoita, kevennetään yritysten hallinnollista taakkaa, kannustetaan työllistämään rohkeasti. Hallitus toteuttaa myös monia veromuutoksia, joilla vahvistetaan startup-yritysten kasvunäkymää Suomessa. Hyvät vasemmisto-opposition edustajat, tiedättekö, miksi nämä kaikki uudistukset tehdään? [Miapetra Kumpula-Nattrin välihuuto] Ne tehdään, jotta yhä useampi suomalainen pääsee töihin, [Välihuutoja vasemmalta] jotta useampi suomalainen yritys voi todeta, että kyllä, kannattaa palkata uusi työntekijä, ja jotta yhä useampi omistaja ajattelisi: Suomeen kannattaa investoida. [Antti Lindtmanin välihuuto]

Arvoisa herra puhemies! Hallitus katsoo vahvasti tulevaisuuteen ja panostaa tutkimukseen ja tuotekehitykseen. Pelkästään ensi vuonna rahoitus kasvaa 255 miljoonaa euroa. Lisäksi turvaamme kasvuyritysten rahoitusta muun muassa pääomittamalla Teollisuussijoitus-konsernia ja madaltamalla yritysten listautumiskynnystä. Yritysten rahoituksen saanti ei voi olla kasvun esteenä. Siksi hallitus perkaa läpi nyt myös pankkisääntelyä unohtamatta hallitusohjelman mukaista investointiohjelmaa. Ensi vuoden budjetissa tämän ohjelman valtuudet ja määrärahat nousevat yhteensä jo 3,9 miljardiin euroon. Lisäksi hallitus valmistelee lokakuun loppuun mennessä jälleen uutta kasvupakettia, jonka tavoitteena on käynnistää investointeja yritys kentässä. [Antti Lindtmanin välihuuto]

Herra puhemies! Hallitus toteuttaa siis merkittäviä kasvu- ja työllisyysuudistuksia. Ongelma tuntuukin olevan se, että nämä lukuisat toimenpiteet eivät kelpaa oppositiolle. Rohkeus ei kelpaa, uudistaminen ei kelpaa. [Eduskunnasta: Tulokset ei kelpaa!] Erityisesti keskustan osalta tämä herättää ihmetystä. Hallitushan tekee juuri niitä uudistuksia, joita keskustasta on itsekin toivonut vuosien aikana. Jos te oppositiossa olette huolissanne Suomen vaikeasta työllisyystilanteesta, niin silloin ainoa johtopäätös on se, että tukekaa hallituksen esittämiä uudistuksia, [Antti Kurvisen välihuuto] joita on vain siirretty eteenpäin vuosikymmenten ajan. Päätösten lykkäämiseen ei enää ole aikaa. Meidän on toimittava nyt.

Arvoisa puhemies! Meillä on edessämme paljon hyviä näkymiä, joiden vahvistamiseen hallitus on kaikessa toiminnassaan sitoutunut. Suomessa on edelleen yli kaksi ja puoli miljoonaa työllistä, yli kaksi ja puoli miljoonaa ihmistä, joilla on työtä ja toimeentuloa. Työttömiä työnhakijoita on tällä hetkellä noin 327 000. [Vasemmalta: Ja lisää tulee!] Se on ehdottomasti liian paljon. Työttömyystilanne on juuri nyt vaikea, mutta toivon se ei ole. [Aki Lindénin välihuuto] Jokaiselle nyt työtä vailla olevalle viestimme on se, että valoa on jo näkyvissä taloudessa. Me pääsemme tästä kohti parempaa. Ministeriön arvion mukaan työllisten määrä kääntyy kasvuun loppuvuodesta ja työttömien määrä laskuun ensi vuoden puolella. [Vasemmalta: Montakin työllistä?] Jo nyt on havaittavissa työtuntien määrän kasvu koko talouden tasolla. Lisäksi talouskasvu vahvistuu ensi vuoteen mennessä, mikä luo tilaa vahvemmalle työllisyydelle.

Pöytäkirja PTK 96/2025 vp

Vallitsevaa tilannetta helpottaakseen hallitus myös päätti syksyn budjettiriihessä erillisestä työllisyyspaketista, jonka osana kohdennettiin 30 miljoonaa euroa nuorten työllistymisaseteliin, jotta saisimme useammalle nuorelle väylän auki siihen ensimmäiseen työpaikkaan. [Timo Heinonen: Kuulostaa järkevältä!] Nuoren oman elämänpolun kannalta tällä on valtava merkitys. Inhimillinen kärsimys on suurta, jos nuorten luottamus omaan tulevaisuuteensa horjuu. Helpotamme myös työttömyysturvalla opiskelua ja teemme toimia yksityisyrityksien tilanteen helpottamiseksi. Työllisyysaste Suomessa on edelleen yli 70 prosenttia ja 20–64-vuotiaiden työllisyysaste on varsin korkea sekin, 75,7 prosenttia. Työllisten määrä on siis pysynyt varsin korkealla tasolla.

Arvoisa puhemies! Investointeja tehdään tällä hetkellä ympäri Suomen ja lisää on tulossa. Suomalaisten ostovoima on parantunut merkittävästi, kun korot ovat laskeneet, palkat ovat nousseet ja työn verotusta kevennetään. [Vasemmalta: Kiitos ay-liikkeeseen!] Puhtaan siirtymän investointien verohyvitykseen tuli yrityksiltä huimat 54 hakemusta, ja niissä esitettyjen investointihankkeiden volyymi on yhteensä yli 20 miljardia euroa. Yrityksiä kiinnostaa tällä hetkellä Suomi investointikohteena: Fazerin suklaatehdas Lahteen 400 miljoonaa euroa, Imatralla Nordic Nano Group tavoitteenaan 200 uutta työntekijää, [Eduskunnasta: Kaksi vuotta jarrua!] meriteollisuuden ja puolustusteollisuuden saralla todella mitavia uutisia ympäri Suomen. Investoinnit muuttuvat työpaikoiksi.

Herra puhemies! Viime viikolla saimme historiallisia, hienoja uutisia, kun tasavallan presidentti Alexander Stubb ja pääministeri Petteri Orpo matkustivat Yhdysvaltoihin ja solmivat sopimuksen jäänmurtajien jättikaupasta. Kauppojen eteen on tehty töitä koko tämä hallituskausi [Mika Lintilän välihuuto] myös meillä työ- ja elinkeinoministeriössä. Kyse on miljardien tilauksesta ja valtavasta työllisyysvaikutuksesta — jopa 10 000 henkilötyövuotta — niin telakoilla kuin alihankintaketjuissa, sadoissa yrityksissä. Tämä on myös vahva muistutus siitä, että suomalaiselle osaamiselle on maailmalla kysyntää. [Antti Lindtman: Juuri näin!] Kaikki menestyksen edellytykset meillä on tällä hetkellä olemassa.

Herra puhemies! Kaikki tämä kertoo siitä, että vaikeasta taloustilanteesta mennään läpi. Me teemme kaiken mahdollisen, jotta talouden ja työllisyyden kehitystä saadaan vahvistettua. Ja viimeisenä, hyvät kansanedustajat: me emme anna periksi. [Timo Heinonen: Voidaan äänestää! — Naurua]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia, ministeri. — Sitten välikysymyksen ensimmäinen allekirjoittaja, edustaja Kaikkonen, olkaa hyvä.

14.12 Antti Kaikkonen kesk: Arvoisa puhemies! Kun on synkkää ja pimeää, kaikki valo on tervetullutta. Jäänmurtajasopimus voi tuoda Suomeen paljon työpaikkoja tulevaisuudessa, ja jokainen työpaikka on ilman muuta tarpeen. Iso kiitos kuuluu meriteollisuuden yrityksille työntekijöineen. Omintakeinen osaaminen kantaa. Tunnustus pitää antaa myös presidentti Stubbille, hallitukselle ja kaikille, jotka ovat vuosien varrella asiaa edistäneet. Tämä oli tervetullut työvoitto isänmaalle.

Valitettavasti Amerikan uutiset eivät yksin muuta ihmisten arjen tosiasioita. Tosiasia on, että melkein joka kahdeksas on ilman töitä — melkein joka kahdeksas. Tosiasia on, että myös tänään monissa kodeissa ja monilla työpaikoilla pelätään työttömäksi jäämistä. Tämä on vakava paikka. Näin ei voi jatkua. Siksi keskusta ja Liike Nyt ovat tehneet välikysymyksen.

Pöytäkirja PTK 96/2025 vp

Arvoisa puhemies! Perustuslaissa todetaan: ”Julkisen vallan on edistettävä työllisyyttä ja pyrittävä turvaamaan jokaiselle oikeus työhön.” Presidentti Kekkonen aikanaan nimitti hätätilahallituksen, kun Suomessa oli noin 60 000 työtöntä. Nyt ilman töitä on viisi kertaa enemmän suomalaisia: yli 300 000 ihmistä. Työttömyys on pahimmillaan 25 vuoteen. Nuoria, alle 25-vuotiaita on työttömänä lähes 40 000. Pitkäaikaistyöttömiä on noin 130 000, melkein yhtä paljon kuin 90-luvun laman aikaan. Edes korkea koulutus ei takaa töitä: korkeasti koulutettuja työttömiä on enemmän kuin koskaan aikaisemmin. Suomi on ajautunut suurtyöttömyyteen.

Arvoisa puhemies! Vaikka suhdanteet ovat aika lailla samat Euroopassa, Euroopassa maamme työttömyys on siitä huolimatta jo toiseksi ankarinta. Enää vain Espanjassa tilanne on Suomea huonompi. Keskustalle tämä on hätätila. Hallituksen välinpitämättömyyden sijaan hätkähdyttää. Etenkin pääministeri Orpon, työministeri Marttisen ja muiden kokoomuslaisten puheita kuunnellessa joutuu kysymään, eletäänkö hallituksessa lainkaan tässä todellisuudessa, vai eletäänkö todellisuudessa, jossa Suomi on ollut jo pitkään nousussa ja hallituksen tavoite 100 000 uudesta työllisestäkin on varmaankin täyttyvässä.

Jotta voi tehdä oikeita päätöksiä, pitää olla oikea todellisuus — pitää olla oikea todellisuus — sama todellisuus suomalaisten kanssa. Ilman töitä olevat ihmiset eivät ole mitään suhdanneoikkuja tai tilastovääristymiä. He ovat lähimmäisiämme, joille työttömyys on totta tässä ja nyt: jonkun perheenjäseniä, sukulaisia, ystäviä, työkavereita, naapureita, nuorempia ja vanhempia, tavallisia ihmisiä kautta maan. Työttömyys runtelee melkein alaa kuin alaa ja yhtä lailla Ruuhka-Suomea kuin maakuntia.

Arvoisa puhemies! Viikonloppuna olin Keski-Suomessa ja Etelä-Pohjanmaalla. Vuoden mittaan olen tavannut hyvin paljon suomalaisia eri puolilla maata: rakennusmiehiä, joilla työmaat ovat loppuneet, duunareita, joilta on mennyt tehdas alta, hoitajia, lääkäreitä ja opettajia, jotka on irtisanottu hallituksen leikattua sosiaali- ja terveystalvetaista ja koulutuksesta, yrittäjiä, joilta on mennyt elanto ja elämäntyö konkurssin myötä, vastavalmistuneita nuoria, jotka eivät saa oman alan töitä, maistereita ja diplomi-insinöörejä, jotka eivät kymmenien työhakemusten jälkeenkään ole päässeet edes haastatteluun, ja iäkkäämpiä, pitkään ilman töitä olleita, jotka ovat jo luovuttaneet. On koettu, että 55-vuotiaana on jo liian vanha työmarkkinoille.

Arvoisa puhemies! Näissä keskusteluissa isompi ja karskikin mies kyllä hiljenee. Työttömyydestä ei ole pitkä matka osattomuuteen. Köyhiä lapsiperheitä on yhä enemmän ja lisää tulee. Ulosotossa paukkuvat huolestuttavat ennätykset. Liian monelta Suomessa uhkaa mennä toivo paremmasta. Usko tulevaisuuteen murenee. Se on lopulta kaikkein vakavinta.

Nykymenolla näyttää siltä, että kurjuuden kierre jatkuu. Tänä vuonna ennustuslaitos toisensa jälkeen on laskenut ennusteitaan. Monella työpaikalla joudutaan syksyn mittaan käymään yt:t. Se valitettavasti tarkoittaa maamme talouden laahaamista entisestään. Työttömyyden pelossa ihmiset ymmärrettävästi säästävät pahan päivän varalle — he, ketkä pysyvät. Yhä useampi elää kädestä suuhun.

Arvoisa puhemies! Kukaan isänmaan parasta toivova ei tällaisilla asioilla ilakoi, emme ainakaan me välilyksymyksen allekirjoittajat, enkä usko, että kukaan muukaan. Keskustan tavoite on saada ihmisille töitä, talous kasvuun ja Suomi nousuun.

Eikä tässä ole tarkoitus vain haukkua hallitusta. Hallitus on tehnyt oikeitakin asioita. Esimerkiksi paikallista sopimista lisäämällä voidaan turvata olemassa olevia työpaikkoja huonompina aikoina ja luoda uusia työpaikkoja parempina aikoina.

Pöytäkirja PTK 96/2025 vp

Mutta, arvoisa puhemies, kun tilanne on mikä on ja numerot kertovat, mitä numerot kertovat, ei hallituksen talous- ja työllisyyspolitiikkaa voi parhaalla tahdollakaan sanoa onnistuneeksi. Valitettavasti se on vakavasti epäonnistunut.

Ja lisää virheitä on putkessa. Iso ja kallis virhe on yhteisöveron alentaminen velaksi. Se hyödyttää lähinnä suuryrityksiä ja päätynee suurelta osin osinkoina sijoittajien taskuihin. Myös useat ekonomistit ovat suhtautuneet kriittisesti tähän hankkeeseen. Virhe on myös isoimpien veronalennusten kohdentaminen kaikista hyvätuloisimmille, yli kymppitonnin kuussa tienaa-ville. Tavalliset työtätekevät suomalaiset, tavalliset virtaset, ne helpotusta verotukseen kaipa-ivat.

Tilanteen vakavuudelle ei tee oikeutta se, että kyllä tässä tulee semmoinen tunne, että hallitus edelleenkin tuntuu vähättelevän suurtyöttömyyttä, syyttelee muita tai yrittää puhua mustaa valkoiseksi.

Joudun muistuttamaan pääministeri Petteri Orpoa, että kokoomus pääsi valtaan lupamalla 100 000 uutta työpaikkaa, 100 000 työllistä lisää. Ei ole tullut — ei ole tullut. Sen sijaan työttömiä on tullut noin 82 000 lisää. Se on muuten sata työtöntä lisää tähän maahan joka päivä tällä hallituskaudella — sata työtöntä lisää joka päivä — [Antti Kurvinen: Joka ikinen päivä!] myös tänään, myös tänään.

Arvoisa puhemies! Suomi tarvitsee suunnanmuutoksen. Suurtyöttömyys pitää nujertaa. Tarvitsemme työpaikkoja, oikeita työpaikkoja koko Suomeen. Työpaikat tulevat ennen muuta pieniin ja keskisuuriin yrityksiin kautta maan, jos tulevat. Niiden toimintaedellytyksiä pitää parantaa. Siksi yrityksen sisään kasvua varten jätettäviä voittoja olisi järkevä verottaa vähemmän, parantaa yrittäjävähennystä ja kotitalousvähennystä ja toteuttaa mainittu investointihyvitys myös hieman pienemmille yrityksille. [Tere Sammallahti: Paljonko maksaa?]

Veronalennukset tulisi kohdistaa voimallisemmin keskituloisille. Niin saisimme luottamusta ja Suomen talouden pyöriä pyörimään. [Tere Sammallahti: Ja rahaa!] Turun tunnin junan sijaan kannattaisi toteuttaa maanteiden, rautateiden ja esimerkiksi homekoulujen korjausohjelma koko maassa. Se auttaisi etenkin isoissa vaikeuksissa olevaa rakennusalaa ja hyödyttäisi koko Suomea. Työpaikat ja talouden kasvu tulevat koko maan mitalta. Työnteon, yrittämisen ja elämisen edellytykset pitää siksi turvata kautta Suomen.

Tarvitsemme myös aktiivista työvoimapolitiikkaa. Työttömyysturvan suojaosa tulee palauttaa, jotta pienimuotoinen keikkamuotoinen työnteko kannattaisi myös työttömänä ollessa. Työnantajamaksuja kohdennetusti alentamalla loisimme yrityksille kannusteita palkata esimerkiksi nuoria ja pitkäaikaistyöttömiä.

Arvoisa puhemies! Suurtyöttömyyden nujertamisessa on kyse Suomen selviytymisestä. Jos emme saa ihmisille töitä ja taloutta viimein kasvuun, meille tulee ylitsepääsemättömiä vaikeuksia pelastaa vanhustenhoiva, [Juha Mäenpää: Ne on jo!] terveydenhoito ja koulu- tus, saada velkaantuminen hallintaan, pitää maanpuolustus kunnossa.

Hyvät kuulijat, tässä on pakko onnistua — tässä on aivan pakko onnistua. Siksi olen esittänyt ja esitän, että hallitus kutsuisi koolle työttömyysriihen, äskettäinen hallituksen budjettiriihi kun näytti muuttuneen rasismiriiheksi. Jos meidän ajatuksemme kelpaavat, tulemme mielellämme mukaan. Jos ne eivät kelpaa, kokoontukaa edes keskenänne ja tehkää enemmän suurtyöttömyyden nujertamiseksi — tehkää enemmän. Ylimielisyyteen ja kova- korvaisuuteen ei olisi nyt varaa. Työllisyyden parantamisessa, jos jossain, yhteistyö olisi voimaa.

Pöytäkirja PTK 96/2025 vp

Mutta, arvoisa puhemies, tällä hetkellä valitettavasti näyttää siltä, että Suomen suunnan muuttaminen jää uudelle hallitukselle. Siksi joudun tekemään seuraavan epäluottamuslause-esityksen: ”Suomi on ajautunut suurtyöttömyyteen, eikä todellista käännettä parempaan näy. Hallituksen talous- ja työllisyyspolitiikka on epäonnistunut. Siksi eduskunta totea, että hallitus ei nauti eduskunnan luottamusta.”

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Sitten siirrymme ryhmien puheenvuoroihin. — Edustaja Satonen, olkaa hyvä.

14.23 Arto Satonen kok (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Työllisyyden parane-
misen edellytys on talouskasvu. Talouskasvu syntyy viennistä ja kotimarkkinoiden elpy-
misestä.

Viime viikolla saadut hienot uutiset isoista jäänmurtajakaupoista, joihin tässä on jo vii-
tattu, tuovat suoraan 7 000—10 000 henkilötyövuotta ja epäsuorasti vielä paljon enem-
män. Ne saattavat olla vieläkin merkittävämpiä sikäli, että nämä jättikaupat voivat murtaa
sen henkisen lukon, joka on kotimaista kasvua pidätellyt.

Eväät talouskasvulle ovat olemassa. Hallitus on johdonmukaisesti parantanut viennin
kilpailukykyä. On päivitetty lakkolait ja varmistettu, että tavara liikkuu satamista. On teh-
ty vientivetonen palkkamalli ja lisätty paikallista sopimista. Näillä uudistuksilla Suomi on
kuronut kiinni sitä uudistusvelkaa, joka meillä on ollut suhteessa muihin Pohjoismaihin.

Vasemmisto-oppositio on vastustanut näitä kaikkia uudistuksia, ja vientimallia on vas-
tustanut myös tämän välikysymyksen jättänyt keskusta. Nämä uudistukset ovat kuitenkin
edellytys sille, että kasvua voi syntyä viennin kautta. [Veronika Honkasalo: Ei näy mis-
sään!]

Koronan ja Marinin hallituksen aikana keskituloisen palkansaajan ostovoima laski kuu-
si prosenttia. Nyt ostovoima on lähtenyt kasvuun. Palkat nousevat enemmän kuin inflaa-
tio, korot ovat laskeneet, ja tulovero on alennettu. Kotitalouksien velka on kääntynyt las-
kuun, ja talletustileillä on enemmän rahaa kuin koskaan. Edellytykset myös kotimaisen ky-
synnän kasvulle ja työpaikkojen syntymiselle ovat siten olemassa.

Uusi työpaikka syntyy, kun työnantajan kannattaa palkata työntekijä. Siksi työnantajan
riskin kohtuullistaminen esimerkiksi henkilökohtaista irtisanomista helpottamalla on tär-
keää erityisesti pienille ja keskisuurille yrityksille.

Arvoisa puhemies! Tällä hetkellä työttömyystilanne on haastava. Jokainen työpaikka ja
jokainen ihminen on tärkeä, ja juuri siksi teemme kaikkemme, kuten ministeri Marttinen
täällä vakuutti, että työllisyys kääntyisi kasvuun. Tässä tilanteessa tarvitaan myös täsmä-
toimia, ja niitä hallitus on tehnyt. Nuorten työllistämisseteli on juuri oikea keino auttaa nii-
tä nuoria, jotka eivät ole päässeet kiinni työelämään. Työttömän mahdollisuus opiskella
laajemmin työttömyysturvalla ja hankkia täsmäosaamista auttaa, kun esimerkiksi autoalal-
ta siirrytään puolustusteollisuuteen tai insinööri vaihtaa metsäteollisuudesta energia-alal-
le. On myös syytä selvittää, tarvitaanko muutoksia kuntien ja hyvinvointialueiden rahoi-
tuksen kriteereihin, jotta aktivointiaste kohenee.

Työttömien määrä on noussut enemmän kuin työntekijöiden tai tehtyjen työtuntien mää-
rä on vähentynyt. Työttömyyden kasvua selittävät osaltaan työnhakijoiden määrän kasvu
ja aktiivitoimien vähentyminen sen jälkeen, kun TE-palvelut siirrettiin kuntiin. Uusia työn-
hakijoita ovat muun muassa ukrainalaiset, muut ulkomaalaistaustaiset ja muulta sosiaali-

Pöytäkirja PTK 96/2025 vp

turvalta työnhakijoiksi siirtyneet. Aktivointiasteen väheneminen selittää pitkälti pitkäaikaistyöttömyyden kasvun.

Päivittäin saamme sekä hyviä että huonoja uutisia työmarkkinoilta. Eri aloilla ja eri osassa maata menee eri tavalla. Toimialojen välinen vaihtelu on poikkeuksellisen suurta. Toisille aloille syntyy työpaikkoja, toisilta niitä poistuu. Siksi on tärkeää, että ihmiset voivat joustavasti siirtyä alalta toiselle ja liikkua maan sisällä työn perässä.

Arvoisa puhemies! Työn pitää kannattaa aina suhteessa sosiaaliturvaan, ja koko-aikatyön tulee kannattaa aina suhteessa osa-aikatyöhön. Tässä asiassa on tällä vaalikaudella päästy eteenpäin. Kannustimet koko-aikatyölle ovat kunnossa, ja kuten VATTin tutkimus osoittaa, Suomessa on kansainvälisesti vertailtuna hyvät kannusteet myös osa-aikatyön tekemiselle, kuten pitääkin olla.

Hallituksen tekemät uudistukset nostavat valtiovarainministeriön virkamiesarvion mukaan pitkällä aikavälillä työllisyyttä 90 000:lla ja parantavat julkista taloutta kahdella miljardilla. Yksittäisiä uudistuksia on arvosteltu, mutta uskottavaa vaihtoehtoa ei ole oppositiosta kyetty esittämään. Orpon hallituksen uudistuksilla tulee olemaan keskeinen rooli hyvinvointiyhteiskunnan rahoituspohjan turvaamisessa pitkällä aikavälillä.

Arvoisa puhemies! Jos mitään ei uskalleta muuttaa, niin suunta ei käännä. Meillä on kaikki edellytykset uuteen nousuun: osaavat ihmiset, kasvuhaluja yrityksiä, vahva tahto ja kyky nostaa Suomi omille jaloilleen. Nyt tarvitaan rohkeutta, pitkäjänteisyyttä ja uskoa siihen, että suunta kääntyy. Meidän tavoitteemme kokoomuksessa on selvä: vahva talous, korkea työllisyys ja hyvinvointiyhteiskunta, joka kestää myös tuleville sukupolville.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lundén, olkaa hyvä.

14.29 Mikko Lundén ps (ryhmäpuheenvuoro): Kiitos, arvoisa herra puhemies! Työttömyys on vakava asia, joka koskettaa työttömän lisäksi työttömän lähipiiriä ja perhettä. Työttömyys vaikuttaa yksilön taloudellisen tilanteen lisäksi henkiseen hyvinvointiin puhumattakaan sen yhteiskunnallisista vaikutuksista.

Monelle työttömälle on lyöty häpeän leima otsaan. Samaan aikaan kun rehellinen suomalainen duunari ei löydä töitä sadoista hakemuksista huolimatta, elämäntapatyöttömät kerskailevat elävänsä muiden verorahoilla, eikä heillä ole mitään aikomustakaan mennä töihin. Se ei ole loukkaus pelkästään suomalaista hyvinvointivaltiota kohtaan vaan myös jokaista ahkeraa suomalaista työtöntä kohtaan.

Arvoisa herra puhemies! Kun puhumme näin vakavista asioista, ei voi kuin ihmetellä tätä keskustan välikysymystä, tässä kun eivät puheet ja teot kohtaa. Missä nämä samat edustajat olivat silloin, kun heidän hallituksensa saavutti Suomen ennätyksen velkaantumisessa ja teki päätöksiä, jotka söivät työnteon kannustimia vuosi toisensa jälkeen? [Hälinää]

On helppoa tulla huutelemaan työttömyydestä, mutta totuus on se, että nykyinen työllisyystilanne on seurausta monista kansainvälisistä ja pitkäaikaisista tekijöistä. Siihen ei tällä hallituksella ole osaa eikä arpaa. [Petri Honkonen: Kumma juttu, että muualla Euroopassa talous kasvaa!] Me kaikki tässä salissa tiedämme tilastot. Ne kertovat meille selkeästi sen, miten työttömyys lähti nousuun jo vuonna 2022. Silloin Venäjä aloitti hyökkäyssodan Ukrainaan. Sodan seurauksena energiakriisi ja korkojen raju nousu iskivät nimenomaan tavalliseen suomalaiseen asuntovelalliseen. Siinä missä muualla Euroopassa asuntolainat ovat pääosin kiinteäkorkoisia, suomalaisilla vaihtuvakorkoiset lainat kallistuivat nopeasti.

Pöytäkirja PTK 96/2025 vp

Tämä vaimensi kulutuskysyntää niin marketeissa ja kahviloissa kuin asuntolainatiskailla. Seuraukset näkyvät ikävästi asuntomarkkinoilla.

Arvoisa puhemies! On totta, että työttömyysaste on tällä hetkellä noin kymmenen prosentin luokkaa, mutta kun katsomme lukuja ja kokonaistilannetta, pystymme näkemään työttömyyden kasvua selittäviä tekijöitä. Iso osa työttömyyslukujen noususta johtuu siitä, että työnhakijoiden määrä on kasvanut, ei siis siitä, että työpaikkoja olisi jotenkin massoitain kadonnut. Ja mistä tämä johtuu? Sanotaan se ääneen, vaikka oppositio ei halua sitä kuulla: se johtuu maahanmuutosta. [Välihuutoja vasemmalta] Esimerkiksi Elinkeinoelämän tutkimuslaitoksen, Etlan, toimitusjohtaja, taloustieteilijä Aki Kangasharju on todennut, että työttömyyslukuista keskusteltaessa vähätellään maahanmuuton merkitystä: ”Varmaankin perussuomalaisten pelossa, kun ei uskalleta sanoa, että maahanmuuttajat saavat työttömyysturvaa tai sosiaalitukea.”

Maahanmuuton seurauksena Suomeen on tullut ennätysmäärä uusia työnhakijoita. Työikäinen väestö kasvoikin todella paljon maahanmuuton myötä aina viime vuoden loppuun asti. Sodan jaloista tulleet ukrainalaiset ovat luonnollisesti rekisteröityneet työttömiksi työnhakijoiksi, ja heidän lisäksi monien muiden maiden maahanmuuttajat ovat tulleet työmarkkinoille tilanteessa, jossa Suomen talous on muutenkin heikko. Tämä nostaa työttömyyslukua tilastollisesti, vaikka suomalaisten työllisyystilanne ei ole heikentynyt yhtä paljon. Samalla luvuissa näkyvät hallituksen toimet, joilla on nimenomaan pyritty lisäämään suomalaisen työvoiman tarjontaa markkinoille, eli tilastoissa näkyvät myös ne ihmiset, jotka eivät ole menettäneet työpaikkaansa vaan ovat täysin uusia työnhakijoita työmarkkinoilla. Sodan alkuun verrattuna työllisten määrä onkin vähentynyt 30 000:lla, mutta työttömien määrä on lisääntynyt 95 000:lla.

Arvoisa herra puhemies! Mitä tekee keskusta tässä tilanteessa? Keskusta haluaa kasvat-
taa maahanmuuton määrää Suomessa. Keskusta haluaa tuoda Suomeen 40 000 maahanmuuttajaa lisää joka vuosi — siis 40 000 maahanmuuttajaa samaan aikaan, kun he ovat muka huolissaan suurtyöttömyydestä. Ironista, eikö totta? Heidän ratkaisunsa työttömyyteen on siis haalia työvoimaa Suomeen niistä maista, joista ei tälläkään hetkellä monet työllisty — lisää työttömiä maahanmuuttajia taistelemaan samoista työpaikoista suomalaisten duunarien kanssa. Käsittämätöntä, sanon minä. [Antti Kaikkonen: Kuulit puheeni väärin!]

Meillä perussuomalaisilla on aina ollut selkeä linja: meidän on pidettävä huolta suomalaisesta työstä ja suomalaisesta työntekijästä. Ne tulevat perussuomalaisille aina ensin. Työllisyysongelmaa ei ratkaista tuomalla tänne kymmeniätuhansia uusia työnhakijoita vaan parantamalla työn kannustimia, laskemalla verotusta, nopeuttamalla luvituksia, edistämällä investointeja ja tekemällä työn vastaanottamisesta kannattavampaa — niitä toimia, joita me olemme hallituksessa jo tehneet.

Arvoisa puhemies! Hallitus tekee aitoja työllisyystoimia, joilla saamme luotua oikeita työpaikkoja suomalaisille, ei tempputyöllistämistä eikä tilastojen koristelua, vaan yrityksiä ja työpaikkoja, joista saatavalla palkalla ihmiset voivat elättää itsensä ja perheensä.

Haluan muistuttaa surullisenkuuluisan esimerkin viime hallituksen työllisyystoimista. Muistatte ehkä Työkanava Oy:n, valtion omistaman erityisyhtiön vuodelta 22. Sen tavoitteena oli työllistää 170 osatyökykyistä ihmistä vuoden 23 loppuun mennessä ja myöhemmin työllistää tuhat. Lopputuloksena se työllisti 17 osatyökykyistä. Rahaakin tähän paloi noin 1,3 miljoonaa euroa. Onneksi tämän kaltainen sekoilu saatiin loppumaan tällä hallituskaudella ja koko Työkanava Oy lakkautettua.

Pöytäkirja PTK 96/2025 vp

Ei työpaikkoja synny sillä, että pumpataan rahaa leikkifirmoihin ja pilipalihankkeisiin, vaan työpaikat syntyvät oikeissa yrityksissä. Siksi me hallituksessa muutamme rohkeasti suuria linjoja, jotta yritysten perustaminen ja työntekijöiden palkkaaminen olisi entistä helpompaa. Sitä tämä maa ja suomalaiset tarvitsevat.

Arvoisa puhemies! Hallitus on tehnyt jo nyt paljon erilaisia toimia työllisyyden lisäämiseksi. On tehty työmarkkinauudistuksia, edistetty paikallista sopimista ja purettu kannus-tinloukkuja, jotta työnteko on aina kannattavampaa. Lisäksi olemme laskeneet työn vero-tusta, jotta kasvussa oleva ostovoima kasvaisi entisestään.

Odottavan aika on pitkä, mutta hyvää kannattaa odottaa. Me uskomme siihen, että tästä tilanteesta nousee entistä vahvempaa. Tämä suomalainen hyvinvointivaltio on raken-nettu kovalla työllä, ja sitä ylläpidetään myös kovalla työllä. Me uskomme suomalaisiin ja suomalaiseen työhön, ja olisi korkea aika, että myös keskusta alkaisi uskomaan suomalai-siin ulkomaalaisen työvoiman sijaan. — Kiitos, arvoisa herra puhemies.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Suhonen, olkaa hyvä.

14.34 Timo Suhonen sd (ryhmäpuheenvuoro): Kiitos, arvoisa herra puhemies! Jokainen alkava työttömyysjakso on aina inhimillinen tragedia, niin yksilölle kuin hänen perheel-leen. Pääministeri Orpon hallituksen ohjelmassa luvattiin mahtipontisesti satatuhatta uutta työllistä — satatuhatta uutta työllistä. Nyt olemme tilanteessa, jossa työttömyys on lisään-tynyt yli 80 000 hengellä. Työttömyys lisääntyy ja työttömyysjaksot pidentyvät. Työlli-syys on ollut joka kuukausi heikompaa kuin vuotta aikaisemmin. Suomi on työttömyydes-sä jo Euroopan kärkimaita.

Hallituksen tekemättömyys ja ylimielinen ote näkyvät erityisesti pitkäaikaistyöttömyy-dessä. Pitkäaikaistyöttömien määrä on noussut viime kuukausina rakettimaisesti. Nyt se on kasvanut jo ennätysuureksi, 129 000 henkeen. Kuntien työttömyysturvamenoista jo 80 prosenttia aiheutuu pitkäaikaistyöttömyydestä. Kunnilla ei ole enää rahaa työllisyyttä edis-täviin palveluihin, mikä näkyy suoraan aktivointiasteen laskuna.

Hallitus on niin ikään päästänyt nuorisotyöttömyyden räjähtämään käsiinsä. Elokuussa oli lähes 70 000 alle 30-vuotiasta työtöntä nuorta, joista lähes 37 000 alle 25-vuotiaita ja 8 700 alle 20-vuotiaita. Tämä on lukusarja, joka vetää hiljaiseksi. Tähän kun lisätään STM:n arvio lapsikäyhyiden lisääntymisestä 31 000 lapsella ja nuorella hallituksen toi-mien takia, ei voida puhua enää suurtyöttömyyden kriisistä, vaan käsillä on välinpitämät-tömyyden katastrofi.

Työministeri Marttinen on nyt esittänyt nuorisotyöttömyyden ratkaisuksi 30 miljoonan euron kertapanostusta ensi vuodelle alle 30-vuotiaiden nuorten työllistämiseksi. Teko on oikeansuuntainen, mutta rahoitus ei läheskään riittävää. Määrärahalla työllistetään vain noin 4 000 nuorta eli noin kuusi prosenttia työttömistä nuorista. Entä ne loput 94 prosenttia nuorista? On pakko kysyä: tässäkö kaikki, Orpon—Purran hallitus?

Arvoisa herra puhemies! Hallitus on ummistanut silmänsä tosiasioilta, joista niin monet varoittivat. Valtiovarainministeriön virkamiehet varoittivat jo hyvissä ajoin, ettei hallituk-sen asettama työllisyystavoite tule toteutumaan. Silti hallitus härkäpäisesti jatkoi leikkaus-linjaansa, lietsoi eripuraa työmarkkinoille ja omilla toimillaan pahensi tilannetta kerta toi-sensa jälkeen. Myös rakennusalan romahdus on konkreettinen seuraus hallituksen toimet-tomuudesta, josta hyvissä ajoin myös varoitettiin.

Pöytäkirja PTK 96/2025 vp

Arvoisa herra puhemies! Tulostaulu ei valehtele. Oikeistohallitus on epäonnistunut kasvun luomisessa ja sitä myötä kaikessa toteuttamalla omaa työttömyyspolitiikkaansa. SDP tarjoaa nyt viisi nopeavaikutteista kasvu- ja työllisyyskeinoa, joilla Suomen suunta voidaan vielä kääntää.

Ensinnäkin työn vastaanottamisesta on tehtävä kannattavaa ja osaamisen kehittämisestä mahdollisuus, ei este. Siksi SDP esittää suhdanteisiin reagoivaa suojaosaa työttömyysturvaan, opiskelun sallimista työttömyysturvalla vuoden 2026 loppuun sekä lisärahoitusta nuorten ja pitkäaikaistyöttömien työllistymiseen.

Toiseksi rakennusala on polkaistava käyntiin uudelleen. Lisätään korjausrakentamisen valtuuksia. Annetaan nuorille mahdollisuus omaan kotiin ottamalla käyttöön ensiasunnon ostajien varainsiirtoveron vapaus ja määräaikainen korkovähennysoikeus ensiasunnon ostajille. [Oikealta: Ja mistä rahat?] Näin tuetaan työllisyyttä, asumista ja uskoa tulevaisuuteen.

Kolmanneksi pienten yritysten kasvuvoima on valjastettava käyttöön. Nostetaan arvonnäköalaveron alarajaa ja annetaan mikroyrityksille määräaikainen verohyvitys ensimmäisen työntekijän palkkaamisesta. Jokainen uusi työntekijä on askel pois työttömyydestä.

Neljänneksi vihreitä investointeja on vauhditettava, ei jarrutettava tuulivoiman etäisyyssääntelyn kaltaisilla esteillä. Investointikannustimen alarajaa on laskettava ja t&k-huojennus laajennettava tki-huojennukseksi. Vihreä siirtymä on Suomen seuraava kasvumoottori. Pidetään tuo moottori hyrräämässä.

Viidenneksi kasvurahoitukseen tarvitaan rohkea leijonanloikka. Valtion omistuksia on suunnattava listaamattomiin kasvuyrityksiin ja Teollisuussijoitus eli Tesi pääomittava 200 miljoonalla eurolla vuodessa vuoteen 2030 asti, jotta suomalaiset innovaatiot eivät valu liian aikaisin ulkomaille.

Arvoisa herra puhemies! Nämä viisi kokonaisuutta eivät ole korulauseita. Ne ovat realistisia, nopeavaikutteisia ratkaisuja, joilla palautetaan usko työhön, kasvuun ja oikeudenmukaisuuteen. Suomi ei nouse pelkästään saksimalla. Suomi nousee tekemällä, investoimalla ja pitämällä kaikki mukana. SDP on valmis tähän työhön. Me tahdomme ja olemme valmiita kääntämään Suomen suunnan.

Arvoisa puhemies! ”Koska hallitus ei ole osoittanut samaa tahtoa ja vakavuutta, jota jo Suomen perustuslain 18 §, oikeus työhön, edellyttää, sosiaalidemokraattinen eduskuntaryhmä esittää hallitukselle epäluottamuslausetta.”

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Oinas-Panuma, olkaa hyvä.

14.39 Olga Oinas-Panuma kesk (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Elämä ei etene, kun ei ole töitä. Siis elämä ei etene, kun ei ole töitä, ja siinä on meillä tällä hetkellä se isoin ongelma. Tuntuma kentällä on tällä hetkellä hyvin karu. Suomessa on suurtyöttömyys, mutta syyttely ja sohiminen jatkuu. Vasemmalla puolella on nelirajajarruttajat, joille työnantaja on aina petollinen ryövärei, ja oikealla ovat pikajuoksijat, jotka unohtavat katsella askeltensa tuloksia ja sivulle. [Juha Mäenpään välihuuto] Jalkoihin jäävät ne ihmiset, jotka odottivat parempaa.

Liian monta ihmistä on tällä hetkellä vasten tahtoaan työttömänä, ja meidän pitäisi muistaa, että työ ei ole vain työtä. Se on osa identiteettiä, mahdollistaa elämän etenemisen. Ilman työtä ei taloa rakenneta eikä perhettä perusteta. Silloin katsellaan niitä takaisin palautuvia työhakemuksia ja lasketaan, olisiko varaa opiskella lisää.

Pöytäkirja PTK 96/2025 vp

Mutkuttelua ja selittelyä on tässä salissa kuultu, juuri äskenkin, mutta ne eivät auta: ”Mutta kun edellinen hallitus.” ”Mutta kun ei tämä tilanne oikeasti ole niin paha.” ”Mutta kun maailman tilanne.” Ja sitten: ”Mutta kun suomalaiset eivät kuluta.” Eli tavallista kansalaistakin vielä syytetään. [Eduskunnasta: Ja sitten ratkaisut!] Miten kulutat, jos ei ole, mistä kuluttaa, ja kuinka kauas voi todellisuudesta karata?

Arvoisa puhemies! Kun hallituksessa rakastetaan upota lukuihin, niin tässä muutama: 100 työtöntä per päivä koko hallituksen ajan, yli 310 000 työtöntä suomalaista, melkein 70 000 alle 30-vuotiasta työtöntä. Työttömyysaste on siis kymmenen prosenttia. Talouskasvu on kuin Veikko-vainaan sydänkäyrä, että eipä paljon syki. Toisin kuin hallituksella keskustalaiseen arvomaailmaan kuuluu, että ihmisen kykyyn kehittyä luotetaan. Keskustalle ihminen ei ole vain numero taulukoissa vaan elävä, kyvykäs olento, johon hallituksen toimet, esimerkiksi työttömyysturvan ja lääkekulujen leikkaukset, osuvat hyvin kipeästi. Hallitushan kurjistaa juuri häntä, jolla jo alun perinkin on ollut haasteita päivittäisen toimeentulon kanssa.

Joutuu kysymään, onko hallituksessa ollut tarkeysjärjestys kohdallaan. Satojatuhansia on työttömänä. Ihmiset pelkäävät oman työpaikkansa puolesta ja jännittävät hakea uusia töitä, kun paikkoja ei oikein ole eikä tulevaisuuskhoa, mutta hallitus käyttää aikansa milloin rasismista, milloin viinan kotiinkuljetuksesta riitelyyn. On ihmisten aliarvioimista vähätellä suurtyöttömyyttä, kaunistella tilannetta tai sysätä syy muitten niskaan. Valta ja vastuu on hallituksella.

Arvoisa ministeri, hallitus, onko todella niin, että mitään ette olisi voineet tehdä toisin, ja onko kaikki voitava tehty? Vai onkohan niin, että ylpeys ja sinni eivät anna periksi myöntää, että on tässä tullut virheitäkin tehtyä? Myönnetään siis tosiasiat. Meidän pitää yhdessä alkaa tekemään konkreettisia asioita töitten saamiseksi suomalaisille, ei vain uusia pumaskoita pöytälaatikkoon, ja aivan joka tasolla. Silläkin on merkitystä, mistä kunnat raitiovaununsa tilaavat. SDP:n, kokoomuksen ja vihreitten arvomaailmassa kotimainen työ hävisi.

Perimmiltään tässä ei kuitenkaan ole kyse puoluepolitiikasta vaan Suomen tulevaisuudesta. Meidän kansakunnan kukkaro ei nimittäin kestä tätä tilannetta. Keskusta haluaa ihmisille töitä ja panostaa koko Suomeen, siis tulevaisuuden työllistäjiin, myös pieniin ja keskisuuriin yrityksiin. Ratkaisu suurtyöttömyyteen ei ole oikeiston pampputyöllistäminen eikä vasemmiston tempputyöllistäminen vaan työpaikat, tavalliset työllistävät yritykset. Työttömäthän eivät ole saaneet tältä hallitukselta tosiasiasa mitään muuta kuin keppiä, ja tässä sitä ollaan. Tempputyöllistäminen ja kurssitus myöskään eivät auta tässä tilanteessa, vaan tarvitaan ihmisille ihan oikeita töitä.

Arvoisa puhemies! Me halutaan, että Suomi kasvaa kestävästi, ja silloin pitää pitää koko Suomesta huolta. Sen pitää olla niin, että Suomen jokaisessa kolkassa on mahdollisuus yrittää, menestyä ja työllistyä, että asuinpaikka ei olisi este kantaa kortta kansantalouden ja isänmaan eteen. Suomalaiset nimittäin kyllä tekevät töitä silloin, kun niitä töitä on. Iso osa meidän luonnonvaroista, joista Suomi tosiasiasa elää, tulee kaupunkiseutujen ulkopuolelta. Me tarvitaan elinvoimaa niin kaupunkiin kuin haja-asutusalueille, vain niin me voidaan kasvaa.

Olisi reilua, että työmarkkinoille tehtäisiin myös parannuksia näitten heikennysten lisäksi. Esimerkiksi raskaussyrjintään pitäisi pystyä puuttumaan, osatyökykyiset huomioimaan ja työntekijän edustus pitämään mukana. Kirjaukset ja puheet voivat olla kauniita, mutta tosiasiasa näihin edellisiin ei ole tullut meille yhtään esitystä. Me tarvitaan oppiso-

Pöytäkirja PTK 96/2025 vp

pimuskoulutusta, uusi aikuiskoulutustuki, työnantajamaksujen alennus ja rahoitus kuntoon koko Suomeen, että tänne voi niitä yrityksiä syntyä.

Kurjistamisella ja aneemisuudella meidän työllisyystilanne ei oikene. Me tarvitaan uskoa ja toivoa tulevaan, ja se me voidaan tehdä yhdessä, jos me vaan halutaan. Keskusta on tähän työhön valmis suomalaisten eteen, meidän isänmaan hyväksi yhdessä. Oletteko te? Toistaiseksi on näyttänyt valitettavan huonolta, ja Suomi tarvitsee suunnanmuutoksen. Siksi kannatan edustaja Kaikkosen tekemää epäluottamuslause-ehdotusta. — Kiitoksia.

Puhemies Jussi Halla-aho: Edustaja Diarra.

14.44 Fatim Diarra vihr (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun puhumme työttömyydestä, me poliitikot yleensä keskitymme helposti brassailemaan luvuilla, täysin riippumatta hallituskaudesta. Myös silloin, kun Orpon hallitus aloitti kaksi vuotta sitten, kerroitte ylpeinä, että nyt me luodaan tänne 100 000 uutta työpaikkaa. Nyt kaksi vuotta myöhemmin työllisiä on 64 000 vähemmän kuin kauden alkaessa. Suomen työttömyystilanne on Euroopan unionin toiseksi heikoin. Luvut ovat karuja.

Puhuessamme luvuista kuitenkin unohdamme sen, mistä todella on kysymys. Kysymys on siitä, onko suomalaisilla työtä. Kysymys on ihan oikeista ihmisistä. Työttömyys ei läpileikkaa ainoastaan yhteiskuntaa ja sen rakenteita vaan myös yhteisöjä: Perheitä ja parisuhteita. Lapsia ja aikuisia. Heitä, jotka yrittävät kannatella työttömäksi jäänyttä puolisoaan. Vanhempia, jotka työpaikan menetettyään tekevät kaikkensa, etteivät heidän lapsensa joutuisi elämään köyhyydessä. Vastavalmistuneita nuoria aikuisia, jotka pelkäävät elämän alun lykkääntyvän, kun sitä ensimmäistä työpaikkaa ei sitten löydykään.

Hallitus on vieraantunut ihmisten arjesta ja todellisuudesta. Hallitus on poistanut työttömyysturvan suojaosat, vaikeuttanut osa-aikatyötä sekä helpottanut irtisanomisia. Hallitus on perustellut epäoikeudenmukaista politiikkaansa sillä, että sen turvin Suomeen saadaan sitten kasvua ja työtä. Näinhän ei ole tapahtunut. Hallituksen toimilla tämän maan talous ei ole kääntynyt kasvuun, eikä meillä ole 100 000:ta uutta työpaikkaa.

Minä haluaisin uskoa, että myös Orpon hallitus, sen ministerit ja kansanedustajat kykenevät itsereflektioon, sillä vaikka työttömyystilanteessa tapahtuvia muutoksia ei voi selittää vain ja ainoastaan hallituksen toimilla, on kiistatonta, että hallitus on jälleen puhunut teoin ja omilla teoillaan sekä päätöksillään edesauttanut sitä, missä me olemme nyt.

Heille, joille sopivan työn löytäminen oli aiemmin äärimmäisen vaikeaa, se on nyt entistä vaikeampaa. He, jotka ovat opiskelleet korkeakouluissa ja valmistuneet silmissä lupaus siitä, että korkeakoulutus on reitti parempaan elämään, parempaan toimeentuloon, ovat työttöminä ja kilpailevat tuhansien samanlaisten ihmisten kanssa. Samaan aikaan taas opiskelijat korkeakouluissa kituuttavat hallituksen leikkausten jälkeen ja tietävät, että kun valmistuu, työllistyminen on todella todella epävarmaa. [Sari Sarkomaa välihuuto]

Eikä ole mikään salaisuus, että tämän hallituksen leikkauspolitiikka on osunut ennen kaikkea naisiin. Naisten työllisyys on heikentynyt miesten työllisyyttä enemmän. Ajassa, jossa meidän tulisi taistella ennen kaikkea sukupuolten tasa-arvon puolesta ehkä enemmän kuin koskaan ennen, hallitus edelleen haluaa helpottaa mielivaltaisia irtisanomisia, joista kärsivät ne nuoret naiset, jotka moni työnantaja yhä tänä päivänä tässä patriarkaatissa arvioi miehiä suuremmaksi taloudelliseksi riskiksi.

Hallitus haluaa ihmiset töihin — hyvä sinänsä — hallitus haluaa maahanmuuttajat töihin — hyvä sinänsä — heti, kun he muuttavat Suomeen, mutta samalla kuitenkin omilla

Pöytäkirja PTK 96/2025 vp

teoillaan hallitus vaikeuttaa maahanmuuttajien mahdollisuuksia työllistyä ja integroitua osaksi suomalaista yhteiskuntaa. Aika ristiriitaista, eikö?

Arvoisa puhemies! Hallitus puhuu mielellään niistä euroista, joita yhteiskuntana menettämme, kun ihmiset eivät yrityksistään huolimatta löydä työtä. Se, mistä hallitus ei kuitenkaan halua keskustella, on se, millaisia taloudellisia seurauksia se päätöksillään aiheuttaa: Lisää lapsiperheköyhyyttä, lisää syrjäytymistä, eriarvoisuuden ja polarisaation kasvua. Pidempää taantumaa, ostovoiman heikentymistä, konkurseja.

Arvonlisäveron nosto osui kovaa pieniin yrittäjiin, varsinkin naisyrittäjiin, yksinyrittäjiin ja liikunta-, kulttuuri- ja ravintola-alan yrittäjiin. Se tarkoittaa sitä, että yhä harvemmalta on varaa käyttää liikuntayrittäjien palveluita, mennä edes joskus perheen kanssa ravintolaan syömään, ehkä konserttiin, ehkä teatteriin. Se tarkoittaa myös vähemmän työtä näille kaikille aloille.

Arvoisa puhemies! Silloin, kun minä olin lukiossa, puhuttiin työn murroksesta, miten yksi ammatti ei enää tule riittämään ja miten elinikäinen oppiminen tulee osaksi arkea. Nyt hallitus toimii päinvastoin leikkaamalla koulutuksesta ja uudelleen kouluttautumisen edellytyksistä ajassa, jossa yrityksiä, työttömiä ja työtä etsiviä haastetaan monesta suunnasta.

Minä kannan suurta huolta siitä, miten hallituksen politiikka horjuttaa ihmisten uskoa ja luottamusta tulevaan. Uskaltaanko Suomessa enää vaihtaa alaa, kouluttautua uudelleen, perustaa perheitä tai perustaa uusia yrityksiä, koska epäonnistuminen voi tulla niin kalliiksi taloudellisesti sekä inhimillisesti?

Siksi toivomme hallitukselta malttia, harkintaa ja peiliin katsomista, sitä, että pyritte ymmärtämään tekojenne seuraukset ja sen arjen, joka niin monella on täynnä pelkoa ja ahdinkoa. Vaikka kaikki langat eivät ole teidän käsissänne, on sitä suuremmalla syyllä pidettävä tiukasti kiinni niistä, millä on oikeasti merkitystä: ihmisistä, toivosta, luottamuksesta ja uskosta tulevaan.

Tämän vuoksi esitän seuraavan epäluottamuslauseen: ”Hallitus on epäonnistunut työllisyyspolitiikassaan ja heikentänyt toimillaan mahdollisuuksia saada aikaan kestävää kasvua ja uusia työpaikkoja eikä siten nauti eduskunnan luottamusta.” — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Minja Koskela, olkaa hyvä.

14.49 Minja Koskela vas (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri Purra vieraili viime vuoden toukokuussa Oulussa ja huusi lavalta oikeistohallitukseen pettyneille kansalaisille: ”menkää töihin”. Sen jälkeen kymmenettuhannet suomalaiset ovat menettäneet työpaikkansa oikeistohallituksen epäonnistuneen talous- ja työllisyyspolitiikan seurauksena.

Pääministeri Orpo, te sen sijaan lupasitte, että kokoomuksen johdolla Suomeen syntyy tällä vaalikaudella 100 000 uutta työpaikkaa. Sen sijaan työttömyys on kasvanut yli 80 000 ihmisellä. Petettyjen lupauksien myötä työttömäksi joutuneita suomalaisia rangaistaan yhä uusilla sosiaaliturvavaleikkauksilla samalla kun suurituloisille jaetaan veroalennuksia.

Keskustajohtoisen Juha Sipilän hallituksen kaudella Suomessa irtauduttiin pohjoismaisesta työmarkkina-ajattelusta, ja siirryttiin kohti bulkkituotantomallia. Tki-rahoituksesta ja koulutuksesta leikattiin, ja kilpailukykyä haettiin polkemalla palkkoja ja kyykyttämällä työttömiä. Muistamme edelleen surullisen kuuluisan työttömien aktiivimallin, jolle ei lopulta kyetty osoittamaan minkäänlaisia työllisyysvaikutuksia. Ei vaikuta siltä, että porvaripuolueet tässä salissa olisivat oppineet tästä virheestä yhtään mitään.

Pöytäkirja PTK 96/2025 vp

Nykyinen oikeistohallitus on vienyt suomalaisia työmarkkinoita yhä kauemmaksi pohjoismaisesta mallista ja keskittynyt ay-liikkeen polkemiseen. Se on nurinkurista, sillä samaan aikaan muualla Euroopassa kollektiivista sopimista pyritään edistämään. Euroopassa myös työllisyys kasvaa, mikä on myös nurinkurista, sillä oikeistohallitus toistuvasti selittelee epäonnistumistaan suhdanteella.

Oikeistohallituksen työläinsäädäntöuudistukset ovat keskittyneet puhtaasti työntekijöiden aseman heikentämiseen, eikä niille ole osoitettu hallituksen esityksissä käytännössä minkäänlaisia työllisyysvaikutuksia. Tämä pätee myös pian eduskuntaan tulevaan potkulakiin eli irtisanomissuojan heikentämiseen. Hallitus on yksipuoleisesti ottanut työntekijöiltä ja antanut työnantajille. Kiittäjien joukossa ovat EK ja suuryritykset.

Arvoisa puhemies! Mitä Suomen suunnan kääntäminen sitten vaatisi? Vasemmisto ajattelee, että koulutuspolitiikka on tärkeintä työllisyyspolitiikkaa. Siksi koko väestön koulutustasoa on pystyttävä nostamaan ja etenkin jatkuvaan oppimiseen on panostettava. Viimeaikaisen uutisoinnin perusteella on selvää, että ammatilliseen koulutukseen kohdistuvat leikkaukset täytyisi perua. Ja koska tässä ajassa uuden oppiminen ja lisäkouluttautuminen on välttämätöntä sekä yksilöille että yhteiskunnalle, olemme luvanneet palauttaa aikuis-koulutustuen, kun seuraavan kerran olemme hallitusvastuussa.

Vasemmisto on toistuvasti varoittanut ylikireän finanssipolitiikan nostavan työttömyyttä, ja näin on todella käynyt. Emme leikkaisi pienituloisilta, joiden vähät tulot menevät suoraan kotimaiseen kulutukseen. Olemme myös ainoana puolueena esittäneet sosiaaliturvaleikkauksien perumista vaihtoehtobudjetissamme, ja näin tulemme tekemään myös tänä syksynä.

Vasemmisto haluaa lisätä kohtuuhintaista asuntotuotantoa, sillä oikeistohallituksen vahvistuorolla häätöjen ja asunnottomuuden määrä on lähtenyt kasvuun. Se tarkoittaa inhimillistä kärsimystä ihmisille ja työvoimapulaa kasvukeskuksille. Lisäksi haluamme tukea rakennusalaan, jonka oikeistohallitus on päästänyt vapaapudotukseen. Lisäisimme palkkatuen käyttöä, ja ottaisimme käyttöön pitkäaikaistyöttömien työtakuun, jossa jokaiselle suomalaiselle turvattaisiin työpaikka viimeistään 12 kuukauden työttömyyden jälkeen. Siirtäisimme terveysjätien voittoihin pumpatut rahat hyvinvointialueille, jotta työttömäksi joutuneet hoitajat ja muut soteammattilaiset saataisiin takaisin töihin.

Vasemmisto myös palauttaisi työttömyysturvan ja asumistuen suojaosat, joiden poistaminen on jo nyt vähentänyt työttömien osa-aikatyötä. Erityisen rajusti suojaosien poisto on osunut kymmeniintuhansiin osatyökykyisiin suomalaisiin, joille oikeistohallitus on lähettänyt julman ja taloudellisesti järjettömän viestin: jos ette pysty koko-aikatyöhön, ei tarvitse tehdä töitä ollenkaan.

Arvoisa puhemies! Suomi ansaitsee hallituksen, joka katsoo tulevaisuuteen ja uskaltaa tarttua erityisesti vihreän siirtymän mahdollisuuksiin. Suomi ei tarvitse hallitusta, joka tähyilee menneisyyteen ja uskoo meidän kilpailevan laadun sijasta palkkojen ja työehtojen polkemisella sekä sosiaaliturvan leikkaamisella.

Siksi teen seuraavan epäluottamuslause-ehdotuksen: ”Orpon hallitus on epäonnistunut työllisyyspolitiikassaan ja luonut Suomeen 100 000 työpaikan sijasta yli 80 000 uutta työttömyyttä. Siksi ehdotan, että hallitus ei nauti eduskunnan luottamusta.” [Sara Seppänen: Hallitus ei ole polkenut kenenkään palkkoja!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ledamot Wickström, varsågod.

Pöytäkirja PTK 96/2025 vp

14.54 **Henrik Wickström r** (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies, värderade herr talman! Me kaikki täällä salissa olemme yhtä mieltä siitä, että Suomen työllisyystilanne on juuri nyt vaikea. Tilastot eivät ole vain lukuja, vaan niiden takana on aina oikea ihminen: nuori, joka haluaa ottaa ensimmäiset askeleensa työelämässä, tai perhe, joka yrittää saada arkensa toimimaan, tai kokenut työntekijä, joka haluaa antaa panoksensa mutta ei saa siihen mahdollisuutta. Tilanne on vakava, ja se koskettaa koko yhteiskuntaamme. Siihen on suhtauduttava hyvin vakavasti — nöyryydellä ja kunnioituksella niitä kohtaan, joita se koskee.

Samalla työttömyyden syistä on puhuttava suoraan. Maailmantilanne vaikuttaa meihin enemmän kuin koskaan aiemmin: Ukrainan sota, kaupan epävarmuus ja viennin heikentyminen. Suomi kärsii kaikesta tästä monia muita maita enemmän, koska maassamme ei ole ollut talouskasvua moneen vuoteen. Kun yritykset epäröivät eivätkä investoi ja kun ihmiset ovat huolissaan ja säästävät kuluttamisen sijaan, koko talous sakkaa.

Vi politiker kan inte skapa jobben. Det är företagen som gör det. Men vi kan och ska skapa förutsättningarna. Vi ska skapa trygghet, stabilitet och en tro på framtiden. Vi ska se till att utbildning, arbetskraftspolitik och näringslivsfrämjande åtgärder går hand i hand.

När de nya sysselsättningsområdena nu tagit form har vi en möjlighet. Det är avgörande att dessa områden verkligen blir effektiva i sitt arbete och kan reagera snabbt på de utmaningar som finns regionalt. Finland är ett land med stora regionala skillnader: arbetsmarknaden i huvudstadsregionen ser inte ut som den i Lappland och utmaningarna i de svenskspråkiga kustkommunerna är inte desamma som i inlandet. Målet måste vara att stödet ska vara närmare människan och att varje region ska kunna hitta sina egna lösningar för att stärka sysselsättningen. I det här arbetet måste vi också bli bättre på att ta itu med de strukturella problem som gör att människor fastnar i långtidsarbetslöshet.

Arvoisa puhemies! Hallitus on tehnyt paljon toimenpiteitä työllisyyden ja työmarkkinoiden parantamiseksi. Olemme toteuttaneet uudistuksia kilpailukyvyyn parantamiseksi, eri työpaikkojen välisen oikeudenmukaisuuden lisäämiseksi ja työrauhan vahvistamiseksi. Paikallisen sopimisen mahdollisuuksia on laajennettu, työtaistelujen sovittelujärjestelmä on uudistettu vientialan kilpailukyvyyn turvaamiseksi ja yhteistoimintamenettelyä koskevaa lainsäädäntöä on päivitetty päätösprosessien sujuvoittamiseksi.

Näillä kaikilla toimenpiteillä on selkeä tavoite: sellaisten työmarkkinoiden luominen, jotka toimivat entistä paremmin sekä työntekijöiden että työnantajien kannalta ja joilla entistä useammat saavat mahdollisuuden tehdä töitä, kasvaa ja antaa panoksensa.

Ärade talman! Vi i SFP upplever att det är speciellt viktigt att satsa på våra unga, eftersom ungdomen är människans formativa år. Att få in en ung person på arbetsmarknaden handlar inte enbart om ett jobb. Det handlar om självförtroende, om gemenskap, om framtidsstro. Det är i arbetslivet man knyter kontakter, hittar sin plats och bygger sin framtid.

Samtidigt ser vi att många unga i dag kämpar med psykisk ohälsa. Osäkerhet kring arbete och framtid kan förstärka känslan av utanförskap. Därför måste vi se sysselsättningspolitiken också som en del av det förebyggande arbetet för ungas psykiska välbefinnande.

Juuri käyttöön otettu nuorisoseteli on konkreettinen väline, jolla voidaan auttaa nuoria pääsemään töihin. Se on askel oikeaan suuntaan, mutta lisää tarvitaan. RKP on valmis etene-

Pöytäkirja PTK 96/2025 vp

mään asiassa esimerkiksi siten, että kehitettäisiin nuorisovaraus, jolla kannustettaisiin yrityksiä palkkaamaan nuoria ja investoimaan. Meidän on myös kehitettävä oppisopimuskoulutusta, alennettava yritysten työllistämisen kynnyksiä ja tarkistettava verotusta.

Arvoisa puhemies! RKP haluaa kannustaa elinkeinoelämää rohkeuteen. Uskaltakaa investoida, uskaltakaa kehittää, uskaltakaa uskoa jälleen Suomeen. Valtio ja kunnat tekevät osansa, mutta ilman vahvaa, rohkeaa ja tulevaisuuteen keskittyvää elinkeinoelämää mitään poliittiset päätökset eivät riitä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Tack, kiitos. — Edustaja Östman, olkaa hyvä.

14.59 Peter Östman kd (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies, värderade talman! Viime päivinä olemme iloinneet historiallisesta jäänmurtajakaupasta Yhdysvaltojen kanssa. Sen työllisyysvaikutukset meriteollisuudelle ja sen alihankintaverkostolle ovat todella merkittäviä. Onnittelut pääministeri Orpolle ja hallitukselle hyvästä diilistä! Isoilla onnistumisilla on tapana sysätä liikkeelle muitakin hyviä vaikutuksia, jotka hyödyttävät koko maata. Tämä onnistuminen on esimerkki siitä, miten suomalainen osaaminen, yhteistyö ja pitkäjänteinen diplomatia voivat tuoda uusia työpaikkoja ja vahvistaa koko kansantaloutta.

Kristillisdemokraattinen eduskuntaryhmä jakaa huolen työllisyysilanteesta. Jokainen työtön on liikaa. Moni yrittää kovasti löytää paikkansa työelämässä, mutta työtä ei silti ole tarjolla. Se on raskas ja turhauttava kokemus, ja heidän tilanteensa on juuri niin kurja kuin edustaja Kaikkonen kertoi omassa puheenvuorossaan. Mutta vakuutan, että teemme parhaamme, jotta pitkälti kansainvälisten olosuhteiden vaikeuttama tilanne helpottuu. Hallituksen puoliväliriihessä päätettiin useista uusista kasvutoimista. Tällä hallituskaudella työn verotusta kevennetään jopa 1,6 miljardilla eurolla. Sosiaaliturvaa uudistetaan niin, että työntöön ja sosiaaliturvan yhteensovittaminen on nykyistä helpompaa ja työn vastaanottaminen on kannattavaa. Tavoitteena on oikeudenmukainen, selkeä ja kannustava järjestelmä, joka vähentää köyhyyttä ja tukee työllistymistä.

Arvoisa puhemies! Välikysymyksessä väitetään, ettei pienten ja keskisuurten yritysten toimintaedellytyksiä olisi parannettu. Väite on perusteeton. Hallituksen tavoite on tehdä työmarkkinoista joustavammat ja dynaamisemmat, kuten kilpailijamaissamme. Keskeinen uudistus on paikallisen sopimisen laajentaminen, mikä antaa yrityksille mahdollisuuden sopia työehdoista joustavammin suoraan työntekijöiden kanssa. Tämä lisää tuottavuutta, vahvistaa kilpailukykyä ja luo edellytyksiä uusien työntekijöiden palkkaamiselle erityisesti pk-sektorilla. Samassa kokonaisuudessa on toteutettu muutoksia määräaikaaisuuksiin, irtisanomissuojaan ja takaisinneuvotteluvollisuuteen. Ne selkeyttävät sääntelyä ja antavat yrityksille rohkeutta työllistää lisää työntekijöitä.

Arvoisa puhemies! Hallitus on käynnistänyt laajan norminpurkuohjelman. Kun lupaprosessit nopeutuvat ja hallinnon taakka kevenee, yritykset voivat keskittyä kasvuun ja innovaatioihin. Samoin vaikuttavat rahoituslisäykset tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotoimintaan, joilla vahvistetaan pitkän aikavälin kasvupohjaa ja luodaan uusia korkean osaamisen työpaikkoja.

Työelämämuutos vaatii myös koulutusratkaisuja. Hallitus lisää korkeakoulujen aloituspaikkoja ja tarjoaa ilman opiskelupaikkaa jääneille nuorille mahdollisuuden suorittaa maksutta 30 opintopistettä avoimessa korkeakoulussa. Osaaminen vahvistuu, ja työvoiman ja työpaikkojen kohtaanto helpottuu.

Pöytäkirja PTK 96/2025 vp

Erityisen tärkeänä näemme nuorten tukemisen ja työhyvinvoinnin vahvistamisen. On huolestuttavaa, että neljä viidestä alle 35-vuotiaiden työkyvyttömyyseläkkeestä myönnetään mielenterveyden häiriöiden perusteella. Terapiatakuu tarjoaa nuorille nopeampaa apua ja toivoa tilanteessa, jossa toivottomuus ja näköalattomuus uhkaavat murentaa uskoa tulevaisuuteen.

Värderade talman! Vid halvtidsöverläggningen beslutade regeringen om åtgärder som ska öka tillväxten, till exempel att sänka inkomstskatterna från år 2026 och att göra det lättare för små och medelstora företag att ingå lokala avtal. Regeringen gör socialskyddet mer sporrande och förenklar hela systemet. Kristdemokraterna betonar att arbete ska löna sig, att företag ska kunna växa och att välfärden tryggas genom flera jobb.

Arvoisa puhemies! Työskentelemme määrätietoisesti Suomen talouden ja työllisyyden vahvistamiseksi. Työllisyys kasvaa, kun luottamus vahvistuu, ja kasvu tuo tullessaan hyvinvointia ja turvallisuutta.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Harkimo, olkaa hyvä.

15.04 Harry Harkimo liik (ryhmäpuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies, ärade talman! Entinen yritysjohtaja sanoi aikoinaan, että Suomesta ei kannata ulkomaille viedä hevosta pienempää. Jäänmurtajat ovat hevosia suurempia, ja se oli hyvä uutinen, ja siitä pitää tosiaan onnitella. Hevosta pienempiä saa myös kehittää. Internetiä ja tekoälyä suomalaiset eivät enää ehdi keksiä, mutta niiden soveltamiseen kaikkien kuluttajien hyödyksi on vielä aikaa. Erilaiset digitaaliset alustat ja palvelut antavat myös meille mahdollisuuden valloittaa maailmaa. Supercell, Wolt, Oura ja Iceye ovat jo hienoja tarinoita, ja näitä tarvitaan lisää.

Uutta Nokiaa emme todennäköisesti enää saa aikaiseksi, mutta parikymmentä pienempää menestystarinaa auttaisi mainiosti Suomea ylöspäin. Ja näitä kotimaisia kasvuyhtiöitä pitäisi valtion tukea paljon rohkeammin. Olen monta kertaa ehdottanut, että eläkeyhtiöiden miljardeja sijoitettaisiin myös näihin kasvuyrityksiin. Ja vielä kun olisi malttia odottaa, ettei niitä myydä liian aikaisin pois.

Suomi on pieni maa, ja pieni maa ei voi olla kaikessa mahdollisessa mukana. Meidän on löydettävä omat vahvuutemme ja keskityttävä niihin. Ja niissä meidän pitää yrittää ja haluta olla maailman paras. Vain sitä kautta voimme menestyä tulevaisuudessa.

Meillä on mahdollisuuksia myös esimerkiksi puolustus- ja kaivosteollisuudessa, mutta meidän pitää toimia paljon nopeammin, rohkeammin ja itsekkäämmin.

Arvoisa puhemies, ärade talman! Työllisyydessä hallituksen puheet eivät enää vastaa tekoja. Entinen työministeri alkoi puhua mustaa valkoiseksi väittämällä, ettei kokoomus ole luvannut 100 000:ta uutta työpaikkaa, vaan kyseessä ovat teoreettiset laskelmat siitä, kuinka päästään 80 prosentin työllisyyteen 2030-luvulla.

Nyt on pakko sanoa koko hallitukselle ja erityisesti kokoomukselle, että ennen eduskuntavaaleja ainakin äänestäjille syntyi hyvin vahva mielikuva siitä, että Suomeen syntyy 100 000 uutta työpaikkaa ja talous laitetaan kuntoon. Kumpikaan ei ole toteutunut.

Yhtä asiaa en ymmärrä, kun kuuntelee hallituksen puolueiden puheita täälläkin. Eivätkö he ymmärrä, missä tilanteessa tämä maa tällä hetkellä todella on? [Keskeltä: Tämä on kylä hyvä kysymys!]

Pöytäkirja PTK 96/2025 vp

Faktat eivät selittelemällä ja toivomalla miksikään muutu. Työttömyysaste on yli kymmenen prosenttia, mikä on korkein luku 25 vuoteen. Työttömiä työnhakijoita on 311 000, mikä on 31 000 enemmän kuin vuotta aikaisemmin. Pitkäaikaistyöttömiä on 129 000, mikä on 32 000 enemmän kuin vuotta aikaisemmin, ja tämä luku on lähes sama kuin pahimpina 1990-luvun lamavuosina. Eikä tämä vielä riitä: tuoreiden arvioiden mukaan jopa 50 000 työpaikkaa on uhattuna kotimaisissa pörssiyrityksissä. Nämä ennusteet näyttävät valitettavasti toteutuvan, kun pahimpina viikkoina tuhansia suomalaisia on joutunut yt-neuvotteluihin.

Arvoisa puhemies! Työttömyyden lisäksi huolestuttavaa on koko Suomen ilmapiiri, ja ilmapiiri ei pelkästään syyllisiä etsimällä parane tippaakaan. Kansa ei kuluta. Yritysten omistajat eivät panosta kasvuun. Yritysten johto ei saa mitään aikaiseksi. Työntekijät eivät ole osaavia eivätkä tehokkaita, ja liian moni heistä tekee etätöitä. Eli syyllisiä kyllä riittää.

Suomalaiset ovat hyvin huolissaan ja aivan syystä. Syyllisten etsiminen pitää siitä huolimatta saada loppumaan. Negatiivinen kierre pitää saada loppumaan, ja siihen ei saa lisätä kierroksia. Kierre pitää saada loppumaan ja löytää positiivista nostetta. Talous pitää saada kasvuun 20 korpivaellusvuoden jälkeen. Vain kasvu luo uskoa tulevaan ja lopettaa velka-kierteen.

Arvoisa puhemies, ärade talman! Olemme julkaisseet kasvuohjelman, mistä riittää kannustavia ehdotuksia myös yrityksille ja palkansaajille. Annan yhden esimerkin, miten kulluttajien ostovoimaa olisi saatu paremmaksi panostamalla enemmän ja lisää. Jos suurituloisten veronalennukset olisi laitettu esimerkiksi alle 4 000 tienaa-ville eläkeläisille niin, että heitä verotettaisiin oikeudenmukaisesti samalla lailla kuin palkansaajaa, ostovoima olisi lisääntynyt.

Arvoisa puhemies! [Puhemies koputtaa] Liike Nyt yhtyy keskustan välikysymykseen. [Timo Heinonen: Totta kai!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Annan nyt työministeri Marttiselle ja pääministeri Orpolle kummallekin kolmen minuutin vastauspuheenvuoron. — Työministeri Marttinen, olkaa hyvä.

15.10 Työministeri Matias Marttinen: Arvoisa puhemies! Hyvät kansanedustajat! Kiitoksia käydystä keskustelusta, vaikka en voikaan yhtyä aivan kaikkiin huomioihin, mitä on tuotu esille.

Uudistusvelka: Liian pitkään tässä maassa on jätetty tekemättä niitä uudistuksia, mitä muissa Pohjoismaissa on tehty. Me näemme sen, millä tavalla vaikka Ruotsin talous on kasvanut samaan aikaan, kun meillä on ollut hyvin kituliasta kasvua. Velkaelvytyksellä, hyvät kollegat, hyvä vasemmisto-oppositio, tämä maa ei tästä suosta nouse. Siksi tarvitaan rohkeita uudistuksia, joilla saadaan työllisyyttä vahvistettua, investointeja Suomeen, ja tätä työtä maan hallitus tekee.

Kun kuuntelin SDP:n ehdotuksia tähän keskusteluun, niin näkee kyllä hyvin sen, että ei-hän teillä velkaelvytyspuhe ole mihinkään tästä vastaavasti muuttunut. Aivan samaan tapaan te ehdotatte taas uusia toimenpiteitä, jotka perustuvat vain uuteen velanottoon ja sen kautta siihen ylöspumppaukseen meidän talouden osalta. Me olemme tehneet jo laajasti toimenpiteitä, mitä tulee vaikka nuorten työttömyystilanteen helpottamiseen tai työttömyysturvalla opiskeluun — näitä asioita on tehty jo — tai vaikka sitten pääomamarkkinan toiminnan kehittämiseen. Nämä päätökset on tehty jo hallituksessa, ja me teemme koko

Pöytäkirja PTK 96/2025 vp

ajan lisää päätöksiä, jotta nyt se liikkeelle lähtenyt kasvu saadaan taas entistä vahvemmaksi.

Haluan sanoa sen, hyvät kollegat, että tämä hallitus tekee historiallisen vahvaa teollisuuspolitiikkaa. Eikö näin? Puhtaan teollisuuden hankkeet liikkuvat meillä eteenpäin: 20 miljardin euron arvosta hankesuunnitelmia, joita auttaa merkittävästi myös se, että hallituksen käyttöön ottama verokannustin houkuttelee kansainvälisiä investoreita Suomeen. Se tarkoittaa investointeja, se tarkoittaa työtä moniin suomalaisiin maakuntiin. Akkuklustlerin kasvu jatkuu Kotkassa — erittäin hieno teollinen hanke käynnissä. Puolustusteollisuus kasvaa erittäin vahvasti tällä hetkellä. Kävin Pirkanmaalla taannoin, ja siellä erään yrityksen johtaja sanoi, että hän allekirjoittaa uusia työsopimuksia joka viikko — hyvät kollegat, joka viikko. [Eduskunnasta: Hyvä asia!] Ja tätä vastaavaa kehitystä meidän täytyy entisestään pystyä vahvistamaan. Ja viimeisenä meriteollisuus: Ajatelkaa siis Turun telakan tilannetta: kymmeneksi vuodeksi aiesopimus — historiallinen asia —, yhden jättiristeilijän työllisyysvaikutus 13 000 henkilötyövuotta. Ja nyt sitten viime viikolla tuli historiallinen sopimus siitä, että Yhdysvallat ensimmäistä kertaa historiassa hankkii jäänmurta-jia toiselta valtiolta, siis meiltä Suomesta: [Jukka Kopra: Loistavaa!] neljä murtaajaa, 10 000 työpaikkaa. [Välihuutoja]

Tämä antaa taas vahvaa uskoa ja luottamusta siihen, että teollisuuteen syntyy uutta työtä. Hyvät kollegat, jos kysytään siitä, onko Suomen lasi puoliksi tyhjä vai puoliksi täynnä, niin kun kuuntelee oppositiota, voisi kuvitella kotikatsomoissa, että se on puoliksi tyhjä, mutta aidosti, hyvät kollegat, se on puoliksi täynnä. Nyt meidän tehtävä on vahvistaa tätä luottamusta ja tehdä lisää päätöksiä. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia, ministeri. — Sitten pääministeri Orpo, ja halukkaat edustajat voivat jo pyytää vastauspuheenvuoroja painamalla V-painiketta ja nousemalla seisomaan. — Pääministeri, olkaa hyvä.

15.13 Pääministeri Petteri Orpo: Arvoisa puhemies! On totta, että 227 000 työtöntä on aivan liikaa, mutta ajatus siitä, että hallitus ei ymmärtäisi, ei pidä paikkaansa. Meillä on ystäväpiireissämme, tuttavapiireissämme varmasti ihmisiä, joita työttömyys on kohdannut. Me tavataan ihmisiä, kuullaan tarinoita, ikäviä tarinoita siitä, mikä tilanne on, ja me teemme kaikkemme, että me saamme suomalaisille ihmisille töitä. Me teemme sitä siitä huolimatta, että jokaista meidän uudistusta, joka me tehdään työpaikkojen luomiseksi, te olette vastustaneet, te välikysymyksen tekijät. [Antti Kurvinen: Ei pidä paikkaansa!] — No, ehkä joillekin yksittäisille on tukea tullut, pääasiassa olette vastustaneet.

Arvoisa puhemies! On kyse juuri siitä, niin kuin työministeri totesi, onko lasi puoliksi täynnä vai tyhjä. Onko viestimme näille työttömille ihmisille se, että peli on menetetty, vai annammeko heille toivoa? [Välihuutoja vasemmalta] Minä haluan taistella toivottomuutta vastaan, hyvä vasemmisto-oppositio kokonaisuudessaan, toivottomuutta vastaan ja toivon puolesta, sillä Suomella on toivoa. Me murramme nyt jäätä talouden kasvulle ja työllisyydelle. Aika vähän teidän puheenvuoroissanne puhuttiin jäänmurrosta. — Edustaja Kaikkoselle kiitos kiitoksista. Tämä on ollut suomalaisten yhteinen onnistuminen, olette siinä aivan oikeassa. — Nämä 7 000 työpaikkaa, saatikka se, mitä kaikkea se voi avata sen päälle, on erittäin merkittävää. Se on erittäin merkittävää. Onneksi suomalaiset ovat tämän ymmärtäneet — laajasti tyytyväisyyttä — ja toivottavasti, niin kuin edustaja Satonen on kirjoittanut ja puhuu, tämä murtaa jäätä ja saadaan toivoa tähän maahan, uskoa tulevaisuu-

Pöytäkirja PTK 96/2025 vp

teen, koska se näyttää meille, että meillä on maailmanluokan osaamista — maailmanluokan osaamista. Ja sitä on paljon muillakin aloilla: energiateknologiassa, puhtaassa siirtymässä, [Välihuutoja vasemmalta] puolustusteollisuudessa, kvanttiteknologiassa, tietoverkoissa ja niin edelleen. Työpaikkoja syntyy, investointeja syntyy, ja mitä me teemme? Me teemme kädet savessa töitä, jotta näitä investointeja saadaan Suomeen lisää, jotta suomalaiset yritykset saavat tilauksia — siis jotta suomalaiset saavat työpaikkoja eli jotta työttömät ihmiset saavat mahdollisuuden päästä töihin.

Yritykset luovat työpaikkoja, ei hallitus. Hallituksen tehtävä on luoda edellytykset sille, että yritykset menestyvät. Kukaan ei voi väittää, etteikö tämä hallitus olisi tehnyt enemmän yritysten toimintaedellytysten parantamiseksi kuin yksikään hallitus tässä maassa — ja siksi, että ihmisillä olisi töitä. Jos näitä uudistuksia ei olisi tehty, me olisimme jatkaneet sitä kituliaan kasvun aikaa. Nyt olemme luoneet edellytykset. Me tullaan näkemään, että lyhyellä aikavälillä kauppoo syntyy. Me nähdään se keskipitkällä aikavälillä, että investointeja syntyy, ja pitkällä aikavälillä, kun me tulemme pelastamaan suomalaisen hyvinvointiyhteiskunnan. [Ritva Elomaa: Hienoa!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kaikkonen, olkaa hyvä.

15.17 Antti Kaikkonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun te kovin pontevasti vakuutatte, että hallitus tekee kaikkensa, niin sitä uskoisi vielä vähän paremmin, jos täällä myös perussuomalaiset ministerit olisivat samaa viestiä kertomassa, edes yksi niistä kuudesta ministeristä, mutta on jotain tärkeämpää tekemistä kuin keskustella suomalaisesta suurtyöttömyydestä tällä hetkellä. [Jenna Simula: Heti on persuja ikävä!] Viittasitte myös siihen, että ”kun on hankalat suhdanteet ja ulkoisia haasteita”.

Arvoisa puhemies! Suurin piirtein samat suhdanteet ovat muuallakin Euroopassa, mutta vain meillä nousee työttömyys tällä tavalla kuin nousee. Hallituksen tehtävä on reagoida suhdanteisiin, ei mennä niiden taakse.

Tämä teiltä on kyllä kuultu moneen kertaan, kuinka Suomen huono taloustilanne on kaikkien muitten vika. Se on Putinin vika, se on Trumpin vika, keskustan vika, totta kai. [Välihuutoja oikealta] Edellisen hallituksen vika, se on kuultu myöskin, ties kenen vika, mutta peilihän teiltä puuttuu. Sieltä ei syyllistä teidän ajatuksissanne löydy.

Arvoisa puhemies! Selityksiä on kuultu ihan riittävästi. Tehkää enemmän, selittäkää vähemmän.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Satonen, olkaa hyvä. [Hälinää — Puhemies koputtaa]

15.18 Arto Satonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kun kuunteli edustaja Suhosen puheenvuoroa, tuntui, että se on varmaan kirjoitettu ennen kuin puolue tähän velkajarruun yhtyi, koska siinä taisi hurahtaa pitkälti yli puolen miljardia saman tien.

Eniten minua häiritsee tässä keskustelussa se, että täällä puhutaan, että Suomessa osa-aikatyö ei kannattaisi. Minä haluan nyt lukea suoraan, mitä VATT on tästä kirjoittanut: ”Suomessa työttömien osa-aikatyön kannustimet ovat kansainvälisesti katsoen edelleen hyvät suojaosien poiston jälkeenkin. Monissa muissa maissa palkkatulot vähentävät etuuk-sia huomattavasti enemmän. Osa-aikatyön kannustimet ovat hyvät erityisesti työttömillä, jotka eivät saa muita tulosidonnaisia etuuksia kuten asumis- tai toimeentulotukea.” Tätä tu-

Pöytäkirja PTK 96/2025 vp

kee myös se, että YTK:n kyselyssä huomattava osa vastaajista piti osa-aikatyötä edelleen kannattavana. Minä toivon, että tästä salista ei lähde sellaista viestiä, että Suomessa osa-aikatyö ei kannata.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lundén, olkaa hyvä.

15.19 Mikko Lundén ps (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa herra puhemies! Tahdon vielä muistuttaa, että tällä hetkellä keskustalla on enemmistö peräti yhdeksässä Keski- ja Pohjois-Suomen aluehallituksessa ja aluevaltuustossa. Mitä keskustan edustajat tekevät siellä? He haluavat irtisanoa satoja sotealan ammattilaisia hyvinvointialueilla. [Välihuutoja] Etelä-Pohjanmaalla on säästötavoitteena vähentää 300 henkilötyövuotta pois, Keski-Suomessa 400, Lapissa jopa 700. Keskusta yhdessä hallituskumppaneiden kanssa päätti viime hallituskaudella hyvinvointialueiden rahoituslaista, minkä vuoksi ihmisiä on jäänyt työttömäksi. [Antti Kurvinen: Säälistävää!] Voin kysyä, miten meni niin kuin omasta mielestä. [Hälinää — Puhemies koputtaa]

Samaan aikaan keskusta haluaa Suomeen kymmeniätuhansia maahanmuuttajia töihin, vaikka olemme saaneet kuulla maahanmuuttajataustaisten hoitajien heikon ammatillisen kielitaidon aiheuttamista vakavista vaaratilanteista ja potilasvahingoista. [Välihuutoja] On helppo syyttää aina hallitusta, mutta jos keskusta haluaisi tehdä työttömille jotain, niin voisitte aloittaa johtamistanne aluevaltuustoista. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Suhonen, olkaa hyvä.

15.20 Timo Suhonen sd (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa herra puhemies! Pääministeri Orpo ihan oikein nosti esille tämän jäänmurtajatilauksen hyvät vaikutukset työllisyyden ja talouden osalta. Se on totta, ja olemme totta kai iloisia siitä, että työllisyys paranee ja metalliosajia työllistetään jatkossa enemmän. Hienoa, tämä on hyvä asia.

Kun tähän liittyen nytten sitten tässä telakkateollisuuden ympärillä on ollut tämmöisiä mustia pilviä liittyen työntekijöitten suoranaiseen hyväksikäyttöön tietyiltä osin, niin kysynkin sitä, että kun aiemmalla kyselytunnilla oikeusministeri Meri lupasi käydä hallituksessa keskustelut siitä, että tämä ammattiliittojen kanneoikeusnäkemys täällä hallituksessa käydään läpi, niin joko keskustelu on käyty. Jos keskustelu on käyty, mihinkä johtopäätöksen päädyitte? Jos keskustelua ei ole käyty, miksi keskustelua ei ole käyty?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Oinas-Panuma, olkaa hyvä.

15.21 Olga Oinas-Panuma kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Ihan ensiksi täytyy sanoa kyllä edustaja Lundénille: Tiesittekö te, että hyvinvointialueitten rahat tulevat hallitukselta? Jos te viette rahat, niin varmaan siellä hyvinvointialueillakin joutain toimia täytyy tehdä. [Välihuutoja perussuomalaisten ryhmästä — Puhemies koputtaa]

Sitten on pakko kyllä pääministerille myös sanoa, että toivottavasti olette seurannut, minkälaista politiikkaa keskusta on kuitenkin tuolla valiokuntatyössä tehnyt: aika monia työmarkkinauudistuksia ollaan myös tuettu — niitä, mitkä me olemme nähneet järkeviksi — joten toivottavasti ette levittele tästä väärää tietoa.

Mutta tulee mieleen Tuntematon sotilas, kun siellä on tämmöinen: ”Mees valittaen nälkää, niin eteesi lyödään semmoinen rätinki, että sulla ei voi olla nälkä.” Tässä teidän po-

Pöytäkirja PTK 96/2025 vp

litiikassa on pikkuisen samaa: kyllä työttömiä ja niitä, ketkä ovat siellä yt-neuvottelujen piirissä, varmasti helpottaa, kun te sanotte, että ei tässä nyt mitään hätää ole, että ihan kivastihan meillä oikeastaan menee ja lasi on puoliksi täynnä. Jotta me saadaan tämä tilanne parannettua, pitää tunnustaa tosiasiat ja sen jälkeen alkaa tekemään muutoksia tähän meidän politiikkaan, niin että ihmiset saavat töitä.

Arvoisa ministeri, voitaisiinko katsoa nyt näitä yrittäjien työntekijämaksuja, voisiko niitä kenties alentaa? Ja työttömyysturvan suojaosan palautus, mahtuuko se teidän asialistalle?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Diarra, olkaa hyvä.

15.22 Fatim Diarra vihr (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa herra puhemies! Kiitos pääministeri Orpolle ja ministeri Martiselle hyvistä vastauksista, mutta jäi vähän uupumaan vielä se, millä tavalla pyritään vaikuttamaan myös naisten työttömyyteen. Me tiedetään nyt, että naisiin on kohdistunut enemmän työttömyyttä ja sehän johtuu siitä, että Suomessa on EU:n segregoituneimmat työmarkkinat. Tämän takia työttömyys näkyy erityisesti naisvaltaisilla aloilla, missä jo nyt palkat ovat huomattavasti matalammat. Tämän takia kysyisinkin: minkälaisia toimenpiteitä hallitus aikoo tehdä työmarkkinoiden segregaatiolle tai kohdistaaako hallitus erityisiä toimia siihen, että saadaan myös naisten työttömyys laskuun? — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Minja Koskela, olkaa hyvä.

15.22 Minja Koskela vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Keskustajohtoisella Sipilän hallituskaudella aloitettu työttömien kiusaaminen ja koulutuksesta leikkaaminen jatkuu nyt kokoomuksen johdolla. Viime kaudella vasemmistohallituksen aikana työllisyys saatiin huippulukemiin, jotka ovat nyt oikeiston valtakaudella sulaneet.

Pääministeri Orpo, sata uutta työtöntä joka päivä ja 120 miljoonaa euroa pois ammatillisesta koulutuksesta — tällä reseptillä Suomi ei nouse eikä työttömyys vähene. Nyt pitäisi panostaa koulutukseen, tukea rakennusalaan, perua sosiaaliturvaleikkaukset, parantaa työntekijöiden asemaa ja palauttaa suojaosat. Leikkaamalla tai ylikireällä finanssipolitiikalla hyvinvointi ei kehity eikä työllisyys kasva. Nyt pitää vaihtaa levyä, eli hyvä hallitus, saa suorittaa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ledamot Norrback, varsågod.

15.23 Anders Norrback r (vastauspuheenvuoro): Tack, ärade talman! För det första: Varje ung person som inte hittar sitt första jobb, varje medelålders som tappar sitt jobb och alla äldre som är i min ålder och eventuellt inte har framtidsutsikter att hitta ett nytt jobb — det är en personlig katastrof, men det är en katastrof för regionen och det är en katastrof för landet. Ekonomi och ekonomisk utveckling, brukar man säga, är till 80 procent psykologi och 20 procent siffror, och jag tror vi glömmer bort det här i debatten.

Arvoisa puhemies! Työelämäreformit, verotusratkaisut, nuorten täsmätoimet ja niin edelleen — niitä hallitus on tehnyt. Minä olen kuunnellut opposition ryhmäpuheenvuoroja tässä. Kun kuuntelen, mietin, miten se psykologia vaikutti meidän kansalaisiin, meidän yri-

Pöytäkirja PTK 96/2025 vp

tyksiin. Loiko se tulevaisuudenuskoa, loiko se rohkeutta investoida, loiko se ratkaisuja meidän tämänhetkiseen tilanteeseemme? Se on retorinen kysymys, en odota vastausta. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Tack, kiitoksia. — Edustaja Östman, olkaa hyvä.

15.25 Peter Östman kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun kuuntelin edustaja Kaikkosen välikysymyspuheenvuoroa, niin ihailin sitä empatiaa ja sympatiaa, mitä te osoititte työttömiä kohtaan. Nostan hattua siitä. Sitten yritin kuunnella, mitä ratkaisuehdotuksia teillä oli. Oikeastaan ainut tällainen vähän radikaalimpi ratkaisu oli Viron verotusmalli, joka tarkoittaa, että verot maksetaan vasta, kun voittoa jaetaan. Arvoisat keskustan edustajat, sinä aikana, kun tämä Viron malli on ollut käytössä, 25 vuotta, te olette olleet hallitusvastuussa 16 vuotta, 12 vuotta pääministerin roolissa. Miksi te ette ole käyttäneet sitä pelikorttia silloin?

Sitten vielä kun kuuntelin vastauspuheenvuoronne, se oli aika aggressiivinen. Mihin se hyvä empatia ja sympatian tunne hävisi? Onko tämä pelkästään näyttelyä ja teatteria, kun puhutaan vakavasta asiasta eli suurtyöttömyydestä, mitä hallitus yrittää ratkoa? [Veronika Honkasalo: Miten se pääministerin puhe!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Harkimo, olkaa hyvä.

15.26 Harry Harkimo liik (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies, ärade talman! Pääministeri Orpo sanoi äsken, että meillä on 227 000 työtöntä. Nyt en oikein ymmärtänyt, mistä semmoinen luku on tullut, kun mielestäni meillä on 331 000 työtöntä.

Ministeri Marttinen puhuu aina, että 20 vuoteen ei ole tehty mitään muutoksia. Tulee mieleen vaan, että kuka on istunut hallituksessa tämän 20 vuoden aikana. Korti ei mainitse nimeä, mutta se alkaa k:lla.

Lopuksi haluaisin kysyä näistä valonpilkahduksista. Kun niistä on nyt vuosi puhuttu, että taloustilanteessa on valonpilkahduksia, niin mitkä ne konkreettiset luvut ovat, jotka ovat valonpilkahduksia. Se kiinnostaisi tietää, koska se olisi tosi hyvä asia.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kurvinen, olkaa hyvä.

15.27 Antti Kurvinen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Hyvä pääministeri ja arvoisa hallitus! Kukaan ei täällä salissa varmasti kiistä näitä olosuhteita, missä me elämme, erittäin vaikeita tilanteita, mutta kyllähän tämä keskustelu on sillä lailla huvittavaa, että kaikki hyvät asiat ovat nykyisen hallituksen ansiota, kaikki negatiivinen Suomessa on edellisten hallitusten syytä. [Arto Satonen: Kuka on sanonut näin?]

Arvoisa pääministeri, hyvä hallitus, teidän hallituksenne ei ota mitään vastuuta siitä tilanteesta, missä Suomi on. Meillä on pahin työttömyys sitten 90-luvun lamavuosien, ja nyt tänään me ollaan kuultu hallituspuolueilta, että euriborkorkojen ja mamujen vika on tämä työttömyystilanne. Tämä on se selitys. Aikamoista korskeutta ja, sanoisin, jopa ylimielisyyttä. Kyllähän te olette talouspolitiikallanne myös vaikeuttaneet tätä työttömyyttä: alvien himokorotukset, kotitalousvähennyksen leikkaaminen.

Pöytäkirja PTK 96/2025 vp

Juuri tuossa edustaja Oinas-Panuma ehdotti suojaosan lisäämistä, niin että kannattaisi myös vähäinen työ — eikö kokoomus ole ajanut työn kannustavuutta? Ja oletteko valmiita työnantajamaksujen alentamiseen? Tämä Östmanille meidän yhtenä keinonamme.

Viimeiseksi tärkeimpänä keskustan ehdotuksena: pääministeri, oletteko valmiita kutsumaan kaikki puolueet velkajarrutyöryhmän tapaiseen [Puhemies koputtaa] työttömyys-/työllisyysriiheen neuvotteluun?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Tuppurainen, olkaa hyvä.

15.28 Tytti Tuppurainen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Talousvaikeudet ovat aivan kiistattomia, mutta kiusallista se on hallitukselle sen vuoksi, pääministeri Orpo, että te lupasitte 100 000 uutta työllistä. Painokkain sanankääntein sanoitte suomalaisille, että teidän vahtivuorollanne Suomeen syntyisi 100 000 uutta työpaikkaa, ja nyt nämä luvut ovat aivan karmeita: työttömien määrä yli 300 000 ja pitkäaikaistyöttömien määrä lähes 90-luvun tasolla, 130 000. Karneat luvut. Työttömyyden pelko kalvaa tänä päivänä monien suomalaisten kotitalouksissa, eivätkä ihmiset uskalla kuluttaa, mikä entisestään vetää taloutta vaikeammaksi ja tilannetta entistä huonommaksi.

Tässä tilanteessa pidämme erittäin huonona sitä, että sen sijaan, että työsuhdeturvaa parannettaisiin ja sitä kautta luotaisiin luottamusta, te entisestään heikennätte irtisanomissuojaa ja helpotatte määräaikaisten työsuhteiden tekemistä. SDP sen sijaan haluaisi nimenomaan helpottaa työllistymistä esimerkiksi palauttamalla työttömän suojaosat työttömyysturvaan, sitä kautta tienaamalla, tai esimerkiksi mahdollistamalla työttömyysturvalla opiskelun. [Puhemies koputtaa] Voisiko näistä löytyä ratkaisuja?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Siponen, olkaa hyvä.

15.30 Markku Siponen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kyllä täytyy ihmetellä tätä hallituspuolueiden heikutusta siitä, kuinka kasvu on jo ovella tai valoa on näkyvissä ja kuinka fantastisesti suomalaisilla menee, kun kokemus tuolla kentällä on aivan erilainen.

Maanantaina vierailin tuolla kotikunnassani paikallisten työttömien yhdistyksessä, ja tärkein viesti, mikä sieltä jäi mieleen, oli se, että nämä ruoka-apujonot ovat kovassa kasvussa, eli leipäjonot ovat kasvussa. Toinen viesti seurakunnan tapaamisesta oli tämä, että tulee entistä enemmän kuormitusta diakoniatyöhön sen takia, koska nämä turvaverkot ovat repeilleet ja ihmiset hakevat apua sieltä seurakunnasta, kun oikein muualta ei saada.

Nämä ovat niitä konkreettisia merkkejä siitä, miten nämä hallituksen leikkaukset, säästöt ja tämä suurtyöttömyys tuolla ihmisten arjessa näkyy. Kysyisinkin pääministeriltä ja hallitukselta: oletteko tietoisia tästä heikommassa asemassa olevien ihmisten tilanteesta tällä hetkellä, ja mitä me voitaisiin sille yhdessä tehdä?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hopsu, olkaa hyvä.

15.31 Inka Hopsu vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Työllisyyspalvelujen siirto kunnille ja työllisyysalueille oli varsin yksimielinen muutos. Nyt näemme, että tuokaan uudistus ei kuitenkaan ole kertaheitolla valmis. Rahoitus kunnille on laskettu vuoden 23 tason mukaan, ja työttömyystilanne on sen jälkeen muuttunut aika pahasti. Tässä tarvit-

Pöytäkirja PTK 96/2025 vp

taisiin sitä, että kunnille taattaisiin resurssit sekä työllisyyspalveluiden että kotoutumispalveluiden hoitamiseen. Tällaista kahden vuoden takaista laskumallia ei pitäisi voida enää käyttää.

No, pohjoismainen työvoimapalveluiden malli on myös osoittautunut varsin jäykäksi näin kovassa työttömyystilanteessa, ja sinne työllisyyspalveluille pitäisi antaa enemmän joustoa ja mahdollisuutta siihen, että he kohdentavat henkilöstöresurssin heille, jotka eniten palvelua ja apua tarvitsevat. Aikooko hallitus tällaisia joustoja työllisyysalueille tarjota?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Yrttiaho, olkaa hyvä.

15.32 Johannes Yrttiaho vas (vastauspuheenvuoro): Puhemies! Viime viikkoina on ilmoitettu useiden tuhansien työpaikkojen vähennystavoitteista vientiyrityksissä ja hyvinvointialueilla, teollisuudessa ja palveluissa. Hallituksen ilo näistä murtaja- ja risteilijätilauksista voi sekin osoittautua ylimitoitetuksi. Muun muassa telakkateollisuudessa rehottava ulkomainen halpatyö nimittäin tarkoittaa, että tilausten hyöty valuu isolta osin Suomesta ulos eikä työllisyys kohene. Hallitus on kaudellaan vain kasvattanut tätä ongelmaa, muun muassa helpottamalla lähetettyjen työntekijöiden paikallista sopimista.

Meriteollisuuden kaupoista pitää muistaa myös se, että ne rahoitetaan suomalaisten veronmaksajien takauksilla, oli sitten kyseessä saksalais- tai kanadalaisomisteinen telakka tai niiden asiakkaat, yhdysvaltalainen risteilyvarustamo tai Yhdysvaltain merivartiosto. Nämä USA:n tilaamat murtajat tehdään rinnakkain ja samanaikaisesti Suomessa ja Yhdysvalloissa. Tarkoituksena on siirtää osaaminen ja teknologia Atlantin taakse. [Puhemies koputtaa] Hillitsisin siis riemujuhlia tässäkin asiassa. USA kasvattaa nopeasti kilpailukykyisen murtajatuotannon [Puhemies: Kiitoksia!] omille telakoilleen, ja Suomen valtio takaa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Pääministeri Orpo, yksi minuutti, olkaa hyvä.

15.33 Pääministeri Petteri Orpo (vastauspuheenvuoro): Siinä oli monta asiaa, mutta jos olen sanonut väärin, niin 327 000 oli siis se luku, työttömien määrä, ja todellakaan se ei ole mitään ”fantastista”. En halua, että tällaista sanaa edes käytetään tässä yhteydessä. Se on ikävää, ja sen eteen me todellakin teemme ihan kaikkemme.

Kyse on siitä, annetaanko me toivoa vai luodaanko me toivottomuutta ihmisille ja suomalaisille. Minä haluan luoda toivoa ja uskoa ja siksi tuoda esille niitä valonpilkahduksia, on se sitten pienempi, yksittäisen ihmisen työllistyminen, tai jättimäinen jäänmurtajatilauus. Jäänmurtajatilauksia ei muuten tarvitse taata, se on eri kuin tämä risteilijäbisnes.

Ja haluan sen vielä sanoa nyt lopuksi, että emme myy sitä jonnekin lopullisesti. Me myymme meidän osaamista. Me rakennamme murtajia, me myymme moottoreita, potkuriosaamista, kaikkea mahdollista. Se voi jatkua vuosia, vuosikymmeniä. Me ei olla yksin tämän osaamisen kanssa. Ruotsalaiset tilasivat jäänmurtajan Etelä-Koreasta. Siksi tämä on aivan oikeasti lottovoitto, että me saatiin tämä kauppa. [Arto Satonen: Kyllä!] Se antaa valtavat mahdollisuudet vuosikymmeniksi eteenpäin, ja siitä saa ihan aidosti iloa.

Minä haluan, että me nähdään nämä vahvuudet, mitkä Suomella on, eikä vain sitä, [Puhemies koputtaa] mikä meillä on huonosti, vaikka meillä on vakava tilanne.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lohi, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 96/2025 vp

15.35 Markus Lohi kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä on aivan oikein kysytty, että onko lasi puoleksi täynnä vai puoleksi tyhjä, sillä talous on paljon myös psykologiaa, minkälaista viestiä me kykenemme lähettämään. Mutta vielä tärkeämpi kysymys tämän välikysymyksen ääressä on se, että työttömän lompakko on tyhjä kokonaan. Se on tyhjä kokonaan, ja meillä on yli 300 000 työtöntä, joiden lompakko alkaa olla tyhjänä.

Tähän vakavaan juttuun pitää senkin takia tarttua, että samalla se tarkoittaa, että myös valtion lompakko on tyhjä. Tänä vuonna Suomen valtio velkaantuu ennätystahtia, ja työttömyys vaikuttaa siihen, sillä meillä verotulot ovat sitä myöten pienempiä ja sosiaaliturvamenot suurempia. Siksi kysynkin, arvoisa pääministeri: en kuvittelekaan, että hallituksen tavoite 100 000 uudesta työpaikasta olisi toteutunut, mutta jos meillä ei olisi tällä vaalikaudella työttömyys lisääntynyt tämän 82 000, vaan oltaisiin samassa työllisyystilanteessa kuin silloin, kun tämä hallitus aloitti, niin kuinka paljon velkaa valtion tarvitsisi ottaa vähemmän tänä päivänä, tänä vuonna, kuin nyt joudutaan ottamaan sen takia, että tämä tilanne on pahentunut näin paljon [Puhemies koputtaa] tämän hallituksen aikana?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Sammallahti, olkaa hyvä.

15.36 Tere Sammallahti kok (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvon puhemies! Vähän ehkä ihmetyttää tämä keskustan ristiriitainen viestintä täällä. Koko hallituskauden te olette vähän niin kuin ilakoineet vahingoniloisesti, kuinka paljon tämä hallitus joutuu ottamaan velkaa. No, nyt muutama päivä sitten te laitoitte sosiaaliseen mediaan viestin, miten tämä homma saadaan tästä kääntymään: ei saa leikata tai säästää mistään, ei saa myöskään korottaa veroja, joten ainoaksi vaihtoehdoksi jää lisävelkaantuminen. Työmarkkinauudistuksia te olette vähän joka käänteessä olleet vastustamassa. [Keskustan ryhmästä: Ei, ei!]

No, eilen sitouduitte velkajarruun, ja tänään taas puhutte siitä, että pitäisi saada sitä, tätä ja tuota, lisää velkaa, ettekä anna edes hintalappua näille teidän vaatimuksillenne. Joten minun kysymykseni kuuluu keskustalle ja tietysti muullekin vasemmisto-oppositiolle: paljonko nämä teidän ehdotuksenne oikeasti maksaisivat, ja parantaisivatko ne työllisyyttä oikeasti yhtään ja minkä laskelman mukaan? — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lyly, olkaa hyvä.

15.37 Lauri Lyly sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä on paljon puhuttu kasvusta. Kasvuluvut vuonna 23 ovat olleet miinus 0,9, vuonna 24 plus 0,4 ja nyt tälle vuodelle vähän alle prosentin, puolesta prosentista prosenttiin, jatkossa ehkä puolitoista. Tarvitaan korkeampia kasvulukuja.

Se, minkä takia pyysin puheenvuoron tässä yhteydessä, liittyy pitkäaikaistyöttömyyteen. Jokaisessa kriisissä jää työttömyys korkeammalle tasolle, ja tämä 129 000 työtöntä tällä hetkellä on aivan karsea luku. Nyt kysyn: mitä pitäisi tehdä enemmän, ja tekeekö hallitus enempi aktivointitoimia ja työllistämispolitiikkaa, joilla nämä 129 000 ihmistä saataisiin työllistymään? Heidän tilanteensahan voi kestää vuosikausia. Nyt olisi se aika, jolloin heille pitäisi tehdä aktivointitoimia. Siihen toivon vastausta. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Bergbom, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 96/2025 vp

15.38 Miko Bergbom ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tilanne on erittäin vakava, ja eniten kummaksun sitä, kun oppositiosta ja myöskin keskustasta todetaan, että hallitus ei kantaisi vastuuta. Ihmettelen sitä, koska joka päivähän hallitus kantaa sitä vastuuta. Hallituspuolueet kantavat vastuuta ja tekevät päätöksiä. Ensi vuonna alennetaan veroja. Toisaalta pääministeri ja tasavallan presidentti olivat juuri Yhdysvalloissa solmimassa Suomelle jäänmurtajakauppoja — kymmeniätuhansia työpaikkoja Suomeen. Nämä ovat loistavia uutisia. [Välihuuto vasemmalta] — Noin kymmenentuhatta, korjaan. Ei tarvitse sillekin nauraa, niin kuin te nauratte tälle työllisyystilanteelle täällä päivittäin.

Keskustan vaihtoehto, jota he esittelevät Suomen kansalaisille, on tässä, mutta tässä on se vaihtoehto, jonka toimititte pääministeri Orpolle tämän hallituskauden aikana: tyhjää täynnä, tyhjä paperi. Siinä oli teidän todellinen vaihtoehtonne. Siinä oli teidän vaihtoehtonne, kuinka te kannatte vastuuta. Te ette halua kantaa sitä. Se erottaa teidät meistä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Harjanne, olkaa hyvä.

15.39 Atte Harjanne vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä on näistä jäänmurtajista paljon puhuttu. Yksi suomalainen innovaatio alallahan on tällainen Azipod-ruoripotkuri, joka helpottaa sen jäänmurtajan tai laivan kääntymistä ja peruuttamista. Ehkä tässä katsoisin hallituksena vähän mallia siitä näihin innovaatioihin, että kun te olette tehneet politiikkaa, jonka tulokset ovat surkeita kerta toisensa jälkeen, niin ehkä te voisitte kääntää sitä suuntaa ja tehdä toisenlaista politiikkaa.

Pääministeri puhui toivosta ja toivottomuudesta. Ehkä ennen kaikkea te olette ruokki-neet luottamuspulaa ja hämmennystä. Taloudessa välillä valitetaan, kun rahaa ei ole, ja siten tehdään höllejä veroaleja. Investoinneista on epäselvää, halutaanko datakeskuksia tai tuulivoimaa, viesti vaihtuu päivittäin. Ilmastolakiin ollaan sitoutuneita, ja sitten ei taas ol-lakaan. Tämä on jatkuvaa tämmöistä poukkoilua tämä tekeminen. Minä en yhtään ihmet-tele, että se luo epävarmuutta ja sitten yhdistettynä tähän aika karuun leikkauslinjaan myös semmoista luottamuspulaa. Näitä kun korjataan, niin se on se iso kuva, mikä tässä oikeasti auttaa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hoskonen, olkaa hyvä.

15.40 Hannu Hoskonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! On hyvä, että keskustellaan eri vaihtoehdoista, millä lama voitetaan. Tämä on pitkäaikainen lama. Ensimmäinen juttu on tietenkin se, että me tuemme kotimaista teollisuutta, koska kun saamme vientiteollisuuden vetämään, niin alamme pärjätä paljon paremmin, ja se samalla ruokkii kotimarkkinoita ehdottomasti.

Se, mikä meiltä puuttuu kokonaan, on mielestäni tämä: Tähän ilmastopolitiikkaan liit-tyy nykyinen suuntaus, jossa metsäteollisuutta ollaan pikkuhiljaa hävittämässä tästä maas-ta. Sama koskee maataloutta. Meillä on kohta tilanne, että tiloja kaatuu niin paljon, että meillä loppuu kohta maidontuotanto, lihantuotanto, ja sitten tulee nälkä. Ehkä vegaanit sii-nä voittavat, mutta eivät he oikeasti voita.

Arvoisa herra puhemies! Arvoisa pääministeri! Toivon, että tämä otetaan vakavasti, koska meillä on semmoinen tilanne tällä hetkellä Suomessa, että kun katsoo esimerkiksi vi-rallisia menoja, niin bruttokansantuotteesta meillä menee tällä hetkellä 57,6 prosenttia hal-linnon ja julkisen hallinnon pyörittämiseen. Siihen pitää pystyä tarttumaan.

Pöytäkirja PTK 96/2025 vp

Ja sitten tällaiset höyhötykset, että me pystyisimme jotain vihreää siirtymää tekemään: Ei ole mitään vetytuotantoa, ei ole mitään vetytehtaita, ei ole vetyterästä [Puhemies koputtaa] eikä -alumiiniakaan. Ruvetaan elämään omilla mahdollisuuksilla, ja lopetetaan uneksiminen.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Partanen, olkaa hyvä.

15.41 Karoliina Partanen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Keskusta kaipasi ryhmäpuheenvuorossaan todellisuuden ymmärtämistä. Toivon todella itse sitä myös keskustalta. Jokainen meistä nimittäin osaa kyllä luetella ongelmia, mutta harva meistä osaa kuitenkaan esittää toimivia ratkaisuja. [Eduskunnasta: Se on huomattu!] Työttömyystilanne on erittäin vaikea, ja siksi hallitus onkin tehnyt mittavat reformit niin talouteen kuin työmarkkinoille. Samalla keskusta tarjoaa vaihtoehtokseen omaa kasvupakettiaan, kasvupakettia, josta hallitus on jo toteuttanut puolet ja josta puolet on täysin toteuttamiskelvontonta hintalapun takia.

Vastuunkantoa on, edustaja Kurvinen, se, että esittää vaihtoehdolleen todelliset kustannukset ja hintalapun, mitä se maksaa. Yksin teidän Viron veromalli nimittäin maksaa yli kaksi miljardia euroa. Millä ihmeellä te rahoitate sen? Loput teidän ehdotuksistanne maksavat satoja ja satoja miljoonia euroja. Siksi onkin hyvä, [Puhemies koputtaa] että keskusta on sitoutunut vihdoon ja viimein velkajarruun, jotta myös tulevaisuudessa äänestäjät saavat äänilleen vastinetta.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kalli, olkaa hyvä.

15.43 Eeva Kalli kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Näitä hallituspuolueiden edustajien puheenvuoroja kuunnellessa kyllä todella herää kysymys siitä, missä todellisuudessa he elävät. Ymmärretäänkö hallituksessa todella sitä arkea, jota suomalaiset kodeissaan ja työpaikoilla tällä hetkellä elävät? Nämä työttömyyslukemat kyllä kertovat karua kieltään, ja tilanne todella on nyt siis vakavampi kuin yli 20 vuoteen. Ei siinä auta selittely, ei siinä auta taaksepäin katsominen tai muiden syyttely, vaan siihen auttavat vain teot.

Siksi tämä välikysymys on nyt tehty, että me tarvitsemme tekoja, emme selittelyä, ja nimenomaan sellaisia tekoja, jotka luovat työtä, yrittäjyyttä ja toimeentuloa. Kun olette varmasti lukeneet välikysymystekstin, niin täällä välikysymystekstissäkin on lukuisia konkreettisia toimia, esityksiä, keskustan toimesta tehtyjä esityksiä, jotka loisivat työtä ja toimeentuloa tähän maahan. Kysynkin: eikö tämä työttömyyskriisi ole hallituksen mielestä nyt riittävän vakava, jos kerran olette valmiit tekemään kaikkenne, jotta näihin esityksiin kannattaisi tarttua?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Piisinen, olkaa hyvä.

15.44 Jorma Piisinen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä väitetään, että hallitus ei tee mitään, mutta hallitushan purkaa työttömyyttä ruokkineita kannustinloukkuja ja keskittyy rakenteellisiin uudistuksiin. Näin Suomi saadaan kestäväälle kasvu-uralle. Työllistämiskynnyksen madaltaminen, vientivetoinen palkkamalli ja paikallisen sopimi-

Pöytäkirja PTK 96/2025 vp

sen edistäminen kumoavat keskustan väitteet pk-sektorin toimintaedellytysten heikentämisestä. Vaikutukset näistä toimista näkyvät kuitenkin vasta pidemmällä aikavälillä.

Leikkaukset, veronkorotukset eivät ole itseisarvoja, vaan välttämätön paha kansainvälisen luottamuksen palauttamiseksi Suomen talouden hallintaan. Ilman uskottavuutta ei tule mittavia investointeja. Tämä hallitus tekee nyt kipeät päätökset velkaantumisen estämiseksi. On muistettava, että lisävelka on siirrettyä verotusta lastemme maksettavaksi. Tämä olisi ollut hyvä ymmärtää myös nousukauden hallitusvastuussa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lindtman, olkaa hyvä.

15.45 Antti Lindtman sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hyvä pääministeri, te johdatte hallitusta, jonka aikana työllisyys on Suomessa heikentynyt enemmän kuin yhdessäkään toisessa EU-maassa, siis mukaan lukien myös kaikki Venäjän rajavaltiot itäiseltä alueelta. Työttömyyslukemat ovat neljännesvuosisadan korkeimpia, vertailukohta löytyy 90-luvun lopulta. Minusta tässä tilanteessa teillä ei ole varaa suhtautua noin penseästi ja ylimielisesti niihin lukuihin esityksiin, joita täältä oppositiosta on esitetty pienyrittäjien tilanteen parantamiseksi, ensimmäisen työntekijän palkkaamisen helpottamiseksi, niiden osa-aikatyön kannusteiden parantamiseksi, kasvurahoituksen vahvistamiseksi ja niin edespäin.

Minä luulen, että sen lukon, joka tässä Suomessa nyt on, itse asiassa sen, josta edustaja Satonen puhui — meillä on nyt lukko päällä, miksi tämä kasvu ei meinaa käynnistyä — avaamista helpottaisi se, jos te olisitte hiukan valmis tarkistamaan sitä linjaa, joka Suomen [Puhemies koputtaa] on nyt vienyt tähän suurtyöttömyyteen.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Vuornos, olkaa hyvä.

15.46 Henrik Vuornos kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Jokaisella meistä on lähipiirissä varmasti joku henkilö, joka on tällä hetkellä työtä vailla. Minä uskon, että niin hallituksessa kuin oppositiossa ymmärretään, että tämä on vakava tilanne ja vakava ongelma.

Olen kuitenkin aika vahvasti eri mieltä siitä, että hallitus ei olisi tehnyt lukuisia toimia, joilla pyritään helpottamaan työllisyystilannetta ja vähentämään työttömyyttä. Esimerkiksi verotuksessa ja työmarkkinauudistuksissa on tehty valtavia muutoksia. Tälläkin hetkellä työministeri Marttinen valmistelee esimerkiksi irtisanomiskynnyksen laskemista ja määräaikausuuksien perusteiden muutoksia, jotka luovat yrittäjille kannusteita palkata lisää väkeä, laskevat palkkaamisen kynnystä. Olisinkin ehkä ministeriltä kysynyt, koska nämä pk-yrityksille lisää rohkeutta palkkaamiseen tuovat uudistukset saadaan eduskuntaan.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Suhonen, olkaa hyvä.

15.47 Timo Suhonen sd (vastauspuheenvuoro): Kiitoksia, arvoisa herra puhemies! Tulostaulu ei valehtelee. Viimeisin tieto: yli 320 000 työtöntä työnhakijaa. Muualla EU:ssa työttömyys on lähtenyt laskuun, Suomessa se on kaksinumeroinen luku.

Hallitus, teille eivät ole kelvanneet SDP:n vaihtoehdot työmarkkinoitten tasapainottamiseksi palkansaajien näkökulmasta säätämällä tulkintaetuoikeus sekä ammattiliittojen kanneoikeus. Teille ei ole kelvannut ehdotus epäterveen kilpailun kitkemiseksi alipalkkauk-

Pöytäkirja PTK 96/2025 vp

sen kriminalisoinnilla. Teille ei ole kelvannut suojaosien palauttaminen, ja te ette ole lupauksista huolimatta tuoneet uutta aikuiskoulutusmallia.

Arvoisa herra puhemies! Ilman satsauksia koulutuspolitiikkaan uhkaa työllisyystaso jäädä alemmaksi. Te saitte perintönä edelliseltä hallitukselta huipputyöllisyyden. Mitä hallitus on valmis aidosti tekemään työllisyyden parantamiseksi etenkin nuoriso- ja pitkäaikaistyöttömyyden osalta? Ja etenkin odotan vastausta vielä siitä kanneoikeudesta työministeriltä. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Simula, olkaa hyvä.

15.48 Jenna Simula ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Kaikkosen puheet eivät täsmää lainkaan keskustan omien linjapapereiden kanssa. Samaan aikaan, kun te syylistätte hallitusta suurtyöttömyydestä, te julkaisette maahanmuuttopoliittisen linjapaperin, jonka mukaan itse asiassa olisitte lisäämässä työ- ja opiskeluperäistä maahanmuuttoa erittäin vahingollisin ehdotuksin. [Timo Harakka: Taas vaihdettiin puheenaihetta!] Ehdotatte esimerkiksi työnhakuviisumia, jonka mukaan haluaisitte houkutella kolmansista maista Suomeen ihmisiä jopa vuodeksi etsimään töitä — siis etsimään töitä. Hyvä keskustaa, mikä ihmeen järki siinä olisi? Haluatte saada Suomeen työttömien lisäreservin, joka on pahimmillaan valmis polkuhintaiseen ja -ehtoiseen työhön. Tämä ei meille perussuomalaisille käy, ja olisin toivonut, ettei myöskään keskustalle.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kemppi, olkaa hyvä.

15.49 Hilkka Kemppi kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Meillä on pahin työttömyys 25 vuoteen. Tämä on erittäin vakava paikka — [Antti Kurvinen: Tämä on fakta!] tämä on erittäin vakava paikka. Silloin kannattaa toki pohtia, kenen vika. Te syytätte keskustaa, mutta nyt on aika myöntää, että teidän vientivetoiset palkkamallit ja osa-aikatyön alasajo eivät ole tuottaneet niitä työpaikkoja, mitä te kansalle lupasitte. Suojaosien alasajo oli virhe.

Te syytätte maahanmuuttoa, vaikka vain alle 20 prosenttia työttömyydestä selittyy maahanmuutolla, [Miko Bergbom: Se on aika paljon!] johon lasketaan myös ukrainalaiset sotaa paenneet ja tosissaan töitä etsivät. Te syytätte ihmisiä, mutta joillakin työllisyysalueilla ei ole ollut koko vuonna rahaa työllisyyskoulutuksiin. Omassakin maakunnassani, Päijät-Hämeessä, 30 prosenttia nuorista on työttömänä tällä hetkellä.

Helmikuussa 2024 ministeri Satonen kuvasi 30 000:ta aikuiskoulutustuella opiskelevaa kuin reserviksi, josta voi pumpata työntekijöitä markkinoille. Aikuiskoulutustuki on palautettava.

Luuletteko, että Kekkonen olisi kehdannut syyttää muita? [Puhemies koputtaa] Arvoisa hallitus, milloin te otatte tämän kriisin tosissaan?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Virta, olkaa hyvä.

15.51 Sofia Virta vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Monessa kodissa työttömyys uhkaa muuttaa arjen selviytymiseksi ja työntää ne pitkään tavoitellut unelmat yhä kauemmas, ehkä tavoittamattomiin. Suurtyöttömyys, se on yhteinen ongelma. Ei kukaan halua suomalaisille työttömyyttä tässä salissa. Vihreät panostaisivat koulutukseen ja tutki-

Pöytäkirja PTK 96/2025 vp

mukseen, jotta Suomeen saadaan ideoita, innovaatioita, työtä, uusia yrityksiä, digitalisatiota ja kasvua. Me toteuttaisimme vihreän verouudistuksen, jossa ympäristölle haitallista toimintaa verotettaisiin kovemmin ja työtä ja toimeliaisuutta kevyemmin. Me haluaisimme uudistaa työmarkkinoita Tanskan mallin suuntaan sillä tavalla, että työtä saa tehdä aina reilusti, että työllistämisen kynnys on aina matala ja että jokainen voi luottaa siihen, että jos työttömyyden kohtaa, silloin saa tukea. Näyttää näin muutaman vuoden jälkeen siltä, että tämä hallitus valitsi toisen suunnan. Sen takia vihreät kannattavat keskustan välikysymystä, ja sen tueksi me esitämme oman varjovälikysymyksemme. [Naurua perussuomalaisten ryhmästä]

Täällä voi nyt nauraa, mutta aivan loppuun haluan todeta, että tämä työttömyyskriisi ei ratkea täällä toisiamme nokittelemalla. Se ei ratkea sillä, että te nauratte meille tai osoittellette meitä, tai myöskään sillä, että me jatkuvasti lyömme vain hallitusta. Se vaatii sitä, että me istumme samaan pöytään, käärimme hihat ja mietimme yhdessä, miten suomalaisille [Puhemies koputtaa] saadaan työtä ja toimeentuloa nyt ja myös kymmenen vuoden päästä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Sarkkinen, olkaa hyvä.

15.52 Hanna Sarkkinen vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Työttömyys on lisääntynyt Suomessa huolestuttavasti viimeisen parin vuoden aikana, ja kyseessä on erittäin vakava yhteiskunnallinen ilmiö, joka koskettaa liian monia tässä maassa. Työttömyyden vähentämisen tulisi tällä hetkellä olla hallituksen tärkein huolenaihe.

Arvoisa puhemies! Perussuomalaiset ovat syyttäneet täällä maahanmuuttajia tästäkin asiasta. On totta, että esimerkiksi ukrainalaistenkin työttömyys on Suomessa kasvanut, mutta suomalaisten työttömyyden kasvu selittää valtaosan työttömyyden kasvusta viime vuosina. Noin kolme neljäsosaa työttömyyden kasvusta tulee suomalaisten työttömyyden kasvusta.

Arvoisa puhemies! Ihmiset odottavat nyt hallitukselta tekoja työttömyyden vähentämiseksi. Hallituksen työllisyyspolitiikka on perustunut lähes täysin sosiaaliturvan leikkaamiseen. Nyt me näemme, että tämä resepti ei ole toiminut, joten hallitukselta odotetaan uutta linjaa.

Arvoisa puhemies! Nyt näemme, että työttömiltä leikkaaminen ja työntekijöiden aseman heikentäminen eivät luo Suomeen uusia työpaikkoja. [Puhemies koputtaa] Uusia tekoja kaivataan.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Malm, olkaa hyvä.

15.53 Niina Malm sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Te... — Aha, pääministeri kerkesi poistua. — No, pääministeri totesi, että tällä kaudella on yrityksille tehty palkkaamisesta helpompaa. Se on totta, mutta työntekijöille ei ole vastapainoa tullut. Sen sijaan turva on viety työmarkkinoilta, mutta kasvua ei ole tullut tilalle. Seurauksena ovat ainoastaan korkeampi työttömyys ja pidemmät jonot työkkärissä.

SDP on esittänyt suojaosan uudistusta, rakennusteollisuuden vauhdittamista, palkkavarauksen eli alipalkkauksen kriminalisointia ja kanneoikeutta liitoille, mutta mikään ei tunnu hallitukselle kelpaavan.

Lisäksi te, työministeri, kerrotte täällä, että nyt on hyvä opiskella työttömänä ollessaan. Tämä koskee korkeakoulutettuja, ei ammatillisessa koulutuksessa olevia.

Pöytäkirja PTK 96/2025 vp

Tähän loppuun vielä sellainen havainto, että tämän hallituksen aikana on tullut 100 työntöntä per päivä [Puhemies koputtaa] — kaksi päivää ja tämä sali on tyhjä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Heinonen, olkaa hyvä.

15.54 Timo Heinonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Harvoin jos koskaan työllisyystoimet vaikuttavat saman hallituskauden aikana, [Antti Lindtman: Te lupasitte!] eikä yhtäkään työntöntä lämmitä se, että täällä kinataan, oliko Työkanava menestys tai nyt tehty paikallinen sopiminen hyvä juttu. Kaikki tietävät, kumpi niistä on hyvä juttu.

Työttömyyttä on liikaa, se on itsestäänselvää. Yksikin työtön on itse asiassa liikaa henkilökohtaisella tasolla, ja monilla heistä on tänä päivänä halua tehdä töitä. Fazerin jätti-investointi, mihin työministeri viittasi, jäänmurtajatilaisuus: hyviä valonpilkahduksia tässä vaikeassa ajassa, ja iso määrä pienempiä isoja investointeja.

Meidän pitää varmistaa, että meillä on osaavaa työvoimaa myös tulevana vuosina, ja kysyisin paikalla olevalta opetusministeri Adlercreutzilta: millä tavalla tulevaisuudessa me taataan, että meillä Suomessa löytyy, kun kasvu lähtee ja työpaikkoja tulee [Puhemies koputtaa] ja työttömyys helpottaa, osaavia tekijöitä näille uusillekin aloille?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lintilä, olkaa hyvä.

15.56 Mika Lintilä kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minua on hiukan yllättänyt perussuomalaisten suhtautuminen tähän välikysymykseen, oikeastaan sen väheksyminen ja naureskelu sille, ja toisaalta se, että yhtään perussuomalaista ministeriä ei ole aitiiossa nähty.

Tähän jäänmurtajatilanteeseen: On aivan loistavaa, että siitä saatiin sopimukset — suuri kiitos pääministerille, erityisesti tasavallan presidentille. Tätä on tehty vuosikymmeniä. Aika moni ministeri on käynyt Amerikanmaalla myyntireissuilla. Tietysti ratkaisevaa oli se, että Amerikassa muuttui tulkinta Buy Americanista, eli se, että pystyttiin ostamaan tavaraa, joka ei ole siellä rakennettu.

Keskusta on tukenut rakenteellisia muutoksia. Pitää muistaa, että kiky-sopimus oli Sipilän hallituksen sopimus, joka tehtiin kokoomuksen ja perussuomalaisten kanssa.

Meidän suuri ongelma on meidän huono tuottavuus tällä hetkellä ja se, että useat hallituksen leikkaukset koskettavat sinne, että meidän tuottavuus ei parane. Esimerkiksi koulutukseen menevät leikkaukset vaikuttavat siihen, että meidän tuottavuus ei parane. [Puhemies koputtaa] Meidän rahoitusympäristö on heikompi tällä hetkellä, luottamus siihen. [Puhemies koputtaa] Eli näitä toimia, joilla parannetaan tuottavuutta, [Puhemies koputtaa] tulisi tehdä tällä hetkellä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia, edustaja Lintilä. — Edustaja Aittakumpu. Edustaja Aittakumpu on poistunut. — Edustaja Piritta Rantanen, olkaa hyvä.

15.57 Piritta Rantanen sd (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Tartun kyllä kanssa tähän puheenvuoroon siitä, että täällä naureskellaan näille huonoille työttömyysluvuille. En usko, että kukaan tässä salissa nauraa näille luvuille. Itsekin olen viimeksi eilen keskustellut keskisuomalaisen ison yrityksen edustajan kanssa, ja se huoli ja hätä siitä, onko niitä töitä, on kyllä ihan aito ja todellinen.

Pöytäkirja PTK 96/2025 vp

Mutta kyllä täällä nyt yritetään kertakaikkisesti puhua mustaa valkoiseksi tai valkoista mustaksi, ihan kummin päin vain. Tässä pääministeri Orpo kertoi näistä suurista työelämän muutoksista, mutta kyllä ne muutokset ovat aidosti olleet täysin ideologisia. Tulostaulu ei valehtele. Se ei todellakaan valehtele.

Perussuomalaisten ryhmäpuheenvuorossa haluttiin poistaa maahanmuutto, joka ratkaisee tämän kokonaisuuden. Katsoin Keski-Suomen lukuja tässä sillä välillä, ja kun poistin kaikki työttömät maahanmuuttajat, niin työttömyysprosentti jäi Keski-Suomessa 11,8:aan. Se on lähes 15 000 suomalaista työtöntä. Kuinka te kehtaatte väittää, että tämä asia ratkaistaan vain maahanmuutolla? [Jenna Simula: Ei kukaan ole väittänyt sellaista!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Sillanpää, olkaa hyvä.

15.58 Pia Sillanpää ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Keskusta haaveilee työperäisen maahanmuuton kasvattamisesta. [Keskustan ryhmästä: Ja taas!] Haluaisin kysyä, mitä järkeä tässä on tilanteessa, [Hälinää — Puhemies koputtaa] jossa meillä on valmiiksi jo aivan liikaa työttömiä tässä maassa. [Antti Kaikkosen välihuuto] Miten te keskustalaiset perustellette esimerkiksi suomalaisille työttömille hoitajille sen, että te haluatte tuoda ulkomailta tänne tuhansia kielitaidottomia hoitajia ikään kuin korvaamaan meidän ammattitaitoiset suomalaiset hoitajat?

Itse olen vakuuttunut siitä, että tulevaisuuden teknologisilla ratkaisuilla, kuten esimerkiksi tekoälyn hyödyntämisellä muun muassa raportoinnissa, saadaan aikaiseksi ne ratkaisut, että me pärjätään tämän meidän tulevaisuuden yhteiskunnan ikärakennekriisin yli, kun meidän loistavat hoitajat saavat tehdä sitä työtä potilaiden parissa, mitä he haluavat, enemmän kuin hoitaa tietokoneita. [Välihuutoja — Puhemies koputtaa] Tähän ei kielitaidottomia ulkomaalaisia hoitajia tarvita. [Veronika Honkasalo: Siis tekoäly hoitaa työttömyyden?]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Nyt vastauspuheenvuoro paikalla oleville ministereille. — Ministeri Marttinen, kolme minuuttia, olkaa hyvä.

16.00 Työministeri Matias Marttinen: Kiitoksia paljon, arvoisa herra puhemies! Ja kiitoksia kansanedustajille kysymyksistä ja siitä, että myös tällaisia, sanotaanko, ihan rakentaviakin ehdotuksia pystyy poimimaan tästä keskustelusta. Se on tärkeää, koska kuitenkin tämä on yhteinen asia. On yhteinen asia saada nostettua Suomen talous taas vahvaan kasvuun ja ennen kaikkea se, että työttömyyden kasvu saadaan katkaistua ja suomalaisille lisää töitä.

Ensinnäkin edustaja Suhonen kysyi nyt työperäisen hyväksikäytön torjunnasta. Ensinnäkin meriteollisuuden tilanne: Olen perjantaina kutsunut koolle harmaan talouden ohjausryhmän, jota puheenjohtan. Siellä yhtenä keskeisenä toimenpiteenä käymme läpi tällä hetkellä meriteollisuuden tilannetta ja sitä, minkäkaltaisia toimenpiteitä voidaan lisätä vielä tehdä, jotta nimenomaan näihin täysin järkyttäviin tapauksiin päästään puuttumaan. Hallituksellahan on tällä hetkellä myös oma lainsäädäntöhanke, jossa törkeä kiskonta työelämässä tullaan säätämään selkeämmin lainsäädäntöön ja josta voidaan myös tuomita ensimmäisen neljän vuoden vankeusrangaistus. Nämä henkilöt, jotka vastaavasti sitten tuomitaan tältä osin, eivät myöskään voi harjoittaa sitä liiketoimintaa, millä myös osaltaan taas saadaan katkaistua nämä ketjut.

Pöytäkirja PTK 96/2025 vp

Mitä tulee sitten näihin muihin kysymyksiin esimerkiksi vaikka kanneoikeuden osalta, niin jos nyt oikein käydään tämä asia selkeästi läpi, jotta kaikki suomalaiset saavat kiinni siitä, mistä tässä puhutaan, niin jo tällä hetkellä ammattiliitolla on täysi oikeus edustaa liittonsa työntekijää oikeudessa työntekijän suostumuksella [Arto Satonen: Kyllä!] — työntekijän suostumuksella. Tämä asia, mitä nyt SDP esittää tässä, tarkoittaisi siis sitä, että ilman käytännössä työntekijän suostumusta ammattiliitto voisi viedä tätä asiaa eteenpäin oikeuteen, jopa siis niin, että työntekijä ei tästä itse tiedä. Sen takia on tuotu esille, että tämä olisi erittäin merkittävä muutos meidän oikeusjärjestelmään. Sanoin sen takia Ylen Ykkösaamussa, että tämä vaatii äärimmäisen tarkkaa arviointia kokonaisuudessaan, ja tämä ei sisälly siis tämän hallituksen ohjelmaan. Mutta olemme tehneet jo paljon toimenpiteitä, teemme lisää. Kuten olemme täällä puhuneet myös aikaisemmin, muun muassa luonnonmarjapöimijöiden tilanne, jossa on ilmennyt aivan selvää ihmiskauppaa, on meidän hallituksen toimesta laitettu kuntoon. Tähän ei aikaisemmin Marinin hallitus puuttunut. Me olemme laittaneet vastaavasti asian sitten taas siltä osin kuntoon.

Edustaja Harkimo otti minusta olennaisen asian esille — vaikka hän ei ole enää paikalla — että millä tavalla me täällä puhumme taas meidän maamme tulevaisuudesta. Toivoisin, että sen jatkuvan pelottelun osalta ja sijasta me yhdessä voisimme kuitenkin puhua rakentavasti ja positiivisesti meidän tilanteesta, koska se viesti on tärkeä. Se viesti suomalaisiin koteihin ja kotitalouksiin siitä, että parempaa kohti ollaan menossa, ja siitä, että me pyrimme myös tekemään yhdessä näitä päätöksiä aina vain, kun se on mahdollista, on tärkeä. Toivon, että tänään se päätös voitaisiin tehdä ja lisätä myös yhteistyötä. Olen täysin valmis käymään opposition kanssa läpi tällaisia toimenpiteitä, mutta muistutan teitä siitä, että myös julkisen talouden reunaraamit kuitenkin rajoittavat sitä, mihin taas itse ministerinä pystyn suostumaan.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Malm, vastauspuheenvuoro.

16.03 Niina Malm sd (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Tästä kanneoikeudesta: Juuri ilmestyi Paavo Teittisen kirja Pitkä vuoro, ja siinä varsin hyvin ilmenee tutkitusti se, kuinka ihmiset eivät voi itse pitää puoliaan, koska he eivät voi olla liiton jäseniä, kun työnantaja kieltää sen. He eivät puhu kieltä, he eivät puhu suomea. He eivät edes tiedä, että heillä on oikeuksia. Sen takia ehdottomasti täytyy olla joku, joka heitä puolustaa. Juuri perustelite, että hallitus ei sitä halua, koska silloin joku muu, liitto, voisi puolustaa heikommassa asemassa olevaa. Ei Suomessa niin tule tapahtumaan, että ihmisiä viedään käräjille tietämättään. Tämä on mielikuvituksen tuotetta tällä hetkellä.

Mutta toinen asia on tämä palkkavarkaus. Mitä hallitus aikoo tehdä palkkavarkaudelle? Tällä hetkellä on täysin oikeutettua työnantajan varastaa palkkoja, olla maksamatta lisiä: ilt-, yö-, viikonloppu-, ylityölisä. Ainut, mitä siitä voi seurata, on se, että joutuu maksamaan maksamattomat palkat takaisin.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Otetaan tässä välissä ministereiden puheenvuorot. — Ministeri Adlercreutz, kolme minuuttia, olkaa hyvä. — Jatketaan sen jälkeen debattia.

16.04 Opetusministeri Anders Adlercreutz: Ärade talman, arvoisa puhemies! Edustaja Heinonen kysyi oleellisen kysymyksen siitä, miten voidaan varmistaa, että meillä on tekijöitä tulevaisuudessa. Vastaan nyt ammatillisen koulutuksen osalta, joka on hyvästä syys-

Pöytäkirja PTK 96/2025 vp

täkin ollut keskusteluissa viime päivinä. Mehän pyrimme vahvistamaan sitä monella tavoin. Toisaalta vahvistamme polkua sinne ammatilliseen koulutukseen vahvistamalla osaamista, perustaitoja peruskoulussa, mutta esimerkiksi muuttamalla rahoitusmallia ammatillisessa koulutuksessa parannamme kannusteita tarjota sitä osaamista, jota tarvitaan, kannusteita varmistaa, että on se osaaminen, jolla päästään sitten jatko-opintoihin ja etenkin jolla päästään työelämään. Aikaisempi rahoitusmalli on panostanut määrään, opiskelijoiden määrään. Nyt muutamme tätä tasapainoa niin, että panostamme opetuksen laatuun, työllistymiseen, jatkokoulutukseen. Ajattelen, että tämä on nimenomaan sellainen muutos, jolla saadaan sitä edustaja Lintilän peräänkuuluttamaa tuottavuuttakin parannettua.

Toinen merkittävä muutos on toiminnanohjauskokeilu. Aikaisemmin ministeriössä ollaan määrätty, mitä koulutusta missäkin saa tarjota. Nyttien paikallisesti yhteistyössä yritysten kanssa voi itse määrittää, mitä koulutusta tarjotaan. Tämä voi tulla tarpeeseen vaikka Raumalla, jossa kohta varmaan tarvitaan hitsaajia hyvinkin suuria määriä.

Eli näin, parantamalla dialogia, kohtaantoa, keskustelua yrityselämän ja ammatillisen kouluttajan välillä saamme nimenomaan tätä tuottavuutta nostettua.

Lisäksi voi toki sanoa, että tki-panostuksia, joita Lintilä peräänkuulutti, pelkästään tänä vuonna lisätään pitkälti yli 200 miljoonaa euroa — merkittäviä määriä julkisia tki-panostuksia.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Ministeri Grahn-Laasonen.

16.06 Sosiaaliturvaministeri Sanni Grahn-Laasonen: Arvoisa puhemies! Työministeri vastasi erittäin vakuuttavasti ja hyvin hallituksen työllisyyttä edistävästä toimista. Ei ole epäilystäkään — tässä salissa aivan jokainen suhtautuu työttömyyteen suurella huolella. Haluamme tehdä aivan kaikkemme ja parhaamme sen eteen, että suomalaiset saisivat töitä. Uskon, että tämä on sellainen asia, jonka eduskunnassa jakavat niin hallituspuolueet kuin oppositiokin.

Mutta se syy, minkä takia keskustan välikysymys tänään tuntuu politikoinnilta tällä vakavalla asialla, on oikeastaan... [Markus Lohi: Kyllä eduskunnassa politikoidaan!] Mainitsen niitä kaksi.

Ensinnäkin se, että valtionvelan ja uudistusvelan jättäessään jälkeen keskusta jätti hallitustunnustelijalle tyhjän paperin, kun tämä hallituskausi alkoi, [Välihuutoja] eli ei ollut valmis kantamaan sitä edustaja Kurvisenkin peräänkuuluttamaa vastuuta tästä vakavasta tilanteesta, jossa Suomessa ollaan. Me emme tälle geopolitiiselle epävarmuudelle mitään voi, mutta tämä hallitus on varmuudella tehnyt tämän työttömyystilanteen ja Suomen talouden eteen enemmän kuin oikeastaan mikään edeltävä hallitus on tehnyt. [Hälinää — Puhemies koputtaa]

Ja toinen asia, minkä takia tämä keskustelu tuntuu politikoinnilta tänään, on se, että vaikka sinänsä pidän sitä erittäin hyvänä suuntana ja myönteisenä asiana, että esitetään myöskin keinoja, niin te ette ole esittäneet näille julkista taloutta rasittaville keinoille rahoitusta, vaikka on alle vuorokausi siitä, kun on sitouduttu yhdessä tässä salissa tai tässä Eduskuntatalossa velkajarruun. [Timo Harakka: Paljonko työttömyys maksaa?] Nyt kysyn teiltä, miten nämä toimet rahoitetaan vastuullisesti.

Hallitus on pyrkinyt löytämään sellaisia keinoja, joilla me pystymme yhtäaikaaisesti hylitsemään velkaantumista ja toisaalta edistämään talouskasvua ja työllisyyttä tässä maassa. Mainitsen yhden esimerkin, nämä suojaosat, koska ne nousivat useissa puheenvuoroissa.

Pöytäkirja PTK 96/2025 vp

VATTin tuoreen tutkimuksen mukaan — ja meidän tässä talossa luotamme tutkittuun tietoon, emmekö vain? — osa-aikatyö ei romahtanut suojaosien poiston myötä. Suomessa on hyvä työttömyysturvan sovittelujärjestelmä, eli kannattaa ottaa työtä vastaan, myöskin osa-aikaista työtä. [Timo Harakan välihuuto] Itse asiassa voin eduskunnalle tiedottaa, että olemme käynnistäneet lakihankkeen, jossa tätä työttömyysturvan sovittelua tullaan edelleen selkiyttämään ja parantamaan siten, että viesti on varmasti selvä, ja pidetään siitä kiinni, että se on yhteinen, niin että Suomessa työtä kannattaa aina ottaa vastaan. [Petri Honkosen välihuuto]

Kiitos, että tässä salissa nousi esiin myöskin naisten työllisyys ja naisyrittäjien asema. Arvostan sitä, edustaja Diarra, että nostitte tämän asian puheenvuorossanne esiin. Se on todella tärkeä. Täällä kysyttiin myöskin toimista, siitä, miten voidaan edistää naisyrittäjyyttä mutta myös esimerkiksi torjua raskaussyrjintää, joka on erittäin tärkeä asia, ja se on hallituksen ohjelmassa. Tuomme ensi keväänä tänne saliin esityksen, jossa tasa-arvolakia kiristetään raskaussyrjinnän torjumiseksi.

Lisäksi meillä on monia muita toimia, joita teemme muun muassa mainitun koulutusalsegregaation torjumiseksi. Meillä on juuri tulossa työmarkkinaosapuolet koolle samapalkkaisuustyössä. Kotihoidon tuen Norjan mallilla pyritään edistämään maahanmuuttajanaisten työllisyyttä, ja niin edelleen.

Lisäksi täällä nostettiin esiin osatyökykyisten asema. Minulla taitaa aika kohta loppua, mutta hallitus on valmistelemassa ja tuomassa joustomallia, jolla osatyökykyiset voisivat joustavammin työskennellä työkyvyttömyyseläkkeeltä työkykynsä mukaisesti. Tätä on yrittänyt myös edellinen hallitus ja sitäkin edelliset, ja nyt tällä hallituksella me olemme pidemmällä kuin koskaan tässä valmistelussa. Uskon, että tämä esitys saadaan toteuttamiskelpoisena tänne.

Pyydän, että eduskunta iloitsisi myöskin yhdessä näistä jäänmurtajakaupoista sen takia, että Suomi tarvitsee talouteen piristysruisketta ja me tarvitsemme tästä salista positiivisen viestin, että yhdessä murramme jäätä ja saamme talouskasvua aikaan tässä maassa ja sitä kautta Suomen talous nousee uuteen kukoistukseensa ja siihen aikaan, [Puhemies koputtaa] jota kaikki me täällä toivotaan.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kurvinen.

16.10 Antti Kurvinen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Oli kyllä todella omituinen puheenvuoro arvostamaltani ministeri Grahn-Laasoselta, se kertoo pitkälti pääministeripuolue kokoomuksen hädästä ja kyllä todella ylimielisestä asenteesta. Täällä ei saisi massatyöttömyydestä, pahimmasta työttömyydestä 30 vuoteen, tehdä välikysymystä, mutta kysymyshän on, arvoisa puhemies, arvovalinnoista. Kokoomus on käyttänyt, erityisesti te, ministeri Grahn-Laasonen, paljon aikaa viinan vapauttamiseen, ja se on ollut tärkeää. Eli ei mietitä lainsäädäntöä työttömyyteen, talouskasvuun, vaan pitää wolttikuskeille saada kaljat kyytiin. Se on se asia, mihin kokoomus on hallituksessa keskittynyt. [Eduskunnasta: Voi hyvää päivää!]

Puhemies! Kun on kokoomuksen osalta penätty meidän vaihtoehtojamme, niin me kohdentaisimme veronalennuksia eri tavalla. Emme tekisi kaavamaisista yhteisöveron alennusta vaan sellaisen, joka Viron tyyliin kannustaa investointeihin ja työllistämiseen. Kohdittaisimme marginaaliverojen alentamiset keskituloisille, ei kaikista suurituloisimmille. Sieltä meidän vihreästä kirjasta löytyy lisää vastauksia, ja kerron teille, hyvät kokoomus-

Pöytäkirja PTK 96/2025 vp

laiset, että meidän ratkaisuilamme Suomi ottaisi vähemmän velkaa kuin te otatte. Te olette törsänneet rahaa [Puhemies koputtaa] ihan hölmöihin ratkaisuihin, lähinnä suuryritysten ja kaikkein rikkaimpien veronkevennyksiin.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kopra.

16.12 Jukka Kopra kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Keskusta kampanjoi ihmisille tuolla mediassa ja somessa tällaisella kuvalla, jossa lukee, miten työttömyys selätetään, ja sitten tässä on vaihtoehtoina: leikkaamalla lisää, ei; panostamalla yrittäjyyteen ja kasvuun, joo; korottamalla veroja, ei. Kuulostaa kyllä lupaavalta, mutta niin kuin tässä nyt on kuultu, arvoisa keskusta: Jos te ette kerran aio sopeuttaa valtion velkaantumusta taloutta sopeuttamalla tai ette aio korottaa veroja, niin millä rahalla sitten rahoitetaan nämä teidän miljardipanostukset, joista te nyt puhutte ja jotka sinällään ovat kyllä lupaavia? Ja nyt näin äkkiseltään kuunneltuna vastaushan on yksinkertainen: joko velkaantumalla, tai tämä on vain tyhjää puhetta. Nyt olisi oiva keino kertoa vastaukset siihen. [Välihuutoja]

Hallitus kuitenkin tekee jo niitä toimia, mitä keskusta peräänkuuluttaa: vahvistetaan työnteon kannustimia, uudistetaan työmarkkinoita ja luodaan yrittäjille parempia edellytyksiä kasvaa ja työllistää. Se on nyt surullista nähdä, ja kun te aina olette sanoneet, että te olette vastuullisen talouden airuita, niin nyt sitä puhetta olisi hauska kuulla. Kokoomus ja hallitus kuitenkin tekevät sitä, mitä pitää, jotta ihmisillä on tulevaisuudessakin töitä, mutta kertokaa nyt, arvoisa keskusta, näiden teidän toimienne hintalappu. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kurvinen.

16.13 Antti Kurvinen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kun kuuntelen kollega Kopran puhetta, niin kuulostaa siltä, että kokoomus ei usko, että talouspolitiikalla voi vaikuttaa millään tavalla talouskasvuun. Me lähdemme siitä liikkeelle, että pitää hakea veroratkaisut, pitää hakea infrapolitiikassa tiestön, rautateitten osalta, koulutuspolitiikassa, tki:ssä, sellaisia ratkaisuja, että talouskasvu tuplaantuisi 0—1 prosentista noin 2 prosenttiin.

Ilmeisesti te ette usko, että voi millään lailla vaikuttaa talouteen, mutta kerron teille, arvoisa kollega Kopra, että te olette kyllä vaikuttaneet hyvin negatiivisesti talouteen: alvin korotukset, kotitalousvähennyksen leikkaaminen. Kokoomus lupasi vaaleissa, että siitä tulee superhyvä, ja siitä tulikin nyt superhuono. Te olette vieneet nämä suojaosat, ei kannata mennä kaupan alalle osa-aikatöihin. Ja kuten sanoin, me emme alentaishi esimerkiksi oluen verotusta, me katsoisimme veronkevennyksiä eri tavalla. Muun muassa yhteisöveron alentaminen todennäköisesti on täysin tehoton, tai ei täysin, mutta hyvin tehoton toimi, ja se tulee lisäämään velkaantumista. Te teette tehottomia veronkevennyksiä velaksi.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kopra.

16.14 Jukka Kopra kok (vastauspuheenvuoro): No niin, arvoisa rouva puhemies! Tässä on jo kohta kaksi tuntia kuultu esimerkiksi niitä toimia, mitä hallitus on tehnyt kilpailukyvyn parantamiseksi, talouden elvyttämiseksi, ja niin edelleen.

Pöytäkirja PTK 96/2025 vp

Tosiasiia nyt kuitenkin on se, että se varsinainen kasvu riippuu niin paljon ulkoisista tekijöistä, että siihen ei voi välttämättä hallitus vaikuttaa suoraan, ettekä tekään voi, [Välihuutoja] vaikka kuinka täällä uhoatte sitä käskemällä määrätä. Näin ollen nyt on luotu edellytyksiä sille, että Suomi pääsee tähän kasvuun mukaan, kun se sitten orgaanisesti jatkuu. Valitettavasti nämä suhdannesykliit ovat sellaisia, että ne eivät poliitikkojen käskyillä toimi. [Timo Harakka: Miksi muualla maailmassa toimii!]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lindtman.

16.15 Antti Lindtman sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hyvä ryhmäpuheenjohtaja Kopra, näyttää siltä, että aika monessa Euroopan maassa kasvu on käynnissä, mutta se on vain kiertänyt Suomea tämän hallituksen aikana. [Eduskunnasta: Jopa rajamaissa! — Niin se kävi Kataisen hallituksenkin aikana!] Ja kun olette sanonut, että tällä Venäjän hyökkäyssodalla on vaikutusta, niin varmasti sillä on ollut, olen samaa mieltä. Mutta miten on mahdollista, että sekä kasvu että työllisyysluvut ovat myös Venäjän rajavaltioista kaikista heikoimmat?

Arvoisa puhemies! Halusin vielä puuttua tähän kysymykseen, kun hallitus täällä nyt kysyy näistä esitysten hintalapuista. Edustaja Kopra, te juuri viime keväänä laitoitte kolmatta miljardia euroa palamaan veronkevennyksiin, mistä aika moni on sanonut, että ne ovat tehotomia — kolmatta miljardia euroa, joista yhden miljardin te itse asiassa joudutte vipaamaan Valtion Eläkerahastosta kikkailemalla. Ja te täällä kyselette oppositiolta, millä te rahoitatte nämä erilaiset keinot, jotka ovat täsmätoimia. Kertokaa, Kopra: kun tässä on nyt saatu sopu aikaiseksi tästä talouden turvavyöstä, johon täälläkin on viitattu, niin jos tämä olisi voimassa, niin olisiko tämä kikkailu Valtion Eläkerahastosta ollut mahdollista? [Aki Lindén: Tai niin isot suuryritysten veronalennukset?]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Wallinheimo.

16.16 Sinuhe Wallinheimo kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ainakaan se ei olisi mahdollista, että kehykset rikottaisiin, niin kuin viime kaudella te teitte. [Välihuutoja]

Arvoisa puhemies! Tästä työttömyyden hoidon kysymyksestä: Kyllähän se vastaus on selvä, että kyllä tämä hallitus on tehnyt enemmän toimia kuin moni hallitus yhteensä. Jos täältä ruvetaan katsomaan: työn kannustimet korjattu, työrauha palautettu, paikallinen sopiminen laajennettu, nuorten työllisyyteen nyt panostetaan, työllistämisen kynnystä madalletaan helpottamalla irtisanomisia ja määräaikaissuusia. Lisäksi hallitus keventää työn verotusta, vauhdittaa investointeja ja panostaa miljardin enemmän tutkimukseen ja tuotekehitykseen kuin viime kaudella. Näitä on nyt tehty paljon. Itse asiassa edustaja Oinas-Panuma sanoi, että itse asiassa keskusta taisi kuitata enemmän tai vähemmän näistä kaikki, ja samassa puheenvuorossa hän puhui näistä pampputyöllistämiskeinoista.

Arvoisa keskusta, kyllä nyt tietenkin toivoisi, että teilläkin ollaan sitten lähinnä systemaattisia tässä teidän kritiikissänne, kun minusta tuntuu, että tämä välikysymys oli aika turha. Päästiin vain vähän höpsemään Kekkosesta. [Antti Kurvinen: 300 000, voi hyvän aika! Ylimielistä! — Miapetra Kumpula-Natri: Paljonko pitää olla työttömiä, että saa tehdä välikysymyksen?]

Pöytäkirja PTK 96/2025 vp

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Honkonen.

16.18 Petri Honkonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Nyt se kuultiin. Tämä välikysymys oli turha kokoomuksen mielestä.

Kyllä se tosiasia vaan on, että se työttömän perheen piimälasi on puoliksi tyhjä, ihan siitä syystä, että eivät rahat riitä. Tässä kokoomus yrittää syöttää siellä kaupan kassalla sille työttömän perheen äidille tai isälle näitä uudistuksia, että maksakaa näillä meidän reformeilla — jotka sinänsä ovat kannatettavia, me olemme valtaosaa työmarkkinareformeista tukeneet — siellä Prisman kassalla ne ruokaostokset perheelle, mutta kun se perhe ei niillä maksa niitä ostoksia. Tästä on kyse. Hallitus kieltäytyy tunnustamasta talouspolitiikkansa epäonnistumista ja kiertelee sitä vaikka millä keinoilla. Persuilta kuultiin tässä äsken, että hyvinvointialueet ovat syy tähän työttömyyteen. Se oli päivän uutinen. Pistäkäähän merkille: hyvinvointialueiden vika.

Se, mikä tässä on olennaisinta, on huomata se, että 100 000 työllisen vaikutus julkiseen talouteen on kaksi miljardia — lähde: hallitusohjelma. Tästä on kyse. Talouspolitiikka ei ole onnistunut, [Puhemies koputtaa] ja tämä velkakriisi on hallituksen omaa ansiota. [Aki Lindén: Sivu 243 hallitusohjelmasta!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Edustaja Koskela.

16.19 Jari Koskela ps (vastauspuheenvuoro): Kiitoksia, arvoisa puhemies! Nyt kun me tarkastellaan tässä Suomen työttömyystilannetta, niin pitää katsoa työttömyystilastojen lisäksi myös työllisyystilastoja. [Arto Satonen: Kyllä!] Ne kertovat eri tarinaa. Siinä, missä työttömyysluvut ovat nousseet merkittävästi, on työllisyys pysynyt yllättävänkin vakaana. [Timo Harakka: Ai jaaha!] Eikö tämä kerro siitä, että työmarkkinoille on tullut uutta työvoimaa sekä maahanmuuttajista että niistä suomalaisista, jotka ovat siirtyneet toimeentuluelta työttömiksi työnhakijoiksi? Onko tämä jälkimmäinen, arvoisa ministeri Marttinen, huonoa kehitystä?

Tiedämme, että toimeentulotuki on se pahin kannustinloukku. Ollaanko samaa mieltä? Se, että saamme ihmisiä pois sieltä ja muille tukimuodoille, on askel parempaan suuntaan. Arvoisa hallitus ja ministeri Marttinen, näettekö te, että tällainen siirtymä pois toimeentuluelta on hyvä suunta? [Timo Harakka: Maahanmuuttajille töitä, eikö niin?]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Hyrkkö.

16.20 Saara Hyrkkö vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Välillä poliitikkoja laitetaan vähän kohtuuttomastikin selkä seinää vasten vaalitavoitteista, jotka eivät ole sellaisenaan toteutuneet. Sehän on normaalia, politiikassa on kyse kompromisseista, mutta vaalilupaukset ovat kuitenkin asia erikseen, ja kokoomus todella lupasi nämä 100 000 uutta työpaikkaa Suomeen. No, se ei ehkä ollut kovin viisas lupaus, tämä asia kun ei ole aina yksin poliitikkojen käsissä, kuten edustaja Koprakin on ilmeisesti oppinut, mutta se ei tarkoita, etteikö politiikalla olisi vaikutusta tai että poliitikoilla ei olisi vastuuta. Hallitus vastaa tekemisistään ja tekemättömyyksistään.

Kannan erityisesti huolta nuorten työttömyydestä. Sillä voi olla erittäin kauaskantoisia, kohtalokkaitakin vaikutuksia, ja on ensiarvoisen tärkeää rakentaa juuri nuorille siltää tämän heikon suhdanteen yli. Olen totta kai iloinen, että ministeri Marttinen on tarttunut tä-

Pöytäkirja PTK 96/2025 vp

hän asiaan, mutta täytyy kuitenkin rehellisesti sanoa, että täsmätoimet eivät ikävä kyllä paikkaa niitä toimia, joilla te olette nakertaneet nuorten tulevaisuuskokoa ja työllistymisen edellytyksiä pitkässä juoksussa. [Puhemies koputtaa] Koulutusleikkaukset, lapsiperheköyhyyden syventäminen, leikkaukset nuorilta — teot puhuvat sanoja kovemmin. Näiden positiivisten puheiden sijaan, [Puhemies: Aika!] joita te kovasti oppositioltakin peräänkuulutatte, nuoret kaipaavat teiltä tekoja.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Honkasalo.

16.21 Veronika Honkasalo vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Orpon hallitus oikeuttaa mielellään tätä talouskuripolitiikkaansa puhumalla kauniisti tulevaisuuden sukupolvista, ja sanomatta jää, että teidän hallituksenne leikkauspolitiikasta kärsivät teidän omienkin arvioidenne mukaan eniten 18—24-vuotiaat nuoret.

Teidän hallituksen talouskuripolitiikan yksi konkreettinen seuraus on kasvavissa määrin velkaantuva nuori sukupolvi. Tämän päälle nuorisotyöttömyys on aivan järkyttävissä lukemissa. Yli kaksi vuotta työttömänä olleiden nuorten määrä on kasvanut 227 prosenttia viimeisten vuosien aikana.

Ministeri Marttinen, tämän pitäisi olla hätätilanne. Tätä ei todellakaan korjata pelkillä yritystukiseteleillä. Missä ovat teidän konkreettiset keinot nuorisotyöttömyyden ratkaisemiseksi? Missä ovat toimet? Miksi te leikkaatte tässä tilanteessa esimerkiksi kuntien työllisyyden hoidon rahoitusta? Missä ovat toimet?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kiuru, Pauli.

16.23 Pauli Kiuru kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Välikysymys on paikallaan. Se on opposition tärkein työkalu, se on järkein työkalu, ja tämä aihe on tosi tärkeä.

Täällä on moneen kertaan sanottu, että katsokaa tulostaulua, pitäkää vaalilupauksista kiinni, mutta vaalikausi on kesken. Jos tätä verrataan maratonjuoksuun, emme ole vielä 30 kilometrin kohdalla, ja ne tulokset ovat vaalikauden lopussa nähtävillä. Nyt hieman luottamusta, uskoa ja kannustusta. Edustaja Yrttiahon opeilla olisimme vielä luolassa laske-massa oravannahkoja. Se ei ole se oikea tie.

Edustaja Kemppi mainitsi presidentti Kekkosen, joka teki loistavaa työtä Suomen puolesta. Olen varma, että hän tulisi sieltä palmusta Havaijilta alas nyt ja kiittäisi hallitusta, kiittäisi kaikkia niitä, jotka ovat tehneet vuosikymmenten kuluessa töitä jäänmurtajakauppojen eteen, niin kuin hän teki itsekin pyyteettömästi. Ja nyt olemme näkemässä ja saamassa niitä tuloksia, joita tämä maa tarvitsee, joita me odotamme, luottamusta, murramme jäätä, niin kuin edustaja Satonen sanoi, niin kuin sanoi pääministeri Orpo. Uskoa, luottamusta ja odotetaan vaalikauden loppuun ja jatketaan tästä. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Harakka.

16.24 Timo Harakka sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ilmeisesti siis tämä vaalilupaus on edelleen voimassa, [Pauli Kiuru: Totta kai se on!] eli siis 180 000 työpaikkaa pitäisi nyt syntyä sitten seuraavan puolentoista vuoden aikana, vai mitä, ministeri

Pöytäkirja PTK 96/2025 vp

Marttinen? Onko näin? Onko se voimassa? Sanokaa ”kyllä” tai ”ei”, ei riitä nyt yrittäminen.

Mietin sitä, että kun hallitus vetoaa aina huonoihin suhdanteisiin, niin eikös päättäjän tehtävä ole toimia näitä huonoja suhdanteita vastaan. Jos hän ei pysty siihen, niin hän on vähän turha, joten olisi ehkä parempikin, ettei työministeriä olisi. Miksi? No, koska hallitus on romuttanut ne työkalut, joilla tämän huonon suhdanteen vahinkoja voi korvata. [Jorma Piisinen: Nyt menee paksuksi!] Esimerkiksi palkkatuet ja työttömän suojaosat on hävitetty.

Ideologisista syistä hallituksen mielestä on pahempaa olla osittain tuella töissä kuin olla kokonaan tuella työttömänä. Kun nuorten työttömyys on räjähtänyt sinne 70 000:een, niin sitten hallitus on joutunutkin palaamaan näihin tukiin, uutena keksintönä tarjoilee nuorisoseteliä, joka kattaa kuusi prosenttia nuorista työttömistä. Entä ne 94 prosenttia, ministeri Marttinen? [Puhemies koputtaa]

Nyt kun edellinen hallitus kuitenkin onnistui tässä työllisyysessä, niin kannattaisi ehkä kuulla niitä lukuisia keinoja, joita täältä on esitetty SDP:nkin puolelta. Sen sijaan ollaan ruvettu räjäyttämään hintalapusta. [Puhemies: Aika!] Se on monin verroin pienempi kuin se kaksi kolme miljardia, jonka tämä lisätty työttömyys on nyt aiheuttanut.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Seppänen.

16.25 Sara Seppänen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Työttömyys on todellakin vakava asia ja aina henkilökohtainen tragedia, mutta tämä keskustan lähestymistapa asiaan on kyllä erikoinen. Jätitte tyhjän paperin, ja painatte jarrua lähes jokaisen uudistuksen kohdalla. [Anne Kalmarin välihuuto] Parlamentaarisen työllisyysriihen tarpeellisuus ei siis tule kyseeseen. Nämä teidän ideanne, hyvät keskustalaiset, tuodaan hallitusneuvottelupöytään. Te jätitte edelleenkin tyhjän paperin. [Markus Lohen välihuuto]

Espanjassa ja Italiassa tosiaan on työttömyys laskenut, kun elpymismiljardeilla on voitu tehtailla hyviä työpaikkoja. Miten meni, sosiaalidemokraatit ja keskusta, tämän elpymispaketin osalta näin Suomen näkökulmasta? Hallitus ei ole ollut toimettomana. Pääinvastoin, olemme toteuttaneet yli 90 000 työllisyysvaikutuksen edestä toimia, ja kun suhdanetilanne paranee, vaikutukset tulevat näkyviin.

Keskustan ratkaisu on 40 000 maahanmuuttajaa vuodessa lisää. Tämä pahentaisi ongelmaa, ei ratkaisisi sitä. Espoon—Kauniaisten työllisyysalueella vieraskielisten [Puhemies koputtaa] osuus työttömistä työnhakijoista: [Puhemies: Aika!] 43,1 prosenttia. Tämä oli syyskuun lopussa.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Mattila.

16.27 Hanna-Leena Mattila kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tämä lukema 40 000 perustuu perussuomalaisen ministerin johtaman valtiovarainministeriön ja elinkeinoelämän arvioihin, että tällainen määrä tarvitaan. Ei tämä ole keskustan omaa keksintöä. Joka kerta, kun te tuotte tämän esille, me myös muistutamme, että valtiovarainministeriö, joka on perussuomalaisen johtama, on myös tämän takana.

Arvoisa työministeri, haluaisin teiltä kysyä sotealan työntekijöitten tilanteesta, jotka ovat viime vuodet eläneet todella stressitilanteessa. Ensin tehtiin vuosikausia eri hallitusten toimesta soteuudistusta, ja he eivät tienneet omaa paikkaansa siellä. Nyt kun se saatiin

Pöytäkirja PTK 96/2025 vp

valmiiksi, niin parhaillaankin ovat monella hyvinvointialueella yt:t käynnissä. Haluaisinkin kysyä teiltä: Millä tavalla tätä sotealan työntekijöitten stressiä voitaisiin helpottaa? Miten saataisiin tälle alalle tulevaisuutta ja toiveikkuutta ja ennen kaikkea sitä, että nuoret ihmiset innostuisivat sotealan työntekijöiksi?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Holopainen.

16.28 Hanna Holopainen vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On tosiaan niin, että tästä salista olisi tärkeää saada positiivinen viesti. Siksi onkin tärkeää, että hallituksen ministerit nyt toisivat tällaista positiivista viestiä esimerkiksi eteläkarjalaisille, jotka ovat erittäin huolestuneita tästä meidän maakunnan työllisyystilanteesta. Metsäteollisuuden heikko tilanne ja esimerkiksi UPM:n paperituotannon alasajo ovat aiheuttamassa mittavaa työttömyyttä alueellamme, joka jo entisestään on hakenut uutta suuntaa näiden geopolitiikan muutosten jälkeen, ja tilanne on vaikea. Leikkaukset ammatilliseen koulutukseen ovat vieneet paikalliset ratkaisukeinot aika vähiin. Työministeri Marttinen vieraili Lappeenrannassa kesällä, ja edelleenkin ovat kyllä ne lupaukset lunastamatta. Nyt olisi tärkeää kuulla, mitä hallitus aikoo tehdä tukeakseen maakunnan hankalaa tilannetta.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Furuholm.

16.29 Timo Furuholm vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kun tätä työllisyystilannetta ja sen numeerisia faktoja pyörittelee, ei voi olla ohittamatta nuorisotyöttömyyden vaikeaa tilannetta. Pitkäaikaistyöttömiä nuoria on enemmän kuin pandemian aikana ja yli kymmenen kertaa enemmän kuin ennen finanssikriisiä. Tämän kierteen katkaiseminen on aivan välttämätöntä tulevaisuuden kannalta. Nuorten on luotettava, että umpikujien sijaan edessä on mahdollisuuksia ja tukea.

Täällä on tosiaan mainittu tämä nuorten työseteli, ja hyvä niin, mutta täällä puhuttiin myös toivosta. Kysynkin työministeriltä: minkälaista toivoa työurien näkökulmasta nuorille luo se, että kun työtä ei nyt ole tarjolla, niin samaan aikaan te heikennätte työntekijän asemaa, helpotatte irtisanomisia, leikkaatte sosiaali- ja työttömyysturvaa sekä kaiken päälle vielä leikkaatte ammatillista koulutusta?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Aalto-Setälä poissa. — Edustaja Väyrynen.

16.30 Ville Väyrynen kok (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Jäänmurtajatilaus tuo jopa 10 000 henkilötyövuotta säteillen pitkälle alihankintaketjuun. Turussa rakennetaan miljardiristeilijöitä lähes liukuhihnalla. Suomen Yrittäjien mukaan pk-yritysten tulevaisuudennäkymät ovat positiivisimmillaan sitten sodan alun. Rekrytointihalukkuus on kasvussa, samoin kuin kasvuhakuisuus. Palkansaajien ostovoima on selvässä kasvussa, palaamassa vuosikymmenen alun tasolle. Vielä Helsingin pörssi on toista vuotta nousussa, samoin kuin kuluttajien luottamus tulevaisuuteen.

Me odotetaan positiivisia merkkejä, positiivisia viestejä, tästä yhteiskunnasta, jotta se kasvu todellakin lähtee. Kukaan ei vähättele yli 300 000:n työttömyyttä, ja se kääntyminen voi lähteä pienistäkin merkeistä. Minä olen seurannut täällä pääministeriä useamman kerran, yrittänyt tuoda positiivisuutta, puoliksi täynnä olevaa lasia, ja se positiivisuuskin on

Pöytäkirja PTK 96/2025 vp

jollain lailla väärin. Minun mielestäni me ollaan täällä 200 kansanedustajaa, ketkä hakevat sitä käännettä, ja kaikki odottavat sitä yhdessä, niin minä en näkisi pahana sitä, että me etsitään positiivisia merkkejä ja tartutaan niihin. Minä en kerta kaikkiaan ymmärrä, että se nähdään jotenkin huonona asiana, kun tätä asiaa yritetään selvittää ja ratkaista yhdessä. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kalmari.

16.31 Anne Kalmari kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Kopra tuossa sanoi, että talouskasvuun ei oikeastaan voi päätöksillä niinkään vaikuttaa, että ne johtuvat ulkoisista tekijöistä. Mielestäni jos miettii äänestäjänä, niin miksi äänestää sellaisia puolueita, jotka eivät usko, että tähän voisi vaikuttaa. On kuitenkin hyvä, että monia niitä ajatuksia, mitä meillä keskustassa on ollut, on otettu käyttöön, ja me olemme tukenneet monia hallituksen ideoita.

Haluaisin kuitenkin, että esimerkiksi ymmärrettäisiin se, että työpaikat syntyvät pieniin ja keskisuuriin yrityksiin. Teillä aika monesti on niin, että kun on tehty uudistuksia, niin ne on tehty vain suurten yritysten näkökulmasta, ja esimerkiksi rahoituksessa on nyt isoja ongelmia, kun Finnverasta lähti pienille yrityksille kohdistetut innovaatio- ja muut rahoitusmallit pois. Minä toivoisin, että nähtäisiin yhdessä, että sinne puolelle pitää nyt satsata.

Aivan mahtavaa on se, jos nyt polku työelämään näillä meidän kolmekymppisillä mielenterveyspotilailla tulisi osatyöllistymisen kautta. Kiitoksia, jos sitäkin asiaa ollaan hoitamassa.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Strandman.

16.32 Jaana Strandman ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Keskustan ja SDP:n synnyttämä, epäonnistuneeksi todettu hyvinvointialuerahoituslaki on aiheuttamassa massiivisia irtisanomisia ja tehtävänmuutoksia sekä tilaratkaisuja ja sitä kautta palvelujen supistamisia lähes jokaisella hyvinvointialueella. Tilanne on ennennäkemätön suomalaisen sosiaali- ja terveydenhuollon historiassa. Onko keskusta valmis kantamaan vastuunsa tilanteesta, jonka se mahdollisti rahoituslailla ja siunatessaan massiiviset yt:t enemmistöllään hyvinvointialueiden hallituksissa ja aluevaltuustoissa? Menetämme osajia eläköitymisen myötä. Miten käy hoitoalan veto- ja pitovoimalle?

Keskustan varapuheenjohtaja on vastikään todennut, että toiminnan tehostamiseen pitää kannustaa, mutta se ei onnistu nykyisellä mallilla. Miksi sitten loitte tällaisen mallin? Nyt te joudutte hyvinvointialueiden aluehallituksissa ja aluevaltuustoissa konkreettisesti toteuttamaan tätä viime hallituskaudella tekemääne rahoituslakia. Nykyhallitus lisää hyvinvointialueille 2 200 miljoonaa euroa. Tämäkään ei riitä, ja ei myöskään näytä kelpaavan se, että korjaamme lakia. [Veronika Honkasalo: Te leikkaatte hyvinvointialueiden rahoitusta!]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Haatainen.

16.34 Tuula Haatainen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä on syytelty edellistä hallitusta, mutta edellisen hallituksen toimesta, tai meidän edellisen hallituksemme jäljiltä, työllisyysaste oli historiallisen korkealla tasolla. Me tiedämme kyllä, että työllisyys kulkee käsi kädessä kasvun ja tuottavuuden kanssa, mutta tätä työttömyyden järkyt-

Pöytäkirja PTK 96/2025 vp

tävää kasvua eivät nyt selitä mitkään toimet, joista te väitätte, että se olisi edellisen hallituksen syytä. Edellisessä hallituksessa tehtiin lukuisia joukko työllisyystoimia, joiden tulokset näkyvät myöhemmin, mutta tällä hetkellä meillä on työttömänä nyt 80 000 enemmän ihmisiä. Meillä on 70 000 nuorta työttömänä ja 130 000 pitkäaikaistyöttömänä, ja näiden eteen pitää tehdä jotain.

Hallituspuolueiden taholta muistaakseni Satonen sanoi, että aktivointiasteen aleneminen selittää pitkäaikaistyöttömyyden kasvun, ja näin on tapahtunut. Nyt minä kysyn, mitä tähän ollaan vastaamassa, koska nyt työvoimapalvelut ovat kunnissa — aika lailla yksimielisesti sinne siirrettiin ne palvelut — ja nyt sieltä on resursseja viety, meillä on palkkatuki poistettu. Mitä, ministeri, vastaatte: mitä aiotte nyt tehdä näiden kaikkein kipeimpien asioiden eteen? Ei pelkästään nuorisotyöttömyys, [Puhemies: Aika!] se on tärkeä, mutta pitkäaikaistyöttömyyden katkaiseminen on olennaista.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Harjanne.

16.35 Atte Harjanne vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Isossa kuvassa tosiaan ratkaisevaa on, mitä tapahtuu kotimaiselle kysynnälle, miten vienti vetää, miten yritykset investoivat. Kotimaista kysyntää on leikattu, kun on porukalta leikattu luottamus ja toivo. Viennin kanssa on ehkä vähän parempia uutisia. Investointien kanssa on outoa poukkoilua, kuten aikaisemminkin täällä puhuin, sen suhteen, mitä oikeastaan halutaan. Jos ajatellaan elinkeinoelämän viestiä, siellä on ollut hyvin vahvasti se, että vihreä siirtymä on yksi suurimpia ajureita Suomen investoinneissa ja näin viennin vedossakin.

No, tässä keskustelun aikana itse asiassa valtiovarainministeri Purralta kilahti sähköpostiin vastaus edustaja Hopsun kirjalliseen kysymykseen, jossa valtiovarainministeri Purra toteaa, että ilmastotoimet hillitsevät pääsääntöisesti kasvua. Olisin ihan kysynyt, kun tämä on valtiovarainministerin näkemys, joka on aika erilainen kuin vaikkapa elinkeinoelämän näkemys — tämä voi ehkä selittää sitä, että tämä politiikka on huonoa ja epäselvää — miten, arvon kokoomusministerit, näette: oletteko te tässä valtiovarainministerin linjalla vai jollain toisella linjalla? [Aki Lindén: Ihan eri linja kuin Teknologiateollisuudella!]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Satonen.

16.37 Arto Satonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minä uskon konkreettisiin ratkaisuihin. Nyt kun tästä jäänmurtaja-asiasta on puhuttu, niin kannattaa katsoa, mitä Rauman telakan toimitusjohtaja Mika Nieminen on sanonut: ”Otamme kaikki osaavat metallityöntekijät töihin, niin paljon kuin heitä on tarjolla. Uskomme jatkuvuuteen.” Tilanne on aika pitkälle samanlainen varmaan myös Helsingin telakalla, myöskin Porin telakalla. Eli tämä on nyt kansallinen kysymys, kuinka paljon me saamme Suomen sisältä ammattitaitoisia metallimiehiä, jotka tulevat niitä jäänmurtajia tekemään, ja tietysti myös insinöörejä ja muita, jotka siinä työssä ovat mukana. Jos niitä ei saada Suomen sisältä riittävästi, niin tietenkin niitä silloin tulee myös ulkomailta, mutta kansantalouden hyöty ei ole yhtä vahva.

Tiedän, että ministeri Marttinen on jo käynnistänyt työn sen asian eteen, miten tähän positiiviseen rakennemuutokseen, joka nyt on täällä laivanrakennuspuolella, pystytään työvoimassa vastaamaan, ja mielelläni kuulisin siitä lisää.

Pöytäkirja PTK 96/2025 vp

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Ojala-Niemelä.

16.38 **Johanna Ojala-Niemelä sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Hallitus, lupasitte 100 000 uutta työpaikkaa, mutta tuli 80 000 uutta työtöntä. Aika takamatkalta lähdetään kuromaan umpeen tätä kuilua. 320 000 työtöntä työnhakijaa, 129 000 pitkäaikaistyötöntä ja 70 000 alle 30-vuotiasta nuorta työttömänä. Tämä työllistymisaseteli on kyllä hyvä asia, mutta niin kuin täällä kuultiin, myös Ojalan laskuopin mukaan se riittää vain kuudelle prosentille tästä joukosta. Se on aika marginaalinen osa.

Haluan myös tuoda teille kansalaispalautetta. Sain tänään yhteydenoton eräältä kansalaiselta, joka oli työkyvyttömyyseläkkeen yhteydessä myös tehnyt töitä henkilökohtaisena avustajana, ja nyt tämän kurjistamiskurssin seurauksena työn vastaanottaminen ei enää kannata. Eli toisin kuin täällä väitetään, että näitä kannustinloukkuja on purettu, niin niitä on myös synnytetty uusia lisää. Toivonkin, että nyt käännte hihat ja ryhdytte purkamaan toden teolla näitä kannustinloukkuja pois.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kosonen.

16.39 **Hanna Kosonen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Keskustan ja hallituksen valinnoilla on eroja. Me keskustassa uskomme tuottavuuden kasvattamiseen. Hallitus vähentää suuryrityksen verotusta yrityksistä ulos lähtevistä voitoista, mutta me keskustassa verottaissimme sisään jäävästä voitosta vähemmän, aivan kuin talouspoliittinen arviointineuvostokin on suositellut. Eli jos te ette keskustaa meidän veromallissa usko, niin uskokaa talouspoliittista arviointineuvostoa. Me myös ottaissimme tämän veromallin käyttöön pienillä ja keskisuurilla yrityksillä, ei vain suuryrityksillä, niin kuin hallitus ottaa. Toisekseen keskustalle koko maa on todella tärkeä. Jos katsotaan Ruotsia ja Norjaa, siellähän työllisyysasteet läpi maiden ovat suunnilleen samoissa prosenteissa. Sen takia keskusta toteuttaisi itäiseen Suomeen erityistalousalueen. Jos ette keskustaa usko, niin uskokaa Elinkeinoelämän keskusliittoa tässä asiassa.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Ollikainen.

16.40 **Mikko Ollikainen r** (vastauspuheenvuoro): Ärade fru talman! Sysselsättningsläget är svårt, det är vi alla överens om, och bakom all statistik finns förstås en människa. Ungdomsarbetslösheten är speciellt utmanande, och då det gäller den är det bra att vi nu har den här nya sedeln som ett instrument. Men det viktigaste är ju förstås att företag som sådana också anställer och att de har framtidstro.

Ensinnäkin työllisyys ja työ on parasta sosiaaliturvaa, ja on ensisijaisen tärkeää, että meillä on laaja kirjo aloja, jotka vetävät. Me Suomessa ollaan katsottu, että aika paljon on joitakin aloja, jotka vetävät, ja vienti on ensisijaisen tärkeää ja myös se, että alihankkijat, pk-yritykset investoivat ihmisiin ja myös laitteistoon, että ne kehittyvät. Se on ensisijaisen tärkeää, että me luodaan sellainen ilmapiiri, jossa on hyvä yrittää ja elää, ja sitä kautta tulee uusia työpaikkoja. Niin tehdään muun muassa Pohjanmaalla.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kumpula-Natri.

Pöytäkirja PTK 96/2025 vp

16.41 Miapetra Kumpula-Natri sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nämä luvut tänä päivänä puhuvat totuuden siitä, että meillä on suurtyöttömyys Suomessa. Me olemme siitä samaa mieltä, että olette kyllä tehneet reformeja, mutta näyttää siltä, että niitä ei ole tehty työllisyys mielessä vaan mielessä jotkut ihan eri intressit kuin suomalaisten työllistäminen. Esimerkiksi yhteisöveroalennus teki 800 miljoonan loven budjettiin. Sillä olisi voinut tehdä monta tekoa, jotka olisivat nostaneet Suomen työllisyyttä. Tässä arvioitiin etukäteen, että näin ei tule käymään, se ei valu edes investointeihin. Startup-yhteisö sanoi, että meillä on jo kilpailukykyinen yhteisövero eikä se valu sinne.

Suomalaiset, te voitte tarkastella toimia. Kokoomusministerit ja monet muutkin sanoivat täällä, että työntekijän irtisanomista helpotetaan — keskustelussa, jossa me puhutaan työllisyydestä ja työttömyydestä. Me sanoimme, että voisi helpottaa ensimmäisen työntekijän palkkaamista mikroyrityksiin tai että osa-aikaisen työn vastaanottaminen on tehtävä kannustavaksi. Niillä tehdään työpaikkoja ja ihmiset pääsevät laajassa mittakaavassa töihin. Minkä idean saitte, työministeri, täältä mukaan, kun kokoomus ja te sanoitte ministerinä, [Puhemies: Aika!] että teette kaikkenne? Minkä idean otitte meidän listaltamme mukaan?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Päivärinta.

16.43 Susanne Päivärinta kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Muutama fakta:

Me kaikki jaamme syvän huolen työttömyydestä. On kummallista, että keskusta hehkuttaa nyt välikysymyksessään Tanskan työllisyyslukuja, mutta teille eivät kelpaa ne työmarkkinauudistukset, eivät ne rakenteelliset uudistukset, jotka tehtiin Pohjoismaissa, meidän verrokkimaissa, aikaa sitten [Vasemmalta: Ei ole tehty!] ja jotka Orpon hallitus on nyt tehnyt. Tekin olisitte voineet tehdä ne, mutta edellisessä vasemmistohallituksessa ette tehneet mitään muuta kuin velkaa.

Keskusta vaatii tässä välikysymyksessä yrityksille porkkanoita nuorisotyöttömyyden taittamiseksi, ja kas, sitähän me teemme: 30 miljoonan euron panostus nuorten työllistymiselle. Jäikö huomaamatta? [Vasemmalta: Kuusi prosenttia!]

Te väitätte, että työttömyysturvan suojaosan poistaminen vei kannusteet pienimuotoiselta työnteolta. Te väitätte sitä koko ajan. Uskokaa nyt, että se on ihan tyhjä väite. VAT-Tin mukaan suojaosan poisto ei romahduttanut työttömien osa-aikatyötä. [Miapetra Kumpula-Natrin välihuuto] Älkää enää toistako sitä väärää väitettä.

Keskustan omien ehdotusten kustannuksia ja rahoituksen keinoja te ette pysty kertomaan, [Puhemies koputtaa] koska niitä ei kehdeta kertoa. Aivan yhtä tyhjän kanssa.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Aika. — Edustaja Lohi.

16.44 Markus Lohi kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Päivärinnalle toteaisin, että en tiedä, missä te olette olleet silloin, kun on äänestetty näistä hallituksen työelämäuudistuksista, koska keskusta on lähes kaikkia niitä tukenut täällä, toisin kuin te äsken väititte.

Arvoisa puhemies! Minulla muuten pisti korvaan ministeri Grahn-Laasosen syytös keskustaa kohtaan, kun hän syytti, että me politikoimme tällä välikysymyksellä. Siis onhan se järkyttävää, että tuodaan eduskuntaankin politiikkaa. [Naurua — Veronika Honkasalo: Ai

Pöytäkirja PTK 96/2025 vp

on se järkyttävää?] Tämähän se on ennenkuulumatonta, että siis tänne! Miksi sitä joka paikkaan pitää tuoda? [Naurua]

Arvoisa puhemies! Meillä on alueita, joilla kuitenkin työllisyysluvut ovat nyt kohtuullisia, ja siellä on tiettyjä toimialoja, jotka vetävät Suomessa ja kasvattavat työllisyyttä. Yksi sellainen on Lappi, ja siellä matkailu nyt vetää. On tulossa huippumatkailusesonki. Meidän kannattaisi Suomessa nyt tehdä sama homma, että me ottaisimme kunnianhimoisen ja tavoitteellisen matkailun kasvuohjelman. Nyt me täällä vähän himmailemme muualla, ja yrittäjät siellä tekevät töitä ja saavat Suomen kasvuun.

Toinen on kaivosteollisuus. Se on luonut valtavasti kasvua ja työtä koko Suomeen, ja pohjoisessa on erityisesti alue, jossa se etenee. [Puhemies koputtaa] Nyt valitettavasti kaivosveron jättikorotus, joka on meille kaikille tietyllä tavalla vähän hankalakkin kysymys, [Puhemies: Aika!] kun me haluamme jättää tänne kohtuullisen osan, on aiheuttanut nyt siellä [Puhemies: Ja nyt, edustaja Lohi, aika on täysi!] yt-neuvotteluja ja irtisanomisia.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Wallinheimo.

16.45 Sinuhe Wallinheimo kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Toden totta keskusta on tukenut todella montaa työllisyysreformia, ja sen takia ihmettelinkin sitä, että täällä puhuttiin sitten teidän puheenvuorossa pampputyöllistämisestä. [Keskustan ryhmästä: Tarkoitat varmaan Päivärinta!]

Arvoisa puhemies! Mutta jokainen työtön Suomessa on liikaa, ja 300 000 on erittäin harmillista. Edustaja Honkonen sanoi, että täällä ei sitä oteta tosissaan: kyllä se otetaan tosissaan.

Se, mikä tässä harmittaa, on se, että nimenomaan keskusta on kuitannut lähes kaikki nämä työllisyysreformit ja tuo omia ehdotuksiaan. Täällä puhutaan suojaosuuksien palauttamisesta, Viron veromallista, kotitalousvähennyksen palauttamisesta, alvin laskemisesta, jne. Näillähän on satojen miljoonien ellei miljardien hintalappu. Saanen muistuttaa, että juuri eilen on tehty parlamentaarinen sopu velkajarrusta, joten siinäkin mielessä tämä keskustelu kyllä turhauttaa. [Timo Harakka: Mitä lisätyöttömyys maksaa!]

Kun teillä nyt ei ole mitään vaihtoehtoa hallituksen politiikalle, niin itse asiassa tällä keskustan vaihtoehdolla talouskasvu ei tuplaantuisi, vaan itse asiassa keskustan, miten sen sanoisi, talouspoliittinen uskottavuus puoliutuisi.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Oinas-Panuma.

16.47 Olga Oinas-Panuma kesk (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Pampputyöllistäminen: Joo, kyllä se on ihan totta, että tämä hallitus on tehnyt semmoisia toimia, jotka iskevät nimenomaan tiettyihin ihmisryhmiin, kun te teette teidän erinäisiä uudistuksia, eikä keskusta ole semmoisia uudistuksia tukenut. Me ollaan tuettu niitä järkeviä uudistuksia, jotka lisäävät meidän työllisyyttä, ja sen hyvinkin tietää, jos käy katsomassa, mitä me ollaan sillä työelämä- ja tasa-arvovaliokunnassa tehty.

Kokoomus on nyt sitten ollut tosi huolissaan kahdesta asiasta: hallitusneuvotteluista, jotka ovat olleet kaksi ja puoli vuotta sitten, ja sitten tästä keskustan vaihtoehdosta. No, sieltähän löytyvät nämä laskelmat meidän vaihtoehtobudjeteista. Te voitte ihan itse perehtyä niihin, siihen, millä tavalla nämä rahoitetaan, mutta minä olen huolissani siitä, että tämä hallitus aikoo näillä sadallatuhannella uudella työllisellä saada kaksi miljardia lisää rahaa,

Pöytäkirja PTK 96/2025 vp

siis pätäkää, fyffeä. Mistä ne rahat nyt sitten tulevat, kun tämä työllisyystilanne on näin kammottava?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Viitanen.

16.48 **Pia Viitanen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kyllä se vaan niin on, että näitä luvattuja sataatuhatta työpaikkaa ei valitettavasti ole sinne katukuvaan ilmestynyt. Kyllä se on täysin ilmeistä, arvoisa hallitus, että saksipolitiikalla ei tule työpaikkoja. Kasvua ei ole syntynyt, ihmisillä ei ole tällä hetkellä luottamusta eikä uskallusta kuluttaa. Ihmisillä on huolta huomisesta, toimeentulosta, ja moni pelkää työpaikan puolesta. Olen kyllä nyt hämmästellyt kovasti sitä, että hallituksen vastaus tähän ihmisten luottamuksen puutteeseen on muun muassa potkulaki, eli helpotetaan irtisanomisia. Miten tällä nyt sitten sitä luottamusta vahvistetaan?

Mutta, puhemies, olennainen kysymys nyt hallitukselle: SDP esitti tuossa omassa ryhmäpuheessaan useita kasvutoimia, useita toimia. Oletteko nyt valmis tarttumaan niihin? Oletteko valmis esimerkiksi kalliin ja tehottoman yhteisöveron laskun sijaan tukemaan pieniä yrityksiä nostamalla arvonlisävelvollisuuden alarajaa tai esimerkiksi parantamalla kotitalousvähennystä siten, että naisvaltaiset yritykset tästä voisivat hyötyä? Nämä ovat SDP:n esityksiä. Tartutteko niihin?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Piisinen.

16.49 **Jorma Piisinen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Keskusta vertaa Tanskan ja Puolan kasvua Suomen taantumaa.

Suomen talous on kärsinyt pitkäaikaisista rakenteellisista ongelmista. Suomi on ainoa Pohjoismaa, jossa työn tuottavuus ei ole juurikaan kasvanut finanssikriisin jälkeen. On selvää, että tämä näkyy heikompana talouskasvuna. Nokian romahtamista ja perinteisten vientialojen hidasta kasvua ei ole pystytty täyttämään uusilla, nopeasti kasvavilla aloilla samassa mittakaavassa kuin Tanskassa.

Lisäksi Tanskan lihavuuden ja diabeteksen hoitoon tarkoitettujen lääketeollisuuden tuotteiden vahva kysyntä on aiheuttanut valtavan positiivisen nousun Tanskan talouteen. [Piritta Rantasen välihuuto] Puolan suuri sisämarkkina ja Suomea edullisemmat työvoimakustannukset ovat poikineet maahan investointeja, jotka tukevat talouskasvua. [Välihuuto keskustan ryhmästä] Suomen nousua tukevat nyt puhtaan siirtymän hankkeet, datakeskukset sekä nyt tuorein, jäänmurtajasopimus. Iloitkaamme näistä. [Timo Harakka: Iloitkaa datakeskuksista ja vihreästä siirtymästä, hyvä neuvo!]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Väättäinen.

16.50 **Tuula Väättäinen sd** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, rouva puhemies! Työttömien joukko on suuri, ja siinä joukossa pitkäaikaistyöttömien kohtalo on kaikkein vaikein. Jos työmarkkinat alkavat tervehtyä, niin osa pitkäaikaistyöttömistä ei sittenkään työllisty joutuessaan siitä, että pitkä työttömyys on joillekin niin traumatisoiva tai lamaannuttava, että työhön ryhtyminen on miltei mahdotonta.

Sen vuoksi kaikki toimet työttömien hyväksi, erityisesti pitkäaikaistyöttömien hyväksi, ovat välttämättömiä. Kun edustaja Lindtman pyysi pääministeriä kuuntelemaan, niin nyt

Pöytäkirja PTK 96/2025 vp

minä kuuntelen teitä, ministeri Marttinen, kun te kerrotte kaikki ne toimet, mitä hallitus on tehnyt ja aikoo tehdä pitkäaikaistyöttömien hyväksi.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kallio.

16.51 **Vesa Kallio kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Etelä-Savon kaltaisella maakunnalla, joita ovat käytännössä kaikki itäisen Suomen maakunnat, suuri huoli on nuorten poismuutto alueelta. Mitä kauempana lukio, ammattioppilaitos, ammattikorkeakoulu tai yliopisto kotipaikkakunnalta on, sitä todennäköisemmin nuori ei palaa enää kotiseudulle. Tätä pakkosiirtoa hallitus on käytännössä kaikilla politiikan osa-alueilla harjoittanut, lukioiden alasajosta ja koulutuksesta liikennepolitiikkaan. Aluepolitiikka on se, jolla tätä maata on pidetty pystyssä, ja siitä on tehty hyvinvointivaltio. Aluepolitiikalla tätä ihmisten pakkosiirtoa on voitu edes jollain lailla hidastaa.

Arvoisa puhemies! Hallituksen harjoittama politiikka on sitä perussuomalaisten pelkäämää todellista väestönvaihtoa. Meiltä itäisestä Suomesta lähtevät nuoret, osaavat ja työkykyiset ihmiset aluepolitiikan alasajon takia. Ikävä kyllä vaihdossa emme saa mitään, korkeintaan tyhjiön, jossa tyytymättömyys, työttömyys ja turvattomuus kasvavat.

Täällä ovat jälleen tänään perussuomalaiset käyttäneet supervoimaansa elikkä puhuneet asian vierestä, mutta olisiko hallituksella jotain ihan todellista vastausta tähän itäisen Suomen tilanteeseen?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kiljunen.

16.52 **Kimmo Kiljunen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Myöskin minä kiinnitän ministeri Grahn-Laasosen puheenvuorossa huomion tähän lauseeseen, missä te totesitte, että täällä politikoidaan. Tähän viitattiin vähän sarkastisesti, että tämä paikka on juuri se, missä voidaan politiikkaa tehdä ja politikoidakin tarpeen mukaan.

Ylipäätään tästä keskusteluilmapiiiristä tänään: on ollut hyviä puheenvuoroja paljon, tunteitakin on ollut mukana, asia on iso. Mutta politikoinnista voi sanoa tämän: Kun täällä edustaja Partanen — joka on paikalla vielä — totesi, että äänestäjän pitää myöskin saada äänilleen vastinetta, niin kyllä kai politikoinnin yksi suurin trauma ja äänestäjien kokemus siinä on se, että annetaan selkeä vaalilupaus sadastatuhannesta uudesta työpaikasta mutta luku onkin 80 000 työtöntä lisää. Kyllähän tämä on asia, jonka perään me haluamme sitten myöskin kysyä.

Kyllä, edustaja Heinonen oli täällä paikalla ja käytti puheenvuoron, jossa hän totesi, että jokainen ymmärtää, että yhdessä vaalikaudessa sadantuhannen työpaikan luominen noin kertaheitolla ei ole mahdollista. Kyllä, jokainen senkin ymmärtää, mutta sitä me emme ymmärrä, että me emme lähesty nollaa [Puhemies koputtaa] vaan me kasvatamme työttömyyttä. Tämä tietenkään ei käy pirtaan, [Puhemies: Aika!] ja tässä suhteessa tämä politikointi tässä tulee vastaan. [Puhemies: Edustaja Partanen!] Viitataan suhdanteisiin, viitataan kansainväliseen tilanteeseen... [Puhemies keskeyttää puheenvuoron puheajan ylityttyä]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Ennen kuin edustaja Partanen aloittaa: Nyt järjestelmällisesti ajat menevät liian pitkiksi. Ne eivät mene vain viittä sekuntia, vaan ne menevät huomattavasti enemmän, ja toivon, että tästä lähtien pysytään minuutin aikataulussa.

Pöytäkirja PTK 96/2025 vp

Tämä ei ollut yksin edustaja Kiljuselle vaan myös monelle muulle. — Edustaja Partanen, olkaa hyvä.

16.54 Karoliina Partanen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kokoomus otti melkoisen haasteen vastaan, kun aloitimme hallituksessa. Työttömyys oli laskussa, se lähti laskuun jo vuonna 2022. [Vasemmalta: Onko kääntynyt?] Ja tuota noin niin, minä... [Eduskunnasta: Selvä vastaus!] — Anteeksi, minulla meni nyt sekaisin. — Mutta siis piti sanoa sitä, että todella meillä lähtivät nämä suhdanteet laskuun jo vuonna 2022, ja oppositio elikkä entinen hallitus rakensi meille työllisyyttä edellisellä kaudella velkarahalla. Nyt me olemme joutuneet siihen tilanteeseen, että joudumme sopeuttamaan meidän menoja ja emme pysty jatkamaan enää tätä samaa rallia ja tukemaan erilaisia yrityksiä ja toimintaa velkarahalla, vaan joudumme todella hakemaan uusia reformeja. Tämä on ollut suuri, suuri haaste. Minusta on myös väärin, että meitä haukutaan siitä, että olemme halunneet luoda Suomeen työpaikkoja, olemme tuoneet tänne saliin päätettäväksi suuria reformeja. Toivon kyllä todella, että jos näitä ei pystytäkään tukemaan, niin tuotaisiin edes uskottavia vaihtoehtoja pöytään.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kalli.

16.55 Eeva Kalli kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kun täällä nyt kuitenkin vanhoja halutaan muistella, niin kerrataan nyt vielä nämä luvut: Eli viime kaudella Suomeen saatiin 109 000 työllistä lisää, ja tällä kaudella siis tähän mennessä 63 000 työllistä vähemmän, yli 80 000 uutta työtöntä. [Vasemmalta: Valtava työvoimapula!]

Täällä on paljon peräänkuulutettu toivoa, ja se onkin valtavan tärkeää. Toivoa tarvitaan, luottamuksen palauttamista tarvitaan, mutta ei se toivo synny tilannekuvaa kaunistelemalla, vaan se syntyy noudattamalla sitä vanhaa viisautta, että kerro totuus mutta rohkaise. Ja se rohkaisu tarkoittaa siis tässä tapauksessa sitä, että hallitus antaa ymmärtää, että nyt tehdään joitain asioita toisin, jotta suunta muuttuu, koska muutoin vain jatketaan sitä samaa polkua, sitä samaa tietä, joka on nyt johtanut tähän tilannekuvaan, johon liittyen äsken noita lukuja kertosin.

Todellakin keskusta on esittänyt nyt monia toimia, joihin toivon, että hallitus voisi tarttua. Miten ne rahoitetaan, on kysytty. Rahoitetaan yksinkertaisesti käyttämällä rahaa vastuullisemmin. Esimerkiksi on viitattu täällä nyt moneen otteeseen tähän yhteisöveron alenukseen, [Puhemies koputtaa] jonka voisi käyttää, tuonkin rahan, paljon tehokkaammin.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Aika. — Ministeri Marttinen.

16.57 Työministeri Matias Marttinen: Arvoisa rouva puhemies! Kysymyksiä on paljon, pyrin tiiviisti nyt ainakin osaan niistä vastaamaan.

Täällä nousi tämä nuorten työllistymisasetelimen tilanne. Edustaja Honkasalo taisi puhua yritystukiseteleistä. Voidaan nyt tähän pysähtyä aivan tiiviisti. Kaikkein vaikuttavimmin työpaikat syntyvät suomalaisiin yrityksiin. Se on myös tutkimusten mukaan selkeästi voitu osoittaa. Toivon myös, hyvät kollegat, että emme anna kuvaa siitä... Tässä on kyse siitä, että yrityksen palkkakustannuksia kompensoidaan, jotta suomalainen nuori pääsee töihin. [Timo Harakka: Näinhän me ollaan ennenkin tehty!] Sehän on tässä se mekanismi. Pidän

Pöytäkirja PTK 96/2025 vp

tätä erittäin hyvänä, vaikuttavana toimenpiteenä, [Timo Harakka: No nytkö te olette sen keksinyt!] jota viedään vastaavasti sitten siltä osin eteenpäin.

Sitten täällä kysyttiin Lappeenrannan tilanteesta. Edustaja Holopainen nosti esille, että miten tässä mennään eteenpäin. Tosiaan kävinkin siellä teillä kesän lopussa. Toimenpiteiden valmistelun olemme saaneet nyt sitten loppuun alueen kanssa, ja nyt sitten toivon, että lähiaikoina voin kertoa lisää siitä. Mutta pidän kiinni lupauksestani, minkä olen antanut alueelle siinä kohtaa, kun teillä olen käynyt.

Sitten täällä keskustan puheenvuoroissa korostui ehkä useaankin otteeseen se, että ikään kuin meidän hallituksen politiikkatoimet kohdistuisivat jollain tapaa suuryrityksiin. Katsotaanpa nyt vaikka työmarkkinauudistuksia: Yt-lain muutos, takaisinottovelvoite poistuu alle 50 henkeä työllistävilta yrityksiltä. Paikallisen sopimisen laajentaminen kohdistuu nimenomaan kaikkein pienimpään yrityskenttään, koska nämä yritykset eivät pääosin ole olleet myöskään järjestäytyneitä, ja nyt näiden lainmuutosten myötä nämä yritykset pääsevät samaan tilanteeseen suurempien yritysten kanssa. Ja vaikka yhteisöveron kevennys: kun kierrän paljon maakuntia, niin aika lämpimästi kyllä suomalaiset pk-yrittäjät, jotka siellä tekevät työtään ja työllistävät, ovat ottaneet vastaan tämän hienon uutisen hallitukselta siitä, että verotusta tullaan keventämään. Elikkä kannustan myös keskustan kansanedustajia menemään vaikka sitten Raumalle tai Euraan tai Huittisiin tai missä nyt viimeksi olen kiertänyt ja käymään keskustelua suomalaisten pk-yrittäjien kanssa tästä tilanteesta.

Sitten nousi hyvin esille myös pitkäaikaistyöttömyyden tilanne. Ollakseni rehellinen on tietysti selvää, että ei ole olemassa mitään yhtä yksittäistä ratkaisua, vaan tarvitaan laajasti erilaisia toimenpiteitä. Totta kai kaikki ne uudistukset, mitä olemme tehneet, vahvistavat taas kasvunäkymää, luovat tilaa sille työllisyyden kasvulle. Mutta samaan aikaan totean myös sen, että käyn parhaillaan läpi myös työllisyyspalveluiden tilannetta ja pohdin sitä, voidaanko siellä tehdä joitain sellaisia muutoksia, millä tässä uudessa tilanteessa voitaisiin tukea myös työllisyysalueiden työtä, koska on aivan totta, että aktivointiaste on laskenut liikaa. Se on huolestuttava asia. Nyt kun kerran tämä muutos on siis tehty, mikä on aikaisemmin valmisteltu, niin pyrin nyt nopeasti pääsemään taas tilanteen päälle. Mutta kannan huolta tästä aivan samasta asiasta, jonka täällä edustaja Haatainen, muun muassa, otti esille.

Ehkä viimeisenä Itä-Suomen tilanteesta: Jos, edustaja Kallio, katsotte nyt sitten vaikka lisäbudjetin, jonka hallitus on antanut eduskuntaan, niin siellähän muun muassa ehdotetaan valtuutta nimenomaan pk-yritysten investointien liikkeelle laittamiseen, elikkä Itä-Suomen ohjelman toimeenpano etenee täysimääräisesti siten kuin hallitus on todennut aikaisemmin, ja myös AKKE-rahoituksen osalta vastaavasti toimenpiteitä tehdään. Kannattaa muistaa se, hyvät kollegat, että kyllähän nämä toimenpiteet, mitä tehdään kasvun hyväksi, valtakunnalliset toimenpiteet, aivan yhtä lailla ja samalla tavalla hyödyttävät Itä-Suomessa toimivia yrityksiä niin kuin kaikkialla muuallakin maassa. Mutta sen lisäksi me myös teemme toimenpiteitä, joilla taas vastaavasti Itä-Suomen tilannetta pystytään vahvistamaan. Edustaja voi koska vaan ottaa minuun yhteyttä ja soittaa, emme ole käyneet tästä Itä-Suomen tilanteesta mitään keskustelua. Jos te haluatte vaikuttaa alueenne tilanteeseen, niin ottakaa yhteyttä ja käydään keskustelua, koska totta kai olen halukas kuulemaan myös siitä, miten te näette alueenne tilanteen.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Ovaska.

Pöytäkirja PTK 96/2025 vp

17.01 **Jouni Ovaska kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tosiaan on helppo syytellä edellisiä hallituksia ja aina verrata edelliseen, mutta jos siis lähdetään siitä, niin Kataisen ja Stubbin hallituksen aikaan miinus 47 000 työllistä. Se oli se, mitä Sipilän hallitus peri. Sipilän hallituksen aikaan plus 135 000 työllistä, Rinteen—Marinin hallitus plus 109 000 työllistä. Ja mitenkäs tämä Orpon hallitus nyt sitten? Tämä on se todellisuus, jossa Suomessa eletään. Ei tätä välikysymystä ole tehty vain ärsyttääksemme ja häiritäksemme hallituksen toimia vaan tarjotaksemme yhteistyötä ja herätelläksemme sitä, missä todellisuudessa nyt eletään. Me tarvitsemme toivotalkoita, mutta me tarvitaan se toivo myös siellä hallituksen sisällä. Sanokaa se esimerkiksi sille hallituskumppanille, että nyt tarvittaisiin enemmän positiivista viestiä. Ei voi olla niin, että hallituskumppanit ja suurimmat hallituspuolueet ovat erimielisiä siitä, millaista politiikkaa tässä maassa tehdään.

Vielä kysymys ministerille. Yhteisövero: Olen kuullut valtiovarainministeriöstä, että sitä ei valmistella eikä varmaan ole edes aikeita valmistella. Onko niin, [Puhemies koputtaa] että se nyt sitten haudataan, vai ei? Meille sopii, [Puhemies: Aika!] että se haudataan.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Razmyar.

17.02 **Nasima Razmyar sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä, ministeri Marttinen, olette useampaan otteeseen tänään todennut, että keskustelulla on merkitystä ja sillä, miten me puhumme yhteiskunnassa. Minä olen täysin samaa mieltä teidän kanssanne, mutta en tiedä, huomaatteko te, miten hallituskumppani puhuu täällä tänään, esimerkiksi vastakkainasettelee maahanmuuttajat, työttömät, työperäisen maahanmuuton ja toisaalta tämän inhimillisen kriisin työttömyydessä, mikä meillä tällä hetkellä Suomessa on. Toivon todella, että tätä keskustelua käydään myös teillä hallituksenne sisällä.

Minä aivan kuten moni muukin edustaja olen hyvin huolissani nuorison työttömyydestä ja erityisesti siitä, miten meidän nuoret opiskelijat, jotka ovat vastavalmistuneita, myös korkeakoulutettuja, pääsevät kiinni siihen ensimmäiseen työpaikkaan, joka on niin valtavan merkityksellinen ja tärkeä asia. Toivon todella, että emme tee 90-luvun laman virheitä, jolloin tietty ikäryhmä ei missään vaiheessa päässyt kunnolla kiinni omaan alaan. Niistä virheistä maksamme edelleen, joten toivon todella niitä konkreettisia toimenpiteitä.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Hänninen.

17.04 **Juha Hänninen kok** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Täällä oppositio puhuu nyt työelämästä kuin se olisi hallituksen käsistä karannut ja kinttaat tipahtaaneet, mutta tehdään tämä yksi asia nyt selväksi: ei ole. Työpaikkoja ei voi kestävästi taikoa tyhjistä, saati tilastoja silotella paisuttamalla julkista hallintoa. Tämä hallitus on tehnyt toimia, jotka luovat vakautta ja turvaa yrittäjille, yrityksille ja kasvulle. Hyvä oppositio, tekin tiedätte hyvin, ettei maailmanpoliittinen tilanne ole muuttunut vakaammaksi ja turvallisemmaksi naapurimaamme hyökättyä raakalaismaisesti laittomasti Ukrainaan. Eli maailman ja lähialueen epävakaus jatkuu, eikä se voi olla vaikuttamatta myös meihin, Suomeen ja suomalaisiin. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Johannes Koskinen.

Pöytäkirja PTK 96/2025 vp

17.05 Johannes Koskinen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä keskustelussa olisi varmaan hyvä kääntyä todellisiin lukuihin, tehdä ehkä vähän samaa kuin velkakeskustelussa, että haettaisiin yhteinen pohja. Nythän tässä ero näitten laskennallisten kehityskulkujen ja todellisuuden välillä on revähtänyt 180 000:n spagaattiin, ja taustalla on pitkälti se, että hallitus on nyt jo kaksi ja puoli vuotta pyöritellyt näitä laskennallisia työtilaisuuksia, joita avautui siitä, että EK:n julmat listat työelämän lainsäädännön heikennyksistä viedään läpi. Niistähän ei ole mitään näyttöä, että ne olisivat vaikuttaneet siihen suuntaan, johon niiden väitettiin vaikuttavan. Tilanne, kun siellä hallituksen esityksiä valmistellaan, muistuttaa vähän Gogolin Kuolleita sieluja, kun siellä sitten pyöritellään, että nyt neuvotellaan tässä lasin ääressä, että pistetäänkö me tästä nyt 10 000 vai 34 000 työtilaisuutta lisää tämän tuloksena, ja eletään ihan ikään kuin irti todellisesta maailmasta. Olisi varmasti keskustelulle eduksi, [Puhemies koputtaa] että palattaisiin todellisuuteen.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Rasinkangas.

17.06 Merja Rasinkangas ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Työttömyys on ahkeralle ja työtä haluavalle ihmiselle hirveä ja inhimillinen katastrofi. Suhdanne-tilanne on ollut todella heikko, ja siihen on vaikuttanut moni asia, muun muassa Ukrainan sota, korkeat korot ja muu epävarmuus maailmalla. Tämän hallituksen toimesta on kuitenkin tehty työllisyystoimia, joilla on helpotettu työn vastaanottamista, paikallista sopimista, kannustinloukkuja on purettu, luvitusta on nopeutettu, investointeja edistetty, muun muassa suuri jäänmurtajasopimus, ja ennen kaikkea tavallisten palkansaajien ostovoimaa on nostettu. Kun suhdanne-tilanne paranee, ostovoiman nousun myötä näiden nyt tehtyjen toimien ja talouskasvun vaikutukset alkavat näkyä myös suomalaisten työllisyydessä.

Arvoisa puhemies! Aihe on vakava, ja huoli työttömyydestä on todellinen. Ihmettelen kuitenkin suuresti minäkin, että keskusta haluaa Suomeen vuosittain noin 40 000 maahanmuuttajaa, kun meillä on tällä hetkellä työttömiä maahanmuuttajia vajaa 70 000. Työllisyys ei lisäännä sillä, että tänne lisätään maahanmuuttajia nauttimaan suomalaisesta sosiaaliturvasta. [Puhemies koputtaa] Pelottelupolitiikan sijaan [Puhemies: Aika!] toivoisin oppositiollekin toivoa ja uskoa. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Mehtälä.

17.07 Timo Mehtälä kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olemme varmaan tässä salissa yhtä mieltä siitä, että meidän taloudenhoidon kannalta kaikista merkittävin asia on talouskasvu.

Minulla on hyvin paljon yrittäjiä, kollegoita, ja sitten omat pojatkin ovat yrittäjinä, ja on viesti kuulunut jatkuvasti, että yritysten rahoitusten saanti on mennyt todella vaikeaksi. Suomen Yrittäjät hallituksen talousarvion käsittelyn yhteydessä totesi, että 96:ta prosenttia yrityksistä vaivaa tällä hetkellä jonkunlainen rahoituksen saannin heikkous. Se on semmoinen asia, että minä haluaisin kysyä nyt hallitukselta, arvoisalta ministeriltä, mitä toimenpiteitä aiotte tehdä, että tämä asia ratkeaisi.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Eskelinen.

Pöytäkirja PTK 96/2025 vp

17.08 Seppo Eskelinen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Kallio hyvin puhui aluepolitiikasta ja aluekehityksestä.

Tapasin äsken tässä välillä kokouksen lomassa erästä investoijaa tuonne maakuntaan, ja hän oli hyvin huolissaan. Toissa viikolla hallituksen päätökset siirtää aluekehitysrahoja pois: Pohjois-Karjalasta lähti kertaheitolla 12 miljoonaa, josta oli yli seitsemän miljoonaa suoria yritystukia. Hän oli aivan varma, että he joutuvat miettimään investointeja jonnekin muualle, koska tiedän varmasti ely-keskuksesta, että siellä oli useita yritysrahoituksia pöydällä tällä hetkellä ja puolet elyn yritysrahoituksesta lähti kerralla, heitettiin sotilaalliseen liikkuvuuteen, neljä ja puoli miljoonaa tki-rahoja. Tämähän on sitä työllisyyspolitiikkaa? Samaan aikaan talousarviossa 1,6 miljoonaa leikkaatte alueellisia kuljetustukia, joita nauttii tällä hetkellä 45 vienti-pk-yritystä. Viime vuonna veitte jo miljoonan siitä. [Puhemies koputtaa] Soitin alkuvuodesta eräälle tämän kuljetustuen piirissä olevalle yritykselle, [Puhemies: Aika!] ja kyllä he pitivät mahdottomana sitä tilannetta, että he pystyvät vientiä jatkamaan. [Puhemies: Edustaja Jukkola.] Siis nämähän ovat niitä työllistäviä tukia?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Aika. — Edustaja Jukkola.

17.10 Janne Jukkola kok (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Työttömyydestä saa ja pitääkin olla huolissaan, mutta väitteille, että emme tekisi mitään, ei ole pohjaa. Tämä hallitus tekee enemmän työn, kasvun ja investointien vahvistamiseksi kuin yksikään hallitus vuosikymmeniin.

Edustaja Kurvinen täällä esittää, että keskusta tavoittelee kahden prosentin talouskasvua, ja voitte olla huoletti, sillä juuri tulleen OP:n talousennusteen mukaan Suomen talouskasvu nousee kaksi prosenttiyksikköä. Tämä hallitus tekee, ei selittele. Työpaikkoja syntyy, kun uskalletaan investoida.

Keskusta taas haluaa perustaa erityistalousalueen yhteen osaan Suomea ja samalla rakentaisi uuden hallintohimmelin, joka lisäisi byrokratiaa. Mielestäni pitäisi ajatella isommin. Emme rakenna etuoikeuksia yhdelle osaa Suomea vaan haluamme [Puhemies koputtaa] koko Suomesta erityistalousalueen, [Puhemies: Aika!] joka houkuttelee investointeja ja luo työtä joka maakuntaan.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kurvinen.

17.11 Antti Kurvinen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tuohon edustaja Jukkolan ansiokkaaseen puheenvuoroon pitää todeta, että tällä hetkellä saldo taitaa olla miinus 80 000. Tavoite hallituksella, kokoomuksen vaalilupaus, plus 100 000, tällä hetkellä tilanne on miinus 80 000 — tämä on tulostaululla tällä hetkellä lukema.

Jos lukemia käy vähän läpi: Suomen työttömyys on tällä hetkellä kymmenen prosenttia, ja eurovaluuttaa käyttävien maiden keskimääräinen työttömyysaste on 6,3 ja EU-maiden yhteensä 5,9. Esimerkiksi Saksassa työttömyys on 3,7 prosenttia meidän verrokkimaistamme. Suomessa on tosiaan yli 300 000 työtöntä tällä hetkellä, ja erityisen huolissani olen noin 37 000:sta alle 25-vuotiaasta työttömästä.

Yksi iso juurisyy, rouva puhemies, on se, että rakennusala on käytännössä täysin kuolleen sydänekäyrä. Siellä ei tapahdu mitään, ei edes korjausrakentamista. Siksi keskusta laittaisi liikkeelle tällaisen rakennusalan elvytyspaketin. Juuri samasta asiasta haluan sanoa

Pöytäkirja PTK 96/2025 vp

kuin edustaja Mehtälä, että vakuuksia pitäisi auttaa valtion järjestämään, [Puhemies koputtaa] että voisi asuntoja hankkia ja yritykset investoida.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Aika. — Edustaja Lindén.

17.12 Aki Lindén sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tarkistin juuri äsken, kun puhuimme täällä Tanskasta ja Ruotsista, että vuoden 22 lopussa, kun Suomen työllisyysaste oli 74,2 prosenttia, me olimme 2 prosenttia jäljessä Tanskasta ja 3 prosenttia jäljessä Ruotsista. [Arto Satonen: Kyllä!] Tällä hetkellä me olemme 4 prosenttia jäljessä Ruotsista ja 5 prosenttia jäljessä Tanskasta. Eli tämä muutos huonompaan näiden maiden vertailussa on tapahtunut juuri tässä viimeisen kolmen vuoden aikana.

Kun tulin tähän keskusteluun silloin kolme tuntia sitten, ajattelin, että eilisen konsensuksen hengessä hyvin maltillisesti täällä puhun. Tässä on tietysti aika kuuma tunnelma ollut hetkittäin. Haluaisin kyllä todeta, että valtiovarainvaliokunnan ja tarkastusvaliokunnan jäsenenä tällä kaudella olen kuullut moneen kertaan maan johtavia ekonomisteja. Kyllä yksi keskeinen johtopäätös on se, että ne hallituksen toimenpiteet, joita te kutsutte työllistämistoimiksi, ovat tätä tarjontaa lisääviä toimenpiteitä, jotka ovat ajoittuneet nyt suhdanteellisesti ihan väärään kohtaan. Sen takia esimerkiksi työttömyysturvan lapsikorotuksen leikkaamisesta ei synny niitä [Puhemies: Aika!] kymmentätuhatta työpaikkaa. Eli väärään aikaan olette tehneet juuri näitä toimenpiteitä.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Hoskonen.

17.14 Hannu Hoskonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Lyhyesti vielä työllistämisestä.

Edustaja Eskelinen omassa puheenvuorossaan äsken nosti ihan oikein esille nämä Pohjois-Karjalan ja itäisimmän Suomen tilanteet. Meiltä on käytännössä viety kaikki pois, ja se kipeimmin käy nyt, arvoisat ministerit, yrityksiin. Kuten edustaja Eskelinen hyvin kuvasi tilannetta, sieltä lähtivät investointituet. Meiltä on viety kaikki pois, tierahaa on viety lähes muutamaa pientä poikkeusta lukuun ottamatta.

Sitten kun aluekehitysrahoista vielä puhutaan, niin niitä menneisyydessäkään saamatta jääneitä rahoja ei palauteta meille enää. Elikkä te olette tehneet meille täydellisen paitsion. Karjalan heimo, itäisen Suomen ihmiset ovat joutuneet kokemaan viime vuosisadan aikana todella kovia, mutta te haluatte vielä maksimoida tämän ikävän tilanteen, mitä me olemme kokeneet. Toivottavasti teistä ministereistä, etenkin pääministeristä ja valtiovarainministeristä, löytyy lämmintä sydäntä, että ymmärrätte, mistä on kysymys. Me haluamme tehdä siellä töitä, ja siellä on monia, monia yrittäjiä, arvoisat ministerit, jotka todella haluavat tehdä töitä ja työllistää ihmisiä. Käyttäkää tämä voimavara hyväksenne, älkää hyljätkö meitä.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Nikkanen.

17.15 Saku Nikkanen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tämä välikysymys on kyllä todella tärkeä, ja aihe on suorastaan musertavan tärkeä monelle suomalaiselle tänä päivänä. Kyllä se niin on, että työ on hyvinvoinnin perusta ja sen eteen meidän tässäkin salissa on kaikki tehtävä, että suomalaisille töitä riittää.

Pöytäkirja PTK 96/2025 vp

Me olemme kyllä nyt esittäneet tässä varsin kuumankin keskustelun aikana mielestäni kuitenkin ihan asiallisia esityksiä siitä, miten tätä työllisyystilannetta voitaisiin parantaa. Ja kyllä minua vaivaa hiukan se, että vastaukseksi sieltä hallituspuolueilta tulee jatkuvalla syötöllä, jos näin voi sanoa, että mitä tämä maksaa ja mitä se maksaa. Kyllä minä haluan kysyä nyt teiltä, mitä se maksaa, kun meille tulee sata työtöntä päivässä. Tämähän on älytömän kallista. Ja sitten kun mietitään vielä sitä, että siellä on joukossa nuoria, siellä pitkäaikaistyöttömyys kasvaa koko ajan, niin mitä tämä maksaa, kun tätä tapahtuu päivittäin, koko ajan tulee lisää? Kyllä silloin teidänkin tarvitsisi hallituksessa nyt myöntää se tosiasiassa, että suunta on ollut [Puhemies: Aika!] tässä työllisyyden hoidossa väärä, ja kysynkin: oletteko valmiita muuttamaan suuntaa? — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kauma.

17.16 Pia Kauma kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä se niin on, että työttömyys on todella musertava kokemus, kun hakee aktiivisesti työtä ja aina vain tulee vastaukseksi ”ei” tai ei tule vastausta ollenkaan, ihan riippumatta siitä, onko nuori tai vähän iäkkäämpi tai maahanmuuttaja, tai kuka nyt onkaan sitä työtä hakemassa.

Orpon hallitushan on tehnyt useita työelämäuudistuksia, oikeastaan historiallisia sellaisia, muun muassa niin, että paikallista sopimista on lisätty, määräaikaisten työsopimusten tekemistä on helpotettu, työttömyyskassoille on annettu oikeus tarjota työvoimapalveluita. Ja nyt vielä puoliväliriihessä päätettiin, että lisätään henkilöstön edustusta myös hallituksissa ja johtoryhmissä, eli tätä rajaa alennetaan 100 työntekijää työllistäviin yrityksiin.

Arvoisa puhemies! Kysyisin ministeri Marttiselta, kun olette ottanut esiin tämän nuorten työllistämissetelin ja myöskin sen, että mahdollisesti työttömyysturvalla voisi opiskella jatkossa: kuinka näiden asioiden valmistelut etenevät?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Rantanen.

17.18 Piritta Rantanen sd (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Jotenkin kyllä on semmoinen surullinen olo siitä, kun täällä syytetään edustajia tai puolueita poliitikoinnista. En tiedä, missä enemmän pitäisi politiikkaa tehdä kuin tässä salissa. Ja niistä puheista siitä, että välikysymys on ollut turha: kyllä se on niin, että työttömille se tilanne on aivan todellinen, ja näkee, että me elämme hallituksen kanssa kyllä aivan eri maailmassa.

Viime vuonna työttömyysetuuksien saajia oli yli 330 000 kappaletta. Se on lähes 10 prosenttia Suomen 17—64-vuotiaasta väestöstä, siis melkein 10 prosenttia. Kun täällä on kysely siitä, mitä mikäkin maksaa, niin viime vuonna maksettiin pelkästään työttömyysturvasta neljä miljardia euroa — neljä miljardia euroa. Mitä sillä rahalla voisimmekaan tehdä, jos meidän työttömyysprosenttimme olisivat jossakin muualla? Kyllä se ero tulee myös siinä, että hallitus haluaa helpottaa nimenomaan sitä työttömyyttä, kun SDP haluaisi helpottaa työllistymistä.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Räsänen.

17.19 Joona Räsänen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä on suurella mielenkiinnolla kuunnellut tätä keskustelua. Moni hallituspuolueen edustaja on täällä oppositiota vastaan hyökännyt vetoamalla tähän eiliseen parlamentaariseen sopuun niin, että

Pöytäkirja PTK 96/2025 vp

sitten ei saisi esittää toimenpiteitä siihen, miten työllisyyttä ja kasvua vauhditetaan. Ehkä, hyvät hallituspuolueiden jäsenet, itse asiassa sovun ytimessä on juuri se, että ilman tätä työllisyyden kasvua, talouskasvun vahvistumista, siitäkään ei tule, kuulkaa, yhtään mitään. Se on se meidän tärkein asia.

Sitten toisekseen, mitä tulee siihen sopuun, niin en nyt ehkä kuitenkaan lähtisi näissä keskusteluissa hirveästi hallituspuolueiden edustajana henkseleitä paukuttamaan, koska jos nyt katsotte, mistä siellä on sovittu, ja katsotte niitä kriteereitä, niin tähän ette ole yhtenäkkään vuonna saavuttaneet niitä tavoitteita, joita sinne on asetettu, siis yhtenäkkään vuonna. Ehkä ei kannata lähteä tässä nyt mopolla moottoritielle. Mutta se on tärkeintä, että saisimme yhdessä talouden ja työllisyyden kasvuun.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Satonen.

17.20 Arto Satonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vielä kommentti pariin puheenvuoroon.

Edustaja Lindén, te sanoitte, että nämä toimet, joita nyt on tehty, ovat lisänneet työvoiman tarjontaa ja ne ovat nyt väärässä ajassa, kun kysyntä ei vedä. Aivan, mutta minkä takia te ette silloin, kun te olitte hallituksessa, samoin ministeri Haatainen, toteuttaneet niitä edellisellä vaalikaudella, jolloin avoimien työpaikkojen määrä oli huomattavasti suurempi ja nämä toimet olisivat pureet huomattavasti paremmin? Miksi te ette silloin niitä tehneet?

Sitten jos sanotaan siitä, millaisen perinnön tämä hallitus on saanut, niin tämä hallitus sai sellaisen perinnön, että verrattuna muihin Pohjoismaihin, aivan kuten te kerroitte, työllisyysaste oli Pohjoismaiden alhaisin ja velka oli Pohjoismaiden korkein. Jos mitään ei olisi lähdetty tekemään, me olisi ajaututtu semmoiselle tielle, että tämän hyvinvointiyhteiskunnan rahoituspohja olisi mennyt pois. Sen takia tämä velkajarru on nyt tärkeä, mikä nyt on tehty, mutta tilanne olisi ollut huomattavasti parempi, jos nämä toimet olisi pystytty tekemään jo silloin, kun suhdannetilanne oli parempi.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lyly.

17.21 Lauri Lyly sd (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Avoimia työpaikkoja on tällä hetkellä todella vähän. Jokaista avointa työpaikkaa kohti on kymmenen työnhakijaa, ja se kertoo sen olennaisen tästä tilanteesta, ja minusta se on tässä se, joka aina unohdetaan. Avoimia työpaikkoja tulee saada, että me saadaan kasvua aikaiseksi, ja teemme niitä toimia. Meidän pitäisi tehdä työllistämispolitiikkaa, ei työttömyyspolitiikkaa tässä tällä hetkellä.

Arvoisa rouva puhemies! Äsken kysyin pitkäaikaistyöttömistä ja muista. Minulla olisi tässä ehdotus, jota voisi hyödyntää aika nopealla tavalla. Kunnat siitä hyötyisivät ja myöskin työttömät. Voitaisiin ajatella niin, että nyt kun me tarvitaan osaamista ja työllistymisen suurin este on osaamisen puute ja nyt kun on työttömiä ihmisiä paljon, niin voitaisiinko tässä yhteydessä, jos työttömiä koulutetaan, työtön lähtee koulutukseen, vapauttaa se kunnan työttömyysturvavastuu siltä ajalta, kun ollaan koulutuksessa. Samalla kasvatettaisiin osaamista ja sitten kunnat vähentäisivät niitä työttömyysturvamenoja, koska pitkäaikaistyöttömien menoista 80 prosenttia on kunnilla. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Aika. — Edustaja Oinas-Panuma.

Pöytäkirja PTK 96/2025 vp

17.22 **Olga Oinas-Panuma kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Me luettiin viime viikolla lehdestä, että pk-seudulle tehdään tällaiset raitiovaunuhankinnat ulkomailta demareitten ja kokoomuksen ja vihreitten johdolla. No, minä aloin sitten penkoa tätä asiaa, koska se tuntui minun mielestä niin erikoiselta, ja selvisi sitten, että valtio tukee tätä Vantaan ratikkahanketta 177 miljoonalla eurolla. Se on minun mielestä melko paljon rahaa, etenkin kun se työ ei suinkaan tule tänne Suomeen vaan se menee sitten sinne Puolaan näillä näkymin. Samalla meille koko Itä- ja Pohjois-Suomen ohjelmien toteutukseen annetaan 16,1 miljoonaa euroa. Eli siis koko Itä- ja Pohjois-Suomen ohjelmaan 16,1 miljoonaa ja Vantaan ratikkahankkeisiin 177 miljoonaa, ja sitten me ihmetellään, minkä takia meillä ei ole rahaa.

Minä mietin, olisiko mahdollista, että se kasvu ja ne työpaikat lähtisivät myös maakunnista ja koko maan tasaisesta kehittämisestä, ja passaisiko hallituspuolueille semmoinen, että lopetettaisiin tuommoinen tyhjä rahan holvaaminen ja sitten laitettaisiin sitä rahaa enemmän sinne maakuntaan ja yleisesti tähän kasvuun. Ja voitaisiin aloittaa vaikka sillä, että laitettaisiin tuo raha homekoulujen ja julkisten rakennuksien korjaamiseen ja tällöisten matalan painorajoitusten teitten korjaamiseen.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Täällä on vielä pari puheenvuoropyyntöä sellaisilta henkilöiltä, jotka eivät ole saaneet sinä aikana, kun olen itse tässä ollut puhemiehenä, vastauspuheenvuoroa. Myönnän nämä, ja sen jälkeen, mikäli ministerit haluavat vastata, heille puheenvuorot, ja sitten, ellei pakottavaa tarvetta ole, menemme puhujalistaan. — Edustaja Suhonen.

17.24 **Timo Suhonen sd** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Hallituksen aloittaessa kuulumme salin oikealta laidalta seuraavia mahtipontisia julistuksia: ”100 000 uutta työpaikkaa on tämän hallituksen linja — 100 000 uutta työpaikkaa. Tästä ei ole ihan hirveän paljon kiitosta tullut, päinvastoin pelkkää valitusta. 100 000 uutta ihmistä nousee köyhyysrajalta töihin ja pystyy omalla elannollaan nauttimaan omasta elämästään, elämään ihmisarvoista elämää.”

Arvoisa rouva puhemies! On syytä kysyä hallitukselta: miten tässä nyt näin kävi, yli 80 000 uutta työtöntä? Ja, arvoisa hallitus, kysyn vielä: miten aiotte muuttaa työttömyyspolitiikkaanne aidosti työllisyyspolitiikaksi? Oletteko valmis ottamaan työllisyyden työkalupakkiin SDP:n esittämiä vaihtoehtoja? — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Tuppurainen.

17.25 **Tytti Tuppurainen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä luulisi, että tämänkin keskustelun perusteella ja lukuja katsoessa hallituksella voisi olla hieman nöyryyttä, nimenomaan nöyryyttä sen suhteen, miten tässä talouspolitiikassa oikein on onnistuttu, millaisia tuloksia on tullut. Muistan, työministeri Marttinen, erinomaisen hyvin, kuinka te itse, tuolloin vielä kokoomuksen ryhmäpuheenjohtajana, lupasitte toimillanne jo viime vuodelle 60 000 uutta työllistä, ja nyt saldo on miinus 80 000. Avointen työpaikkojen määrä tällä vaalikaudella on vähentynyt 100 000:lla — 100 000 vähemmän avoimia työpaikkoja.

Kyllä SDP haluaa olla mukana luomassa uskoa siihen, että käänne tapahtuu ja kasvua saadaan aikaiseksi. Sen vuoksi me olemme tänään esittäneet viiden toimenpidekokonai-

Pöytäkirja PTK 96/2025 vp

suuden paketin nopeatoimiseksi kasvun ja työllisyyden edistämiseksi. Ne käytiin läpi ryhmäpuheessamme tänään, ja niistä voisin nostaa nyt pienten yritysten kasvun ja työllistämisen edistämisen. Mitä sanotte, ministeri Marttinen, voisimmeko me yhdessä tukea mikroyritysten työllistämistä määräaikaisella verohyvityksellä ensimmäisen työntekijän palkkaamiseen? Näin tukisimme mieluummin [Puhemies koputtaa] työllistämistä emmekä irtisanomista.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Aika. — Ministeri Marttinen.

17.26 Työministeri Matias Marttinen: Kiitoksia, kunnioitettu rouva puhemies! Muutama asiaan tässä ottaisin mielelläni kantaa.

Edustaja Mehtälä otti erittäin tärkeän asian esille elikkä yritysten rahoituksen saannin. Se on ihan totta, että se tulee ilmi hyvin monesta eri tutkimuksesta, että käytännössä on käynyt näin, että vuoden 2008 finanssikriisin jälkeen meidän pankkiregulaation määrä on noussut valtavasti EU-tasolla. Meidän pankkisektori on sinänsä hyvässä kunnossa. Se on aika keskittynyt. Meidän suurimmat pankit ovat suoraan myös EKP:n valvonnan alla. Luottotappiot ovat hyvin pieniä, mutta yhä enemmän tulee juuri sitä viestiä pk-yrityskentältä, että käytännössä rahoituksen saatavuudessa on suuria vaikeuksia. Viittasin valtioneuvoston vastauksessa myös siihen, että me tarkastelemme myös pankkisääntelyä tällä hetkellä. Se on ministeri Puiston alla oleva asia. [Petri Honkosen välihuuto] Tämä nyt on ensimmäinen kerta, kun valtioneuvosto on tehnyt vuoden 2009 jälkeen tästä linjauksen, että lähdetään arvioimaan sitä. Toki on niin, hyvät kansanedustajat, että paljonhan sitä sääntelyä tulee jo suoraan EU-tasolta, mutta katsotaan, pääsemmekö me nopeammin nyt taas vastaavasti vastaamaan näihin kysymyksiin.

Toisena asiana edustajalle: Finnvera on myöntänyt viime vuonna tällaista erillistä mikroyrityslainaa. Olemme Finnveran kanssa myös käyneet jo keskustelua siitä, minkälaisilla toimenpiteillä he pystyvät tässä tilanteessa tulemaan valtion erityisluototusyhtiönä tähän markkinaan, tuomaan sitä nopeampaa apua yrityksille. Elikkä kyllä tähän huoleen on vastattu, mitä nostatte vastaavasti esille.

Toisena asiana vielä, rouva puhemies: SDP:n edustajat ovat nostaneet näitä teidän teemiänne ehdotuksia. Hienoa, että näitä ehdotuksia tehdään, mutta kuten omassa vastauksessani totesin, niin tämä teidän työllisyyspolitiikkanne on kyllä kohtalaisen, sanotaan, epäjohdonmukaista. Samaan aikaan kun me teemme vaikka työmarkkinoille merkittäviä ja myös rakenteellisia uudistuksia, jotka kohdistuvat nimenomaan siihen pk-yrityskenttään, jossa potentiaali työllistää on kaikista suurin, te kuitenkin johdonmukaisesti olette vastustaneet joka ainoaa uudistusta, mitä me olemme tänne eduskuntaan tuoneet. [Arto Satonen: Kyllä, pitää paikkansa!] Eli jos te olette yhtä lailla huolissanne työttömyystilanteesta, niin siitä ainoa johdonmukainen johtopäätös on se, että tukekaa, hyvät kansanedustajat, niitä uudistuksia, mitä meidän hallitus on tuonut tähän saliin. [Välihuutoja] Käyn mielelläni teidän kanssanne keskustelua myös siitä, mitä muuta voidaan taas vastaavasti tehdä, mutta meillä ei ole semmoista etuoikeutta kuin oppositiolla vain ikään kuin heitellä leväperäisesti uusia menoehdotuksia ilman pohdintaa siitä, miten nämä toimet tullaan vastaavasti siten rahoittamaan.

Me olemme jo tehneet hyvin monia näitä toimenpiteitä, mitä tässä käytiin läpi: rahoitusmarkkinapuolella, Teollisuussijoituksen osalta. Työttömyysturvalla opiskelun osalta, [Tytti Tuppuraisen välihuuto] mihin myös edustaja Pia Kauma viittasi, HE-luonnos on läh-

Pöytäkirja PTK 96/2025 vp

dössä lausunnolle aivan tässä loppuvuoden aikana. Ja nuorten työllistymisasetelin osalta olen kertonut jo julkisuuteen mallin yksityiskohdat. Tällä hetkellä menemme eteenpäin siinä, että saamme sitten setelit käyttöön ja jakoon viimeistään heti alkuvuoden jälkeen.

Elikkä kyllä tässä toimia tehdään jatkuvasti, mutta totta kai tässä ajassa hallitus arvioi koko ajan sitä, mitä uusia toimenpiteitä on mahdollista tehdä. Vakuutan kyllä teille sen, että teen itse kaiken sen voitavan, mikä omalla vastuullani on, mihin pystyn itse vaikuttamaan, ja kannan totta kai myös vastuuni, että eduskunnassa vastaan teidän kysymyksiinne, olen täällä käytettävissä. Toivon todella, että teemme vahvaa yhteistyötä opposition kanssa. Haluan kiittää myös SDP:n edustajia, että monen teidän kanssanne olen käynyt hyvin luottamuksellisia, hyviä keskusteluita kahden kesken ja olette tuoneet myös hyviä pohdintoja meillepäin. Toivon, että tässä vaikeassa tilanteessa voimme kuitenkin ylläpitää tällaista rakentavaa, hyvää keskustelua jatkossakin.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Ministeri Grahn-Laasonen.

17.30 Sosiaaliturvaministeri Sanni Grahn-Laasonen: Kiitos, arvoisa puhemies! Työministerin hyvän puheenvuoron jatkoksi myös minä toivon oppositiolta näiden vaihtoehtojen tai näiden toimien, mitä te esitätte, vaikutusarvioita ja sitä, että myöskin eiliseen velkajarruunkin sitoutuken esitätte myös, miten nämä toimet rahoitetaan, koska meillä ei todella hallituksessa ole sitä mahdollisuutta, niin kuin ministeri, kollega tässä vieressä totesi, että vain heittelemme toimia sinne tänne, vaan ne pitää vastuullisesti myöskin rahoittaa. Ja se on se, mihin meillä nimenomaan ei ole mahdollisuutta, niin kuin edellisellä hallituksella, [Välihuutoja] joka teki näitä toimia vahvasti julkisella rahoituksella, kun rahaa oli politiikan aikana. Työkanavan perustaminen oli yksi esimerkki siitä, miten julkinen sektori tukityöllistämällä nosti työttömyysastetta.

Meidän huolena on se, minkä entinen työministeri on myöskin nostanut hyvin puheenvuorossa esille, kuinka tehtyjen työtuntien määrä ei tosiasiallisesti noussut. Se on semmoinen, että meidän täytyy Suomessa saada myös tehty työtunnit nousuun, meidän täytyy saada palkkaamisen kynnystä madallettua, meidän täytyy saada uusia työpaikkoja tähän maahan. [Timo Harakan välihuuto]

Kun viittasin siihen, mikä on politiikan tekemisen — on tässä salissa ilmeistä, että se on meidän tehtävä täällä — ja politikoinnin ero, niin se on esimerkiksi siinä, että tällaisella vakavalla asialla ryhdytään hallitusta kaatamaan sen sijaan, että yritetään tuoda niitä ratkaisuja ja vaihtoehtoja ja vastuullista linjaa tähän. [Antti Kurvisen välihuuto] Yksi esimerkki tällaisesta keskustan politikoinnista on se, että te ette lähteneet sitä todellista vastuuta kantamaan, vaan jätitte sen tyhjän paperin silloin hallitustunnustelijalle. [Välihuutoja keskustan ryhmästä — Timo Harakka: Tämäkö ei ole politikointia?] Ja toinen esimerkki on se, että te olette moittineet pääministeri Orpoa liiasta toiveikkuudesta, vaikka hän tekee aivan kaikkensa joka päivä, muun muassa viimeisimpänä viime viikolla jäänmurtajadiilin, joka tuo kymmeniätuhansia työpaikkoja. Hän tekee varmuudella joka hetki töitä suomalaisten puolesta ja vie näitä asioita eteenpäin. [Antti Kurvisen välihuuto] Me ollaan tehty työmarkkinauudistuksia, kasvu-uudistuksia, pk-yritysten edellytysten parantamista, sääntelyn purkamista, monia uudistuksia, joilla tähdätään siihen, että Suomi voisi olla maa, jossa työttömyysaste nousee [Puhemies koputtaa] ja jossa mahdollisimman suuri osa työikäisistä ja työkykyisistä voisi olla töissä. Näitä asioita viedään eteenpäin, ja toivon, arvoisa eduskunta, [Puhemies: Aika!] että tehdään tätä työtä yhdessä. — Kiitos.

Pöytäkirja PTK 96/2025 vp

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Wallinheimo, varsinainen puheenvuoro.

17.33 Sinuhe Wallinheimo kok: Arvoisa puhemies! Keskusta on jättänyt välikysymyksen, jossa se kyseenalaistaa hallituksen työttömyyden hoidon ja samalla työllisyyspolitiikan, mutta minä kysyn: milloin viimeksi Suomessa on tehty näin laaja ja konkreettinen työllisyyspaketti kuin nyt? Tämä hallitus on tehnyt enemmän rakenteellisen työllisyyden vahvistamiseksi kuin yksikään hallitus vuosikymmeniin.

Ensinnäkin: Työn vastaanottamisen kannustimet on vihdoinkin korjattu. Ansioturvaa on porrastettu, työsuhteen ehtoihin liittyviä kannustinloukkuja purettu, omavastuupäivät palautettu ja suojalausekkeesta luovuttu. Työllistyminen on nyt kannattavampaa kuin työttömyys.

Toiseksi: Työrauhaa on parannettu. Poliittisille lakoille on asetettu rajat, ja laittomista työtaisteluista seuraa jatkossa konkreettiset seuraamukset. Yritykset saavat ennakoitavuutta ja Suomi työrauhaa, juuri sitä, mitä investoijat ja yrittäjät tarvitsevat.

Kolmanneksi: Paikallista sopimista on laajennettu. Nyt myös järjestäytymättömät yritykset voivat sopia työehdoista paikallisesti. Tämä lisää joustavuutta ja mahdollistaa työpaikoilla paremmat ratkaisut sekä työnantajalle että työntekijälle.

Neljänneksi: Työperäistä maahanmuuttoa on vauhditettu. Oleskelulupien käsittelyä nopeutetaan, väärinkäytöksiin puututaan ja kansainvälistä rekrytointia kehitetään yhdessä kaupunkien kanssa. Tämä tuo työntekijöitä Suomeen niille aloille, joilla työvoimapula on pahin.

Viidenneksi: Nuorten työllisyyteen on tartuttu. Käyttöön otetaan 30 miljoonan euron työllistämisseteli, joka tuo tuhansille 18–29-vuotiaille ensimmäisen mahdollisuuden työelämään. [Timo Harakka: Monelleko tuhannelle?] Lisäksi työttömyysturvalla opiskelua helpotetaan, ja osaamisen päivittämistä tuetaan.

Kuudenneksi: Työllistämisen kynnystä on madallettu. Henkilöperusteista irtisanomista on helpotettu, määräaikaisten työsopimusten tekemistä joustavoitettu, lomautusilmoitusaikaa lyhennetty ja takaisinottovelvollisuus poistettu pienistä yrityksistä. Nämä ovat kaikki, arvoisa puhemies, toimia, jotka tekevät työnantajalle helpommaksi palkata.

Seitsemänneksi: Hallitus on toteuttanut historialliset kasvutoimet, jotka tukevat työllisyyttä suoraan. Työn verotusta kevennetään 1,6 miljardilla eurolla. Yhteisövero lasketaan 18 prosenttiin. Tutkimus- ja kehittämismenot kasvavat miljardilla vuodessa koko hallituskauden ajan — panostus, joka luo uusia työpaikkoja tulevaisuuden alalle. Lisäksi pk-yritysten rahoituksen saatavuutta parannetaan, ja norminpurkutalkoot etenevät yli 300 normin osalta.

Arvoisa puhemies! Tämä hallitus ei vain puhu työllisyydestä, se tekee konkreettisia päätöksiä, jotka vahvistavat työnteon kannustimia, helpottavat yrityksille palkkaamista ja tukevat osaamista. Samaan aikaan hallitus on rakentanut kasvupolitiikan, joka perustuu vakauteen, investointiin ja tutkimukseen, ei velalla pidettyyn kysyntään.

Arvoisa puhemies! Keskusta kysyy, mitä hallitus tekee työllisyyden eteen. Vastaus on: enemmän kuin mikään hallitus tähän mennessä, ja tulokset tulevat näkymään pysyvässä työllisyyden kasvuna, vahvempana julkisena taloutena ja parempana luottamuksena Suomen tulevaisuuteen.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Simula poissa. — Edustaja Berg.

Pöytäkirja PTK 96/2025 vp

17.37 Kim Berg sd: Arvoisa puhemies! Kansalaispulssi-kyselyssä mitataan kansalaisten mielipiteitä ajankohtaisista aiheista, luottamuksesta eri toimijoihin ja tulevaisuuden odotuksista. Viimeisimmässä Kansalaispulssissa työllisyyden parantaminen oli noussut yhä useamman vastaajan mielestä niiden teemojen joukkoon, joihin hallituksen olisi syytä kiinnittää huomiota. Silmiinpistävää on, että muutos näkyi erityisesti kaikkein nuorimmassa ikäpolvessa, 15—29-vuotiaissa. Heillä työllisyyden parantaminen oli noussut selkeästi tärkeimmäksi teemaksi.

Arvoisa puhemies! Olen täysin samaa mieltä Kansalaispulssin vastaajien kanssa, että hallituksen on nyt löydettävä keinot työllisyyden parantamiseksi. Käsillä on suoranainen kriisi työttömyydessä. Suomen työttömyysaste on jopa Euroopan mittakaavassa karua katsottavaa, ja pian pohjalla ollut Espanjakin uhkaa mennä Suomen ohi. Siellä talous kasvaa kohisten, toisin kuin Suomessa, jossa edelleen junnataan paikoillaan, eikä tarvittavaa kasvua ole näköpiirissä. Orpon hallitus on onnistunut tippumaan ennätystyöllisyydestä vauhdilla alaspäin. Hallituksen aloittaessa toimintaansa työttömänä oli alle 240 000 henkilöä. Nyt työttömien joukko on kasvanut 70 000:lla, siis yli 310 000 henkeen. Työttömiä on tullut vain parissa vuodessa lähes Lappeenrannan kokoisen kaupungin verran lisää.

Arvoisa puhemies! Marinin hallituksen työllisyysonnistumisestakin on löytynyt moitittavaa. Ei ollut tarpeeksi kokoaikatyöntekijöitä, vaan liian moni teki osa-aikatyötä. Tavoite kokoaikatyöhön kannustamisessa on kannatettava, ja esimerkiksi vastentahtoisesti tehtävään osa-aikatyöhön, joka on yleistä muun muassa palvelualoilla, puuttumiseksi on hallituksen löydettävä keinoja. Kaikki eivät kuitenkaan pysty tekemään täyspäiväisesti töitä. Nämä ihmiset haluaisivat siitä huolimatta löytää työtä, jos sen vain saisi sovitettua heidän tilanteeseensa. Heiltä löytyy halua ja monenlaista osaamista, eikä heidän jättämisestään työelämän ulkopuolelle hyödy kukaan — eivät he itse, eivät työnantajat eikä yhteiskunta. Myös työllisyysasteen nostaminen edellyttää, että saamme osatyökykyisiä mukaan työelämään. Tämän saavuttaminen vaatii asennemuutoksen erityisesti työnantajilta mutta selkeästi myös nykyiseltä hallitukselta. Kaikkea tehtävää työtä on pidettävä yhtä arvokkaana.

Arvoisa puhemies! Työllisyydessä onnistuminen on suomalaisten kasvun kulmakiviä. SDP:stä olemme esittäneet hallitukselle useaan kertaan keinoja, joilla luisuminen tähän pisteeseen olisi voitu estää. Hallitus ei kuitenkaan ole halunnut kuunnella niitä vaan on keskittynyt toimissaan vain kurittamaan pienituloisia ja painamaan tavallisia työntekijöitä alaspäin. Esimerkiksi suojaosa pitäisi palauttaa, koska se on pitänyt monet kiinni työelämässä silloinkin, kun muuten on ollut vaikeaa. Suojaosa voisi kuitenkin reagoida eri suhdanteisiin, tällöin huomioimaan myös työllistämismahdollisuuksia. Hiipuvaan kehitykseen olisi pitänyt puuttua jo alusta asti, mutta vieläkö ei ole liian myöhäistä. Nyt ei kuitenkaan ole syytä aikailuun.

Arvoisa puhemies! Täten kannatan edustaja Timo Suhosen esittämää epäluottamuslausetta hallitukselle.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kurvinen.

17.41 Antti Kurvinen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Suomi velkaantuu tämän kokoomusjohtoisen hallituksen aikana enemmän kuin koskaan, ja velkaantuminen pitää saada hallintaan. Siksi keskusta on erittäin tyytyväinen siitä, että nyt on esittämällämme tavalla tai sen suuntaisesti parlamentaarisessa yhteistyössä sovittu tällaisesta velkajarrumenette-

Pöytäkirja PTK 96/2025 vp

lystä, jota ovat aikaisemmin ehdottaneet esimerkiksi presidentti Sauli Niinistö, Suomen Pankin pääjohtaja Olli Rehn ja monet talouden asiantuntijat.

Haluan huomauttaa tästä eilisestä niin sanotusta velkajarrusovusta, että sitä ei kyetä toteuttamaan, elleimme saa talouskasvua aikaiseksi. Suomen talouskasvu pitää kyetä tuplaamaan 0—1 prosentista sinne noin kahteen prosenttiin, ja tarvitsemme työpaikkoja.

Puhemies! Tämä välikysymys on ihmisten arjen ja Suomen talouden kannalta ehkä kaikista tärkeimmän asian äärellä. Kokoomus lupasi viime vaaleissa 100 000 uutta työpaikkaa ja lupasi, että velaksi eläminen Suomessa loppuu. Tällä hetkellä tilanne on se, että Suomi velkaantuu enemmän kuin koskaan aiemmin. Orpon hallituksen perintö tulee olemaan noin 50 miljardia lisää velkaa, ja plus 100 000 työpaikan sijaan meillä on miinus 80 000 uutta työpaikkaa.

Puhemies! Haluan kuitenkin kiittääkin. Hyväkin työtä on tehty, ja ei koskaan oppositio ole kaikessa oikeassa ja hallitus kaikessa väärässä. Kyllä tämä jäänmurtajasopimus Yhdysvaltojen kanssa on aivan valtavan hieno ja myönteinen asia, ja keskusta omalta osaltaan kyllä tukee, että tämä hanke saadaan toteutumaan kaikista hedelmällisimmällä tavalla. Kiitoshan kuuluu ennen kaikkea Suomen erittäin osaavalle telakka- ja meriteollisuudelle ja sen osaajille. Täytyy myöskin kiittää nykyisen hallituksen lisäksi niitä edellisiä hallituksia, joita täällä salissa mielellään aina moititaan, sekä nykyistä tasavallan presidenttiä ja edellistä tasavallan presidenttiä.

Puhemies! Täällä on kokoomus esiintynyt varsin ylimielisesti tässä salissa. Täällä on sanottu, että tämä on turha välikysymys, ei meillä ole mitään ongelmaa työllisyyden ja työttömyyden kanssa. Opposition vaihtoehtoja on vähätelty ja sitten suurin piirtein kaikki myönteinen on otettu omaan piikkiin. Ihmettelen myös kokoomusministereitten hyvin erilaista viestiä. Pääministeri Orpo esiintyi paikka paikoin rakentavana, työministeri Marttinen on esiintynyt rakentavana, ja sitten Sanni Grahn-Laasonen ilmoitti, että oppositio on oikeastaan väärässä ja ei sillä ole mitään järkevää vaihtoehtoa, eikä se osaa laskea.

Joudun nyt toteamaan valitettavasti, puhemies, tässä kohtaa, että jos katsotaan Suomen modernia historiaa, niin eniten velkaa Suomessa on julkiseen talouteen ottanut kokoomus ollessaan hallituksessa. Valitettavasti näyttää siltä, että aina kun pääministerin salkku osuu kokoomukseen, niin seurauksena on erittäin surkea taloudellinen tulos. Näin kävi Holkerin hallituksen jälkeen, näin kävi Kataisen hallituksen jälkeen ja näin näyttää käyvän myös Orpon hallituksen jälkeen. Jotakin tämä kertonee kokoomuksen talousosaamisesta.

Arvoisa puhemies! Luvut ovat todella tyrmäviä työttömyyden osalta. Työttömiä työnhakijoita on noin 311 000, ja heistä alle 25-vuotiaita, kaikista nuorimpia työttömiä, on noin 36 800. Pitkäaikaistyöttömiä meillä on 129 000 kappaletta suurin piirtein. Myöskin tällainen niin sanottu LinkedIn-työttömyys, elikkä korkeammin koulutettujen ihmisten työttömyys, asiantuntija-, johtavassa roolissa olleitten ihmisten työttömyys, on lisääntynyt erittäin voimakkaasti. Työttömyys on korkeimmillaan yli 25 vuoteen, kymmenen prosenttia, ja se on Euroopan toiseksi pahin työttömyys. Espanjassa vain on pahempi.

Arvoisa puhemies! Mitä sitten keskustan mielestä pitäisi tehdä? Meidän mielestämme nyt sekä tarvittaisiin talouden kasvun laittamista liikkeelle että sitten meidän pitäisi tehdä myös aktiivisen työvoimapolitiikan toimenpiteitä. Keskusta on ehdottanut sitä, että kohdistaisimme veronalennukset kaikista hyvätuloisimpien, yli 100 000 euroa vuodessa tienaa-vien sijaan keskituloisille, käynnistäisimme monta infrahanketta pitkin Suomea, korjaisimme teitä ja rautateitä, toisimme rakennusalan elvytyspaketin, jolla korjausrakentamista laitettaisiin liikkeelle, järjestettäisiin vakuuksia asunnon ostajille, omakotitalojen rakenta-

Pöytäkirja PTK 96/2025 vp

jille, pienyrityksille ja maataloille ja aktiivisen työvoimapolitiikan osalta esimerkiksi palttautaisimme työttömyysturvan suojaosan, jonka hallitus on poistanut ja sillä vähentänyt osa-aikaista työskentelyä. Myöskin alentaissimme työnantajamaksuja erityisesti nuoria työttömiä palkkaaville yrityksille ja pitkäaikaistyöttömiä palkkaaville yrityksille. Tämä olisi hyvä täsmäkeino.

Puhemies! Totean muodikkailla, tämän päivän Suomen politiikan sanoilla, että hallituksen työllisyyspolitiikka on tyhjä paperi ja tämä hallitus saa mennä.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Forsgrén.

17.47 Bella Forsgrén vihr: Arvoisa rouva puhemies! Suomen työllisyystilanne on vakava. Me olemme nyt EU-maiden toiseksi heikoin työllisyysmaa. Takanamme on enää Espanja, ja Espanjakin lähestyy. Kun muu Eurooppa on toipunut pandemiasta, ja talous kasvaa kohtuullisesti, Suomessa työttömyys vaan pahenee. Tämä ei ole vain ulkoisten olosuhteiden tulosta, tämä on myös seurausta hallituksen kyvyttömyydestä tehdä riittävän hyvää työllisyyspolitiikkaa. Hallitus lupasi satatuhatta uutta työpaikkaa — lupasi. Todellisuudessa suunta on täysin päinvastainen. Työttömiä on nyt yli 260 000, yli 50 000 enemmän kuin vuosi sitten. Työttömyysaste lähentelee kymmentä prosenttia, mikä on pahin luku sitten 1990-luvun lamavuosien.

Arvoisa puhemies! Vihreät ovat yhtä huolissaan työttömyyden kasvusta kuin keskustakin, ja olisimme mielellämme liittyneet tähän välikysymykseen. Valitettavasti kutsua ei kuulunut, joten päädyimme luomaan oman varjovälikysymyksen.

Huoli työttömyystilanteesta on korkea tässä salissa. Erityisesti nuorten työttömyys on erittäin vaarallista. Pitkittyessään se voi johtaa syrjäytymiseen, jonka hinta yhteiskunnalle on mittamaton, jopa miljoona euroa yhtä nuorta kohden. Samalla nuorten mielenterveyden ongelmat ja työkyvyttömyys lisääntyvät. Nyt olisi jo korkea aika panostaa mielenterveyspalveluihin ja laajentaa terapiatakuu koskemaan kaikkia alle 29-vuotiaita. Hallituksen leikkaukset nuorten kuntoutuksesta, opintotuesta ja opiskelijoiden asumisesta ovat lyhytnäköisiä ja vahingoittavat tulevaisuuden työkykyä.

Toinen huolestuttava ilmiö on korkeakoulutettujen työttömyyden kasvu. Joka viides työtön on nyt korkeakoulutettu. Koulutusleikkaukset pahentavat tätä kehitystä, sillä ne heikentävät opetuksen laatua ja opiskelijoiden valmiuksia työelämään. Samalla kun muut OECD-maat ovat lisänneet panostuksia koulutukseen, Suomi leikkaa. Tämä on väärä suunta. Korkeakoulutus on avain kestäväan kasvuun ja osaamiseen.

Hallitus on iskenyt erityisesti naisten asemaan työelämässä. Naiset ovat menettäneet työpaikkoja miehiä enemmän, ja työelämän turvaa heikentävät päätökset, kuten irtisanomissuojan höllentäminen, lisäävät tätä epätasa-arvoista tilannetta. Tämä ei ole pelkästään epäoikeudenmukaista, se on myös taloudellisesti lyhytnäköistä.

Myös pienyritystien tilanne on vaikea. Monella ei ole puskuria selvitä vaikeiden aikojen yli. Siksi vihreät esittävät, että arvonlisäverovelvollisuuden alarajaa nostetaan 30 000 euroon. Lisäksi sosiaaliturvaa on uudistettava perustulomaisempaan suuntaan, jotta yrittäjäyys olisi kannattavaa myös epävarmoina aikoina.

On myös välttämätöntä puuttua maahanmuuttajien korkeaan, jopa 20 prosentin, työttömyyteen. Hallituksen päätös leikata kotouttamisesta ja kielikoulutuksesta on täysin käsittämätöntä tässä tilanteessa. Työmarkkinoille pääsyä pitäisi helpottaa, ei vaikeuttaa.

Pöytäkirja PTK 96/2025 vp

Arvoisa puhemies! Laajemmin katsoen hallituksen politiikka rapauttaa ihmisten tulevaisuudenuskoa, sitä luottamusta, joka saa ihmisen yrittämään, opiskelemaan ja työllistymään. Sopeutumistoimia tarvitaan, mutta ne on tehtävä oikeudenmukaisesti. Taloutta voidaan tasapainottaa ilman, että lapsilta, vähävaraisilta, luonnolta tai ilmastotoimista leikataan. Nyt ei tarvita politiikkaa, joka kylvää kurjuutta ja epätoivoa, nyt tarvitaan politiikkaa, joka rakentaa toivoa. Vihreät haluavat tulevaisuuden, jossa jokaisella on mahdollisuus työhön, toimeentuloon ja hyvinvointiin, ei vain harvoille vaan kaikille.

Näistä perustelluista syistä kannatan edustaja Diarran esittämää epäluottamuslausetta.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Furuholm.

17.51 Timo Furuholm vas: Arvoisa rouva puhemies! Tosiaan tässä keskustelussa ei ole mitään turhaa. Työttömyyslukujen takana on aina ihmisiä, huolta, epävarmuutta sekä taloudellista ahdinkoa. Siksi en aio pilkata hallitusta sen 100 000 uuden työpaikan lupauksesta, joka on muuttunut 80 000 uudeksi työttömäksi, mutta aion muistuttaa siitä, että tuon lupauksen varjolla hallitus on leikannut sosiaali- ja työttömyysturvaa. Ja nyt noista lupauksista huolimatta ihmiset, jotka ovat menettäneet työnsä tai eivät työtä löydä, kärsivät entistä enemmän, sillä hallitus on päättänyt, että työttömiä kannustetaan leikkauksilla ja rangaistuksilla. Pelkkä lupaus paremmasta ei lämmitä suomalaisten arkea, kun lapset on ruokittava, laskut maksettava ja harrastukset rahoitettava. Siksi, arvoisa hallitus, on sanottava ääneen: te olette epäonnistuneet työllisyyspolitiikassanne ja kääntäneet samalla selkänne työttömille.

Arvoisa rouva puhemies! Työllisyyspolitiikkaa ei ole ilman koulutuspolitiikkaa. Jos puhuu osaamisen tärkeydestä mutta samaan aikaan leikkaa ammatillisesta opetuksesta, lakauttaa aikuiskoulutustuen ja kiristää opiskelijoiden toimeentuloa, niin sanat ja teot eivät kyllä kohtaa. Me tarvitsemme tulevaisuudessa hitsaajia kokoamaan laivoja, sairaanhoitajia sotealueille, opettajia kuntiin ja osaavia asiantuntijoita yrityksiimme. Emme me voi osaoptimoida yhteiskunnan koulutusta ja osaamista eri koulutusasteiden välillä. Koulutusputki alkaa varhaiskasvatuksesta ja jatkuu läpi elämän. Tämä ketju on pidettävä ehjänä, jos haluamme olla valmiita talouden ja työpaikkojen kasvuun.

Arvoisa rouva puhemies! Hallitus tosiaan lupasi 100 000 uutta työpaikkaa. Sen varjolla se on romuttanut myös työmarkkinoita, heikentänyt työntekijöiden asemaa ja vahvistanut työnantajien valtaa. Hallituspuolueet, perussuomalaiset mukaan lukien, uskoivat, että kun ammattiliittoja kurmotetaan ja työehtoja puretaan, syntyy työmarkkinoiden joustavuutta ja sitä kautta työpaikkoja. Näin ei tietenkään ole. Työmarkkinat on kyllä toimilla saatu mullin mallin, mutta lopputuloksena on Euroopan toiseksi korkein työttömyys, ja se, arvoisa puhemies, ei naurata ketään. Työllisyyttä ei ole parantanut myöskään suojaosien poistaminen eikä palkkatuetun työn vähentäminen. Hyvinvointialueiden leikkaukset ovat johtaneet irtisanomisiin ja palveluiden rapautumiseen. Kohtuuhintaisen asumisen alasajo on tehnyt sen, että työn perässä muuttaminen vaikeutuu. Kyllä tässä virheitä on tehty.

Arvoisa rouva puhemies! Työttömyyteen on monta tulokulmaa, ja niiden ymmärtäminen on välttämätöntä, jos haluamme parantaa työllisyyttä. Erityisen huolestuttavaa on nuorisotyöttömyyden kasvu. Vajaassa 20 vuodessa pitkäaikaistyöttömien nuorten määrä on yli kymmenkertaistunut. Tällä hallituskaudella luvut ovat jopa pandemian aikaisia korkeammat. On selvää, että hyvät kokemukset työelämästä luovat uskoa ja intoa tulevaisuuteen,

Pöytäkirja PTK 96/2025 vp

huonot kokemukset taas lannistavat ja syrjäyttävät. Meidän poliitikkoina on kannettava vastuu siitä, että nuoret näkevät edessään mahdollisuuksia, eivät umpikujia.

Arvoisa rouva puhemies! Joku ehkä ajattelee, että nuoret tarvitsevat tiukempia sanktioita ja syyllistäviä sormia. Itse olen eri mieltä. Luottamus ei synny pakosta, se syntyy tuesta. Se syntyy siitä, että repaleisen työelämän rinnalla on toimiva, resursoitu palvelujärjestelmä, joka ohjaa, auttaa ja kannustaa. Nuorisotakuun periaatteet työllistymisestä on palautettava käytäntöön, ei pelkästään juhlapuheisiin. Ja aivan kuten koulutus, sosiaaliturva ja työelämän pelisäännöt, myös nuorten palvelut ja heidän laaja hyvinvointinsa vaikuttavat siihen, kuinka he huomisen näkevät. Meillä on aivan liikaa nuoria, jotka jäävät peruskoulun varaan, ja se korreloi suoraan työttömyyden kanssa. Koulutuksen vahvistaminen onkin välttämätöntä. Sosiaaliturvaa on uudistettava niin, että kaiken työn vastaanottaminen on aina kannattavaa myös nuorille. Nyt näin ei ole. Meillä ei ole varaa sukupolveen, josta liian moni ei enää luota työhön, koulutukseen tai yhteiskuntaan.

Arvoisa rouva puhemies! Työllisyyttä ei rakenneta sanktioilla tai leikkaamalla. Työllisyys kasvaa koulutuksesta, osaamisesta, oikeudenmukaisuudesta ja siitä, että jokaisella on mahdollisuus menestyä omalla työllään ja ominaisuuksillaan. Tämä on lopulta myös suomalaisten yritysten etu.

Arvoisa rouva puhemies! Lopuksi kannatan edustaja Koskelan tekemää epäluottamusehdotusta.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Ollikainen.

17.56 Mikko Ollikainen r: Arvoisa rouva puhemies! Me ollaan kaikki tietoisia ja huolisamme työllisyystilanteesta Suomessa. Totta kai jokaisen tilaston takaa löytyy ihminen ja myös tragedioita, ja tämä pitää ottaa vakavasti.

Totta kai me kaikki tiedetään, mikä se suurin syy on, että me ollaan tässä tilanteessa, missä ollaan, mutta pitää kuitenkin katsoa eteenpäin ja yrittää luoda mahdollisuuksia, niin että meillä on enemmän työpaikkoja maassamme tulevaisuudessa. Siinä ei ole ainoastaan yhtä asiaa, vaan siihen liittyy monta eri osatekijää. Haluaisin tässä suhteessa nostaa esille tki:n eli tutkimuksen ja kehityksen ja myös tämän innovaatiopuolen ja sen kaupallistamisen, joka siihen liittyy. Me ollaan mielestäni liian huonoja Suomessa siinä, että kaupallistetaan sitä, mitä me tutkitaan, ja sitä kautta luodaan työpaikkoja. Osaamista monella saralla meillä kyllä on, mutta kaupallistamisessa ja siinä, että lähdetään maailmalle, on kyllä tekemistä. Totta kai koulutuksella on todella tärkeä merkitys tässä kokonaisuudessa, että myös koulutetaan ja että osaamista on sitten näihin uusiin töihin, jotka tulevat, koska tiedetään, että työmarkkinat muuttuvat.

Då det gäller utbildningen är det förstås jätteviktigt att vi har arbetskraft som motsvarar det som man behöver i företagen, men också inom den offentliga sektorn. Till exempel vet vi att digitaliseringen ändrar en hel del, och det är förstås viktigt att vi har folk som omskolar sig. Här har det ju förstås varit en diskussion kring på vilket sätt det ska skötas och också en del diskussion om på vilket sätt det här ska finansieras.

Tässä aikaisemmin esimerkiksi edustaja Lohi nosti esille Lapin esimerkkinä, että siellä menee hyvin matkailu- ja kaivosalalla, eli on tällainen erityispanostusalue positiivisessa merkityksessä. Esimerkiksi meilläkin Pohjanmaalla on monia aloja, joilla on työvoima-

Pöytäkirja PTK 96/2025 vp

pulaa, kun taas tiedetään sitten, että on Etelä-Karjalaa, Kymenlaaksoa, Pohjois-Karjalaa ja niin edelleen, missä on suuria haasteita ja työttömyyttä on, ja tämä on todella vakavaa ja tulee ottaa vakavasti tämän suhteen.

Koskien esimerkiksi näitä isoja panostuksia jäänmurtajiin — ollaan myyty jäänmurtajia, niitä ruvetaan tekemään — ja sitten myös vihreän siirtymän panostuksia, niin ne luovat myös paljon työpaikkoja esimerkiksi palvelualoille, ja se on todella tärkeää. Kun katsotaan näitä scaleup- ja startup-yrityksiä, niin suuri osa näistä yrityksistä on todella, kuinka nyt sanoisi, miehisiä. Eliikkä on monta miesyritystä tai miesvaltaisia yrityksiä, jotka työllistävät paljon miehiä. Näkisin, että olisi todella tärkeää, että myös näillä, missä on ehkä enemmän naisia töissä, olisi sellaisia työpaikkoja startup- ja scaleup-puolella. Toki varmaan seuraava puhuja sanoo, että kun he eivät vain hae niitä rahoja, mutta mielestäni naisyrityksien pitäisi ruveta hakemaan enemmän rahoitusta tämän suhteen.

Koskien rahoitusta mielestäni oli hyvä, että ministeri nosti esille sen, että tässä tarkistetaan kansallisia pankkisääntelyjä, koska todella usein tulee vastaan se, että ei saada rahoitusta yritysten suunnalta, mutta myös kotitalouksissa on suuria haasteita saada rahoitusta esimerkiksi omakotitalon rakentamiseen. Tämä loisi todella paljon työpaikkoja esimerkiksi pientaloteollisuuden osalta, mutta myös rakennusteollisuuden osalta muutenkin. Eliikkä meidän pitäisi myös saada enemmän kulutusta tähän meidän yhteiskuntaan ja sitä kautta myös työllisyyttä kasvatettua.

Haluan myös nostaa viimeiseksi tässä esille, että kunnilla on todella tärkeä rooli myös nyt tästä eteenpäin luoda niitä työpaikkoja, luoda sitä elinvoimaa paikallisesti. Se ei ole aina mitään nopeaa toimintaa, vaan se vaatii pitkäjänteistä työtä, ja uskoisin, että tässä kunnat kohta rupeavat tekemään enemmänkin töitä. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Fagerström, olkaa hyvä.

18.02 Noora Fagerström kok: Arvoisa puhemies! Jokainen työpaikka ja jokainen ihminen on tärkeä, ja juuri siksi hallitus tekee kaikkensa, jotta työllisyys kääntyy Suomessa kasvuun. Tilanne on haastava, mutta onneksi se ei ole pysyvä. Hallitus suhtautuu työllisyystilanteeseen vakavasti ja on tehnyt mittavia toimenpiteitä työllisyyden vahvistamiseksi. Kyse on talouden suhdanteesta. Kun se lähtee kasvuun, myös töitä löytyy enemmän ja talous vahvistuu.

On myös hyvä muistaa, että talouden ja työllisyyden rakenteita muuttavat uudistukset eivät vaikuta heti. Työllisyysasteen lasku alkoi jo vuoden 2022 lopulla. Nykyinen vaikea työllisyystilanne ei siis johdu hallituksen toimista vaan pitkään jatkuneesta talouden alamäestä ja suhdanteesta, joka vaikuttaa koko Eurooppaan. Nykyinen hallitus on joutunut toimimaan heikon suhdanteen keskellä ja tekemään vaikeita päätöksiä, jotta Suomen talous- ja työllisyysluvut saadaan nousuun suhdanteen parantuessa.

Arvoisa puhemies! Hallitus on reagoinut tilanteeseen tekemällä merkittävät työllisyys- ja kasvutoimet, joilla korjataan ongelmien juurisyitä, ei ainoastaan seurauksia. Työmarkkinoita uudistetaan, byrokratiaa puretaan, verotusta kevennetään ja työnteon kannattavuutta parannetaan, jotta Suomi olisi valmiina, kun suhdannetilanne paranee. Lisäksi panostamme koulutukseen ja osaamiseen, jotta jokaisella olisi mahdollisuus vastata työelämän muuttuviin tarpeisiin.

Yhtäkään työtöntä ihmistä ei auta se, että oppositio syyttää nykytilasta hallitusta, joka parhaansa mukaan korjaa tilannetta ja haluaa kääntää Suomen kasvun tielle. Me emme lu-

Pöytäkirja PTK 96/2025 vp

paa nopeita taikatemppeja, vaan teemme pitkäjänteistä ja vastuullista politiikkaa, joka palauttaa uskon työhön, yrittämiseen ja tulevaisuuteen.

Onneksi merkkejä paremmista ajoista on jo ilmassa. Viime viikolla tasavallan presidentti Stubb ja pääministeri Orpo vierailivat Valkoisessa talossa, ja tämä historiallinen vierailu huipentui yhteisymmärryspöytäkirjan solmimiseen jäänmurtajayhteistyöstä Suomen ja Yhdysvaltojen välillä. Suomessa on tarkoitus rakentaa neljä jäänmurtajaa Yhdysvalloille, mikä on päätöksensä erittäin merkittävä Suomen meriteollisuudelle, kansantaloudelle ja työllisyydelle. Jäänmurtajasopimuksen työllisyysvaikutukset ovat noin 7 000—10 000 henkilötyövuotta kahdelle telakalle ja näiden verkostoille.

Arvoisa puhemies! Jäänmurtajayhteistyö on erinomainen esimerkki siitä, että meillä on täällä Suomessa paljon maailmanluokan osaamista, jota arvostetaan kansainvälisesti. Meillä rakennetaan kvanttitietokoneita, kehitetään tekoälyä ja luodaan avaruusteknologiaa. Tätä osaamista tukeaksemme meidän tulee luoda entistä yrittäjä- ja kasvumyönteisempää ilmapiiriä niin poliittisen päätöksenteon kuin julkisen keskustelunkin kautta, jotta yritykset saadaan investoimaan ja luomaan uutta nimenomaan Suomessa. Näin saamme myös luotua Suomeen uusia työpaikkoja ja käännettyä taloutta kasvun urille, sillä juuri työllisyys ja kasvu auttavat meitä pitämään huolta koko hyvinvointiyhteiskunnasta. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Piisinen, olkaa hyvä.

18.05 Jorma Piisinen ps: Arvoisa puhemies! Kiitos oppositiolle tästä välikysymyksestä, jonka sävy on ymmärrettävästi huolestunut. On kuitenkin äärimmäisen tärkeää, että käsittelemme tätä kysymystä tosiasioiden pohjalta emmekä tunnekuohun vallassa, jota opposition retoriikka tuntuu ruokkivan. Vaikka myönnämme työllisyystilanteen vakavuuden, emme suostu siihen mustamaalaukseen, jossa syyksi maalataan yksinomaan hallituksen toimet tai toimettomuus. Suomi ei ole ajautunut työttömyyskriisiin nykyhallituksen aikana, vaan tämä hallitus peri syvän rakenteellisen ongelman, joka on vain korostunut globaalin ja eurooppalaisen taloustilanteen heiketessä. Työttömyys on toki kasvanut, mutta tämä kasvu ei selity tämän hallituksen toimilla.

Ensinnäkin rakenteellinen ongelma on ollut kiusanamme jo pitkään. Talouskasvua ei ole ollut kohta 20 vuoteen. On selvää, että silloin myös työttömyysluvut nousevat.

Lisääntynyttä työttömyyttä selittää osittain myös se, että lisääntyvä määrä maahanmuuttajia on ilmoittautunut työnhakijoiksi, lisäksi se, että viimesijaisten etuuksien saajat ovat siirtyneet työnhakijoiksi. Näistä syistä kuulimme juuri tänään asiantuntijoilta työelämä- ja tasa-arvovaliokunnassa. Lisäksi kuulimme, että tehtyjen työtuntien määrä ei ole laskenut likikään samassa suhteessa työttömyyden kasvun kanssa. Eli työttömyyden lisääntyminen ei selity täysin työpaikkojen vähenemisellä, vaan osittain myös sillä, että aiemmin työvoiman ulkopuolella olevat henkilöt ovat lisääntyneet työnhakijoiden joukossa. On hyvä, että ihmiset hakeutuvat työnhakijoiksi — vain siten voi työllistyä.

Tähän saakka työn tekemisen kannusteet eivät ole olleet kovin tehokkaita eikä osaaminen ole kohdannut kysynnän kanssa. Tämä ongelma ei ole syntynyt puolessa vuodessa eikä kahdessa ja puolessakaan vuodessa. Sitä ei myöskään korjata ilman kipeitä, välttämättömiä, rakenteellisia uudistuksia. Suomi on ollut teollisuuden, viennin ja erityisesti rakennusalan syvän taantuman kourissa. Kun korot nousevat ja kysyntä romahtaa, se iskee ran-

Pöytäkirja PTK 96/2025 vp

kasti suomalaisiin aloihin. Edellisen hallituksen jälkeen maamme korkomenot kolminkertaistuivat nopeasti.

Keskusta vertaa Tanskan ja Puolan kasvua Suomen taantumaan. Suomen talous on kärsinyt pitkäaikaisista rakenteellisista ongelmista. Suomi on ainoa Pohjoismaa, jossa työn tuottavuus ei ole juurikaan kasvanut finanssikriisin jälkeen. On selvää, että tämä näkyy heikompana talouskasvuna. Nokian romahtamista ja perinteisten vientialojen hidasta kasvua ei ole pystytty täyttämään uusilla, nopeasti kasvavilla aloilla samassa mittakaavassa kuin Tanskassa. Tanskan lihavuuden ja diabeteksen hoitoon tarkoitettujen lääketeollisuuden tuotteiden vahva kysyntä on aiheuttanut valtavan positiivisen nousun Tanskan talouteen. Puolan suuri sisämarkkina ja Suomea edullisemmat työvoimakustannukset ovat poikineet maahan investointeja, jotka tukevat talouskasvua.

Hallitus ei ole toimeton, vaan se tekee juuri sitä, mitä talouskasvun perustusten korjaaminen vaatii: se tasapainottaa julkista taloutta. Jos emme tee nyt päätöksiä velkaantumisen taittamiseksi, korkojen nousu ja luottoluokituksen lasku syövät luottamusta Suomeen ja vaikeuttavat investointien toteutumista. On tärkeää, että sitoudumme yhdessä laajasti nyt puolueiden kesken tähän yhteiseen velkajarruun. Se luo uskottavuutta kykyimme hallita omaa talouttamme ja sitä kautta selviytyä tästä vaikeasta taloudellisesta tilanteesta.

Arvoisa puhemies! Nykyhallituksen ensimmäiset toimet astuivat voimaan vuoden 24 alussa, mutta työttömyys kääntyi nousuun jo vuoden 22 joulukuussa. Nyt olemme kuitenkin saaneet merkittäviä puhtaan siirtymän investointeja, datakeskushankkeita ja telakka-alan jättitilauksen Suomeen. Hallitusta on moitittu suurten yritysten suosimisesta, mutta suurten yritysten osuus yhteisöveroista on kuitenkin huomattava. Niiden toimintaedellytysten parantaminen hyödyttää koko taloutta. Se poikii työtä alihankintaketjujen kautta myös pk-sektorille. Tämä tuore jäänmurtajasopimus Yhdysvaltojen kanssa on tästä erinomainen esimerkki. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Haatainen, olkaa hyvä.

18.10 Tuula Haatainen sd: Arvoisa puhemies! Tämä työllisyystilanne on todella huolettava. Hallitus pääsi aloittamaan kautensa ennätyskorkeasta työllisyysasteesta, ja vain muutamassa vuodessa työllisyysaste on nyt laskenut kolme prosenttiyksikköä. Työttömyysluvut ovat pysäyttäviä. Työttömyys on jo kymmenen prosenttia, ja pitkäaikaistyöttömyys on noussut lähelle 90-luvun laman lukemia.

Tämän hallituksen aikana Suomi on vajonnut jopa Euroopan työttömyystilastoissa pohjimmaisten joukkoon, ja tämä ei todellakaan ole oikea suunta. Kokoomus lupasi 100 000 uutta työllistä tämän hallituskauden aikana. No, nyt matkaa sen saavuttamiseen on kuitenkin tullut lähes tuplasti lisää.

Arvoisa puhemies! Hallitus on toiminut työttömyyskriisissä liian verkkaisesti ja liian myöhään. Hallitus on omilla toimillaan myös pahentanut tilannetta sen parantamisen sijaan. Tähän asti Orpon hallitus on keskittynyt leikkauksilla patistamaan ihmisiä töihin ja samalla vaikeuttanut myös työssäkäyvien pienituloisten ihmisten tilannetta. Leikkaukset ovat osuneet erityisesti osa-aikatyötä tekeviin, pienipalkkaisiin ja useimmiten naisiin. Nämä osa-aikatyötä tekevät eivät kuitenkaan pysty parantamaan taloudellista tilannettaan tekemällä lisää työtunteja, kun työtä ei yksinkertaisesti ole tarjolla. Kannustamisesta puhuminen onkin älytöntä aikana, jolloin avoimia työpaikkoja ei yksinkertaisesti ole tarjolla.

Pöytäkirja PTK 96/2025 vp

Arvoisa puhemies! Orpon hallitus on suunnitelmillaan heikentämässä myös työsuhdeturvaa, ja vaikutukset iskevät erityisesti nuoriin, uransa alussa oleviin naisiin. Raskaus- ja perhevapaasyrjintä on tälläkin hetkellä nuorten naisten elämässä kohtaama epäkohta. Määräaikaisten työsuhteiden ja irtisanomisen helpottamisen on arvioitu lisäävän raskaussyrjintää entisestään.

Hallituksen työelämää heikentävät päätökset eivät toimi toivotunlaisesti, vaan ne lisäävät kaikkien epävarmuutta, myös työssä olevien, ja ne samalla syventävät entisestään työttömien epätoivoa. Jos luottamus omiin työllistymismahdollisuuksiin ja toimeentuloon murentuu, se ei kosketa vain yksittäistä ihmistä. Seuraukset työpaikkojen pysyvyyden heittelystä ja lisääntyvä huoli rahojen riittävyydestä näkyvät myös lasten elämässä, ja tämä on todellinen tragedia, johon hallituksella on vielä mahdollisuus vaikuttaa.

Arvoisa puhemies! On hyvä, että työministeriössä on tehty selvitys joustoturvasta ja vertailtu erityisesti Tanskan mallia. Edeltävässä hallituksessa vietiin Tanskan mallin mukaisesti työvoimapalvelut kuntiin. Nyt kun työttömyys on päässyt räjähtämään ja pitkäaikaisyöttömien määrä uhkaa koko ajan kasvaa, niin täytyykin keskittyä työvoimapalveluiden vahvistamiseen. Tanskasta kannattaa oppia ottaa siinä, että työvoimapalveluihin satsataan voimallisesti enemmän kuin meillä. Siellä työvoimapalveluilla on todettu olevan keskeinen työllistävä vaikutus, ja tästä on myös aikanaan tehty valtiovarainministeriön laskelmia, että nimenomaan palveluilla on se suuri vaikutus.

Hallitus on kuitenkin leikannut näistä työvoimapalveluista ja kuntien valtionosuuksista, jolloin Tanskan mallista onkin tullut tällainen suomalainen köyhän miehen malli. Kunnille pitää nyt varmistaa, että niillä on riittävät resurssit työvoimapalveluiden pyörittämiseen, ja pitää koota myös kattava toimenpidelistä yhdessä kuntien kanssa. SDP:n esitykset ovat käytettävissä. Täälläkin salissa on esityksiä tehty erilaisia, ja kyllä hallituksen kannattaa nyt herkällä korvalla kuunnella uusia avauksia, jotta työttömien elämään saadaan valoa tunnelin päähän. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kalli, olkaa hyvä.

18.15 Eeva Kalli kesk: Arvoisa puhemies! Vuodenkierrossa kuljetaan nyt talvea kohti. Syyspäivät lyhenevät vauhdilla, ja kasvussa on pimeiden tuntien määrä. Kesän kasvukaudesta onkin jäljellä vain muisto. Sen sijaan kansantaloudessa synkkien päivien lisääntyminen ei ole mikään väistämätön kehityskulku tai luonnonlaki. Valoa kohti kannattaakin pyrkiä kaikin keinoin, ja tässä hetkessä Suomi todellakin tarvitsee valoa, toivoa ja ennen kaikkea niitä edistäviä tekoja.

Viime viikolla kuultu uutinen jäänmurtajakaupoista oli erinomainen uutinen, toivottu uutinen. On tärkeää nyt myös varmistaa, että osajia löytyy riittävästi, ja on erittäin hyvä, että ministeri Marttinen on käynnistänyt selvityksen ja toimenpiteitä sen varmistamiseksi. Tuokaan erinomainen uutinen ei kuitenkaan muuta sitä tosiasiaa, että Suomi on ajautunut erittäin vakavaan työttömyyden kierteeseen. Todellakin yli 330 000 suomalaista on vailla työtä, siis joka kahdeksas työikäinen. Käytännössä siis sata uutta työtöntä joka päivä tällä hallituskaudella, yli 80 000 työtöntä enemmän kuin hallituksen aloittaessa.

Erityisen huolestuttavaa on nuorisotyöttömyyden kasvu. Lähes 40 000 nuorta on ilman työtä. Liian monelle nuorelle valmistumisen jälkeinen tulevaisuus näyttäytyykin nyt epävarmuutena, ei mahdollisuutena. Samalla korkeasti koulutettujen työttömien määrä on

Pöytäkirja PTK 96/2025 vp

suurempi kuin koskaan. Koulutus on ollut paras turva työttömyyttä vastaan, mutta nyt se-
kään ei tunnu riittävän.

Tämä ei ole vain tilastollinen ongelma, ei siis vain rivi excelissä, vaan kyse on tavallisten suomalaisten elämästä ja arjesta, jossa laskut kasaantuvat, epävarmuus kasvaa ja usko tulevaisuuteen horjuu. Kun työttömyys jatkuu, se vie ensin toimeentulon, pitkittyessään ja pahimmillaan myös tulevaisuudenuskon. Inhimillinen hintalappu on kohtuuton.

Siksikin korviin kyllä särähti ministeri Grahn-Laasosen syytös siitä, että tämä välikysymys olisi vain keskustan politikointia. Jos tämän mittaluokan suurtyöttömyys ei ole aihe välikysymykselle, niin mikä sitten? Kysyn vain.

Arvoisa puhemies! Tässä välikysymyksessä ei siis ole kyse vain työttömyyden hoidon laiminlyönnistä, joka sekin kyllä itsessään olisi syy osoittaa tyytymättömyyttä, vaan valitettavasti tilannetta on pahennettu hallituksen omilla päätöksillä, jotka ovat iskeneet juuri niihin, jotka työllistävät ja tekevät työtä. Kotitalousvähennystä on leikattu, vaikka se on ollut tuhansille pienyrittäjille ja perheille tärkeä kannustin. Arvonlisäveron korotus on kurittanut kuluttajia ja samalla pieniä ja keskusuuria yrityksiä ja niiden työntekijöitä. Työllisyyspalveluista ja koulutuksesta on leikattu, vaikka juuri nyt pitäisi panostaa osaamiseen ja työllistymisen tukeen. Veronkevennyksetkin on kohdistettu ennen kaikkea suuryrityksille ja suurituloisille, vaikka helpotus olisi ollut kaikkein tarpeellisin tavalliselle pieni- ja keskituloiselle suomalaiselle.

Arvoisa puhemies! Suomalaiset ansaitsevat parempaa. Tarvitaan työtä, toimeentuloa ja toivoa. Keskusta ei jää tässä tilanteessa sivustakatsojaksi. Siksi esitämme ratkaisuja, jotka perustuvat työhön, osaamiseen ja yrittämiseen.

Ensinnäkin työntöön on oltava aina kannattavaa. Palautetaan työttömyysturvan suo-
jaosa, jotta myös osa-aikainen tai keikkatyö kannattaa.

Toiseksi annetaan yrityksille kannusteita palkata. Alennetaan työnantajamaksuja erityisesti nuorten ja pitkäaikaistyöttömien osalta.

Kolmanneksi vahvistetaan osaamista. Palautetaan aikuiskoulutustuki ja tarjotaan työttömille mahdollisuus kouluttautua uuteen ammattiin. Ei rankaista vaan tuetaan muutoksessa.

Neljänneksi autetaan pk-yrityksiä kasvamaan ja investoimaan. Investointihyvitys on ulotettava myös pk-yrityksille, ei vain suurille konserneille. Samalla yrityksen sisään jääviä voittoja tulisi verottaa kevyemmin, jotta voitot ohjautuvat kasvuun eivätkä vain osinkoihin.

Viidenneksi palautetaan kotitalousvähennys täysimääräiseksi ja tuplataan yksin elävien vähennysoikeus. Se loisi työtä arjen palveluihin ja torjuisi samalla harmaata taloutta.

Kuudenneksi kutsutaan koolle työttömyysriihi, jossa puolueet, työntekijät ja työnantajat etsivät ratkaisuja yhdessä. Nyt ei tarvita uutta riitelyä. Nyt tarvitaan yhteinen tahto nostaa Suomi jaloilleen.

Arvoisa puhemies! Keinoja, joihin tarttua, on onneksi olemassa. Tätä listaa voisi jatkaa, ja sitä pitää jatkaa, niin että puheet muuttuvat teoiksi. Keskusta on siihen valmis.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Honkasalo, olkaa hyvä.

18.20 Veronika Honkasalo vas: Arvoisa puhemies! Näin nuorisotutkijataustaisena kansanedustajana olen monta kertaa tämän hallituskauden aikana nostanut esille täysistunnoissa sen, että Orpon hallitus mielellään oikeuttaa talouskuripolitiikkaansa puhumalla kauniisti tulevaisuuden sukupolvista ja lapsista ja nuorista, mutta sanomatta jää, että Or-

Pöytäkirja PTK 96/2025 vp

pon hallituksen leikkauspolitiikasta kärsivät sen omienkin arvioiden mukaan eniten 18—24-vuotiaat nuoret. Tämän lisäksi Orpon hallitus kasvattaa hyvinvointivelkaa tuleville sukupolville, kun julkisia palveluita ajetaan alas, ihmisten toimeentulosta leikataan ja synnytetään leikkauksilla maahan 30 000 köyhää lasta. Lapsista ja nuorista puhuminen on vain sumuverho karulle leikkauspolitiikalle. Olen tässä salissa monta kertaa sanonut, että Orpon hallituksen politiikka on julmaa sekä nykyään nuoruutta eläville että tulevaisuuden lapsille ja nuorille, ja se on anteeksiantamatonta.

Orpon hallituksen talouskuripolitiikan yksi konkreettinen seuraus on kasvavissa määrin velkaantuva nuori sukupolvi. Voi kysyä hyvällä syyllä, miksi tämä ei herätä yhtä suurta huolta kuin kasvava valtionvelka. Meillä nuoret opiskelijat valmistuvat tällä hetkellä kymmenientuhansien velkataakan kanssa. Julkisilla investoinneilla olisi mahdollisuus edistää nuorten opiskelua ja työllistymistä ja täten tuottaa niitä kovin kaivattuja tulevaisuuden veronmaksajia. Nyt vähäisistä työpaikoista kilpailevat jo valmiiksi henkilökohtaisesti velkaantuneet nuoret aikuiset, ja he kilpailevat vielä samoista työpaikoista pitkän kokemuksen omaavien aikuisten kanssa.

Arvoisa puhemies! Työttömyys on kasvanut läpi kaikkien ikäryhmien, mutta erityisesti nuorten näkökulmasta tilanne on tällä hetkellä synkkä. Tällä hetkellä arviot ovat, että nuorisotyöttömyys on noin 70 000. Se on katastrofaalinen luku. Me tiedämme tutkimuksista, että ensiaskeleista työelämään on nuorten elämänpolun näkökulmasta kauaskantoisia seurauksia. Tällä hetkellä tuhannet nuoret kilpailevat samoista pienipalkkaisista ja epävarmoista työsuhteista aikuisten kanssa. Uusi ilmiö on, että avoinna olevista työpaikoista ei välttämättä edes ilmoiteta, sillä työnantajat pelkäävät valtavia hakemusmääriä. Tämä on ehkä sellainen asia, johon ministeri Marttinen voisi tarttua. Tässä voisivat varmaan esimerkiksi kunnat tehdä hyvää yhteistyötä työnantajien kanssa, että näistä avoinna olevista työpaikoista tosiaan ilmoitettaisiin julkisesti. Nuorille tuttua on myös se, ettei työhakemuksiin välttämättä edes vastata lainkaan tai että myös yksinkertaisiin, suorittaviin ja lyhytaikaisiin työtehtäviin edellytetään vaativia ennakkotehtäviä videoineen.

Nuorten työttömyyden näkökulmasta on erityisen huolestuttavaa, että erityisesti nuorten pitkäaikaistyöttömyys on suorastaan räjähtänyt. Pitkäaikaistyöttömistä nuorista 27 000 nuorella ei ole lainkaan työhistoriaa, ja 17 000 nuorella ei ole perusasteen jälkeistä tutkintoa. Yli kaksi vuotta työttömänä olleiden nuorten määrä on kasvanut 227 prosenttia viidessä vuodessa. Tämä luku on todella huolestuttava nuorten syrjäytymisen näkökulmasta. Pitkittynyt työttömyys heikentää nuorten osaamista ja työkykyä, mikä vaikeuttaa myöhempiä työllistymistä. Se laskee nuorten hyvinvointia ja lisää taloudellista riskiä ja pahimmillaan lamaannuttavaa ahdinkoa. Tiedämme myös tutkimuksista, että nuorena koettu työttömyys vähentää todennäköisyyttä työllistyä myöhemmin, ja pahimmillaan sillä on ylisukupolvisia seurauksia. Tiedämme myös, että nuorten henkinen hyvinvointi on ollut laskussa jo pitkään. Hoitopolut ovat usein hajanaisia, ja vakavimpiinkin mielenterveysongelmiin ei aina saada apua ajoissa. Lyhyet terapiat eivät ratko ongelmaa, vaan nuorten on saatava juuri sitä apua ja tukea, jota he tarvitsevat.

Nuorisotyöttömyyden ongelmiin ei hallituksen lupailema työllistymisaseteli pelkästään riitä. Se, mitä esimerkiksi syrjäytymisvaarassa oleva nuori tarvitsee, on nuorisotyön työpa-jatoimintaa, toisen asteen koulutuksen riittävää resursointia ja oppimisen tukea sekä psykososiaalista tukea ja matalan kynnyksen hoitoa. Leikkauspolitiikkaan hirttäytyminen työllisyyden hoitona vie kaikki pitkän aikavälin mahdollisuudet tukea nuorten hyvinvointia ja luoda tulevaisuudenuskoa.

Pöytäkirja PTK 96/2025 vp

Arvoisa puhemies! Työttömyyden kasvu tarkoittaa yhä useammin perheen ja nuoren tipumista etuuksille. [Puhemies koputtaa] On selvää, että tässä tilanteessa ketään ei pitäisi rangaista työn vastaanottamisesta. Vasemmistoliitto esittää uutta nuorisotakuuta, joka oli itse asiassa käytössä [Puhemies koputtaa] Kataisen hallituksessa 2013, ja tämä voisi olla, työministeri Marttinen, sellainen asia, johon Orpon hallituskin voisi tarttua. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hänninen, olkaa hyvä.

18.26 Juha Hänninen kok: Arvoisa puhemies! Tänään keskustelemme aiheesta, joka koskettaa meitä jokaista suomalaista: työllisyydestä ja työn tulevaisuudesta. Keskusta maalaa kuvaa hallituksesta, joka olisi jättänyt ihmiset ja työpaikat oman onnensa nojaan, mutta totuus on toinen. Tahdon korostaa teille, että tämä hallitus ei ole jäänyt toimeettomaksi. Me olemme tarttuneet juuri niihin rakenteellisiin ongelmiin, jotka ovat jo vuosia jarruttaneet Suomen työllisyyttä. On uskallettu tehdä vaikeita päätöksiä, jotta työnteko kannattaa ja jotta yritykset uskaltavat palkata uusia ihmisiä töihin. Työn verotusta on kevennetty, työllisyyspalveluita uudistettu ja paikallisen sopimisen esteitä purettu.

Arvoisa puhemies! On totta, että suhdannetilanne on vaikea. Ympäröivä maailma ja opposition pelotteleva retoriikka eivät tarjoa turvaa ja vakautta. Ne eivät rakenna luottamusta eivätkä uusia työpaikkoja. Vaikka tilanne on vaikea, me emme ole nostaneet käsiä pystyyn vastaukseksi, vaan olemme tehneet määrätietoista työtä kestäväen kasvun ja työllisyyden puolesta. Työmarkkinoiden rakenteita uudistetaan, jotta ne tukevat uuden kasvusuhdanteen syntymistä. Samalla suurten investointien aalto on jo liikkeellä. Vety-, energia- ja datakeskushankkeet luovat uusia työpaikkoja eri puolille maamme.

Työllisyyspolitiikka ei ole enää pelkkiä tukia, avustuksia tai paisuvaa julkista hallintoa tilastojen silottelemiseksi, vaan se on kokonaisuus, joka rakennetaan yhdessä yrittäjien ja yritysten kanssa. Tämä hallitus kantaa vastuunsa niin kuin hallituksen kuuluu, ei hetkellisin lupauksin vaan pitkäjänteisin päätöksin.

Arvoisa puhemies! Työllisyys ei parane sillä, että ongelmista kirjoitetaan välikysymyksiä ja voivotellaan toivottomuutta suureen ääneen. Työllisyys paranee tekemällä ja uskosta ja toivosta tulevaisuuteen. Tämä hallitus tekee, eikä vain puhu. Työelämän turvallisuutta on vahvistettu, suojelutyötä turvattu ja työntekijöiden oikeusturvaa selkeytetty. Samaan aikaan yrittäjyyteen kannustetaan, investointeja vauhditetaan ja työn vastaanottamisesta tehdään aina kannattavaa. Työ on tämän hallituksen politiikan ydin, ja siksi suuntamme on edelleen oikea. Työtä ei voi taikoa olevaksi holtittomilla velkakarnevaaleilla, vaan työpaikkojen on synnyttävä yrittäjien ja yritysten tarpeesta, jotta Suomi saadaan kestävälle uralle. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Keskisarja, olkaa hyvä.

18.30 Teemu Keskisarja ps: Arvoisa puhemies! Harkitsin työllisyyden taustoitusta 1860-luvun nälkävuosista, 1930-luvun lamasta, 50-luvun lapiolinjasta, 70-luvun hätätilahallituksesta tai 90-luvun työttömyysennätyksestä. Ääh. Välikyselijät varmaan välihuutaisivat, että historia ei nyt vaan ole tätä päivää. Selvä. [Välihuutoja keskustan ryhmästä — Tytti Tuppurainen: Siitä voi oppia!]

Keskityn melkein eilispäivään. Kevät 2021, neljä vuotta sitten: Muistanette, mikä oli EU:n elvytyspaketti. Sillä valelimme maanosan rannattomia työmarkkinoita. Yhteisillä ei-

Pöytäkirja PTK 96/2025 vp

kenenkään velkarahoilla elvytimme Välimeren kelmien korruptiota ja rötöksiä. Kunnioitan putkimiehen ammattia, mutta noin kielikuvana vessanpönttöön hulahti suomalaisilta nettona 4—5 miljardia euroa, korkoineen kai 12 miljardia. Koronatyöttömyyden sikahintaisen lumelääkkeen osti eduskunta. Tässä salissa yksinkertainen enemmistö ei olisi riittänyt läpimenoon, mutta löytyipähän kaksi kolmasosaa.

Niin, mitkä puolueet ajoivat EU:n elvytyspakettia Suomen työllisyyden varjolla? Kysyisinkö taskujeni tyhjyyden syytä välikyselijöiltä? En kysy, koska olen kiltti poju. Vai kysyisinkö keskustalta, sosiaalidemokraateilta, vasemmistoliitolta, vihreiltä, RKP:ltä ja vähän kokoomukseltakin, miten meni omasta mielestä EU-kuppaus? En kysy, koska kupparit olivat rehtejä kansanparantajia, kun taas Bryssel harjoittaa verenimentää.

Sen sijaan kysyn: miksi ihmeessä suurtyöttömyys ei hillitse himoa halpatyövoimaan? Tilastossa, joka välikysymyksen kirvoitti, on kymmeniätuhansia ulkolaisia ikään kuin työperäisinä työttöminä. A-studion jokaviikkoiset talousviisaat hokevat: työvoimapula tulee, työvoimapula tulee, työvoimapula tulee. Seinähullua seinään ajamista, sanon minä. Työvoiman vaihto on yhtä väärin kuin väestönvaihto.

Arvoisa puhemies! Suomelta ei liikene penniäkään pahantekeväisyyteen ja maailman parantamiseen tai maanosan parantamiseen. Meillä on täysjärkisiä keinoja: Alas ylikansallinen byrokratia. Alas, alas, alas hillitön hallinnointi ja silmitön sääntely. Alas himoverotus ja yrittämisen esteet. Ylös, ylös työ, tyyliin suo, kuokka ja Jussi — alkaen turvesuosta, maanmainiosta luonnonvarasta.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Suhonen, olkaa hyvä.

18.34 Timo Suhonen sd: Kiitos, arvoisa herra puhemies! Suomi horjuu kärjessä Euroopan heikoimman työttömyystilanteen valtiona. Sen sijaan, että hallitus valmistelisi työttömyyskriisin työkalujen käyttöönottoa, se jatkaa leikkaus- ja kurjistamislinjalla. Hallitus perustelee lakiesityksiään uudistuksina, parannuksina ja byrokratian purkuna. Todellisuudessa ne ovat leikkauksia työttömyysturvaan, viimesijaiseen turvaan ja toimeentuloon. Ja aivan kuin tämä teidän tulostaulunne ei näyttäisi riittävän huonolta, te jatkatte poliittista linjaanne työmarkkinoiden epävakauden luomisessa. Te tuotte vielä tänä syksynä eduskuntaan potkulain, jolla palkansaaja laitetaan vielä helpommin luiskalle eli teidän jo alkukaudesta heikentämälle työttömyysturvalle. Te puolitatte lomautusilmoitusajat, te heikennätte takaisinottovelvollisuutta, te mahdollistatte määräaikaisen työsopimuksen tekemisen vuodeksi ilman perustetta, ja järjestäytyneille työntekijöille veronkorotus ammattiliittojen jäsenmaksun verovähennysoikeuden poistamisen kautta. Näillä toimillako te palautatte luottamuksen ja kansalaisten tulevaisuudenuskon?

Te lupaatte parempaa työllisyyttä heikentämällä työsuhteturvaa, te lupaatte parempaa työllisyyttä heikentämällä työttömän toimeentuloa, te lupaatte parempaa työllisyyttä heikentämällä työntekijän koulutusmahdollisuuksia. Hallitus, eikö teitä jo hävetä tämä työntekijöiden sumutus? Ja sitten on vielä arvattavaa, että näiden tekojen ja tämän karuakin karumman ja kurjan työllisyystilanteen jälkeen te käännätte syyttävän sormen eduskunnan oppositioon ja meihin sosiaalidemokraatteihin. Kyseessä on kyllä maailmanluokan silmäkääntötempu.

Arvoisa herra puhemies! Eikö teille, hallitus, muistu mieleen historiallisen korkea työllisyyskeväät 2023, se perintö, jonka saitte Antti Rinteen ja Sanna Marinin hallitukselta, se perintö, jonka te nyt olette onnistuneet tuhoamaan alle kolmessa vuodessa? Te ette tehneet

Pöytäkirja PTK 96/2025 vp

rakentamisen romahtamisen estävää elvytyspakettia. Teille eivät kelvanneet SDP:n vaihtoehdot työmarkkinoiden tasapainottamiseksi palkansaajien näkökulmasta säättämällä tulokintaetuoikeuden sekä ammattiliittojen kanneoikeuden. Teille ei ole kelvannut ehdotus epäterveen kilpailun kitkemiseksi alipalkkauksen kriminalisoinnilla. Teille ei ole kelvannut suojaosien palauttaminen, ja ette ole lupauksista huolimatta tuoneet uutta aikuiskoulutusmallia aikaisemman lopetetun mallin tilalle. Te ette ole kuunnelleet SDP:n vaihtoehtoja. Tänäkin SDP on esittänyt useita vaihtoehtoja kasvun vauhdittamiseksi.

Arvoisa herra puhemies! Kaikkia työllisyyden parantamisen toimia tarvittaisiin nyt kiipeästi tässä ennätysellisessä työttömyystilanteessa. Nyt tarvitaan tekoja, ei juhlapuheita.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lohi, olkaa hyvä.

18.37 Markus Lohi kesk: Arvoisa puhemies! Keskusta teki välikysymyksen työttömyydestä sen takia, että maassamme on tällä hetkellä ennätystyöttömyys. Kun hallitus aloitti, se teki hallitusohjelman, jossa se tavoitteli sataatuhatta uutta työllistä Suomeen. Se teki sopeutusohjelman, jonka on sanottu olevan yhteensä kymmenen miljardia, ja siitä kymmenestä miljardista se laski arvoksi näille työllisyystoimille, työelämäuudistuksille, jotka luovat sataatuhatta työpaikkaa, kaksi miljardia euroa. Nyt kun on tullut — sen sijaan että uusia työpaikkoja olisi syntynyt 100 000 — työttömiä 82 000 lisää, niin työministeri Marttinen, voimmeko me laskea, että tämä hintalappu onkin nytten miinus 1,6 miljardia euroa, ei plus kaksi miljardia? Me olemme siis sopeuttaneet toiseen suuntaan kuin mitä tavoite oli.

Eilen puolueet pääsivät yhteisymmärrykseen velkajarrusta eli julkisen talouden tasapainottamisen lainsäädännöstä ja parlamentaarisesta prosessista, joka alkaa tästä eteenpäin. Se oli erittäin hyvä päätös. Jos tämän vaalikauden alussa olisi tehty vastaava päätös, tämä hallitus ei olisi kyennyt tämäntyyppistä velkapoliittikkaa harjoittamaan, mitä se nyt tekee. Siellä olisi tullut jarru tälle politiikalle. Miten nyt edessä olevat sopeutukset, joita kaikki me joudumme tekemään, eroavat tämän hallituksen tekemistä sopeutuksista? Ne eroavat siinä, että tulevaisuudessa joudutaan katsomaan rahoitusasemaa, sopeuttamaan niin, että se näkyy tulojen ja menojen tasapainossa, eikä niin, että se näkyy vain paperilla. Tämän hallituksen kymmenen miljardin sopeutus ei näy meillä tulojen ja menojen tasapainossa. Tänä vuonna me otamme ennätysmäärän, 13,3 miljardia, emme suoraan velkaa, mutta on tämä epätasapaino: siis meidän valtion menot ovat 13,3 miljardia euroa suuremmat kuin tulot. Summa on järkyttävä. Ongelma on myös yhteinen, ja nyt sitä lähdetään yhdessä ratkomaan, mutta valitettavasti nyt olemme menneet pari vuotta aivan väärään suuntaan.

Hallitus on kuitenkin tehnyt monia erittäin hyviä työelämäuudistuksia, joita keskusta on myös täällä salissa kannattanut. Keskusta on sen lisäksi esittänyt omia ratkaisuja, joita täällä debatissa muutamat ovat lukeneet, ja he ovat sanoneet sitten, kun he ovat lukeneet ison listan keskustan vaihtoehtoisia esityksiä, että keskustalla ei ole mitään vaihtoehtoa. Se on pikkuisen ristiriitaista, kun ekana luetaan ne vaihtoehdot ja sitten sanotaan loppuun, että ei ole mitään vaihtoehtoja. Sitten kun me vastaamme, että tähän juuri toistitte ne, niin sanotaan, että eivät nämä ole uskottavia. No, en ihmettele sitä, kun takarivistä taloustieteen Nobelin ehdokkaat huutavat, että nämä maksavat kaksi miljardia.

Keskustan yritysveromalli ei maksa kahta miljardia. Se voidaan toteuttaa vaikka veroneutraalisti. Jos me verotamme sisään jätettyjä voittoja yhteisöverossa kevyemmin ja jos jaat ulospäin, tuleekin vähän lisäveroa, niin voimme säätää sitä mallia aivan niin veroneutraaliksi tai verotuottoa vähän menettäväksi kuin me haluamme. Ei siitä tule mitään kahden

Pöytäkirja PTK 96/2025 vp

miljardin laskua. Me voimme säätää sitä prosenttia sen mukaan, miten meidän julkinen talous antaa myöten.

Nyt kun me katsomme hallituksen päättämää yhteisöveron alennusta:

Työministeri Marttinen, te kerroitte, että kun te menette käymään yrityksissä ja kysytte osakeyhtiön omistajilta, onko mukava, kun teille tulee yhteisöveron alennus, niin luuletteko, että joku, jolle on tulossa veronalennus, sanoo, että ei, älkää nyt minulle antako? Tutkimusten mukaan yli puolet suomalaisista ovat valmiita lyhentämään omaa työaikaansa ja laskemaan naapurin palkkaa. Totta kai jokainen ajattelee omaa napaansa.

Mutta kun me kysyimme valtiovarainvaliokunnassa ekonomisteilta Suomessa — meillä oli kaikki johtavat ekonomistit — niin yksikään heistä ei sanonut, että tämä on tehokas kasvutoimi, ei yksikään. Siellä oli muutamia, jotka sanoivat, että tällä on merkitystä kasvuun ja tämä tuo osittain rahaa takaisin, mutta kukaan ei sanonut, että tämä on erittäin tehokas kasvutoimi. Ei tietenkään ole, jokainen sen ymmärtää. Nyt Suomi velkaantuu ennätysvauhtia, ja tuhlataan tällä lailla julkisia verorahoja. Nyt pitäisi olla tarkkana taloudessa ja alkaa itse noudattamaan sitä velkajarrupolitiikkaa, jota on hakemassa tähän maahan myös parlamentaarisesti, eikä vain niin, että tulevat hallitukset sitten noudattakoot, ei tämä koske meitä.

Palaan tähän työllisyyteen tai työttömyysongelmaan. Se on erittäin suuri ongelma, ja se pitää ottaa vakavasti. Sen takia täällä esitetyt syytökset ministeri Grahn-Laasosen suusta, että täällä keskusta politikoi, koska se tekee välikysymyksen työllisyydestä, ovat hieman hämmäntäviä. Eikö tänne eduskuntaan juuri tulla politiikkaa tekemään? [Puhemies koputtaa] Ja mistä muusta kannattaa tehdä politiikkaa kuin siitä, että ihmiset saisivat enemmän työtä ja Suomi saataisiin kasvuun?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Partanen poissa. — Edustaja Jari Koskela, olkaa hyvä.

18.43 Jari Koskela ps: Arvoisa herra puhemies! Edustaja Lohelle pitää sanoa, että hiukan oikaistiin mutkia kyllä joissakin kohdissa, mutta suunta oli kyllä oikean sorttinen, niin ettei siinä mitään — kiitoksia.

Keskusta ja Liike Nyt ovat välikysymyksessään nyt nostaneet esiin tärkeän asian. Se on kiistaton tosiasia. Työttömyys on iso yhteiskunnallinen ja sosiaalinen ongelma, ja tämä pitää ratkaista. Välikysymyksen tekijät kuitenkin antavat osin väärää kuvaa niin tilanteen vakavuudesta kuin hallituksen toimistakin. Pihvi on siinä, että vaikka työttömyys on nousussa, valitettavasti, on työllisyysasteemme edelleen varsin kohtuullisella tasolla, ja tiedämme, että tehdyt työtunnit eivät ole laskeneet niin paljon kuin työttömyys on noussut. Täällä salissa onkin jo kuultu tänään, mistä tämä johtuu. Ihmisiä on siirtynyt toimeentulotuelta työttömyysetuuksien piiriin, ja työttömyyttä on nostanut myös maahanmuutto. Näistä ei sen enempää. Sen sijaan haluan kiinnittää huomiota niihin rakenteellisiin ongelmiin, jotka ovat meillä työllisyyden kasvun esteenä.

Suuri huomioni kiinnittyy nuoriin. Tiedämme, että työuran alku on jatkuvasti viivästynyt ja nuorisotyöttömyydestä on tullut vakava ongelma. Mitä kauemmin kestää saada ensimmäinen työpaikka, sitä todennäköisempää on syrjäytyminen ja myös erilaiset mielen-terveyden haasteet. Myös työkyvyttömyyseläkkeellä olevien nuorten määrä on huolestuttavasti kasvussa. Viime vuonna työttömyyseläkettä sai liki 26 000 nuorta. Taustalla ovat

Pöytäkirja PTK 96/2025 vp

usein mielenterveyden ongelmat. Työkyvyttömyyseläkkeellä olevathan eivät näy työttömyystilastoissa, koska he ovat työvoiman ulkopuolella — ikävä tosiasia tämäkin.

Arvoisa puhemies! Nuorisotyöttömyyteen ei ole olemassa vain yhtä lääketta. Näen kuitenkin, että hallituksen toimet peruskoulutuksen vahvistamiseksi ovat tässä aivan avainasemassa. Koulujen kännykkäkielto tuottaa varmasti hyviä tuloksia, jo tiedetään, ja ensi vuonna annetaan esitys osaamistakuusta, joka varmistaa, ettei peruskoulusta pääse pois ilman riittäviä perustietoja. Samaan aikaan pitää panostaa opinto-ohjaukseen, jotta nuoria saadaan sellaisille aloille, jotka mahdollistavat työllistymisen. Tekoälyn kehittyessä on toki hankala sanoa, mitkä ovat tällaisia aloja esimerkiksi viiden vuoden päästä. Maailma muuttuu nyt hurjaa tahtia.

Nuorten työttömyyden ratkaisemiseksi päätettiin budjettiriihessä myös tästä työllistämissetelistä, joka kohdistetaan heikossa työmarkkina-asemassa oleviin nuoriin. Osin kyse on myös sosiaalipoliittisesta toimesta, mutta se ensimmäinen työpaikka syrjäytymisvaarassa olevalle nuorelle voi pysäyttää syrjäytymiskehitystä ja tuoda mukanaan paljon positiivista. Tämä työllistämisseteli on sellainen täsmälääke, joka on tässä tilanteessa erittäinkin perusteltu. Rahoitus, 30 miljoonaa, otetaan EU:n elpymisvälineestä, jolla on enimmäkseen parannettu Kreikan ja Espanjan työllisyyttä, nyt vihdoinkin myöskin Suomen.

Arvoisa puhemies! Vaikka media on enimmäkseen täynnä huonoja uutisia työllisyyteen liittyen, on viime aikoina ollut jotakin innostusta herättävääkin. Viittaan nyt viime viikolla uutisoituun Suomen ja Yhdysvaltojen jäänmurtajayhteistyöhön. On arvioitu, että tämä yhteistyö toisi suoraan jopa 10 000 uutta työpaikkaa ja sitten epäsuorasti vielä enemmän ja verotuloja tämä voisi kaikinensa lisätä jopa yli 500 miljoonaa. Samaan aikaan meillä on muitakin suuria hankkeita putkessa, suurten puhtaan siirtymän investointien verohyvitys poiki 54 hakemusta, joiden arvo on yhteensä noin 22 miljardia euroa. Nämä ovat sellaisia investointeja, jotka eivät toteutuisi ilman hallituksen linjaamaa veroporkkanaa. Puhtaan teknologian hankkeet luovat työpaikkoja ja elinvoimaa koko maahan, ja niistä hyötyvät lukuisat alihankintaketjut, myös sellaiset pienemmät toimijat, jotka eivät täytä verohyvityksen ehtoja.

Arvoisa puhemies! Hallitus on tehnyt ja tekee lukuisia toimia työllisyyden parantamiseksi. Suhdannetilanne ei ole ollut meillä suosiollinen, mutta on väärin väittää, että hallitus olisi nostonut kädet pystyyn tilanteen edessä. Tilanne on päinvastoin. Nyt on tehty mittava määrä sellaisia työllisyystoimia, joita Suomeen on kaivattu koko 2000-luvun ajan. Me emme voi vaikuttaa EKP:n korkotasoon, joka siis on yksi merkittävä, ehkä suurin, syy Suomen haastavaan tilanteeseen. Sen sijaan olemme vaikuttaneet työmarkkinoiden uudistamiseen ja työnteon kannustimien parantamiseen. Olemme tehneet lukuisia toimia yritysten toimintakentän helpottamiseksi, ja paljon on vielä tulossa. Me perussuomalaiset luotamme Suomeen ja suomalaisiin ja tiedämme, että paremmat ajat ovat vielä edessä. Edessäpäin näkyy valoa. — Kiitoksia, herra puhemies.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Antikainen poissa. — Edustaja Lyly, olkaa hyvä.

18.48 Lauri Lyly sd: Arvoisa puhemies! Paljon asiaa — saa nähdä, kuinka paljon saan mahtumaan tähän puheenvuoroon, mutta katsotaan.

Meillä on järkyttävän korkea työttömyys. Keskustan välikysymys on ollut erittäin aiheellinen, ja siitä on käyty hyvää keskustelua täällä tänään.

Pöytäkirja PTK 96/2025 vp

Arvoisa puhemies! Turvan tilalle Suomessa on tullut epävarmuus. Siitä maksamme nyt kovaa hintaa. Kuluttajien luottamus talouteen on mennyt. Epävarmuus johtuu monesta syystä. Maailmanpoliittinen tilanne on varmasti yksi keskeinen syy, ja on työpaikan menettämisen pelko, heikko työllisyystilanne ja työttömyysturvan leikkaus, jos joutuu työttömäksi. Nyt laitetaan säästöön kaikki, mitä vaan voidaan, pahan päivän varalle, ja kysyntä sakkaa pahanpäiväisesti. Talous ei kasva, vain työttömyys kasvaa ja pitkittyy. Talouden kasvuluvut ovat olleet heikkoja, vuonna 23 miinus 0,9, vuonna 2024 plus 0,4, ja nyt tälle vuodelle ennustetaan plus 0,4:stä yhteen prosenttiin. Ennuste vuosille 26 ja 27 lupaa noin puolentoista prosentin kasvua. Pieniä lukuja. Talouslukuja on vedetty alaspäin ja työttömyyslukuja ylöspäin. Entistä vähemmän on aktiivitoimissa, mikä huolestuttaa erityisen paljon. Siinä on Suomen hallituksen kuva hallituksen työn onnistumisesta.

Lupaukset sadastatuhannesta työpaikasta ovat kaukana. Tavoite taitaa olla, niin kuin tänään on moneen kertaan sanottu, noin 180 000 työpaikan päässä. Jokainen kuukausi aikaisempaan ajankohtaan nähden on koko hallituskauden ajan ollut heikompi, jokainen kuukausi, kun verrataan vuoden takaiseen kuukauteen. Eli tässä mennään todella koko ajan syvemmälle. Käännettä ei ole tapahtunut, kun työllisyys- ja työttömyyslukuja katsotaan. Työttömyys on siis ennätyskorkealla: Alle 30-vuotiaita työttömiä on 68 000, pitkäaikaistyöttömiä on 129 000. Ja sitten ihan kummallinen piirre tällä hetkellä on, että akateemisia työttömiä on ennätysmäärä. Pitkäaikaistyöttömyys on 1990-luvun vuosien tasolla. Ja sitten huolestuttavaa tässä on se, mitä tuosta kyselystäkin mainitsin, että se työttömyys sulaa todella hitaasti, ja siitä on vuosien kokemus. Esimerkiksi 90-luvun lama ja 2008 finanssikriisin jälkeen työttömyys jää aina korkeammalle tasolle näitten kriisien jälkeen elinkeinorakenteen ja osaamisvaateiden muutosten johdosta. Tästä syystä juuri nyt pitäisi panostaa pitkäaikaistyöttömien aktivointiin. Siinä pitäisi tehdä uudella tavalla asioita, joilla tehdään heidän mahdollisuutensa päästä työelämään helpommaksi.

Arvoisa puhemies! Orpon hallitus on kasvattanut joustavuutta ja heikentänyt työntekijöiden turvaa niin irtisanomisen kuin työttömyysturvankin osalta. Suomen työttömyysturvan matalaa tasoa verrattuna Pohjoismaihin on edelleen laskettu leikkauksilla 20 prosentin leikkaustasoon. Lapsikorotukset ja suojaosuus on poistettu. Pääsyä sille on myös vaikeutettu. Työttömyysturva on romutettu juuri silloin, kun sitä eniten tarvittaisiin, juuri silloin, kun sitä nyt tarvittaisiin. Kolmesataatuhatta työtöntä kokee tämän nytten.

Työnantaja voi käyttää Suomessa työvoimaa erittäin joustavasti. Tuotannollisilla ja taloudellisilla syillä irtisanominen on tätä nykyä helppoa ja halpaa, ja lisää tulee. Esimerkiksi alle vuoden määräaikaisen työsuhteen voi solmia kohta ilman perustetta. Koeaika meillä on kuusi kuukautta. Vuokratyövoiman käyttö on vapaata. Neuvotteluaikoja on lyhennetty, ja työntekijöille jää vähemmän aikaa sopeutua työpaikan menetystilanteisiin, ja samalla se lyhentää myös palkanmaksua, kun neuvotteluja lyhennetään.

Näyttää siltä, että se, mitä suomalaisilta nyt puuttuu, on kunnollinen työttömyysturva ja aktiivinen työvoimapolitiikka. Näyttää myös siltä, että kaikki työllistymisen ja yrittämisen riski on siirretty työntekijöille. Suomalainen duunari joustaa [Puhemies koputtaa] ilman turvaa tänä päivänä. Se on iso asia.

Arvoisa puhemies! Aktivointiaste on... [Puhemies koputtaa] — Käytänpä seuraavan puheenvuoron. Kiitoksia tästä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Mäenpää on poissa. — Edustaja Ovas-
ka, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 96/2025 vp

18.54 **Jouni Ovaska kesk:** Arvoisa herra puhemies! Tämä välikysymys on todellakin tullut tarpeeseen, kuten huomaa. Valitettavan vähän vaan on hallituspuolueiden edustajia paikalla. Olisi hyvä käydä täällä kunnolla keskustelua niistä keinoista, joita Suomessa nyt tarvitaan, koska ei tämä ole mikään hallituksen ja opposition välinen asia, vaan tämä on koko Suomen yhteinen asia. Toivoisinkin, että niitä oppositiosta esitettyjä ajatuksia otettaisiin avosylin vastaan ja käytäisiin keskustelua siitä, voitaisiinko niitä toteuttaa.

Ehkä suurin kysymys on kuitenkin hallitukselle siitä, mikä se teidän viestinne on nyt niille yli 300 000 työttömälle. Kun näitä uudistuksia on tehty, niin moni, joka on työllisyyspalveluiden piirissä, kokee, että ne palvelut ovat vain heikentyneet entisestään, että ei oteta yhteyttä, tai jos otetaan, niin se on sellaista viestinvaihtoa, ja henkilökohtaista palvelua ei enää samalla tavalla saa.

Eli täällä tehdään reformeja ja uudistuksia, mistä osa on erittäin tervetulleita, mutta meidän pitäisi nyt huolehtia niistä ihmisistä, kuten edustaja Lyly hyvin kuvasi. Esimerkiksi suuri joukko pitkäaikaistyöttömiä: mitä tälle joukolle aiotaan tehdä? Onko niitä ratkaisuja esitetty? Onko hallitus nyt varmaan tehnyt kaikkensa työllisyyden parantamiseksi? Uskon, että on varmasti vielä keinoja ja ratkaisuja, joilla voitaisiin työttömiä auttaa löytämään työpaikka itselleen.

Meillä Tampereella on ollut hyvänä esimerkkinä nyt nämä piilotyöpaikat, joita on lähdetty yhdessä kaupungin ja yritysten kanssa hakemaan, kun tiedetään, että monet yritykset eivät halua laittaa niitä paikkoja auki, koska hakemuksia tulee niin paljon. Me olemme yhdessä siinä talkoissa sitten yhdistämässä työnantajaa ja työntekijää, ja näitä keinoja pitää vaan hakea paljon lisää.

Toisaalta meidän pitää vielä miettiä keinoja, joilla erityisesti pieniä ja keskisuuria yrityksiä ja yrittäjiä rohkaistaan palkkaamaan lisää työntekijöitä. Eli toivon, että nyt löytyy jonkinlainen työllisyysriihi, jossa kaikki istuvat yhdessä alas ratkaisemaan tätä suurtyöttömyysongelmaa. Niin kuin aikaisemmin toin esiin, oli ilo nähdä esimerkiksi silloin Sipilän hallituskauden aikana, miten niitä uusia työpaikkoja syntyi ja tehtiin määrätietoisesti politiikkaa sen eteen. Silloin keskusta, kokoomus ja perussuomalaiset olivat hallituksessa, ja muistan, miten voimakkaasti silloinen vasemmisto-oppositio hyökkäsi hallituksen kimppuun, mutta määrätietoisella toimella saatiin — vaikka sitä kritiikkiä tuli — sellainen positiivinen vire siihen, että tehdään yhdessä toimia. Siinä vaiheessa, kun esimerkiksi kilpailukyky sopimuksia rakennettiin — nykyinen edustaja Lylykin on ollut niissä kuvioissa — niin siinä kuitenkin otettiin huomioon eri osapuolet ja tehtiin yhteistyössä näitä ratkaisuja.

On selvää, että kokoomus lupasi 100 000 lisätyöllistä. Se tavoite ja se lupaus eivät ole toteutuneet, ja tämän me myös halusimme nostaa esiin tänään täällä keskustelussa, koska on ollut myös arvioita siitä, ettei se ollutkaan lupaus, mutta mehän olemme ihan nyt nähneet suoraan niistä videoista ja papereista, että kyllä se oli ihan selvä lupaus. Valitettavasti se lupaus ei ole toteutunut, ja sen takia me myös nostimme tätä keskustelua tänään täällä.

Toivon, että hallitus ei seuraa sivusta sitä, että tavoitteet etääntyvät yhä kauemmas ja vaalikauden loppusuora jo häämöttää, vaan oikeasti hakee ratkaisuja yhdessä opposition kanssa. Me olemme tarjonneet siihen auttavaa kättä, ja tulemme sitä myöskin jatkossa tekemään. Meillä on hyvä kasvun ja työllisyyden lista, joita hallitus voi halutessaan myöskin hyödyntää.

Arvoisa puhemies! Nostaisin loppuun vielä tämän osaamisen ja koulutuksen. Nyt on paljon puhuttu, vuosia on puhuttu, mutta nyt viime aikoina on noussut esiin tämä ammatillisen koulutuksen surkea tila ja erityisesti se, miten vähän meillä on lähiopetusta. Ja kun

Pöytäkirja PTK 96/2025 vp

hallitus on toteuttanut 120 miljoonan euron leikkaukset, niin se vääjäämättä näkyy tuolla meidän ammatillisessa koulutuksessa ja se näkyy nuorten koulutuksessa. Lisäksi leikkauksia on tullut opetus- ja kulttuuriministeriön puolella lisää. Me emme vielä tiedä, että kun hallitus perui nämä elokuvaleikkaukset ja muut, niin mihin ne sitten kohdennetaan, menevätkö ne sitten ammatillisesta koulutuksesta vai kuinka, mutta täällä on vielä paljon perattavaa.

Toivoisin nyt, että siihen koulutukseen panostettaisiin. Te lakkautitte aikuiskoulutustuen ilman, että mitään uutta mallia on tullut tilalle. Samalla te kuristatte ammatillista koulutusta, eli ne tekevät kädet, osaavat kädet, se oppi, vähenee siellä koko ajan. Toivoisin, että nyt tällä loppuvaalikaudella keskittyisitte siihen ammatilliseen koulutukseen ja katsoisitte, että suomalaiset nuoret saisivat sitä oppia, jota meidän työelämämme ja jota meidän yrityselämämme tarvitsee.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kaarisalo poissa. — Edustaja Kemppi, olkaa hyvä.

18.59 Hilikka Kemppi kesk: Arvoisa herra puhemies! Arvoisa ministeri, arvokasta, että olette täällä. Keskustelu on jatkunut jo useita tunteja. Aihe on erittäin vakava. Keskusta teki välikysymyksen työttömyydestä, koska Suomessa on suurtyöttömyys. Keskusta on kysynyt tänään hallitukselta useaan kertaan, mitä se on valmis tekemään suurtyöttömyyden nujertamiseksi, alkaako se johtamaan meitä ulos tästä kriisistä.

Kyllä, eilen pääsimme sopuun velkajarrusta, joka osoitti, että Suomen talouden ja velkaantumisen tilanne on yhteinen asia. Olen siitä ylpeä. Vastikään saimme myös uutisen jäänmurtajasopimuksesta, joka voi tuoda Suomeen paljonkin työpaikkoja, ja jokainen työpaikka on taatusti tervetullut. Valitettavasti nämä Amerikan uutiset eivät kuitenkaan muuta lukuja. Meillä on pahin työttömyys 25 vuoteen. Suomessa tällä hetkellä joka kahdeksas ihminen on työttömänä. Eikö nyt pitäisi hakea yhteisiä keinoja kasvun ja työllisyyden eteen — ponnistaa yhteistä sopimusta, niin kuin aikaisemminkin kykenimme?

Hallitus on syyttänyt tänään keskustaa monesta. Meidän rooliksemme onkin muodostunut suomalaisten arjen asioiden ajaminen. Se saattaa tuntua ankaralta, mutta niin on kansan viestikin. Monissa kodeissa ja monilla työpaikoilla pelätään työttömäksi jäämistä tai ollaan työttömyydessä. Mennään TE-palveluihin, mutta ei saada niitä, kun rahat ovat loppu. Kuunnellaan hallituksen viestejä työllistymisestä kokopäiväisesti, vaikka osapäiväistäkään työtä ei enää ole. Siksi linjaan heti alussa kehotuksen pääministerille ja arvoisalle työministerille: työllisyys- ja kasvuriihi pitäisi järjestää jo tänään.

Miten voisimme turvata yhdessä vakaan veropolitiikan, jotta yritykset uskaltaisivat investoida? Nyt veroratkaisuja saatetaan siirtää yhdessä kokouksessa. Näen sen varsin selvästi, kun ajan Lahden moottoritietä: välillä sokeri, välillä virvoitusjuomat, sitten data, kohta mineraalit. On surkeaa, että Suomen suuri vahvuus vakaasta investointiympäristöstä ja vakaasta veropolitiikasta on mennyt suljun muljun -kaupoiksi. Saisimmeko suunnan vakautettua yhdessä?

Entä miten hallitus taittaa yli 55-vuotiaiden työsyrrjintää työelämässä? Moni heistä on tullut jääneeksi työttömäksi tilanteessa, jossa työntekijöitä on vähennetty runsaasti erityisesti julkisilta aloilta. Selvitysmies Lindströmin selvitys viime vaalikaudella itse asiassa yli 55-vuotiaiden työllistymisestä on mielestäni paperi, joka kannattaisi kaivaa esille ja tehdä siitä yhteinen sopimus. Työmarkkinoiden ikäsyrrjintä on tosiasia. Se romuttaa monen suo-

Pöytäkirja PTK 96/2025 vp

malaisen luottamusta tulevaisuuteensa ja heikentää Suomen kilpailukykyä erityisesti nyt suurtyöttömyyden aikana. On surkeaa, että Suomen yli 55-vuotiaiden työllisyysprosentti on Pohjoismaiden matalin, siis maassa, jossa myös syntyvyys on matalimmalla. Selvitysmies Lindström tuli siihen tulokseen, että työuria on mahdollista pidentää työaikajoustoil- la, urasuunnittelulla ja työssäoppimisella, ikäänonyymiä rekrytointia sekä viranomaisre- kistereitä hyödyntämällä. Hallitus on kuitenkin romuttanut näistä jo esimerkiksi jatkuvan oppimisen ja työvoimakoulutukset, ja ajattelen, että sen eteen tulisi tehdä nyt kovia pon- nisteluja, että ihmiset pystyisivät päivittämään osaamistansa työuran varrella.

Miten puutemme nuorisotyöttömyyteen? Omassakin maakunnassani, Päijät-Hämeessä, jo 30 prosenttia, siis joka kolmas nuori, on työttömänä. Näkymä on huono erityisesti sel- laisilla nuorilla, jotka eivät ole saaneet ensimmäistäkään merkintää CV:hen. Työministeri on korostanut hallituksen toimia työllistämissetelin osalta, mutta olemme kuitenkin saa- neet selvityksen, että se koskee vain muutamaa tuhatta nuorta, ja kun otetaan huomioon, että hallitus on romuttanut palkkatukimallia jo aikaisemmin, niin nähdäkseni tämä on käy- tännössä saman mallin uudelleenpönnistaminen, eräänlainen katumisharjoitus. Tervehdin sitä ilolla, mutta volyymi ei riitä vastaamaan tilanteeseen.

Arvoisa puhemies! Keskusta on esittänyt useita eri toimia tilanteen korjaamiseksi. Nyt me kysymme: voisiko hallitus järjestää työllisyys- ja kasvuriihen jo tänään?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Strandman on poissa. — Edustaja Kal- lio, olkaa hyvä.

19.05 Vesa Kallio kesk: Kiitos, arvoisa puhemies! Pari huomiota aiemmasta keskustelus- ta.

Kokoomuksen edustaja toisti täällä saman, minkä hän teki viime viikolla: itäiseen Suo- meen ei tule kohdentaa erityistoimenpiteitä. Kiitin silloin ja kiitän nyt tästä rehellisyydes- tä. On kuitenkin erikoista, että samaan aikaan aluetamme on kiertänyt pääministeri Orpon nimittämä erityisedustaja, entinen EK:n puheenjohtaja Harri Broman, jonka tehtävänanto- na on muun muassa selvittää erityistalousalueen perustamista itäiseen Suomeen. Sitaatti Talouselämä-lehdestä elokuun 29. päivästä tältä vuodelta: ”Motonet-kauppaneuvos Harri Broman keksi ratkaisun Itä-Suomen tilanteeseen: ’Keneltä se olisi pois?’ Motonetistä tuttu kauppaneuvos Harri Broman kiittää pitkin Itä-Suomea ja haluaa puskea pystyyn erityista- lousalueen. ’Monin paikoin Suomessa ajatellaan niin, että ei ole mitään väliä, mitä täällä tapahtuu. En ymmärrä ajattelua, että länteen kaikki ja ihan sama, mitä idässä tapahtuu. Jos täällä ei ole investointeja, toimivia yrityksiä ja työpaikkoja, ihmiset lähtevät pois. Se vasta tulee Suomelle kalliiksi. Jos mitään ei tehdä, itäinen Suomi pikkuhiljaa näivettyy’, Bro- man sanoo.”

Eikä tässä vielä kaikki. Otsikko Uutisvuoksi-lehdestä Etelä-Karjalasta eiliseltä, 14.10: ”Lappeenrannassa vieraillut pääministeri Petteri Orpo: Imatran seutua esitetään erityista- lousalueeksi.” Hyvä tällainen esitys, vaikkakin täysin riittämätön. Mutta kysymys kuu- luu: Mikä on kokoomuksen ja sen myötä hallituksen linja? Onko Bromanilla mandaatti tehdä todellisia esityksiä, vai onko kyseessä pelkkä ajanpeluu, kuten täällä salissa kokoo- muksen riveistä käytetyistä puheenvuoroista voisi päätellä?

Arvoisa puhemies! Kiitos myös ministeri Marttiselle vastauksesta aiempaan puheen- vuorooni. Tosin myös se herättää joitain lisäkysymyksiä, kysymyksiä ainakin siitä, että toi- von mukaan teillä on niiden kahden itäisestä Suomesta olevan ministerin sekä 13:n muun

Pöytäkirja PTK 96/2025 vp

itäisen Suomen hallituspuolueen kansanedustajan puhelinnumerot. Toivon, että asian hoitaminen ei ole pelkästään minun ja meidän oppositioedustajien harteilla.

Mitä tulee ministerin kommenttiin itäiseen ja pohjoiseen Suomeen tulevista 16 miljoonasta eurosta, niin sehän tuotiinkin täällä jo esille, että kun ensinnäkin niistä 12 miljoonaa tulee itäiseen Suomeen, niin kyse on meidän omien rahojemme osittaisesta palauttamisesta. Ensin hallitus panttasi 48 miljoonaa ja palautti sitten niistä 16, joista 12 itäiseen Suomeen. Se on vähän sama kuin jos minulta vietäisiin paras soutuvene ja palautettaisiin toinen airo — hieman samanlainen olo tässä on viime päivinä ollut. Mutta aidosti kiitos myös yhteistyön tarjoamisesta. Sitähän me olemme keskustasta koko ajan omalta osaltamme hallituksen suuntaan tehneet.

Arvoisa puhemies! Hallitus kertoo talouskasvun olevan nurkan takana. Kuten me kaikki täällä näemme, me olemme pyöreässä salissa, ja niitä nurkkia on hyvin vaikea löytää, varsinkaan meiltä itäisestä Suomesta. Työllisyystilanne on erittäin vaikea, koska avoimia työpaikkoja on liian vähän, ja työnantajilla on tässä hallituksen luomassa epävarmuuden ilmapiiirissä korkea kynnys palkata uusia työntekijöitä. Tähän liittyy myös täälläkin esille tuotu rahoituksen saatavuuden ongelma: kun ei voida investoida, ei pystytä palkkaamaan työntekijöitä. Kun työmarkkinat muuttuvat, edellyttää se työntekijöiltä uutta osaamista, jopa kokonaan uudelle alalle vaihtamista. Kaikkea tätä on hallitus muun muassa koulutus päätöksillään vaikeuttanut, mikä alkaa näkyä pahenevana kohtaanto-ongelmana työllisyysalueilla.

Arvoisa puhemies! Hallituksen lempiharrastus, jos näin uskaltaa sanoa, eli hyvinvointialueiden kurittaminen näkyy myös tässä, kun rahoitusleikkausten seurauksena työttömien terveystarkastuksiin on pitkät jonot ja kuntouttava työtoiminta on vähentynyt merkittävästi. Täällä tänään perussuomalaiset ovat syyttäneet työttömyydestä myös hyvinvointialueita, tai ainakin heidän edustajansa ovat halunneet kovasti hyvinvointialueista puhua, monista muistakin asiaan liittyvistä asioista kyllä myöskin. Ehkä kyseessä on ollut jokin väärinkäsitys, mutta joka tapauksessa varsin hämmentävää seurattavaa ajoittain. Mutta jokaisella on oikeus valita sanansa, vaikka eivät sitä muut ymmärtäisikään. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Rintamäki on poissa, edustaja Siponen on poissa. — Edustaja Sillanpää, olkaa hyvä.

19.10 Pia Sillanpää ps: Arvoisa puhemies! Suomen työllisyystilanne on tällä hetkellä vakava. Kun me päättäjät keskustelemme työttömyydestä, puhumme usein luvuista ja tilastoista. Meidän täytyy kuitenkin aina muistaa se, että lukujen ja tilastojen takana on todellisia ihmisiä, perheitä ja kohtaloita, jotka kamppailevat työttömyyden kanssa. Työttömyys ei ole vain yksilön asia vaan yhteiskunnallinen haaste. Siksi se vaatii rehellistä puhetta sen syistä mutta ennen kaikkea toimenpiteitä, joita hallitus myös koko ajan toteuttaa.

Meidän on samalla muistettava, etteivät hallituksen tekemät päätökset ja niiden vaikutukset näy yhdessä yössä tai kuukausissa. Suurin osa näistä toimista, mitä teemme, vaikuttaa vasta pitkällä aikavälillä. On todennäköistä, että näemme tehtyjen asioiden tulokset vasta seuraavalla hallituskaudella, mutta se ei tarkoita, etteikö mitään tehtäisi, vaan päinvastoin. Nyt teemme isoja rakenteellisia uudistuksia, jotka vahvistavat suomalaisten työllisyyttä pysyvästi.

Arvoisa puhemies! Edellisen hallituksen aikana työllisyyslukuja kaunisteltiin tempputyöllistämisen merkeissä. [Antti Kurvinen: Taas edellinen hallitus!] Tällä saatiin tilastot

näyttämään paremmilta, mutta se ei luonut todellisia tuottavia työpaikkoja. Yhtenä esimerkkinä mainitsen Marinin hallituksen Työkanava Oy:n, johon pumpattiin julkista rahaa yli miljoona euroa, mutta lopputuloksena oli 17 osatyöllistettyä. Tämänkaltaiset ratkaisut eivät kannu pitkälle, eivätkä ne rakenna kestäväää työllisyyttä Suomeen. Tämä hallitus ei rakenna työpaikkoja velkarahalla eikä keinotekoisilla ohjelmilla vaan luomalla sellaiset olosuhteet, joissa yritykset voivat kasvaa ja palkata työntekijöitä aidosti ja tarpeeseen. Me tiedämme sen, että työpaikat syntyvät yrityksissä, ja hallituksen tehtävänä on mahdollistaa uusien yritysten syntyminen, jotka luovat työtä Suomeen ja suomalaisille. [Antti Kurvisen välihuuto]

Arvoisa puhemies! Monilla naisvaltaisilla aloilla tehdään osa-aikatyötä, ja vanhemmista yleensä nainen jää kotiin hoitamaan pieniä lapsia. [Antti Kurvisen: Mites se suojaosa?] Tämä aiheuttaa tasa-arvovinoumaa, jota ei voida sivuuttaa, kun puhumme työllisyydestä. Siinä korostuu myös työn ja perhe-elämän yhteensovittamisen tärkeys, jonka toteuttamiseen tarvitsemme julkisen puolen työpaikkojen lisäksi yritykset mukaan.

Hallitus kannustaa ihmisiä kokopäivätyöhön, ja siihen tarvitaan kannustinloukkujen purkamista ja sitä, että työn vastaanottaminen on helppoa ja aina kannattavampaa kuin jäädä kotiin sosiaalitukien varaan. Mielestäni silti yksi asia, jota meidän on tulevaisuudessa katsottava kriittisesti, on niin sanottu suojaosa. On arvioitava tarkasti, miten se vaikuttaa ihmisten halukkuuteen ottaa vastaan työtä ja mitä se tekee meidän kokonaistyöllisyydellemme. Jos me huomaamme, että suojaosan poisto todella heikentää työllistymistä, asia täytyy uskaltaa korjata. Täytyy tarkastella esimerkiksi, voisiko se soveltua tietyille ryhmillä, kuten pitkäaikaistyöttömille tai esimerkiksi ikääntyneille, yli 55-vuotiaille työttömille.

Arvoisa puhemies! Tässä salissa on arvosteltu hallitusta siitä, ettei se ole laittanut työllisyyteen riittävästi rahaa, mutta taloudellinen tilanne on se, mikä se on. Vastuullinen taloudenpito tarkoittaa sitä, ettei ryhdytä lupaamaan enempää kuin voidaan todellisuudessa tehdä. Toimia kuitenkin tehdään jatkuvasti, niin tällä hetkellä kuin myös hallituskauden loppuun asti.

Arvoisa puhemies! Mielestäni on myös varsin erikoista, että vain muutama vuosi sitten puhuimme hoitajapulasta ja nyt monilla hyvinvointialoilla hoitajia irtisanotaan. Silti suurimmassa osassa Suomea palvelut toimivat hyvin ja lakisääteiset tehtävät saadaan hoidettua. Tämä on jotenkin erikoinen yhtälö, ja ainakaan itse en ole vielä tähän ratkaisua löytänyt. Fakta lienee kuitenkin todennäköisesti se, että tulevaisuudessa hoitoalalle tarvitaan lisää työntekijöitä. Olen kuitenkin vahvasti sitä mieltä, että ratkaisu ei löydy siitä, että toisimme Suomeen tuhansia kielitaidottomia hoitajia, kuten keskusta haaveilee. Meidän täytyy puolustaa suomalaisten työntekijöiden ja hoitajien puolta eikä yrittää korvata heitä kymmenillä tuhansilla kielitaidottomilla työntekijöillä.

Meidän on mietittävä, miten voimme hyödyntää uusia ratkaisuja, esimerkiksi tekoälyä, niin, että hoitajien työaika vapautuu varsinaiseen hoitotyöhön eikä hallinnollisiin töihin tietokoneella. Näin voimme parantaa työn laatua, työssäjaksamista, ja huolehtia siitä, että hoitajat tekevät juuri sitä työtä, mihin heidät on palkattu, eli hoitamaan ihmisiä.

Arvoisa puhemies! Me teemme määrätietoisia ja vastuullisia päätöksiä, jotka vaikuttavat tilanteeseen pitkällä tähtäimellä. Me emme lupaa helppoja ratkaisuja, mutta me teemme päätöksiä, jotka vievät Suomea oikeaan suuntaan. — Kiitos. [Vastauspuheenvuoropyyntöjä]

Pöytäkirja PTK 96/2025 vp

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Annan vastauspuheenvuorot edustajille Kurvinen ja Lyly, ja sitten jatkamme listaa. — Edustaja Kurvinen, olkaa hyvä.

19.15 Antti Kurvinen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kiitos, että pääsen vähän arvioimaan tätä perussuomalaista talousviisautta. Siis pitäisi laittaa rahaa työllisyyteen, mutta kun ei ole rahaa laittaa työllisyyteen. Pakko nyt sanoa edustaja Sillanpäälle ja kaikille, että jos työllisyys olisi parempi, niin meillä olisi enemmän rahaa julkisella sektorilla. Siis tähän on se ongelma ollut, koko hallituksen talouspolitiikan ongelma, että ei ole panostettu kasvuun riittävästi. On tehty veronkiristyksiä. Tällä on puhuttu kauniisti — perussuomalaiset ennen vaaleja ja tänäkin iltana — pienistä ja keskikokoisista yrityksistä, mutta juuri tämä veropolitiikka, mitä hallitus on tehnyt, on ollut erittäin hankala varsinkin palvelualoilla toimiville yrityksille. Se on vienyt työpaikkoja.

On todettava se, että Marinin hallituksen jälkeen Suomessa oli ennätystyöllisyys, ja itse asiassa silloin, kun keskusta oli hallituksessa, työllisyys vain parani ja parani, ja kun me jäimme pois hallituksesta, se on lähtenyt heikkenemään.

Täytyy tästä suojaosasta sanoa, että itse vierailin Kauhavalla pääpaikkaansa pitävässä Kuntayhtymä Kymässä, meidän työllisyysalueella, ja siellä he ainakin kertoivat, että kylä moni on jättäytynyt työelämästä pois tämän suojaosan poiston takia.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lyly, olkaa hyvä.

19.16 Lauri Lyly sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tarkistin tätä asiaa Työllisyysrahastosta, ja siellä heidän tiedotteessaan kerrottiin, että ansiopäivärahaa maksettiin osittain työn ajalta 21 000 henkilölle ja tämä on 20 prosenttia vähemmän kuin edellisvuoden elokuussa ennen suojaosan poistoa. Eli se on 20 prosenttia tippunut. Heidän arvionsa on, että työskentely ansiopäivärahalla on vähentynyt selvästi suojaosan poiston jälkeen. Tämä vaan kertoo siitä tilanteesta erittäin suoraan, että mitä tässä on tapahtunut, ja se on hitaasti koko ajan lisääntynyt. Tässä mielessä tilastot kyllä puoltavat tätä, että siellä on ollut ongelmia, myös sitten nämä työttömyystilastot ja tunti-tilastot, joita minulla täällä kyllä on. Jos näitä ruvetaan käymään läpi, että montako miljoonaa tuntia on tehty Marinin hallituksen aikana, montako tämän hallituksen aikana, voidaan kyllä niitä käydä lävitse. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kontu, olkaa hyvä. Olemme siis taas puhujalistalla.

19.17 Mauri Kontu kesk: Arvoisa puhemies! Tämä välikysymys on tärkeä, kuten monet puheenvuorot tämän kolmen neljän tunnin aikana osoittavat. Kun keskustelemme koko Suomea koettelevasta työttömyyskriisistä, meidän on käännettävä katseemme niihin tekijöihin, jotka todella luovat uusia työpaikkoja ja vahvistavat kansantalouttamme. Seuraavassa kolme mahdollista esitystä.

Ensimmäiseksi suurin potentiaali uusien työpaikkojen syntymiseen on vientiteollisuudessa. Kasvua tukee myös se, että suuret teollisuusyritykset käyttävät kotimaisia pieniä ja keskisuuria yrityksiä alihankkijoinaan ja tätä kautta myöskin auttavat ja luovat uskoa, että pk-yritys voi harjoittaa vientitoimintaa kannattavasti. Viime viikolla uutisoitu merkittävä Suomen ja Yhdysvaltain välinen jäänmurtajakauppa sekä Turun risteilijäkaupat antavat toivoa, että tämä kehitys konkretisoituu yhä enemmän tulevaisuudessa ja säteilee laajalle.

Pöytäkirja PTK 96/2025 vp

Toiseksi osaamiseen panostaminen on myös tärkeä keino työllisyyden parantamiseksi ja talouskasvun luomiseksi, kuten edustaja Ovaska hyvin kertoi. Otan tästä esimerkin omasta maakunnastani. Turun yliopistoon saatiin pitkään kaivattu diplomi-insinöörikoulutus 2019 keskustaministeri Saarikon päätöksellä. Silloin neljä opintosuuntaa aloitti 200 opiskelijalla. Nyt viiden vuoden jälkeen koulutusohjelmia on 16, jotka kaikki ovat lahjoitusprofessuureja, ja opiskelijoita on 2 300. Siis panostus koulutukseen on alkanut näkyä konkreettisesti. Valtaosa opiskelijoista on tehnyt diplomityönsä yritykseen, ja moni on työllistynyt jo opintojen aikana. Koulutus mahdollistaa myös uusien innovaatioiden ja yritysten synnyn alueella.

Kolmanneksi on korostettava palvelualojen potentiaalia. Suomella on matkailussa valtavat mahdollisuudet, kuten Lapista olemme saaneet hyvät kokemukset. Keskustassa olemme esittäneet kunnianhimoista matkailualan kasvustrategiaa. Tavoitteeksi on asetettava matkailun tuplaaminen tämän vuosikymmenen loppuun mennessä ja matkustustaseen saaminen tasapainoon, jolloin matkailusta tulisi tuloja Suomeen saman verran kuin mitä suomalaiset vievät matkailueuroja maailmalle.

Sitten työttömyyden kohtaan, menemme konkretiatasolle. Haluaisin puhua tilanteesta omalla kotiseudullani. Uutinen Uudenkaupungin autotehtaalla alkavista muutosneuvotteiluista oli vakava uutinen koko Varsinais-Suomelle. Tilanteen vaikutukset eivät rajoitu ainoastaan tehtaaseen, vaan ne ulottuvat laajalle ja koskettavat tuhansia ihmisiä ja yrityksiä seutukunnalla ja sen ympäristössä. Olin itse vastaavassa tilanteessa työurani alussa. Rauma-Repolan Uudenkaupungin telakka suljettiin, kun Neuvostoliiton hajoamisen seurauksena laivatilaukset Suomessa lopuivat. Tuolloin kaupunkimme työllisyys nousi yli 13 prosenttiin. Silloinkin valtion tuella haettiin ratkaisuja, joilla muu yritystoiminta elvytettiin. Elvytys otti muutaman vuoden, mutta sen seurauksena elinkeinorakenne monipuolistui koko Vakka-Suomessa, ja kiitos toimijoille. Oma yrityksemme on juuri tältä ajalta, jolloin aloitimme viidellä hengellä, ja meitä on nyt töissä 600 ihmistä.

Tällaisina hetkinä on suunnattava katse toimivien ratkaisujen löytämiseen. Yksi keskeisimmistä keinoista olisi investointiavustusten kohdentaminen vastaavista uutisista kärsiville alueille, kuten nyt Vakka-Suomeen. Meidän on luotava ympäristö, jossa paikalliset yritykset uskaltavat ja pystyvät investoimaan, luomaan uusia työpaikkoja ja kasvattamaan toimintaansa. Tämä vaatii valtiolta joustavuutta ja tukea, jotta voimme kääntää tämän haasteen mahdollisuuksiksi.

Toinen tärkeä toimenpide alueellemme liittyy saavutettavuuteen ja työvoiman liikkuvuuteen. Lähijunaliikenteen kehittäminen Turun suuntaan on yksi keskeisistä ratkaisuksista, joka turvaisi seutukunnan elinvoimaa ja vahvistaisi houkuttelevuutta. Toimiva junayhteys laajentaisi merkittävästi työssäkäyntialuetta ja parantaisi sekä työntekijöiden että yritysten mahdollisuutta.

Arvoisa puhemies! Voisiko hallitus työministerin johdolla edetä näissä toimenpiteissä työllisyyden edistämiseksi? — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Työministeri Marttinen, kaksi minuuttia, olkaa hyvä.

19.23 Työministeri Matias Marttinen (vastauspuheenvuoro): Kiitoksia paljon, arvoisa herra puhemies! Kiitoksia kansanedustajille puheenvuoroista.

Pöytäkirja PTK 96/2025 vp

Jos lähden tästä edustaja Konnun puheenvuorosta ja Uudenkaupungin tilanteesta, niin tosiaan vierailin siellä hiljattain ja edustajan kanssa kävimme läpi tehtaan tilannetta ja kuulin nämä kaupungin toimenpiteet, ja niiden toimien valmistelu on ministeriössä käynnissä. Ja totta kai keskeisenä tavoitteena on hakea toimenpiteitä, joilla voidaan vivuttaa liikkeelle yritysten investointeja. Eli tässä edustaja hyvin pitkällä yrittäjäkokemuksella kyllä puhuu viisaasti, ja teemme parhaamme, että voimme tässä olla seudun tukena.

Sitten keskusteluun nousivat myös Itä-Suomen ohjelman valmistelu ja selvityshenkilö Bromanin rooli. Kyllä pääministeri on asettanut hänet sillä ajatuksella, että hän valmistelee valtioneuvostolle ehdotuksia siitä, millä tavalla Itä-Suomen tilannetta, joka on hyvin vaikea — itsekin olen päässyt käymään jo paikan päällä — minkä kaltaisia toimenpiteitä voitaisiin tehdä. En lähde vielä nyt ennakoimaan tilannetta sen enempää, vaan odotan sitä, että selvityshenkilön raportti valmistuu, ja sen jälkeen sitten myös me työ- ja elinkeinoministeriössä lähdemme katsomaan sitä, mitkä ovat jatkoaskeleet tältä osin.

Edustaja Kemppi toivoi, että hallitus kokoontuisi, oliko se jo tänä iltana, työllisyys- ja kasvuriiheen. Voin edustajalle todeta, että tämä hallitus on siis tehnyt työllisyyteen, yrittäjyyteen, kasvuun liittyviä toimenpiteitä ison määrän jo, kun hallitusta muodostettiin, ja sen jälkeen jokaisen budjetti- ja kevään kehysriihen yhteydessä. Keväällä 24 tehtiin erittäin merkittävä kasvupaketti, tänä keväänä jälleen uusia, paljon verotukseen liittyviä toimenpiteitä, jotka taas laitettiin täytäntöön tänä syksynä. Voin vakuuttaa teille, että me käymme koko ajan läpi sitä, mitä uusia toimenpiteitä voidaan kaikinensa tehdä. Tämä mielikuvan luominen siitä, että hallitus ei olisi tehnyt toimenpiteitä, ei pidä paikkaansa, vaan me katsoimme koko ajan sitä, mitä uusia toimenpiteitä voidaan kaikinensa sitten tässä työssä tehdä.

Herra puhemies! Aika on käytetty, mutta jatkan sitten jatkossa seuraavien puheenvuorojen osalta.

Puhemies Jussi Halla-aho: Jos teillä jäi virke tai ajatus kesken, niin jatkakaa ihmeessä.

Herra puhemies! Sitten vielä tartun tähän edustaja Kallin kommenttiin osaajien saataavuuden turvaamisesta meriteollisuuteen — erittäin tärkeä asia. Valmistelu on kesken, mutta tiedämme nyt jo, että maakunnista erityisesti Pohjanmaa, Satakunta, Varsinais-Suomi ja toki nyt myös Helsinki tulevat tarvitsemaan merkittävästi uutta työvoimaa. Tehtävä ei ole aivan helppo, mutta, kuten täällä vaikka edustaja Satonen totesi, mitä Rauma Marine Constructionsin toimitusjohtaja oli todennut myös Aamulehdessä, telakat haluavat suomalaisia työntekijöitä. He haluavat tarjota suomalaisille työntekijöille mahdollisuuden tehdä työtä, ja meidän tehtävänä on nyt hakea niitä polkuja ja keinoja siihen, miten yritykset ja työntekijät löytävät taas vastaavasti toisensa, koska tällä voi olla myös työllisyydenkin näkökulmasta erittäin merkittävä vaikutus.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kiljunen on poissa. Edustaja Krista Kiuru on poissa. Edustaja Harakka on poissa. — Edustaja Tuppurainen, olkaa hyvä.

19.26 Tytti Tuppurainen sd: Arvoisa puhemies! Meidän Suomessa asuvien ihmisten työn ja tulevaisuudenuskon varassa olemme nousseet yhdeksi maailman kehittyneimmistä, vauraimmista maista. Suurtyöttömyys uhkaa murtaa tämän hyvinvoinnin perustan, katkaista tämän kehityksen kaaren. Työttömyyden kasvulla ja suurtyöttömyyden jatkumisella

Pöytäkirja PTK 96/2025 vp

on suoria taloudellisia vaikutuksia. Työmarkkinoille pääsyä odottavat nuoret eivät saa toivomaansa työkokemusta, eikä työura pääse alkuun. Pitkäaikaistyöttömyys syrjäyttää työmarkkinoilta, kun hankittua osaamista ei voi ylläpitää ja kun itseluottamus katoaa kymmenien tai satojen hakemusten tultua hylätyksi. Taloudellisesti arvioiden työttömyys uhkaa poistaa suuren osan tärkeimmästä tuotannontekijästä, työvoimasta. Työttömyys ei kuitenkaan ole vain kansantalouden ongelma. Se on monelle hyvin henkilökohtainen ongelma. Omanarvontunto ja tulevaisuudenusko häviävät. Me tiedämme nyt, millaiset sosiaaliset ja psyykkiset arvet 1990-luvun työttömyydestä jäivät. Jatkuessaan tämä suurtyöttömyys jättää myös arpia, jotka näkyvät vielä vuosikymmeniä.

Arvoisa puhemies! Orpon—Purran hallituksella oli suuria suunnitelmia ja korkealle asetettuja tavoitteita. Ne eivät toteudu, varsinkaan 100 000 uutta työpaikkaa ei toteudu. Hallitus voi etsiä tietysti syyllisiä muualta. Voidaan sanoa, että Ukrainan sota tai Yhdysvaltain ennakoimaton kauppapolitiikka iskevät ulkomaankaupasta riippuvaiseen talouteemme. Niin ne varmasti tekevätkin, mutta ulkoiset tekijät eivät selitä sitä, miksi me olemme jääneet jälkeen muista Euroopan maista. Me olemme häntäpäässä, toiseksi viimeinen. Muutama vuosi sitten pelkäsimme joutuvamme taloudessa Kreikan tielle. Nyt olemme huonommassa tilanteessa. Kaikki Euroopan maat kärsivät kauppapolitiikan ongelmista. Monelle maalle Ukrainan sota aiheuttaa vielä suurempia vahinkoja kuin meille. Ulkoiset tekijät eivät selitä epäonnistumistamme. Syy on myös hallituksen tekemissä virheissä.

Arvoisa puhemies! Suomi on saatava kasvun ja hyvinvoinnin tielle. Hallituksen politiikassa on ollut paitsi virheellisiä toimia myös huonoa ajoitusta. Rakenteellisia toimenpiteitä on toteutettu poliittisten suhdanteiden mukaisesti, ei talouden suhdanteita seuraten. On tehty leikkauksia, joilla on koetettu pakottaa ihmisiä työnhakuun, kun työpaikat ovat samalla karanneet ulottumattomiin. SDP esittää nyt oikein ajoitettuja ja kiireellisesti toteutettavia toimia.

Ihan aluksi on tartuttava pahimmin kärsineeseen toimialaan, rakentamiseen. Nopeimmin kasvua saadaan korjausrakentamisella, jossa kaavoituksen ja lupien viiveet eivät ole esteenä. Siksi korjausrakentamisen valtuuksia on lisättävä vuodelle 2026. Ensiasunnon ostajille on säädettävä määräaikainen asuntolainan korkovähennysoikeus vuoden 2026 aikana tehtyihin kauppoihin. Määräaikaisena huojennuksena se sekä laittaa vanhan asuntokannan liikkeelle että kannustaa uusien asuntojen rakentamiseen. Opiskelu työttömyysturvala on sallittava laajasti vuoden 2026 loppuun asti. Tällä pidetään sekä nuoria että pitkäaikaistyöttömyyden uhkaamia ihmisiä urapolulla. Lisäksi nuorten ja pitkäaikaistyöttömien työllistämiseen on ohjattava lisärahoitusta työllisyysalueille vastinrahaa vastaan.

Arvoisa puhemies! Edellä kuvatut toimet ovat konkreettisia ja vaikuttavia. Ne olisivat myös määräaikaisia. Niillä ei ole tarkoitus muokata verotuksen tai työvoimapolitiikan rakenteita vaan saada talous käyntiin. Pitkävaikutteisempia toimet ovat, se on toinen asia, ne ovat kasvun kannalta olennaisimpia.

Työvoimapolitiikkaan laajasti kuuluvaa työttömyysturvaa on kehitettävä. Työttömyysturvaan on otettava suhdanteisiin reagoiva suojaosa osa-aikatyöhön kannustamiseen. Tavoittelemme tietysti sitä, että jokaisen on halutessaan päästävä kokoaikaiseen työhön, työhön, jolla voi itsensä ja perheensä elättää. Liialliseen oikeaoppisuuteen ei kuitenkaan ole varaa. Osa-aikatyö on työttömyyttä parempi, paljon parempi.

Työvoima on tärkein tuotannontekijä. Sen tuottavuuden kasvu edellyttää kuitenkin toisen tuotannontekijän eli pääomapanoksen lisäämistä. Tähänkin on työkaluja, joiden käyttöönotto ei edes edellytä lisää valtion menoja. Valtion omistajapolitiikkaa on aktivoitava

Pöytäkirja PTK 96/2025 vp

suuntaamalla omistuksia tuottavampiin listaamattomiin kasvuyrityksiin. Yksityisiin kasvurahastoihin on ohjattava pääomaa lisää Tesin pääomittamisella. Myös vihreän siirtymän investointien verohuojennuksia on parannettava laskemalla niiden alarajaa.

Arvoisa puhemies! Meitä suomalaisia sanotaan maailman onnellisimmaksi kansaksi. Uskon, että onnellisuus ei ole pelkkä asennekysymys. Onnen perusta on myös elämän tosiasioissa, hyvässä ja varmassa toimeentulossa. Saarnaajan kirjassa sanotaan, ettei ihmisellä ole muuta onnea kuin nauttia elämän hyvydestä. Ihmisen pitää vaivojensa keskellä syödä, juoda ja nauttia elämän antimista. Annetaan ihmiselle oikeus rakentaa onnensa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kangas poissa. — Edustaja Asell, olkaa hyvä.

19.32 Marko Asell sd: Arvoisa puhemies! Suomessa on käynnissä työllisyyskriisi, jota ei voi enää selitellä pois. Työttömyys kasvaa ja pahenee kuukaudesta toiseen. Työttömiä on nyt elokuun tilastojen mukaan 311 000, 31 500 enemmän kuin vuotta aiemmin. Jo lähes joka kahdeksas työkäinen on vailla työtä. Pitkäaikaistyöttömiä on ennätysmäärä, 129 000. Nuorisotyöttömyys on räjähtänyt, ja yhä useampi perhe miettii, miten pärjää ensi kuussa, kun töitä ei ole ja laskut juoksevat. Ja tähän ei ole vain talouden tai tilastojen kysymys: jokainen työttömyysjakso on myös henkilökohtainen kriisi, inhimillinen tragedia ihmiselle, joka menettää työnsä, toimeentulonsa ja turvansa.

Arvoisa puhemies! Hallitus lupasi 100 000 uutta työllistä, mutta todellisuus on ihan toinen. Meillä on nyt sen sijaan lähes 80 000 uutta työtöntä, ja pahinta on, että loppua tälle kehitykselle ei ole näkyvissä. Työllisyys on ollut joka kuukausi heikompi kuin vuotta aiemmin. Suomi on valunut Euroopan työttömyystilastojen kärkisijoille, ja se kertoo karua kieltään hallituksen politiikan epäonnistumisesta. Muualla Euroopassa työllisyys kasvaa ja talous alkaa elpyä. Meillä sen sijaan leikataan, riidellään ja odotetaan ihmettä, jota ei ole tulossa.

Tämä tilanne ei ole tullut yllätyksenä Orpon hallitukselle. Asiantuntijat varoittivat etukäteen, ettei hallituksen työllisyystavoite ole realistinen, mutta näitä varoituksia ei ole kuunneltu. Rakennusala romahti, ja sen mukana tuhannet työpaikat katosivat. Pitkäaikaistyöttömyys kasvaa kuukausi kuukaudelta. Kunnat kantavat raskaimmat kustannukset, mutta niillä ei ole enää resursseja järjestää palveluita, joilla työttömiä autettaisiin takaisin työelämään. Samaan aikaan lapsiköyhyys lisääntyy. Tämä ei ole siis pelkkää suurtyöttömyyttä, vaan kuten meidän ryhmäpuheenvuorossa edustaja Suhonen totesi, vaikuttaa välinpitämättömyyden kriisiltä.

Nyt tarvitaan suunnanmuutos, ei enää puheita vaan tekoja. SDP tarjoaa siihen viisi konkreettista askelta, keinoja, joilla työllisyys saadaan liikkeelle ja kasvu vauhtiin.

Ensinnäkin työnteon on aina oltava kannattavaa. Työllisyysturvaan tarvitaan joustavuutta ja kannustimia, ja ihmisille on annettava mahdollisuus opiskella ja päivittää osaamistaan myös työttömyysaikana. Työelämä muuttuu nopeasti, ja jos haluamme pysyä mukana, koulutuksen ja osaamisen on oltava kaikkien ulottuvilla, ei vain harvojen etuoikeus.

Toiseksi rakennusala on saatava uudelleen käyntiin. Korjausrakentamiseen tarvitaan lisävaltuuksia, ja ensiasunnon ostajille määräaikainen korkovähennys voisi antaa kipinän markkinoille. Rakentaminen ei ole pelkkä talouden kysymys. Se on työtä, toivoa ja luottamusta tulevaisuuteen.

Pöytäkirja PTK 96/2025 vp

Kolmanneksi pienet ja keskisuuret yritykset on nostettava kasvuun. Ne ovat Suomen työllisyyden selkäranka. Arvonlisäveron alarajaa on nostettava, ja mikroyrityksille on annettava määräaikainen verohyvitys ensimmäisen työntekijän palkkaamiseen. Jokainen uusi työntekijä on askel pois työttömyydestä ja askel kohti vahvempaa taloutta.

Neljänneksi vihreät investoinnit on nähtävä mahdollisuutena, ei uhkana. Tarvitsemme investointikannustimia, vähemmän jarruja, ei lisää etäisyyssääntelyä ja lupaviidakkoa. Vihreä siirtymä on Suomen seuraava kasvumoottori. Se pitää pitää käynnissä eikä sammuttaa sitä.

Viidenneksi kasvuyrityksille on turvattava rahoitus. Valtion on uskallettava sijoittaa suomalaisiin innovaatioihin. Teollisuussijoituksen pääomaa on lisättävä, jotta hyvät ideat ja uudet työpaikat pysyvät Suomessa eivätkä valu ulkomaille.

Arvoisa puhemies! Nämä eivät ole vain sanoja paperilla, ne ovat realistisia, toteuttamiskelpoisia ratkaisuja, joilla voidaan palauttaa usko työhön, kasvuun ja oikeudenmukaisuuteen. Suomi ei nouse leikkaamalla, Suomi nousee tekemällä, investoimalla, kouluttamalla ja pitämällä kaikki mukana. Työ luo parasta turvaa, ja siksi meidän on tehtävä kaikki, jotta työtä, toimeentuloa ja toivoa riittää jokaiselle suomalaiselle.

Nostan vielä tässä lopussa tikun nokkaan tämän nuorisotyöttömyyden, koska työelämän ja yhteiskunnan tulevaisuus ratkaistaan nuorten kohtalossa. Siksi on erityisen huolestuttavaa, että nuorisotyöttömyys on noussut hallituksen kaudella hallitsemattomaksi kriisiksi. Elokuussa Suomessa oli lähes 70 000 alle 30-vuotiaista työtöntä, joukossa tuhansia nuoria, jotka ovat jääneet paitsi opiskelu- ja työelämäpoluista, jotka kantaisivat heidän elämänsä eteenpäin. Hallituksen vastaus tähän on ollut tämä 30 miljoonan nuorisotyöttömyyspaketti, mikä kuulostaa hyvältä, mutta se auttaa todellisuudessa vain kuutta prosenttia näistä kaikista nuorista työttömistä. Se ei ole ratkaisu tähän vaan laastari. Ja kun samalla koulutuksesta leikataan, toimeentulotukea heikennetään ja työllisyyspalveluita supistetaan, seuraukset näkyvät suoraan nuorten epätoivona ja syrjäytymisen kasvuna.

On hienoa, että ministeri on täällä vielä kuuntelemassa puheita. Kysyn vielä työministeri Marttiselta: pidätkö te tätä teidän pakettianne todella riittävänä vastauksena nuorisotyöttömyyden kriisiin, ja jos ette, niin milloin hallitus aikoo esittää todellisen laaja-alaisen ohjelman, joka antaa nuorille toivoa ja mahdollisuuksia, ei pelkkiä lupauksia?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Mehtälä, olkaa hyvä.

19.37 Timo Mehtälä kesk: Arvoisa puhemies! Suomessa puhuttiin vielä reilu vuosi sitten 100 000 uudesta työpaikasta. Nyt me puhumme siis 80 000 menetetystä työpaikasta. Se ei ole vain luku paperilla, se on monen kohdalla yrittäjän konkurssi, vajaan 4 000 yrityksen kohdalla näin, nuoren kesken jäänyt unelma yrityksestä tai työpaikasta, samoin perheen isän ja äidin osalta. Monen perheen jääkaappi on muuten tyhjä. Se näkyy kyläkaupoissa, huoltoasemilla ja tyhjentyneissä tehtaissa. Me keskustalaiset sanomme suoraan, että tämä on vakava käänne ja tämä ongelma ei, hyvä hallitus, ratkea itsestään. Työ ei palaa tyhjillä puheilla, nyt tarvitaan väkeviä toimia — nyt tarvitaan siis väkeviä toimia.

Hallitus on rakentanut työllisyyspolitiikkansa aika lailla keppien varaan. Leikataan tuis- ta ja toivotaan, että se tuo töitä, mutta ei se tuo, jos työpaikkoja ei yksinkertaisesti ole. Pohjoisessa, Itä-Suomessa ja monella maaseudun alueella ei ole tarjolla kahta eri työpaikkaa valittavaksi. Jos se yksi menetetään, menetetään paljon enemmän kuin palkka. Nyt tarvitaan tekoja, ei vain kovia sanoja.

Pöytäkirja PTK 96/2025 vp

Arvoisa puhemies! Työ pitää saada kannattavaksi myös työnantajalle, ja jos yritykset eivät palkkaa, ei synny työpaikkoja. Siksi me esitämme työnantajamaksujen keventämistä yrityksille, jotka palkkaavat työttömän tai etenkin pitkäaikaistyöttömän. Esitämme suojaosan palauttamista, jotta osa-aikatyö kannattaa työntekijöille. Monelta yrittäjältä on tullut minulle tähän asiaan liittyen voimakas viesti, että tämä oli aivan tarpeeton teko hallitukselta.

No, sitten infraan ja palveluihin tarvitaan tällä hetkellä julkisia investointeja, jotka tuovat työtä heti eivätkä joskus tulevaisuudessa. Tämä on vastuullista talouspolitiikkaa, ja se maksaa itsensä takaisin.

Moni haluaisi oppia uutta, vaihtaa alaa, päivittää osaamistaan, mutta järjestelmä ei joustaa, ja opiskelusta voidaan jopa rangaista etuuksien leikkauksilla. Tämä on mielestäni järjestöntä. Meidän on rakennettava nopeita koulutuspolkuja niille aloille, joilla työtä oikeasti on: hoiva, teknologia, energia, rakentaminen, ruokaketju, muun muassa. Maassa, jossa väestö ikääntyy ja työvoimasta on pulaa, ei ole varaa yhtään ihmistä jättää toimeettomaksi byrokratian vuoksi.

Arvoisa puhemies! Työtä ei pidä keskittää vain kasvukeskuksiin. Liian usein keskustelu jää Helsinkiin ja kehien sisäpuolelle, mutta työvoimapula ja työttömyys eivät jakaudu tasaisesti. Meidän pitää rakentaa työllisyyspolitiikkaa, joka toimii myös kylillä ja maakunnissa. Tämä tarkoittaa toimivaa liikenneinfraa ja yritysilmapiirin tukemista, ei niiden alasajoa. Maaseudun yritys on yhtä arvokas työnantaja kuin pörssiyritys.

Arvoisa puhemies! Työpaikkojen kato ei ole luonnonvoima. Se on seurausta päätöksistä ja myös päätösten puutteesta. Keskusta ei hyväksy politiikkaa, jossa ihmisiä painostetaan mutta ei tarjota mahdollisuuksia. Me haluamme rakentaa Suomen, jossa työn tekeminen on mahdollista siellä, missä ihmiset oikeasti asuvat. Työllisyys kasvaa, kun työ ja työntekijä kohtaavat, ja koulutus joustaa, kun yrityksillä on uskallusta palkata. Siihen tarvitaan poliittista tahtoa. Me olemme valmiita sitä tarjoamaan. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Rasinkangas, olkaa hyvä.

19.42 Merja Rasinkangas ps: Arvoisa puhemies! Käsittelyssä on keskustan välikysymys hallitukselle suurtyöttömyydestä.

Työttömyys on ahkeralle ja työtä haluavalle ihmiselle raskas ja epäoikeudenmukainen kohtalo. Yksikin suomalainen, joka kykenisi tekemään työtä, mutta ei saa siihen mahdollisuutta, on liikaa. On totta, että suhdannetilanne on ollut poikkeuksellisen vaikea. Ukrainan sota, korkeat korot ja maailmantalouden epävarmuus ovat horjuttaneet myös meidän talouttamme ja työllisyystilannettamme.

Arvoisa puhemies! Hallitus ei ole jäänyt kuitenkaan toimeettomaksi. Olemme purkaneet kannustinloukkuja, helpottaneet paikallista sopimista, nopeuttaneet luvitusta ja vauhdittaneet investointeja, kuten sopimusta risteilijätilauksesta ja suuresta jäänmurtajatilauksesta, jotka saatiin vastikään. Työllisyystoimien lisäksi olemme vahvistaneet palkansaajien ostovoimaa, ja se on avain siihen, että talous alkaa jälleen vetää. Ensi vuonna keskituloisen suomalaisen palkansaajan ostovoima nousee jopa 800 eurolla. Kun suhdanteet kääntyvät, alkavat myös työllisyystoimet näkyä konkreettisesti ja suomalaisille syntyy lisää työtä.

Arvoisa puhemies! Aihe on vakava, ja huoli työttömyydestä on todellinen, sen me kaikki jaamme, mutta ihmettelen suuresti, että keskusta esittää yhdeksi ratkaisuksi 40 000 uuden maahanmuuttajan ottamista vuosittain. Kun meillä nyt jo on lähes 70 000 työtöntä

Pöytäkirja PTK 96/2025 vp

maahanmuuttajaa Suomessa, ei tämä yhtälö ole kestävällä pohjalla. Työttömyys ei vähene sillä, että tuodaan lisää väkeä Kelan luukulle nauttimaan suomalaisten maksamasta sosiaaliturvasta, päinvastoin: siitä se työttömyystilanne pahenee.

Arvoisa puhemies! Meidän on uskottava omaan työhömmme, omaan yrittäjyyteemme, ja tehtävä töitä suomalaisen työn ja arvon palauttamiseksi. Siksi pidänkin käsittämättömänä, että Helsingin kaupunki päätti ostaa yli 270 miljoonan euron arvoiset raitiovaunut Puolasta. Toinen vaihtoehto olisi ollut valmistaa nämä vaunut Suomen Kainuussa, Otanmäessä, mistä aiempi tilaus tehtiin. Tämä olisi tuonut suomalaisille töitä ja rahaa Suomeen. Nyt puolalaiset tekevät nämä työt Puolassa. Päätöksen tehneen Pääkaupunkiseudun Kaupunkiliikenne Oy:n hallituksen puheenjohtaja on muuten sosiaalidemokraatti.

Täällä eduskunnassa ollaan kovasti suomalaisten työttömyydestä huolissaan, mutta muilla areenoilla ilmeisesti puolalainen työntekijä menee suomalaisen työntekijän edelle. Mikäli me haluamme työtä ja talouskasvua Suomeen, meidän tulee suosia suomalaista yrittäjyyttä ja suomalaista osaamista.

Arvoisa puhemies! Ostovoima kasvaa ja suhdannetilanne paranee pikkuhiljaa. Teollisuuden tilauskirjojen täyttyminen luo toivoa tulevasta. Lisäksi hallituksen sekä jo tehdyt että tulevat kasvu- ja työllisyystoimet kääntävät työllisyyden kasvuun. Sen sijaan sitä ei tee välikysymyksen tehnyt keskusta, joka pakoilee vastuutaan tyhjän paperin taakse. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Eskelinen poissa, edustaja Lahdenperä poissa. — Edustaja Bergbom, olkaa hyvä.

19.45 Miko Bergbom ps: Arvoisa herra puhemies! Kiitoksia oppositiolle — keskustalle ja Liike Nytille — välikysymyksestä, ja kiitoksia päivän keskustelusta, erittäin tärkeä aihe. Minun mielestäni on tosiasiat myönnettävä: eihän tuo työllisyystilanne mikään huippu ole. Se on ihan fakta, että työttömiä on liikaa tällä hetkellä tässä maassa. Meidän rakenteellinen työttömyys on korkeampi kuin monissa meidän verrokkimaissa, eikä siitä pääse yli eikä ympäri selittelemällä. Näin se asia vaan on.

Mutta sitten samaan hengenvetoon on todettava se, että jos katsotaan vaikka tehtyjä työtunteja koko Suomen tasolla, niin eivät ne ole tippuneet yhtä paljon, ja tekin sosiaalidemokraateissa tiedätte tämän varsin hyvin. Elikkä samaan aikaan kun työttömyys on kasvanut, niin tehdyt työtunnit eivät kuitenkaan ole tippuneet vastaavassa suhteessa. Sitä osin selittää se, mikä me ollaan valiokunnissakin kuultu: kun hallitus on tehnyt näitä uudistuksia, joilla on sitten lisätty myös työvoiman määrää, niin samaan aikaan meillä on tullut työvoimaan lisää ihmisiä, siis esimerkiksi toimeentulotuelta yhtäkkiä ollaankin hakemassa töitä. Ja kun Tilastokeskuskin selvittää, kuinka paljon meillä on työttömiä maassa, niin käytännössä he soittavat ihmisille, että oletko hakenut töitä, ja jos ihminen ilmoittaa, että on hakenut töitä, niin silloin hänet luetaan työttömäksi työnhakijaksi, mutta sitten jos hän sanoo puhelimesta, että en minä ole hakemassa töitä, niin silloin hän ei yhtäkkiä olekaan työtön työnhakija, eli ovathan nämä vähän kummallisia.

Mutta kuten sanoin, niin ei siitä mihinkään pääse, että työttömyys on noussut, ja siellä ehkä suurimpana huolena itselläni on tällä hetkellä nuorten työttömyys, mikä on selkeässä kasvussa ja kaikista korkein eri ryhmistä nimenomaan nuorten osalta. Siihen tämä hallituksen uudistus, tämä työllistymiseteli nuorille, on erinomainen apu, joka toivottavasti auttaa siihen tilanteeseen, että saataisiin etenkin ne nuoret kiinni, jotka ovat vaarassa syrjä-

Pöytäkirja PTK 96/2025 vp

tyä kokonaan pois työmarkkinoilta, koska mitä kauemmin aikaa menee työttömänä, sitä todennäköisempää on, että ne nuoret eivät sitten myöskään tule tulevaisuudessa pääsemään työmarkkinoille, niin traagista kuin se onkin.

Samaan aikaan on kuitenkin todettava, että on tässä valonmerkkejäkin nähtävillä. Jos ajatellaan nyt vaikka veropolitiikkaa tai ostovoimaa — lähdetään ostovoimasta liikkeelle. Kun se viime kaudella laski katastrofaaliselle tasolle, ostovoima heikkeni siis suomalaisilla, niin nyt tällä kaudella ensimmäiset kaksi vuotta tämän hallituksen ollessa vallassa ostovoima on kasvanut sekä 24 että 25, ja ennusteen mukaisesti se kasvaa myös ensi vuonna. Toisaalta jos ajatellaan vaikka työssäkäyviä lapsiperheitä, niin kuinka paljon työssäkäyvät lapsiperheet saivat tämän kauden alkaessa verohelpotuksia siitä, että heillä on lapsia? Se oli nolla euroa, puhdas nolla euroa. Nyt ensi vuonna kolmihenkinen lapsiperhe saa yli 600 euroa verohelpotuksia, sen työtulovähennyksen lapsiperheille. Tämä on erinomainen uudistus, ja yksinhuoltajillehan tämä tulee tuplana. Elikkä kun se työtulovähennys yhtä lasta kohden on vähän reilu 100 euroa ja yksinhuoltajalle se on yli 200 euroa, niin se lisää myös ostovoimaa lapsiperheissä, mikä on erinomainen uudistus yhdistettynä hallituksen muihin ansiotuloveron kevennyksiin pieni- ja keskituloisille. Ja on siellä sitten tämä marginaaliverojen alentaminen ja sitten 27 myös tämä yhteisöveron alennus — paljon haukuttu kylläkin, mutta sitten tietysti täytyy muistaa, että esimerkiksi sosiaalidemokraattien johdolla, silloisen valtiovarainministeri Jutta Urpilaisen johdolla, yhteisöveroa alennettiin vielä reippaammin. Toisaalta keskustan omissakin papereissa yhteisöveron alennusta on väläytelty aiemmin, joten ei tämä nyt mitenkään poikkeuksellinen tempu ole.

Toisaalta, kun me käytiin Lontoossa työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan kanssa, niin justinsa veroista kun puhuttiin, niin siellähän kävi ilmi, että vaikka siellä periaatteessa yhteisövero on vähän korkeampi, niin sitten täytyy muistaa, että siellä kv-yrityksille osingot jaetaan verottomina. Se on myös se selitys, minkä takia sinne maahan tulee investointeja ja minkä takia yritysten pääkonttoreita siirretään Lontooseen, eli eivät nämä yksioikoisia ole. Sille on ihan syynsä, minkä takia meidän täytyy ottaa huomioon myös kansainvälinen verokilpailu siinä, mitä yritykset maksavat veroja: haluavatko ne sitten sijoittaa toimintaansa Suomeen ja missä ne verot sitten lopulta maksetaan. Hyvä, jos Suomi on 26 ja 27 vähän houkuttelevampi kuin se on ollut tämän hallituksen aloittaessa. Että en toisaalta maalaisi liikaakaan piruja seinille.

Pienten ja keskisuurten yritysten osalta minun mielestäni keskeisin huoli on se, että etenkin pienissä mikroyrityksissä, jos sinä haluat palkata sen ensimmäisen työntekijän, niin siihen liittyy suurta epävarmuutta. Siinä ensiarvoisen tärkeää on se, että työnantaja tietää, että jos virherekry on tapahtunut, niin millä pelisäännöillä työntekijästä tarvittaessa pääsee eroon. Ok, meillä on koeaika, mutta ei se koeaikakaan ikuisuuksiin kestä. On totta, että meillä on tuotannolliset ja taloudelliset syyt, mutta sitten meillä on samanaikaisesti myös takaisinottovelvollisuus, ja tämäkin tiedetään. Elikkä kyllä pitää pystyä olemaan selkeät pelisäännöt siitä, että jos ei se homma kerta kaikkiaan toimi, niin millä säännöillä päästään eroon. Tämä madaltaa kynnystä sitten rekrytoida etenkin siellä mikroyrityksissä ja pienissä yrityksissä, joissa virherekry voi kaataa koko yrityksen, ja sitä kautta saataisiin työvoimaa liikkeelle. Ja kun ostovoima ensi vuonna paranee, se toivon mukaan myös kiihdyttää vihdoin kotimaista kysyntää, mikä aikaansaa myös palvelusektorille sen, että sinne palkataan lisää työntekijöitä.

Eli vaikka työttömyystilanne on huolestuttava, niin parempaan suuntaan mennään, ja valonpilkahduksia on näkyvissä opposition kritiikistä huolimatta. — Kiitos.

Pöytäkirja PTK 96/2025 vp

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Vastauspuheenvuoro, edustaja Lyly, yksi minuutti, olkaa hyvä.

19.51 Lauri Lyly sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minun täytyy korjata näitä työllisiä ja määriä. Vuonna 2019 toisella kvartaalilla Suomessa oli 2 553 000 työllistä ja vuonna 23, sama kvartaali, 2 679 000, eli 120 000 työllistä oli tullut edellisen kauden aikana lisää. Ja nyt tästä vuoden 2023 toisesta kvartaalista tämän vuoden toiseen kvartaaliin on 2 629 000 eli 50 000 vähemmän siitä kvartaalista, joka on tämän hallituskauden alla ollut. Eli edellisellä hallituskaudella kasvoi työllisten määrä 120 000, ja nyt on 50 000 pienentynyt. Nämä luvut, mitä edustaja Bergbom tässä sanoi, ainakin Tilastokeskus osoittaa erilaisiksi. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Vastauspuheenvuoro, edustaja Bergbom, olkaa hyvä.

19.52 Miko Bergbom ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Niin, kuitenkin yritin kuvata sitä, että tehtyjen työtuntien tasolla se romahdus työtunneissa ei ole ollut senkaltainen kuin mitä se on ollut työttömyydessä. Vaikka työttömyys on kasvanut, niin tehdyt työtunnit eivät ole samassa suhteessa tippuneet.

Sitten jos katsotaan työllisyystilannetta tällä hetkellä ja verrataan sitä vaikka 2010-luvun jälkeiseen aikaan, niin kuten valtiovarainministeriön finanssineuvos Jukka Mattila totesi, työllisyystilanne on jonkin verran heikentynyt, mutta vähänkin pitemmässä tarkastelussa se on edelleen verrattain hyvä. Esimerkiksi vuosina 2010—2017 työllisyysasteen trendiluku ei ollut kertaakaan niin hyvä kuin se on nyt. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitos. — Vastauspuheenvuoro, edustaja Lyly, olkaa hyvä.

19.53 Lauri Lyly sd (vastauspuheenvuoro): Näitä lukuja voidaan katsoa, että työtunnit ovat pysyneet yllättävän pitkään aika samanlaisina. Siinä ei ole hirveitä muutoksia tullut, ja se on tosiasia, että ne ovat pysyneet. Työtunnit ovat pikkuisen vähentyneet tuosta vuodesta 23, mutta eivät mitenkään merkittävästi.

Mutta se, mikä on tässä työllisyysasteessa ja muussa — minulla on tässä aika pitkä trendi olemassa — niin työllisyysaste nousi tuonne vuoteen 23 koko ajan ja työttömyysaste koko ajan vähän laski. Nyt siinä heinäkuussa 23 oikeastaan on tapahtunut tämä muutos, ja muutos on tapahtunut sillä tavalla, että kun työllisyysaste parani vuoden takaiseen, niin se oli plussan puolella vielä siihen kevääseen 23, ja sen jälkeen se meni sitten miinukselle, eli koko ajan on mennyt huonompaan suuntaan, mihin tuossa aikaisemmassa puheenvuorosani viittasin. Kyllä tässä on tapahtunut tällainen selkeä lasku, mutta se miinusmerkinen lasku on tapahtunut tämän vuoden 23 jälkeen. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Sitten palaamme listalle. — Edustaja Jukkola, olkaa hyvä.

19.54 Janne Jukkola kok: Arvoisa puhemies! Työttömyys on vakava asia. Se koskettaa perheitä, yrityksiä ja kokonaisia alueita. Mutta kun puhumme sen syistä, meidän on katsottava tilannetta rehellisin silmin. Suomen työllisyystilanne ei ole heikentynyt siksi, että hal-

litus olisi toiminut väärin, vaan siksi, että maailma ympärillämme on muuttunut rajusti. Venäjän hyökkäyssota, jännitteinen tilanne rajanaapurin kanssa ja inflaatio ovat iskeneet koko Eurooppaan. Kun energian ja raaka-aineiden hinnat nousevat, se näkyy suoraan työssä, investoinneissa ja viennissä.

Ja edelleen, arvoisa puhemies, koronan jäljet näkyvät myös monessa yrityksessä. Pandemia katkaisi tuotantoketjuja ja romahdutti kysyntää, eikä kaikilla aloilla ole vielä palattu normaalille tasolle. Siksi on tärkeää nähdä kokonaiskuva. Keskusta on jättänyt välikysymyksen työttömyydestä, mutta sen perusta murenee, kun katsoo faktoja. Työllisyyden haasteet eivät johdu hallituksen toimista vaan maailman myrskyistä.

Arvoisa puhemies! Tämä hallitus ei ole jäänyt sivusta seuraamaan vaan tekee määrätietoista työtä työn, viennin ja elinvoiman eteen. Tuore esimerkki on Yhdysvaltojen kanssa tehty jäänmurtajakauppa, merkittävä sopimus, joka tuo Suomeen työtä, investointeja ja vientituloja. Se on luottamuslause suomalaiselle osaamiselle ja teollisuudelle. Tällaiset kaupat eivät synny sattumalta vaan pitkäjänteisestä diplomatiasta, vahvasta johtamisesta ja selkeästä hallituslinjasta. Tämä on todellista työllisyyspolitiikkaa: luodaan olosuhteet, joissa suomalainen työ ja osaaminen voivat loistaa.

Arvoisa puhemies! Eväät talouskasvulle ovat olemassa. Hallitus on määrätietoisesti parantanut viennin kilpailukykyä, on uudistettu lakkolait, varmistettu, että tavara liikkuu satamista, otettu käyttöön vientivetoinen palkkamalli ja lisätty paikallista sopimista. Näin Suomi kuroo kiinni uudistusvelkaa, joka meillä on ollut suhteessa muihin Pohjoismaihin. Vasemmisto-oppositio ja myös keskusta ovat vastustaneet näitä uudistuksia, mutta juuri ne ovat edellytys sille, että Suomi kasvaa viennin ja työn kautta. [Antti Kurvisen välihuuto]

Arvoisa puhemies! Hallitus on myös päivittänyt Uudistuva ja osaava Suomi -ohjelman. Tässä uudistuksessa ohjataan noin 300 miljoonaa euroa uusiin kohteisiin, jotka tukevat työllisyyttä, turvallisuutta ja alueellista elinvoimaa. 90 miljoonaa euroa suunnataan puolustusteollisuuteen ja kaksikäyttöteknologioihin. Noin 700 yrityksen kapasiteettia vahvistetaan. 200 miljoonaa käytetään myös kaksikäyttöiseen liikenneverkkoon, joka palvelee sekä sotilaallista liikkuvuutta että siviililogistiikkaa. Nämä investoinnit myös luovat työtä ja turvaa koko maahan. Ne eivät vie keneltäkään pois vaan tuovat lisää niin pohjoisesta etelään kuin idästä länteen. Tämä on aluepolitiikkaa parhaimmillaan. Turvallisuus ja elinvoima kulkevat käsi kädessä. Kun hallitus vahvistaa puolustusteollisuutta, rakentaa maan perusrakennetta, edistää vientiä ja solmii strategisia kauppvoja, kuten jäänmurtajahankinnan, on selvää, että työllisyyden perusta vahvistuu. On helppo arvostella, vaikeampaa on nähdä, että tämä hallitus tekee juuri ne päätökset, joilla rakennetaan kestävää kasvua, uusia työpaikkoja — ei hetkellisiä temppuja, vaan pitkäjänteistä työtä suomalaisen työn puolesta.

Arvoisa puhemies! Edustaja Keskisarjan kommentti ulkomaisesta työvoimasta ei aivan osunut kohdalleen. Otetaan esimerkki omasta vaalipiiristäni: Elintarvikeala ei pyörisi ilman ulkomaista työvoimaa. Esimerkiksi marja-, peruna-, tomaatti- ja kurkkuviljely ovat pitkälti riippuvaisia näistä työntekijöistä, ja moni muukin ala. Toisin sanoen Suomen huoltovarmuus lepää osaltaan heidän harteillaan.

Arvoisa puhemies! Suomi nousee työllisyysvaikeuksista niin kuin ennenkin: työllä ja yhteistyöllä ja uskolla omaan osaamiseen.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Myönnän yhden vastauspuheenvuoron. — Edustaja Kemppi.

Pöytäkirja PTK 96/2025 vp

19.59 **Hilkka Kemppi kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tässä edustaja Jukkola totesi, että työttömyys johtuu suhdanteista. Tämä on aivan höpö höpöä, kun katsotaan, mikä on Euroopassa tilanne. Siis Suomi on toiseksi surkeimmassa asemassa, mitä tulee työttömyyteen. Espanjan jälkeen Suomessa on toiseksi surkein työttömyystilanne, suurtyöttömyys tässä maassa. Se minusta kertoo siitä, että Suomen pitäisi ryhdistäytyä. Meidän luvut ovat erittäin karuja. Joka kahdeksas työvoimaan kuuluva on työttömänä, ja nuorista kolmisenkymmentä prosenttia on työttömänä. Pitkäaikaistyöttömyys hipoo 1990-luvun huippulukemia. Tilanne on erittäin vakava.

Edustaja Jukkola myös antoi ymmärtää, että keskusta ei olisi esittänyt vaihtoehtoja. Keskustalla on ollut erittäin järeät vaihtoehdot tässä talossa. Me olemme hyväksyneet kolmasosan hallituksen esityksistä, me olemme vastustaneet kolmasosaa, ja kolmasosaan me olemme tehneet oman vaihtoehdon. Meillä on ollut selkeä vaihtoehto vasemmiston tempputyöllistämislle ja oikeiston pampputyöllistämislle, ja sillä linjalla me aiomme jatkaa tässä talossa.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Sitten jatketaan puhujalistalla jonkin aikaa. — Edustaja Oinas-Panuma, olkaa hyvä.

20.01 **Olga Oinas-Panuma kesk:** Kiitoksia, arvoisa puhemies! Minusta on sympaattista, että kokoomusta kiinnostaa niin kauheasti keskittyä näihin keskustan talousvaihtoehtoihin, kun ne sieltä meidän budjeteista kuitenkin löytyvät. Jos minä olisin kokoomus, niin keskittyisin enemmän siihen, mistä otetaan se kaksi miljardia, joka piti tulla lisää rahaa niillä 100 000 työllisellä. Toivoisin, että tähän välillä keskityttäisiin.

Minun mielestäni tämä keskustelu tänä päivänä täällä salissa on ollut varsin tervetullutta. Huomaan, että tämä huoli meidän työllisyystilanteesta on yhteisesti jaettu. Eri puolueitten kesken keinot ovat ehkä vähän erilaiset, mutta se huoli on yhteinen. Kyllä minusta pikkuhiljaa vaikuttaa, että joku viesti on saattanut mennä perillekin. Kyllähän täällä aika yli-mielisiäkin kommentteja on tullut, mutta ihan hyvää keskustelua on käyty.

Meidän työttömyystilanne on tosiaan äärimmäisen vaikea, eivätkä sitä yhtään helpota ne hallituksen toimet, joita hallitus on myös työllisyyspolitiikan ulkopuolella tehnyt. Kun me puhutaan esimerkiksi sosiaali- ja terveyspalveluitten leikkauksista, keskittämisestä, koulutusleikkauksista, niin kyllähän ne kaikki vaikuttavat siihen, millä tavalla meillä ihmiset täällä työllistyvät ja mikä on se osaamisen taso.

Minun mielestäni olisi kuitenkin olennaista aina muistaa politiikassa myös historia, muikin historia kuin kahden ja puolen vuoden taakse, ja se on myös totta, että kokoomus on se puolue, jonka vetovastuulla Suomessa on eniten otettu velkaa 2000-luvulla. Se ehkä kertoo jotain siitä talousosaamisesta, mikä kyllä näkyy tälläkin hetkellä politiikassa täällä.

On myös pengottu näitä työllisyyslukuja, ja kun niitä penkoo, niin ei se ole mikään ihme, että keskustaa huudellaan apuun, jos mietitään, että Kataisen ja Stubbin hallituksen aikana on tullut miinus 47 000 työpaikkaa, sitten taas keskustavetoinen Sipilän hallitus, plus 135 000 työpaikkaa, Rinne—Marin, plus 109 000, ja nyt tämä Orpon hallitus, miinus 80 000 — jos nyt oikein tuon luvun muistan. Kyllä minä ymmärrän, että sitä keskustalaista talous- ja työllistämisaamista varmasti kaivataan, ja siksi me näitä omia keinoja myös teille auliisti kerrotaan.

Minun mielestäni kasvu lähtee koko Suomesta, ja siitä olisi tässä salissa mukava useaminkin puhua. Pohjoisen ja itäisen Suomen ohjelmiin piti tulla 48 miljoonaa euroa, näin

Pöytäkirja PTK 96/2025 vp

annettiin ymmärtää, mutta sitten kun saatiin laskut pöytään, niin se oli 16,1 miljoonaa. Sieltä jonnekin puhallettiin ja katosi aika iso osa tästä rahasta. Se on harmillista. Me ollaan tietenkin iloisia tästä 16,1:stä, mutta eihän se sitä ollut, mitä luvattiin. Tosiasia on se, että me tarvitaan työtä koko Suomeen, ja silloin se vaatii myös sitä, että me pystytään panostamaan koko Suomen kasvuun.

Kaksi asiaa, mitkä vaikuttavat meillä koko Suomessa työllisyyteen:

Toinen on tämä rakennusala, jota hallitus ei omilla toimillaan helpottanut. Kun mietitään ensiasunnon ostajan veroedun poistamista, kotitalousvähennyksen leikkaamista ja ARA-rahoituksesta leikkaamista, niin ei se ole mikään ihme, että siellä rakennuspuolella nyt kyykätään ja siellä sitä työttömyyttä valitettavan paljon on.

Toinen asia, mihin kannattaisi minun mielestäni koko Suomea katsoen panostaa, on tämä matkailuala, mikä on välillä täällä noussut esille. Olen saanut itse työskennellä matkailualalla Pohjois-Pohjanmaalla ja lähipiiristä seurannut hyvin läheltä Lapin matkailua, ja siellä on ihan oikeasti meille mahdollisuuksia. Toivon, että hallitus niihin myös tarttuisi ja lähtisi miettimään, millä tavalla me saadaan se matkailu yhdeksi meidän kärjeksi. Se on kuitenkin yhden sortin vientiala.

Se, mikä huolettaa tällä hetkellä ehkäpä kaikkein eniten, on sama, minkä myös edustaja Bergbom tuossa aiemmin sanoi, eli tämä meidän nuorisotyöttömyys. Alle 30-vuotiaita on työttömänä se 70 000, arviolta, ja se on ihan hurja määrä meidän nuoria ihmisiä. Ja kun me tiedetään vielä, millä tavalla se kertautuu: jos ihminen ei pääse työn syrjään kiinni jo silloin nuorena ja varhaisessa vaiheessa, niin se yleensä heijastuu siihen, millä tavalla elämässä etenee, se heijastuu siihen hyvinvointiin, jaksamiseen, tämmöisiin asioihin.

Hallitus on tehnyt nuoria ajatellen myös ihan fiksuja juttuja. Kiitosta voin antaa esimerkiksi terapiatakuusta ja tästä nuorten työllisyyssetelistä, joka sinällään ei tietenkään tätä ongelmaa yksinään poista, vaan jotain enemmänkin tarvitaan.

Se on hurja ajatus, että meillä jää niin paljon ihmisiä tällä hetkellä sen työnteon ulkopuolelle ja sitä kautta tippuu osaltaan tästä yhteiskunnasta. Kyllä sen pitäisi pistää meidät tässä salissa oikeasti nöyräksi ja miettimään ihan kaikki konstit tämän tilanteen helpottamiseksi, ja niitä konsteja on onneksi täällä keskustelussa paljon tuotukin.

Jos mitään muuta ei jää tästä keskustelusta mieleen, niin itse tiivistäisin siihen, että ensinnäkin keskustalla on ratkaisuita. Me ollaan valmiita yhteistyöhön sen eteen, että ihmiset pääsevät töihin. Toisena on se, että työttömyys on paitsi inhimillinen kriisi myös taloudellinen kriisi meidän kansakunnalle, ja se pitäisi kaikkien pikkuhiljaa ymmärtää. Sitten kolmantena, ei suinkaan viimeisenä tai vähäisimpänä mutta ehkä yhtenä tärkeimmistä, on se, että silloin kun kasvua rakennetaan, niin se lähtee koko Suomesta. — Kiitoksia.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kosonen.

20.05 Hanna Kosonen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Keskusta on todella tarjonnut niitä ratkaisuja työttömyyden selättämiseksi, ja nyt kertaan joitakin ratkaisuja. Toivoisin, että kokoomuslaiset erityisesti lukisivat sen meidän vaihtoehtoisen kasvuedotuksen ja nimenomaan sieltä yhteisöverotuksen näkökulmasta, joka on erilainen kuin tämä hallituksen tekemä yhteisöverouudistus, jossa käytännössä isoille yrityksille heidän ulos lähtevästä rahasta vähennetään verotusta. Me todellakin verottaissimme niin, että se olisi nykyistä kevyempää silloin, kun tulos jätetään yrityksen sisälle kasvun tueksi. Silloin se kohdistuisi nimenomaan tki-toimintaan, investointeihin ja työllistämiseen. Tästä on talouspoliittinen ar-

Pöytäkirja PTK 96/2025 vp

viointineuvosto myös sanonut, että tämä hallituksen yhteisöveromalli on tehoton, mutta sen sijaan tulisi luoda tämmöinen kannustavampi malli, jolloin näitä investointeja ja työllistämistä tulisi tapahtumaan. Tätä me kannatamme.

Toisena asiana keskusta tunnistaa hyvin itäisen Suomen haasteet ja alueelliset erityispiirteet. Olemme ajaneet pitkään Itä-Suomen erityistalousaluetta. Vaikka täällä edustaja Jukkola sanoo, että koko Suomen pitää olla erityistalousalue, niin kyllä itäinen Suomi kaipaakaan niitä erityistoimenpiteitä. Tästä on kaikki luvut olemassa, että nimenomaan tuo rajan kiinnimeno kyllä sinne itäiseen Suomeen kaikkein eniten osuu. Se ei ole meidän syy, että se raja on mennyt kiinni, mutta koko Suomi pitäisi pitää mukana ja sitä kautta myös tehdä niitä liikkeitä itäisen Suomen hyväksi. Mutta sen sijaan 48 miljoonan rajaseudun rahoista, jotka sinne oli tarkoitettu, päätyi vain 16 miljoonaa pohjoiseen Suomeen ja itäiseen Suomeen. Jonnekin hallitus puhalsi näistä rahoista tuon 32 miljoonaa.

Sitten toinen iso kysymys oli se, että tästä EU:n alue- ja rakennepoliittisesta rahoituksesta meille tuli 300 miljoonaa euroa. EU:n komissiohan olisi antanut luvan hallitukselle myöntää myös itäisen Suomen elinkeinotoimintaan rahoitusta, mutta tämä koko summa laitetaan puolustukseen ja sotilaalliseen liikkuvuuteen. Sekin on toki tosi tärkeä asia, mutta minkälaisen viestin tämä sitten sinne esimerkiksi EU-komissiolle antaa. Jos me emme edes itse tue itäistä Suomea, niin voiko olla, että EU-komissio sitten tulisi hätiin jossain vaiheessa? Epäilen.

Me olemme ehdottaneet krääsäveron käyttöönottoa, jolloin satsattaisiin nimenomaan suomalaisen tuotantoon ja päästäisiin kiinalaisesta nettikaupasta ja niistä halvoista tuotteista, joiden laatustandardit ja eettisyys eivät ole kunnossa, eroon.

Sitten tietenkin luvitus pitää saada kilpailukykytekijäksi. Toki siinä on hallituksella ihan hyviä toimia, ja toivomme todella, että nämä prosessit onnistuvat sujuvammiksi.

Me peruisimme kotitalousvähennyksen romuttamisen. Tämä romuttaminen todella lisää työttömyyttä ja harmaata taloutta.

Sitten tietenkin meidän tärkeä asia, eli inhimillinen pääoma, mitä täällä Suomessa on. Koulutukseen, tutkimukseen, tuotekehitykseen on satsattava.

Sitten vielä sanon lopuksi, arvoisa puhemies, tästä soteuudistuksesta ja hyvinvointialueista. Eli kyllähän se nyt vain totta on, että tämä hallitus leikkaa kaksi miljardia euroa hyvinvointialueilta hallituskaudellaan, ja tämä on aiheuttanut ihan valtavan kaaoksen siellä hyvinvointialueilla: valtava talouspaine, lähipalveluita joudutaan sulkemaan ja työntekijöille ovat isot irtisanomisuhat todella monella hyvinvointialueella tällä hetkellä päällä. Kaksi miljardia euroa on iso raha, ja sen takia moni joutuu nyt työttömäksi.

Toisaalla meillä on osaajapula näistä sosiaali- ja terveysalan ammattilaisista, ja tällähän myös esimerkiksi näitä päivystysten tasojen alentamisia on perusteltu. Tässä on aikamoinen ristiriita: meillä on osaajapula, mutta toisaalta hallitus toimillaan pakottaa hyvinvointialueet irtisanomaan näitä osaajia. Tästä on myös talouspoliittinen arvointineuvosto sanonut, että pitäisi antaa hyvinvointialueille aikaa alijäämien kattamiseen. Tämähän on itse asiassa sisässä siinä soteuudistuksessakin. Jos joku on sen sattunut lukemaan, niin siinä on odotusarvona, että 2027 se alkaa tuottamaan niitä säästöjä. Mutta tämä hallitus ei sinne halunnut odottaa, jolloin nämä hyvinvointialueet ovat joutuneet todella äärimmäiseen asentoon, ja taas meillä on lisää työttömiä, valitettavasti vielä sellaisella alalla, jolla me todella niitä käsiä ja päitä ja toimia tarvitsisimme.

Pöytäkirja PTK 96/2025 vp

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Rantanen, Piritta. [Janne Jukkola pyytää vastauspuheenvuoroa] — Otetaan edustaja Rantanen ja sen jälkeen sitten Jukkola. Yksi välipuheenvuoro.

20.12 Piritta Rantanen sd: Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Erityisen suuri kiitos ministerille, että olette täällä vielä kuuntelemassa näitä tärkeitä puheenvuoroja. Arvostan sitä kyllä isosti.

Viime vuonna työttömyysetuuksien saajia oli siis yli 330 000, ja se on lähes kymmenen prosenttia Suomen 17—64-vuotiaasta väestöstä. Luku on kyllä aidosti todella järkyttävä, ja työttömiä on todella paljon. Se kustannus Suomelle tästä pelkästään työttömyysetuuksien maksamisen vuoksi oli neljä miljardia euroa viime vuonna, ja se on kyllä todella iso rahamäärä.

Se ylimielisyys, jolla tähän kysymykseen hallitus täällä tänään on vastannut, on kyllä kylmäävää. Täällä on moitittu politikoimisella ja sanottu, että oppositio ilakoi huonolla työllisyystilanteella. Kukaan — siis kukaan — ei ilakoi sillä, että työttömyystilanne on näin huono, ja juuri sen vuoksihan tämä asia on nostettu keskusteluun, että tälle voitaisiin jotakin yhdessä tehdä.

Täällä on myös puhuttu esimerkiksi tempputyöllistämisestä, ja harmillisesti niitä edustajia ei nyt tässä salissa enää ole, mutta kun tämä nuorten työttömyystilanne, joka on monessa puheenvuorossa esiin nostettu, on kaikkein surullisin tämän hallituksen tietoisien lapsiperheköyhyyden lisäämisen kanssa, niin tulee kyllä sellainen tunne väistämättä, että nämä 30 miljoonan euron laastarit eivät auta. Toimia tarvitaan aidosti useilla sektoreilla ja useilla tavoilla. Jos täällä on nyt moitittu edellistä hallitusta tempputyöllistämisestä, niin mielelläni kuulisin ministeriltä, millä tavoin kuvailisitte nyt tätä tulevaa toimea.

Paljon on myös hehkutettu tätä tulevaa jäänmurtajatilausta, ja se on totta kai hieno asia, ei meillä kenelläkään ole siitä... On erinomaisen hienoa, että suomalaista työtä arvostetaan, ja on todella hienoa, että sellainen tilaus tänne on saatu, mutta se aiheuttaa myös sen, että on lupa kysyä, millä hallitus aikoo varmistaa sen, että nämä luvut tuhannet työpaikat kohdentuvat nyt sitten kotimaisille työntekijöille. Mikä on se paikallinen sopimus, jolla aiotte varmistaa sen, että työntekijöitä ei käytetä hyväksi näissä pitkissä tarjousketjuissa ja että heille maksetaan oikea ja heidän ansaitsemansa palkka?

Tämä ei tietenkään koske vain tätä tilausta, vaan tilanne vaatii aidosti huomiota. Työntekijöiden hyväksikäyttö ja rehellisesti ja vastuullisesti toimivien suomalaisten yritysten surma on se, että tästä asiasta ei ole riittävästi huolehdittu. Tämä on varmasti monen asian summa, ja monen hallituksen olisi tässä jo pitänyt toimia, mutta meidän kilpailukykyemme ei riitä, eikä pidäkään riittää, epärehellisten, vastuuttomien yritysten kilpailukykyille. Nimenomaan työntekijöitä riistävien yritysten rinnalla meidän on kyllä yhdessä tehtävä toimia sen eteen, että suomalaiset yritykset näissä kilpailuissa sitten pärjäävät.

Perussuomalaisten ryhmäpuheessa syytettiin työttömyyden kasvusta tietenkin mitäpä muuta kuin maahanmuuttajia. Niin kuin tässä jo aikaisemminkin totesin, mutta nyt pystyn tässä pidemmässä puheenvuorossa menemään vielä vähän syvemmälle: Tarkastelin näitä Keski-Suomen lukuja, ja elokuussa, siis tänä vuonna, Keski-Suomen työttömyysprosentti oli 13,4 prosenttia ja työttömiä työnhakijoita oli noin 16 000. Näistä ulkomaalaisia työnhakijoita oli vähän vajaa 2 000 kappaletta. Jos perussuomalaisten mukaisesti poistettaisiin ne ulkomaalaiset työttömät näistä tilastoista, niin jäljelle jäisi siltikin vielä lähes 15 000 suomalaista työtöntä pelkästään siellä Keski-Suomessa. Työttömyysaste on siis näilläkin lu-

Pöytäkirja PTK 96/2025 vp

vuilla 11,8 Keski-Suomessa, kun keskimäärin se on noin 10. Toivon, että ihmiset eivät lankea tähän jatkuvaan asioitten vääristelyyn sillä, että maahanmuuttoa kiristämällä tämä asia ratkeaisi. Näinhän se ei ole.

En voi olla viittaamatta myöskään edustaja Keskisarjan puheenvuoroon tästä halpatyövoimasta. Paikallisen sopimisen sinetillä perussuomalaiset ovat nimenomaan siunanneet sen, että jatkossa täällä voidaan tehdä ne työntekijöitten sopimukset vaikka Viron tai Romanian rajalla, ja juuri niin: sitä halpatyövoimaa perussuomalaiset ovat tällä paikallisen sopimisen lisäämisellä lisäämässä. [Miko Bergbom: Ohoh!]

Hallitus on tänäänkin luvannut, että se tekee kaiken, mitä omin voimin voi tehdä tilanteen korjaamiseksi. Onko siis todellakin niin? Nyt kun on näitä edellisiä ajatuksia tässä, niin onko todella niin, että hallitus tekee kaiken, mitä se voi tehdä?

En voi olla vielä ottamatta mukaan sitä, että katsoin myös Keski-Suomesta saatavuusharkintatilastot. Meillä on jätetty 41 hakemusta lähihoitajien saatavuusharkintaan Keski-Suomessa. Hämmäntävää on kuitenkin se, että kun samaan aikaan työttömiä työnhakijoita oli siis todella paljon, lähes 17 000, niin työntekijöitä voidaan hakea ulkomailta muun muassa hoiva-avustajiksi, sairaala-apulaisiksi, sairaanhoitajiksi — siellä oli monia muitakin, esimerkiksi metsureiksi ja metsätyöntekijöiksi. Kuinka tämä on mahdollista, kun tämä työttömyystilanne on tällainen? [Miko Bergbom pyytää vastauspuheenvuoroa]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Jukkolalla oli ensin tämä minuutin mittainen vastauspuheenvuoro, ja sitten ministerille annetaan myöskin tässä välissä kaksi minuuttia. Sitten saatte kyllä myöhemminkin puheenvuoroja, mutta ensiksi nämä. — Olkaa hyvä.

20.18 Janne Jukkola kok (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Joo, vastaus edustaja Kososelle tuosta, että tiedän kyllä, missä tilanteessa Itä-Suomi on, kuinka haastavassa tilanteessa se on, vähän niin kuin muukin Suomi tällä hetkellä. Pelkästään Venäjän rajan sulkeutuminen ja nämä toimet eivät ole kohdistuneet Itä-Suomeen vaan esimerkiksi myös meidän Kokkolan satamaan. Siellä näistä rajan sulkemisista sen seurauksena yli puolet liikenteestä, mitä sataman kautta meni, pysähtyi yhdessä yössä, että kyllä sitä iskuja on otettu laajemmastikin, ja nyt siitä olisi sitten tarkoitus päästä eteenpäin.

En usko tähän erityistalousalueeseen sillä, että se lisää liika paljon byrokratiaa ja aiheuttaa tänne Suomeen tämmöistä hämminkiä, mutta tehdään koko Suomesta erityistalousalue, jolloin me saadaan talouskasvua nopeasti aikaiseksi, ja silloin kun se talouskasvupyörä lähtee liikkeelle, niin se hyöty tulee väkisinkin koko Suomeen. Eli kyllä me koko Suomi halutaan pitää mukana.

Olen menossa marraskuussa Parikkalaan tutustumaan Itä-Suomen tilanteeseen.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Sitten ministeri.

20.19 Työministeri Matias Marttinen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kahteen kokonaisuuteen nyt ajattelin tässä ottaa kantaa.

Ensinnäkin tätä nuorten työllistymisasetelää, jos nyt näin tiivistää, oppositio pitää oikeana toimenpiteenä mutta kuitenkin riittämättömänä. No, tämä on tietysti aika tyypillinen vastaus opposition puolelta, ja se kuitenkin sallittakoon, mutta haluan kuitenkin kiinnittää teidän huomionne siihen, että aivan yhtä lailla nuoret hyötyvät siitä, että kun talous lähtee

Pöytäkirja PTK 96/2025 vp

kasvuun, työpaikkoja taas avautuu, niin kyllä nuorisotyöttömyys sieltä myös sitten sulaa. Se on aivan selvä asia. Tällä setelillä on tarkoitus nimenomaan tukea näiden nuorten työllistymistä, joiden asema siellä työmarkkinassa on selkeästi heikompi. Heillä on hyvin vähän työkokemusta, matala koulutustausta tai muita tekijöitä, jotka johtavat siihen, että heidän mahdollisuutensa työllistyä ovat selkeästi heikommat. Uskon kyllä, kun tätä valmistelua on tehty, että me saadaan tästä aidosti uusi ja toimiva työkalu, joka auttaa myös osaltaan siihen, että pääsemme tähän työttömyyden kasvuun kiinni ja taas painettua sitä alas-päin.

Edustaja Rantanen otti esille puheenvuorossaan myös meriteollisuuden tilanteen, ja totta kai se päävastuu on suomalaisilla telakoilla. Tiedän myös sen, että vaikka Turun telakalla on ollut hyvinkin pitkiä alihankintaketjuja, niin siellä on lähdetty niitä myös karsimaan, koska on totta kai selvää, että jos puhutaan seitsemän tai kahdeksan yrityksen alihankintaverkostosta, niin nehan ovat täysin mahdottomia myöskään seurata, miten työolot siellä on järjestetty. Mutta kuten täällä puhuttiin aikaisemminkin, Rauma Marine Constructionin toimitusjohtaja oli todennut Aamulehden haastattelussa, että he ilman muuta palkkaavat ne halukkaat suomalaiset, kyvykkäät henkilöt töihin itselleen. Tämä on se tärkeä viesti meidän meriteollisuudelta. Eliikkä heidän täytyy laittaa ne omat alihankintaverkostonsa kuntoon, koska muussa tapauksessa, totta kai, tehdään lisää toimia. Mutta seuraan erittäin tarkasti tätä tilannetta, ja myös aikaisemmin tuotuna esille, niin vaikka nämä meidän lainsäädäntömuutokset osaltaan taas vastaavasti auttavat tilannetta, korostan myös sitä, että viranomaisvalvontaa, viranomaistoimintaa täytyy tehostaa myös telakoiden osalta ja pitää huolta siitä, että kerta kaikkiaan nämä yritykset, jotka eivät noudata suomalaisia työehtoja tai maksa suomalaisia palkkoja työntekijöilleen, saadaan putsattua kokonaan pois sieltä ketjusta. Mutta nytten tämä tilanne, kun uutta työvoimaa tarvitaan myös paljon, on paitsi suomalaisille työttöminä oleville henkilöille iso mahdollisuus myös samalla paikka siihen, miten myös näihin kysymyksiin, jotka ovat pitkään olleet siellä polttavina asioina, päästään kiinni ja niihin päästään puuttumaan.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Mennään hetkeksi aikaa puhujalistalle. — Edustaja Malm onkin siellä jo seuraavana.

20.22 Niina Malm sd: Arvoisa rouva puhemies! Täytyy nyt ensin ottaa kantaa tähän erityistalousalueeseen, jota täällä on jappaisteltu. Edustaja Jukkola sanoi, että tehdään koko Suomesta erityistalousalue. Sehän on innovatiivinen ajatus, mutta jos koko Suomi on erityistalousalue, niin eikö se tarkoita sitä, että meillä on sitten ihan kokonaan uusi järjestelmä koko tämän Suomen valtion pyörittämiseksi? Kyllähän tämä kokoomuksen linja on ehkä hiukan sekava tämän erityistalousaluekeskustelun osalta siltä osin, että maanantaina pääministeri Orpo Lappeenrannassa paikallislehti Uutisvuoksen mukaan lupasi kovasti järjestää erityistalousaluetta Imatralla. Mutta sehän on sitten ajan kysymys, kuinka näin tapahtuu. Ilmeisesti tämä erityistalousalue ei kuitenkaan siinä hyvässä hallitusohjelmassa ole, mutta suosittelen keskustelemaan aiheesta.

No, toinen asia, mikä ehkä tässä itäisen Suomen keskustelussa häiritsee: On hyvä, että siitä puhutaan, mutta kyllä minun täytyy sanoa teille, arvoisat kollegat, arvoisa ministeri, että kun te täällä sanotte, että olemme menneet tai olemme käyneet tai olemme menossa itäiseen Suomeen, niin kyllähän se vähän kuulostaa siltä, että ollaan menossa johonkin reservaattiin tai periferiaan, että se on kuin matka johonkin eksoottiseen paikkaan.

Pöytäkirja PTK 96/2025 vp

No, itse asiassa siitähän pääseekin sitten edustaja Oinas-Panuman puheenvuoroon matkailusta, että tässä kai se meidän tuleva valttikortti sitten on, että tulkaa itäiseen Suomeen katsomaan Venäjän rajaa ja kokemaan eksotiikkaa itäisessä Suomessa, kun sillä tavalla on tänäänkin puhuttu — niin kuin puhutaan, niin siltä se sitten näyttää. Tältä se nyt sitten näyttää itäisen Suomen osalta: mennään katsomaan eksotiikkaa ja tutustumaan alueeseen ja mietitään sitten, kuinka eteenpäin päästään.

No, ministeri Marttinen, te juuri totesitte, että nämä koirarifirmat täytyy saada kuriin telakoilta. Olen todella kiitollinen tästä puheenvuorosta ja siitä, että asia on otettu vakavasti. Mutta kuinka se käytännössä sitten tapahtuu, kun aluehallintovirastoilta on leikattu valvonasta, ammattiliitot eivät saa kanneoikeutta, jotta he voisivat edes yrittää auttaa työntekijöitä, ja tämä palkkavarkauskaan ei näytä etenevän?

Kun me tänään olemme keskustelleet, niin SDP on tuonut omia esityksiään esille monesti. Me olemme yrittäneet kertoa teille, että työn vastaanottamisesta on tehtävä kannattavaa ja osaamisen kehittämisestä mahdollisuus. Rakennusala on polkaistava käyntiin uudelleen. Meillä on mieletön määrä osaavia työttömiä rakennusmiehiä ja -naisia ja -henkilöitä tässä maassa tällä hetkellä. Pienten yritysten kasvuvoima on valjastettava käyttöön. Tästä on puhuttu muun muassa meidän puolestamme arvonlisäveron alarajan nostamisella, ja myöskin mikroyrityksille määräaikainen verohyvitys ensimmäisen työntekijän palkkaamisesta. Tästä me kuitenkin taidamme olla yhtä mieltä hallituksen kanssa, että ensimmäisen työntekijän palkkaaminen olisi yksi iso askel eteenpäin siinä, kuinka työllisyyttä saataisiin nousuun. On kuitenkin tosiasia, että jokainen uusi työntekijä on askel pois työttömyydestä.

Hallitus helpottaa irtisanomista, me sosiaalidemokraatit helpotamme työllistymistä meidän esityksillämme. Me haluamme tähän maahan vihreitä investointeja. Niitä on vauhditettava, ei jarrutettava, olipa kyse sitten tuulivoiman etäisyyssääntelyn kaltaisista himmeleistä tai Vitostiestä, joka jakaa tällä hetkellä Suomen kahtia pohjois—etelä-suunnassa. Me tarvitsemme investointikannustimia, että suuret ja pienemmät innovaatiot tässä maassa voivat tulevaisuudessa työllistää. Ja kasvurahoitukseen tarvitaan myös rohkea leijonaloikka. Tästäkin me olemme tänään puhuneet, ja ennen tätä me olemme ehdottaneet työmarkkinoiden tasapainottamista palkansaajien näkökulmasta säätämällä tulkintaetuoikeus sekä ammattiliittojen kanneoikeus. Teille ei kelvannut se, ei ehdotus epäterveen kilpailun kitkemisestä alipalkkauksen kriminalisoinnilla elikkä palkkavarkaudella. Teille ei ole kelvannut suojaosan palauttaminen, ja te ette ole lupauksista huolimatta tuoneet uutta aikuis-koulutusmallia tähän saliin.

Paljon tässä salissa on tänään puhuttu. Nyt olisi tekojen aika. Meillä on liian monta työntöntä, liian monta lasta, joiden vanhemmat ovat työttöminä. Muistan kyllä itse sen hetken, kun omat vanhempani olivat työttöminä, ja ei se kovin helppoa ollut. [Puhemies koputtaa] Toivon hallitukselta nyt todella tekoja.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kurvinen, olkaa hyvä.

20.28 Antti Kurvinen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Voin kertoa heti aluksi puheenvuoroni rakenteen. Tulen kertomaan keskustan keinoja, kun aina väitetään, että keskustalla ei ole vaihtoehtoja: keinoja taloudenpitoon ja työllisyyden kohentamiseen. Ja sitten lo-

Pöytäkirja PTK 96/2025 vp

puksi kysyn ministeriltä minusta semmoisen aivan ydinkysymyksen, mihin ei vielä minun käsitykseni mukaan tänään ole tullut vastausta.

Haluan aloittaa puheenvuoroni kiittämällä lämpimästi työministeriä. Itsekin kun olen ollut tuolla aitiossa ja ikään kuin rajan toisella puolen, [Naurua] ei oppositiossa vaan hallituksessa, niin arvostan todella paljon. Me keskustassa arvostetaan sitä, että työministeri kiireellisestä aikataulustaan on täällä parlamentaarisen vastuukatteen alla kuulemassa tätä meidän välikysymyskeskustelua ja kommentoimassa — suuri arvostukseni siitä.

Mutta sitten, arvoisa puhemies: mitä keskusta tekisi toisin? Kuten olemme monesti sanoneet, emme keventäisi kaavamaisesti yhteisöverotusta, vaan toisimme tällaisen Viron veromallin Suomen version, jossa verotetaan kevyemmin, jos jättää osakeyhtiön taseeseen pääomia niin, että niitä voi sitten käyttää investoimiseen ja uusien ihmisten palkkaamiseen.

Lisäksi tekisimme sellaisen ratkaisun, jolla me pystyisimme keventämään keskituloisten verotusta: asettaisimme katon työttömyyspäivärahalle, sairauspäivärahalle ja ansiosidonnaisille päivärahoille, niin että turvaa kertyisi enintään 4 000 euron turvan verran. Se on ihan riittävä ansiosidonnainen turva meidän mielestämme, ja tämä säästyvä raha voitaisiin käyttää sitten tuloverotuksen keventämiseen.

Kannustaisimme kokeneempia työntekijöitä jatkamaan työuraansa alimman eläkeiän yli veroporkkanalla, ja kyllä se erityistalousalue minusta voidaan ottaa käyttöön. Kyllä me pohjalaiset siinä pärjäämme, ja sieltä tulee sitten Kokkolaan ja Vaasan satamaan kuitenkin rahtia idästäkin päin.

Kuten edustaja Kosonen kertoi, toivon, että hallitus edistäisi Euroopan unionissa tällaista temu- tai krääsäveroa niin, että me saataisiin tällaisen huonon, kuluttajien kannalta ehkäpä jopa vaarallisen tavarantoiminnan tuomista Eurooppaan vähennettyä. Siihen voisi jonkunlaisen veron säätää.

Kehittäisimme kotitalousvähennystä esimerkiksi yksin elävien kannalta niin, että se olisi yksin elävien kannalta korkeampi, koska yksin elävä omasta siivouksestaan ja remonttitoiminnastaan voi vain yhden ihmisen tuloista tehdä niitä vähennyksiä.

Sen lisäksi, arvoisa puhemies, me kiihdyttäisimme rakennusalan toimintaa, koska rakennusala on monen muun teollisuuden haaran ikään kuin sydän tai dynamo ja tuottaa tilauksia monelle muulle teollisuudenalalle. Väitän, että rakennusalan lama on yksi suurimpia syitä tähän hyvin vaikeaan työllisyystilanteeseen. Loisimme mahdollisuuksia saada vakuuksia enemmän oman asunnon ostamiseen, omakotitalon rakentamiseen. Ottaisimme tämän ARA-välimallin, lyhyemmän korkotukilainavaihtoehdon, käyttöön. Loisimme korjausohjelman homekoulujen, rautateiden, maanteiden kunnostamiseen. Tästä on hyviä kokemuksia esimerkiksi finanssikriisin aikana. Nämä olisivat sellaisia keinoja, millä rakennusala meidän käsityksemme mukaan esimerkiksi saisi liikkeelle.

Ihan ydintyöllisyyspolitiikan kannalta nostan kaksi keskustan keinoa esille. Ensinnäkin tämä suojaosan poistaminen työttömyyspäivärahan sovittamiseen, että saa käydä töissä jonkin verran ja saa sen saman työttömyyspäivärahan, on ollut huono ratkaisu. Se on ihan niin kuin maalaisjärjellä ajatellen arvelikin, että näin käy: ne, jotka ovat vähän tehneet töitä siinä työttömyyden ohessa, ovat lopettaneet kokonaan työnteon. Näin on käynyt, kun olen vaikkapa työvoimaviranomaisten kanssa keskustellut. Suojaosa tulisi palauttaa. Lisäksi, jos työllistää nuorisotyöttömiä ja pitkäaikaistyöttömiä, me haluaisimme, että voisi niitä niin sanottuja sivukuluja, sosiaalikuluja, hieman vähemmän työnantaja maksaa.

Puhemies! Päätän nyt tämän puheenvuoroni tähän varsinaiseen kysymykseen, johon käsitykseni mukaan kukaan hallituksen ministeri ei ole vielä vastannut: oletteko te, arvoisa

Pöytäkirja PTK 96/2025 vp

työministeri, ja onko hallitus valmis kutsumaan koolle tällaisen työttömyys- tai työllisyysriihen, jossa olisivat paikalla kaikki puolueet ja sitten varmasti täytyy partit olla myöskin paikalla ja yrittäjäjärjestöjä ja muita merkittäviä yhteiskunnallisia tahoja? Voisimmeko me yhdessä yrittää löytää jotakin uutta, koska juuri tämä velkajarru saatiin näin hyvin poljetua pohjaa, voisiko nyt näin sanoa?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lyly.

20.33 Lauri Lyly sd: Arvoisa rouva puhemies! Ensinnäkin sanoisin tähän, että miten huolehditaan parhaiten siitä, että työehdot tulee hoidettua tällaisessa ketjussa: ehdottaisin, että ministeri laittaisi liikkeelle työn, jossa tilaajavastuulakia kehitettäisiin, koska sen ketjun pitäisi olla niin, että sen työn tilaaja tai pääurakoitsija vastaa sen ketjun työehtojen ja muitten asioitten oikeellisuudesta. Silloin me vältyttäisiin aika monelta asialta, jos me siinä asiassa edetään, ja se voisi olla semmoinen asia, jolla päästään eteenpäin.

Arvoisa rouva puhemies! Vielä tähän tilanteeseen, jossa meidän olisi panostettava, jos Suomi aikoo pärjätä, osaamiseen niin ennen työuraa kuin työuran aikana. Meillä tulee olemaan iso haaste, miten opiskelu ja työ yhteensovitetaan tulevassa tilanteessa, ja se on erittäin iso ongelma, koska nyt tässä on poistettu ja romutettu aikuiskoulutustuki, koulutusvähennys on poistettu, koulutuskorvaus on poistettu, ammatillisen koulutuksen leikkaukset näkyvät nyt. Ne näkyvät nyt ammattikoulujen arjessa. Opetusministeriä olisin päivällä haastanut tästä asiasta, mutta hän kerkesi jo lähtemään. Meidän pitää saada enemmän ihmisiä ja osaamista kasvatettua, ja niitä pitää systemaattisesti tehdä. Erityisesti työttömiä pitäisi voida kouluttaa entistä enemmän työvoimapula-aloille ja -ammatteihin. Ja siihen tuossa aiemmin ehdotin, että jos tällaista koulutusta järjestettäisiin, niin silloin kunnat vapautettaisiin tästä työttömyysturvasta näitten ihmisten kohdalta, ja se toisi todella ison draiverin siihen, että näitä ihmisiä saataisiin koulutettua ja näin päästäisiin eteenpäin siinäkin asiassa.

Sitten, arvoisa rouva puhemies, nuorten osalta tämä työllistämisseteli on tavallaan palkkatuettua työtä noin käytännössä. Se on aivan samanlaista, mutta se on nyt kohdennettu. Se koskee kuutta prosenttia siinä nuorten ikäryhmässä, ehkä juuri niitä vaikeimpia, toivon mukaan, auttaa, mutta sitten sille 94 prosentille nuoristakin kyllä täytyy toimia olla, ja tässä mielessä on siihen tarpeellista tehdä.

Arvoisa rouva puhemies! En tiedä, onko normaalisti ollut tapana, että keskustelussa puutun pariin keskustan ehdotukseen ja pyytäisin heitä vielä harkitsemaan niitä ihan sen takia, että nehan tavallaan ovat jo olemassa.

Ensinnäkin tämä 4 000 euron raja työttömyysturvan osalta: Meillä on ansiosidonnaisessa työttömyysturvassa nyt jo, että 3 534,95 euron yläpuolisesta ansiosta tulee työttömyysturvaa vain 20 prosenttia. Eli tavallaan me ollaan tämä jo hoidettu, mutta myöskin sitten joka viides euro vaikuttaa työttömyysturvaan sen yläpuolella. Ja sitten jos puhutaan työttömyysturvan tasosta neljällä tonnilla, niin nykyinen työttömyysturvan taso on 2 095 euroa, leikattuna 20 prosentilla se on 1 676 euroa, että se menee aika paljon pienemmäksi kuin ansio. Sitten vielä kun viisi prosenttia otetaan, niin mennään alle 1 600:n. Sitten jos katsotaan vaikka viiden tonnin palkalla, niin nämä luvut ovat 2 288, 1 830 ja 1 716. Kyllä ne nyt on tässä nykyjärjestelmässäkin hoidettu, niin että siinä mielessä en lähtisi siihen.

Sitten tämä kohta, jossa kannustetaan alimman eläkeiän yli työskentelemään. Meillä on tällainen järjestelmä nykyisessä eläkejärjestelmässä, joka on vielä kannustavampi kuin

Pöytäkirja PTK 96/2025 vp

tämä 20 prosentin verovähennys. Eli käytännössä henkilö, joka on saavuttanut alimman eläkeiän, esimerkiksi kahden tonnin eläkkeellä, ansaitsee jokaiselta tekemältään kuukaudelta kahdeksan euroa lisää eläkettä eli vuodessa 96 euroa eläkettä, ja jos hän on töissä sen ajan vaikka kolmen tonnin palkalla, niin siitä vielä tulee 45 euroa. Eli hän saa eläkettä 141 euroa sen vuoden aikana lisää pysyvästi. Tavallaan tämä on vielä kovempi kannuste kuin tämä miinus 20 prosenttia, tämä on seitsemän prosenttia.

Tässä suositteaisin, että mietitte näitä, että käytetään näitä keinoja, joita meillä on jo olemassa. — Kiitoksia.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Aalto-Setälä poissa. — Edustaja Kemppi, olkaa hyvä.

20.38 Hilkka Kemppi kesk: Arvoisa rouva puhemies! Ensinnä aivan valtava kiitos työministeri Marttiselle siitä, että hän on jo seitsemän tuntia ollut täällä meidän kanssamme keskustelemassa aiheesta. Se osoittaa varsinaista sitoutumista. Toki olisin toivonut, että myös pääministeri olisi voinut olla yli kahden tunnin ainakin, että oltaisiin päästy tähän varsinaiseen keskusteluun, mihin myös edustajat voivat osallistua laajemmin kuin vain ryhmäpuhujien muodossa.

Sitten vastaus työministeri Marttiselle, kun kysyitte juuri minulta, miksi työllisyys- ja kasvuriihi tarvitaan jo tänään. Tämä kysymys oli jokunen tunti sitten, ja nyt vastaan siihen. Suomessa on yli 300 000 työtöntä. Pitkäaikaistyöttömien määrä hipoo 1990-luvun huippua. Joka kahdeksas ihminen työttömänä, nuorisotyöttömyys on järkyttävän korkeaa. Kertakaikkisesti meillä on kansallinen hätätila, suurtyöttömyys tässä maassa aikana, jolloin meidän pitäisi saada välttämättömästi kasvua. Olemme sitoutuneet yhdessä esimerkiksi velkajarrumenettelyyn, ja mikäli me emme saa yhdessä kasvua ponnistettua, ihmisille työpaikkoja, niin me joudumme säästämään sitäkin kovemmin tulevana vuosina, puhumattaakaan ihmisten inhimillisestä hädästä, tilanteesta, jossa yrität ostaa lapsellesi ruokaa mutta rahat eivät riitä ja työpaikkaa ei ole. Meidän on välttämätöntä tehdä tälle tilanteelle jotain. Jo tänä yönä tekisin, jos saisin valita, mutta viimeistään mahdollisimman pian.

Me potkimme positiivista ennustetta eteenpäin jo toista vuotta. Erityisen rankasti tämä näkyy rakennusteollisuudessa. Olemme kuulleet järkyttäviä uutisia metsäteollisuuden ja monien vientialojen rajuista neuvotteluista ja irtisanomisista. Meillä suhdanteet kaikilla tavoilla aiheuttavat työttömyyttä, mutta myös hallituksen selvät virheet. Tämmöinen toivotaan-politiikka ei riitä.

Voisin muutaman nähdäkseni merkittävän virheen nostaa tähän keskusteluun, joista toivoisin, että kun työministeri on ollut täällä tänään ja on ollut tämä seitsemän tuntia aikaa punnita näitä vaihtoehtoja, hän ottaa sitten kantaa, voisiko hallitukselta löytyä ymmärrystä näistä asioista neuvottelemiseen.

Hallituksen tulisi arvioida esimerkiksi tätä yhteisöveropäätöstään. Kun yhteisöveroa helpotetaan geneerisesti, sen vaikuttavuus on itse asiassa aika huono. Voisiko sen sijaan ottaa keskustan yhteisöveron uudistuksen niin, että erityisesti pieniin ja keskisuuriin yrityksiin kohdistuisi Viron veromallin tavoin tuo etu? Tai sitten tämä kotitalousvähennyksen heikentäminen tai suojaosan poisto: voisiko näistä löytyä sellaisia kohtia, joissa hallitus tulisi vastaan, huomaisi, että nämä ovat aiheuttaneet lisää työttömyyttä, lisää konkurssseja ja näiden osalta tarvitsee tulla vastaan?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kalli.

20.42 **Eeva Kalli kesk:** Arvoisa rouva puhemies! On todella erittäin hyvä, että ministeri on vielä täällä paikalla, ja siksi ajattelinkin käydä nyt läpi muutamia sellaisia asioita, joita tässä keskustelun kuluessa on noussut esiin.

Alkuun on pakko kommentoida vielä edustaja Bergbomin puheenvuoroa. Edustaja ei enää ole täällä nyt valitettavasti paikalla, mutta kun hän puhui lapsiperheistä, niin siihen liittyen on kyllä pakko huomauttaa, että olen äärimmäisen huolissani siitä selvityksestä ja vaikutusarviosta, jonka sosiaali- ja terveysministeriö on meille tuonut tiedoksi nyt viimein, eli kokonaisarviosta, jonka mukaan jopa 31 000 lasta uhkaa ajautua köyhyyteen hallituksen toimien johdosta. [Hilkka Kemppi: On jo!] Se on kyllä huolestuttava lukema, johon meidän kaikkien pitäisi pysähtyä. Tietysti työttömyys liittyy suoraan myös tähän samaan asiaan, ja siksi todella on tärkeää, että ihmisille saataisiin työtä ja toimeentuloa.

Olen itsekin tavannut aika paljon yrityksiä ja yritysten edustajia tässä viime kuukausina, ja sieltä tulee kyllä monenlaista viestiä ja toivetta. Vaikkapa nyt viimeisen kahden vuoden aikana päällimmäisenä toiveena tai murheena tai pullonkaulana en ole saanut sitä viestiä, että meidän pitäisi kiireisesti alentaa yhteisöverotusta ainakaan tällaisella mallilla, tällaisella tavalla, jota hallitus nyt esittää, mutta monia muita toiveita ja viestejä sieltä kyllä on tullut. Tällä hetkellä ja viime aikoina erittäin usein tulee vastaan pullonkaulana nimenomaan tämä rahoituksen saamisen vaikeus, josta muun muassa edustaja Mehtälä täällä aiemmin ansiokkaasti puhui. Se on todellinen pullonkaula, johon täytyy löytyä ratkaisuja. Sitten on myös jatkuvasti lisääntyvä byrokratia, erilaiset normit, sääntelyt, byrokratia, joka tuntuu koko ajan vain lisääntyvän, vaikka sitä on ollut tarkoitus pikemminkin vähentää. Olisi tärkeää, että yrittäjillä ja yrityksillä olisi mahdollisuus keskittyä yhä enemmän siihen varsinaiseen ydinliiketoimintaansa eikä erilaiseen sääntelyyn ja byrokratian pyörittämiseen. Luvitus on edelleen iso ongelma. Se olisi tärkeää saada sujuvammaksi ja ennakoitavammaksi.

Mutta sitten kyllä valtavan iso ongelma on se, että kerta kaikkiaan tuntuu olevan puutetta tuotteiden ja palveluiden kysynnälle, ja siihen liittyen valitettavasti on tunnistettu myös toimia, joita hallitus on tehnyt, joilla hallitus on itse pahentanut tätä ongelmaa, ja kyllä esimerkiksi kotitalousvähennyksen heikennys on yksi valitettava, konkreettinen esimerkki. Se on ollut tuhansille pienille ja pk-yrityksille ja monille perheille erittäin tärkeä kannustin. Keskusta haluaisi palauttaa kotitalousvähennyksen ennalleen, ja se kyllä lisäisi työtä ja yrittäjyyttä tähän maahan.

Sitten nämä arvonlisäveron korotukset, joita on tehty mittavasti paitsi yleiseen arvonlisäveroon myös näihin eri veroluokkiin, ovat eittämättä myös heikentäneet ostovoimaa, ja kyllä ne tuntuvat sitten monien yritysten toiminnassa. Ansiotuloihinkin esitettävät veronkevennykset valitettavasti nyt aiotaan kohdistaa tavalla, joka ei juuri näytä hyödyttävän pieni- ja keskituloisia — eli niitä tavallisia suomalaisia palkansaajia, jotka kyllä voisivat varmasti lisätä sitä kuluttamista, jos se veronkevennys tuntuisi enemmän siellä omassa palkkapussissa eli käteen jäävässä summassa. Ymmärrän hyvin, että moni palkansaaja tai moni keskituloinen saattaa kokea hieman epäreiluna sen, että kun nyt kuitenkin hallitus valitsee käyttää miljardiluokassa veronkevennyksiä, niin siitä kuitenkin suhteellisen pieni osa niin sanotusti valuu sitten sinne omaan pussiin.

Tässä muutamia päällimmäisiä. Täytyy vielä mainita tietysti koulutusleikkaukset, sekä ammattikoulutukseen tehdyt leikkaukset että tosiaan esimerkiksi tämä aikuiskoulutustuen

Pöytäkirja PTK 96/2025 vp

leikkaus. Se on kyllä erittäin ongelmallinen, erityisesti nyt vaikkapa sitäkin tilannetta vasten, että me tulemme tarvitsemaan myös osaavaa työvoimaa lisää, ja siksi tähän täytyy löytäjä ratkaisuja. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Mehtälä.

20.47 Timo Mehtälä kesk: Arvoisa puhemies! Aivan ensimmäiseksi ministeri Marttisel-le nöyrä kiitos tästä läsnäolosta. Se on merkki siitä, että työministeriä kiinnostaa tämä välikysymyksen keskustelu.

Olemme tänään käyneet tosi sisältörikkaan keskustelun, ja varmasti kaikille on tullut selväksi, että tämä välikysymys oli tarpeellinen. Miksi näin? Kun hallitus aloitti reilu kaksi vuotta sitten toimintansa, monella suomalaisella oli suuret odotukset. Hallitusohjelman 55 000 sanaa, siis, hyvät kollegat, hallitusohjelman 55 000 sanaa sisälsivät hyviä kirjauksia ja tavoitteita. Hallituksen punainen lanka perustui siihen, että maahan saadaan talouskasvua, 100 000 uutta työpaikkaa ja että velkaantuminen lopetetaan. Nämähän ovat tosi hienoja tavoitteita, ja minä yhdyn 100-prosenttisesti näihin tavoitteisiin. Mutta kun nyt peilataan niitä tavoitteita, joita te, hallitus, itse asettitte itsellenne, niin valitettavasti joudumme toteamaan, että näistä tavoitteista yksikään ei ole oikein onnistunut. Elikkä ensimmäisenä talouskasvua ei ole, toisena työttömyys on lisääntynyt, ei vähentynyt, kolmantena konkurssseja on tehty ennätysmäärä, neljäntenä velkaantuminen kiihtyy koko ajan ja sitten viimeisenä yrittäjien elämää on vaikeutettu. Tästä kerron esimerkin: Meillä Haapavedellä on Suomen merkittävimpiä biokaasualan yrityksiä. Ne ovat joutuneet lomauttamaan lähes puolet työväestä, kolmisenkymmentä työntekijää, ja omalta osaltaan tähän on vaikuttanut viisi eri asiaa, minkä hallitus on tällä kaudella biokaasualalle tuonut, sääntelyä ja sitten myös kannattavuuden heikkenemistä. Omalta osaltaan tietysti on monta muutakin tekijää, mutta yksi tekijä on, ihan totta, tämä.

Arvoisa puhemies! Maamme suurimmat ongelmat ovat siis matala syntyvyys ja velkaantuminen ja talouskasvun puute, ja me tarvitaan vaihtoehto, jolla saadaan talouskasvua ja toivoa koko maahan. Minusta pääministeri Orpo totesi todella hyvin, että me tarvitsemme toivoa, ja varsinkin yrittämisessä sehän on kaiken a ja o, että meillä on toivo tulevaisuudesta, ja sillä on myös merkittävä vaikutus työllisyyteen. Valtavan suuri merkitys työllisyydelle on toivo, että on usko tulevaisuuteen, että kyllä me tästä eteenpäin mennään ja pärjätään. Investointeihin pitää kannustaa. Keskusta on esittänyt tosiaan tämän investointiverohyvityksen laajentamista pienille ja keskisuurille yrityksille, niin kuin monet EU-maat. Ei tämä ole mitenkään poikkeuksellinen vaatimus. Meillä ovat Saksa ja Ranska läheneet tästä miljoonan euron investointiverohyvityksen tasosta, ja meillä Suomessa on tosiaankin 50-kertainen tämä raja, 50 miljoonaa. Se on ihan käsittämätön. Sitten tämä malli, että me yrityksen sisään jääviä voittoja verotettaisiin vähemmän, tarkoittaa sitä, että yrityksellä on mahdollisuus investoida ja työllistää, kun se ei maksa sitä osinkona ulos vaan se jättää sisään sen rahan. Koska sitä verotetaan kevyemmin, se kannustaa sitä yritystä tekemään näin.

No, sitten meidän on tehtävä arjesta helpompaa niille, jotka kantavat vastuuta, ja tämä menee nyt jo vähän laajempaan näkökulmaan elikkä vanhempainvapaiden verovapauteen, kotitalousvähennyksen parantamiseen ja eläkkeellä työskentelevien verotuksen keventämiseen. Siis tämäkin on yksi merkittävä asia, että meillä saadaan ne, joilla on ammattitai-

Pöytäkirja PTK 96/2025 vp

toa tehdä työtä, erinomainen ammattitaito, vielä työelämässä jatkamaan. Nämä toimet ovat oikeudenmukaisia ja kasvua tukevia ja työllisyyttä parantavia.

Sitten tämä kolmas asia, alueellinen eriytyminen, pitää pysäyttää. Meillä on nyt tällä hetkellä nähtävissä selvästi tämä Itä-Suomen tilanne, ja siitä on hyvät esitykset tehty erityistalousalueena, jolloinka siellä olisi sellaisia etuja, jotka mahdollistavat yritystoiminnan ja koulutuksen siellä Itä-Suomessa paremmin ja kannattavamasti eivätkä, niin kuin edustaja Kallio hyvin toi esille, tämä ammattitaitoinen työvoimavirta ja yritykset poistu sieltä Itä-Suomesta. No, sitten tähän luvitukseen on vielä pakko pysähtyä. Minusta hallituksen esitys uudesta lupavirastosta oli vallan hyvä, mutta se, että sinne viraston sisään jätettiin yleisen edun valvontayksikkö, jolla on mahdollisuus valittaa viraston omista päätöksistä, oli jotenkin... Vierastan tällaista ajatusta, että viraston sisällä on sisäinen yksikkö, joka voi valittaa viraston päätöksistä. Tässä tulee vähän tämmöinen valitusautomaatin tunne. Toivotaan, että tästä ei tule ongelmaa, mutta pahoin pelkään, että voi tulla melkoinen ongelma jatkossa.

Arvoisa puhemies! Nyt tarvitaan koko maata ja kaikenkokoisia yrityksiä hyödyttäviä päätöksiä. Se, jos joku, vaikuttaa työllisyyteen. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Jukkola.

20.54 Janne Jukkola kok: Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Yrittäjänä olen saanut työllistää varmaan satoja työntekijöitä matkan varrella, osan lyhyemmän aikaa, osan pidemmän. On vaikka kesätoita, ja sitten on tämmöisiä pitempiä työsuhteita. Se on ollut aina hieno kokemus, ei pelkästään meille työnantajille vaan myös työntekijälle. Se on semmoinen yhteisöllisyys, mikä sinne yrityksiin aina tulee, kun siellä laitetaan firman työtakkia ja työvaatteita päälle: kuuluu johonkin, ja se antaa hyvää merkitystä sille tekemiselle. On selvät päämäärät, mitä kohti yhdessä mennään. Tätä toivoisi monen työttömän Suomessa kokevan, näitä tunteita.

Tämä on se syy, miksi hallitus tekee määrätietoisesti toimia niin työllisyyden eteen kuin myös yritysten kilpailukyvyn vahvistamiseksi. Tämä kilpailukyvyn vahvistaminen tarkoittaa samaa asiaa: silloin kun yritys on kilpailukykyinen ja se voi investoida, se voi myös työllistää, millä on siihen parantava vaikutus.

Työ ei synny itsestään, sen eteen on luotava edellytykset. Siksi kevennetään työn verotusta, helpotetaan lupa- ja byrokratiaprosesseja ja kannustetaan ennen kaikkea investointeihin ja myös houkutellaan tuolta maailmalta investointeja tänne Suomeen. Tällä erityistalousalueella, mitä tässä on aika monessa puheenvuorossa kommentoitu, tarkoitan just tätä: jos me olemme houkutteleva erityistalousalue, koko Suomi, niin sieltä maailmalta, Euroopasta, tulevat ne investoinnit tänne, jolloin se sitten hyödyttää varmasti koko Suomea, jos tässä onnistumme hyvin, ja ainakin lupaavalta hallituksen puolesta se näyttää.

Kaikki työ on tärkeää, olipa sitten kyse ensimmäisestä kesätyöstä, pitkäaikaisesta urasta teollisuudessa tai vientiyritysten avainprojektissa. Kun yrityksillä on mahdollisuus investoida ja kasvaa, syntyy uusia työpaikkoja. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Täällä on neljä puhetta vielä listalla. Otetaan nämä, ja sitten ministeri saa vastata. Mikäli sitten vielä tulee, niin totta kai nekin otetaan, en minä sitä sano, mutta tässä olisivat nyt nämä. Voitte esittää ministerille

Pöytäkirja PTK 96/2025 vp

nyt loppukysymyksiä, olkaa hyvä. Ministerihän on täällä tietysti ihan loppuun asti. — Olkaa hyvä, edustaja Oinas-Panuma.

20.57 Olga Oinas-Panuma kesk: Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Ihan ensiksi täytyy kommentoida tähän erityistalousalueasiaan se, että sen ideahan on se, että jollekin tietylle alueelle voitaisiin saada sitä kasvua, ja jos me nyt koko Suomesta jotenkin mystisesti tehtäisiin erityistalousalue, niin eihän se silloin kannusta investoimaan nimenomaan Itä-Suomeen, vaan se kannustaa yleisesti investoimaan Suomeen. Jos me lähettäisiin erityistalousaluetta rakentamaan, niin kyllä itse esimerkiksi näkisin niin, että jos se vaikkapa Kainuuseen tehtäisiin, niin sitten se tehtäisiin sen LUMI-tietokoneen ympärille, kun siellä on jo muutenkin sen alan toimintaa. Kyllä erityistalousalueasia on semmoinen, että sitä kannattaa selvittää, ja ainakin itse tulevaisuusvaliokunnassa olen asiaa saanut pitää esillä.

Tänä päivänä ollaan monta kertaa kuultu, että kasvua pilkahtelee, ja tässä syksyn mitaan aina, että se kasvu on siellä nurkan takana. Minä olen sitä nurkkaa nyt haeskellut, se on ollut vähän hukassa. Toivottavasti löytyy pikkuhiljaa, ja kasvu sieltä nurkan takaa sitten myös.

Tänä päivänä kokoomuksen ryhmäpuheenvuoron jälkeisissä debateissa edustaja Sato-nen, työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan puheenjohtaja, sanoi, että joustavasti pitäisi päästä liikkumaan alalta toiselle. Tässä minä olen täysin samaa mieltä, koska meidän työelämä on tällä hetkellä hieman kankeaa ja ihmisten pitäisi päästä vaihtamaan myös alalta toiselle.

Keskustalle osaaminen ja inhimillinen pääoma on sivistyspuolueena aivan äärimmäisen tärkeää. Senpä takia haluaisinkin vielä tälleen loppupäivästä muistutella tästä meidän uudelleen kouluttautumisesta. Eli niin kuin täällä on aiemmin puhuttu, esimerkiksi ammatti-koulusta on leikattu, ja lisäksi hallitus on poistanut tämän aikuiskoulutustuen. Silloin kun aikuiskoulutustuki poistettiin, niin kovasti lupailtiin, että kyllä tulee sitten sinne tilalle uusi malli. Nyt haluaisinkin vielä, että saisin tänä päivänä kuulla, milloin se uusi malli tälle ai-kuiskoulutustuelle on tulossa. Ymmärrän, että haluatte sitä edellistä mallia parantaa, mutta milloin se uusi malli saadaan, ja minkälainen se on? Ja sikäli mikäli sitä korvaavaa mallia ei ole tulossa, niin toivottavasti saisin myös sen kuulla.

Ihan viimeiseksi haluan vielä kiittää ministeriä ehdottomasti siitä, että olette ollut täällä kuuntelemaan tätä keskustelua, ottamassa täältä meidän vinkkejä ylös. Toivottavasti olet-te saanut tänä päivänä tarpeellisia evästyksiä työtä varten.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kosonen, Hanna.

20.59 Hanna Kosonen kesk: Arvoisa puhemies! Minäkin kiitan ministeriä sinnikkyydes-tä kuunnella täällä meidän keskusteluja. Tuntuu vähän siltä, että kun täällä nyt pian aika lailla ollaan omiemme kesken, niin alkaa leppoisammaksi ja leppoisammaksi tämä elämä muuttua.

Kysyisin ministeriltä, kun tämmöinen mahdollisuus nyt on, tästä erityistalousalueesta, että onko sellaisesta aidosti keskusteltu. Harri Bromanin raporttia odotamme, kuten mai-nitsitte, semmoinen on tulossa. Mutta jos ajatellaan, niin Norjassa ja Ruotsissahan näitä on käytössä, ja jos ollaan ihan rehellisiä, niin Suomessakin on käytössä. Esimerkiksi Meyerin telakka on melkoinen erityistalousalue. Sinne Suomi laittaa tukea aika lailla, ja meidän kaikkien pitää huomata, että tämmöinen on jo olemassa.

Kertaan vielä lisää näitä keskustan kasvutoimia.

Pöytäkirja PTK 96/2025 vp

Me esimerkiksi ulottaisimme teollisuuden vihreän siirtymän investointien verotuen myös pienemmille yrityksille laskemalla sitä investointivaatimusten alarajaa. Ajattelen, että kaikki tällaiset olisi hyvä ottaa kyllä käyttöön. Nyt on se 50 miljoonaa euroa, ja se voisi olla vaikka miljoonakin euroa, tällainen kannustin.

Hallitukselta on ilmeisesti tulossa tämä YEL-maksujärjestelmän uudistus. Se todella pitää uudistaa, jotta nämä todelliset kustannukset huomioitaisiin paremmin ja tuettaisiin siten oikeasti yrittäjyyttä.

Täällä on puhuttu tästä rakentamisen reformista. Tällä hetkellä rakentaminen on aika lailla alhaalla, ja aikamoinen painekin siellä vähitellen alkaa tulla sitten, kun asuntoja kuitenkin tarvitaan. Me luotaisiin tavallisille suomalaisille, myös nuorille ja pieni- ja keskituloisille, uusi polku vuokrata oma koti, vahvistettaisiin valtiontakauksia oman asunnon hankinnassa. Tässä olemme myös kysyneet hallitukselta niitä toimia, kuinka asuntolainoitusta saataisiin joustavammaksi. Tiedämme, että tämä ei ole ainoastaan harvaan asuttujen alueiden tai itäisen Suomen ongelma, vaan myös sillä, joka asuu keskustenkin lähetyillä, on haasteita lainoituksen saamisessa. Tähän todella toivomme toimia, jotta jokainen pääsisi sitten siihen omaan kotiin kiinni, ja tämänkin sitä työllisyyttä kyllä edistää.

Sitten vielä tästä osaamisen Suomesta, arvoisa puhemies, jatkaisin. Eli ollaan kyselyt tämän aikuiskoulutustuen vastineen perään. Se on hallituksesta luvattu toteuttaa. Kun me sivistysvaliokunnassa tätä käsitelimme, niin siihen on itse asiassa todellinen tarve erityisesti sote- ja kasvatusalalla, näissä kuulemisissa tuli selville, koska siellä harvoin on sitten mahdollisuus yrityksen, kun ei ole taustalla sitä yritystä, vaan on kunta- tai hyvinvointialue siellä taustalla, kouluttautua tavallaan työnantajan rahoituksella. Siellä on paljon alanvaihtopainetta ja tarvettakin vähän siihen työnkuvan uudistamiseen ja myös siihen urakehitykseen. Todella toivomme, että se tulisi tosi pian, koska tässä on nyt jo tulossa muuttaman vuoden väli sille, että alaa on pystynyt tämän kouluttautumisen kautta vaihtamaan. Me keskustassa ajattelempa, että jokaisen ihmisen työ ja kouluttautuminen on tärkeää huolimatta iästä.

Olen saanut toimia myös selvityshenkilönä elämässäni joitakin kertoja. Yhden selvityksen olen tehnyt opetus- ja kulttuuriministeriölle, ja se koski seutukaupunkien korkeakouluttautumista muutama vuosi sitten. Siellä ehdotin tällaista korkeakoulukeskusmallia, joka itse asiassa siellä ministerinkin kotipaikkakunnalla varmaan jollain tavalla ja siinä Porissa sitten lähistöllä on ollut olemassa ja jossa nimenomaan kunta, elinkeinoelämä ja oppilaitokset, korkeakoulut — ei välttämättä sijaintipaikankaan tarvitse olla ihan siinä juuri sen kunnan alueella — tekisivät tällaisia selkeitä sopimuksia, että koulutetaan sille alalle, mitä siellä alueella tarvitaan, onko se sitten hybridikoulutus tai lähi-, etä-, kuinka vain. Aika usein koulutuspaikkoihin opiskelijat myös kiinnittyvät, ja sillä on väliä, missä koulutetaan. Tällaisia hybridimalleja ja korkeakoulukeskuksia kannattaisi miettiä, koska joka puolelle Suomea kyllä tarvitaan niitä työntekijöitä ja osaajia. Sekin auttaa sitä työllistymistä.

Vielä olisi sanottavaa paljon työkykyisyydestä ja mielenterveydestä, kuinka se vaikuttaa siihen elämään, ja myös siitä, että nämä osa-aikatyöt, jotka itse asiassa hallitus on leikkannut pois mielenterveyskuntoutujilta, ovat itse asiassa olleet tosi tärkeitä asioita niille mielenterveyskuntoutujille, ja niistä on saatu myös hirmu hyviä tuloksia, ja se on myös kustannustehokasta ollut. Eli tästä on myös ihan tutkittua dataa, että ne kannattaisi kyllä ottaa takaisin, jotta nämä kuntoutujat pääsisivät elämän syrjään kiinni ja takaisin sitten työhönkin kiinni.

Pöytäkirja PTK 96/2025 vp

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kemppi.

21.05 Hilkka Kemppi kesk: Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Bergbom kehui tänään aikaisemmin hallituksen tukia lapsiperheille tämän keskustelun yhteydessä. On totta, että työtulovähennykseen on huomioitu lapset ja sitä kautta töissä käyvien lapsiperheellisten tilanne on parantunut, mutta samaan aikaan hallitus on itse asiassa leikannut kaikki lasten ruokarahat pois työttömyysturvasta. Tällä hetkellä, kun työttömyys on suurissa lukemissa, Euroopan toiseksi pahimmassa alhossa Suomessa, näitä työttömiä lapsiperheitä on paljon. Mielestäni on aika julmaa, että heille ei varata lasten elättämiseen edes sitä ruokarahaa, mikä aikaisemmin työttömyysturvassa on ollut.

Tällä muutoksella kokoomus ja hallitus arvioivat, että saadaan 10 000 uutta työpaikkaa, siis kun työttömyysturvasta poistettiin lapsikorotus hallituksen aloittaessa. Nyt kysyisin ministeriltä: millaisia selvityksiä olet nähnyt tuon työttömyysturvan lapsikorotuksen poiston vaikutuksesta työllisyyteen? Oma arvioni on se, että se ei ole vaikuttanut työllistävästi vaan pikemminkin on ollut osatekijä luomaan tätä tilannetta: meillä on tullut tämän hallituskauden aikana 31 000 köyhää lasta enemmän tähän maahan, ja tilanne sillä puolella on karmiva.

Toivoisin hallitukselta voimakasta politiikkaa perheystävällisen työelämäkulttuurin luomisessa, itse asiassa myös laajemmassa mittakaavassa. 77 prosenttia suomalaisista pitää itse asiassa perhe-elämän ja työn parempaa yhteensovittamista hyvänä keinona esimerkiksi syntyvyyteen, siihen, että heidän lapsilukutoiveensa voisi toteutua, ja työllisyys on suoraan kiinni siitä, että myös perheellistyä uskalletaan. Sitten taas, kun katsomme raskaus-syrjintää, on myös pois työntäviä tekijöitä. Erityisesti naiset kokevat edelleen raskaus-syrjintää. Luvut ovat melko karuja, ja erityisesti niissä tilanteissa, missä naisella on ollut määräaikainen työsuhde, koetaan raskaus-syrjintää. Onko hallituksella valmisteilla jonkinlaista lakipakettia siihen, että näistä määräaikaisten ketjuttamisista päästäisiin eroon? Nimitäin naisvaltaisilla aloilla esimerkiksi opettajien keskuudessa on paljon ketjuttamista, ja se osaltaan luo tätä epäreilua tilannetta.

Toivoisin myös, että hallitus tarkastelisi pikapuoliin sitä, pitäisikö työttömyysturvaan lisätä lapsikorotus ja sitä kautta tuoda lapsiperheet samalle viivalle. On aivan yhtä arvokasta olla äiti tai isä tässä maassa, oli sitten työtä tai ei.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kalli, ja sitten ministeri.

21.09 Eeva Kalli kesk: Arvoisa rouva puhemies! Pakko vielä tähän loppuun nostaa esiin suuri pettymykseni erääseen asiaan, joka ei kyllä suoraan ole tämän salin asia, mutta kyse on siis tästä pääkaupunkiseudun raitiovaunuhankinnasta, joka on siis mittaluokaltaan valtavasti iso hankinta. Vaikka päätöstä ei todella valtioneuvostossa tai eduskunnassa suoraan tehdä, niin siihen kuitenkin kanavoidaan myös valtion tukea valtion budjetin kautta. Siksi-kin tietysti asia meitä koskettaa ja koskettaa mitä suurimmassa määrin tätä keskustelua, eli työttömyyttä.

Aiemmin kuultujen uutisten mukaan hankinta on siis suunnilleen 270 miljoonan euron arvoinen, ja tänään esimerkiksi Kauppalehti uutisoi, että kyseessä saattaa olla mittaluokassaan jopa yli puoleentoista miljardiin euroon nouseva hankinta. Kaikki ymmärrämme, että sen vaikutukset ovat silloin mittavat, ja kun valitettavasti se hankitaan nyt Puolasta eikä

Pöytäkirja PTK 96/2025 vp

suomalaiselta toimijalta, jonka alihankintaverkosto vielä vahvemmin olisi täällä Suomessa, niin on kyllä erittäin valitettavaa, että näin on päässyt käymään. Edelliset kaksi hallitusta ja aiemmin jo Vanhasen hallitus, muistan näin, ovat toimineet aktiivisesti elinkeinopolitiikassaan ja pystyneet tätä vaunutuotantoa Suomessa turvaamaan, ja olisi kyllä tärkeää, että tähän pystyttäisiin myös jatkossa.

Arvoisa rouva puhemies! Hyvä ministeri, hyvät kollegat, olemme tänään käyneet erittäin tärkeää keskustelua valtavan tärkeästä aiheesta, suurtyöttömyydestä, jonka uskon, että kaikki meistä haluavat kääntää ja voittaa. Keskustelussa on tuotu esiin useita eri konkreettisia toimia, toimenpiteitä, joita pitäisi tehdä. Kiitän todella osaltani ja koko keskustan eduskuntaryhmän puolesta, että työministeri Marttinen, olette ollut täällä koko keskustelun ajan. Uskomme, että myös tästä keskustelusta jotain eväitä sinne hallituksen valmisteluunkin tulee. — Kiitoksia.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Sitten ministeri, olkaa hyvä. — Takarajaahan meillä ei tänä yönä ole.

21.11 Työministeri Matias Marttinen: Kiitoksia, arvoisa rouva puhemies! Hyvät kansanedustajat! Tosiaan tietysti kun tässä talossa olen saanut hoitaa myös muita parlamentaarisia tehtäviä, niin kun ministerinä aloitin, muistutin kyllä omiani myös siitä, että kyllä eduskunnassa ollaan isäntiä ja emäntiä ja ministerit ovat renkejä. Kuitenkin me toimimme tämän parlamentaarisen luottamuksen varassa, ja silloin jos käydään välikysymyskeskustelua, minusta on aika luontevaa, että kuullaan kuitenkin myös kansanedustajien käymää keskustelua. Ainahan fiksu, toisiaan kunnioittava keskustelu myös parantaa yhteistyövälejä, ja ainahan, totta kai, nousee hyviä ehdotuksia. Niin kuin tiedätte, mitä tulee siihen, pystyykö hallitus kaikkia toteuttamaan ja muuta, niin meillä on tietysti omat rajoitteemme taas siinä, mutta arvostan hyvin paljon sitä, että tätä keskustelua kaikkienensa on käyty.

Rouva puhemies! Pyrin nyt vielä vastaamaan muutamiin näihin kysymyksiin, mitkä ovat nousseet esille.

Edustaja Kemppi otti esille raskaussyrjinnän. Tästä on siis menossa nyt tällä hetkellä oma STM:n lainsäädäntöhanke, jossa tullaan tekemään muun muassa tasa-arvolakiin myös omia säännösmuutoksia. Myös vastaavasti, kun tämä oman puolueeni ministeriö valmistelee määräaikaaisuuksia koskevaa lakipakettia, niin myös siinä — en voi vielä mennä yksityiskohtiin, mutta joka tapauksessa — sen valmistelussa on pohdittu sitä, miten näihin ketjuttamistilanteisiin päästään käsiksi.

Erityisen hankala tämä kysymys on siitä näkökulmasta, että tämä kohdistuu julkisella sektorilla töissä oleviin ihmisiin, ennen kaikkea sotesectoriin, sivistyssectoriin. Oman arvioni mukaan yksityiselle sektorille tämä ketjuttamiskysymys ei ole ehkä kuitenkaan siinä määrin niin laajasti tunnistettu kysymys kuin vaikka sitten julkisen sektorin tietyissä ammateissa, ja siellä on siis kyse ennen kaikkea, sanon suoraan, siitä, että johtaminen on ollut todella huonoa. On tehty äärimmäisen lyhyitä työ sopimuksia, ja tietysti voidaan myös pohdita sitä, miten myöskään ne kaikki kestäisivät aidosti lainsäädännöllisen valmistelun, mikäli ne päätyisivät taas tuomioistuinten käsiteltäväksi.

Mutta tässä oikeastaan ehkä totean myös sen, että meidän kaikkien, kun olemme monet myös päättäjinä kunnissa, kaupungeissa, hyvinvointialueilla, kannattaa tähän aidosti kiinnittää myös huomiota, koska me tarvitsemme näihin hienoihin tehtäviin päteviä työnteki-

Pöytäkirja PTK 96/2025 vp

jöitä, ja se on todella huonoa henkilöstöpolitiikkaa, jos tehdään tällaisia toimenpiteitä taas sitten siellä puolella.

Erityistalousaluekysymys nousi edustaja Kososen puheenvuorossa esille. Tosiaan odotamme Bromanin raporttia. Olen hänen kanssaan käynyt myös itse keskustelua tässä matkan varrella. Edustaja Malm puheenvuorossaan — hän on jo poistunut — viittasi tähän Uutisvuoksi-lehden haastatteluun, jossa pääministeri totesi, että hän suhtautuu asiaan avoimin mielin, eli hänkin odottaa nyt siis sitä, että Bromanin raportti valmistuu.

Oli minusta ehkä vähän valitettavaa kuulla, miten osassa puheenvuoroja jotenkin painettiin vielä itse ikään kuin Itä-Suomen alueen tilannetta alaspäin. Tietysti maakunnat ovat hyvin erilaisia, niillä on omat erityispiirteensä niin kuin kaikilla maakunnilla taas vastavasti on, mutta luulen kyllä niin, että tässä salissa kaikilla puolueilla, kaikilla ryhmillä on aidosti tahto tehdä semmoisia asioita, että koko Suomen elinvoima säilyy vahvana ja juuri kaikkien maakuntien profiiliin liittyviä kysymyksiä saadaan vahvistettua. Sehän on tässä se asia. Vaikka tuolla Rannikko-Pohjanmaalla meillä on tiettyjä teollisuuden sektoreita, jotka taas sitten siellä menestyvät, ja sitten taas kun mennään vaikka Pohjois-Karjalaan, elinkeinorakenne on hyvin toisenlainen, mutta kuitenkin tarkastellaan tämä maakuntakohteisesti myös sitten läpi.

Edustaja Oinas-Panuma, ja taisi olla myös edustaja Kosonen ja ehkä muutkin, kysyi tätä aikuiskoulutustuen korvaavasta mallista. Siis tähän on jo tällä hetkellä käytössä. Eli siis me emme tarvitse siihen lainsäädäntöpohjaa, vaan meillä on tähän varattuna pieni rahoitus, jonka osalta sitten Jatkuvan oppimisen ja työllisyyden palvelukeskus Jotpa — kovin pitkä nimi tällä virastolla, mutta sellainen nyt on kuitenkin meillä olemassa — koordinoi tätä kokonaisuutta. Elikkä mukaan on valittu halukkaat korkeakoulut, jotka siis järjestävät muun muassa varhaiskasvatuksen opettajille vaikka erikoistumiskoulutusta tai sairaanhoitajille täydennys- ja erikoistumiskoulutusta, ja rahoitusta kohdennetaan näihin koulutuksiin. Samaan aikaan tässä pilotissa käydään nyt läpi sitä, että kun kuitenkin puhutaan työssä olevista ihmisistä, niin he joutuvat taas sen tutkintorakenteen vuoksi suorittamaan normaalisti kaikki nämä pakolliset harjoittelut. Heistä monella on kuitenkin jo aika pitkä työura taustalla, ja se on, sanotaan, vähän erilaista sieltä työuran kautta taas tulla opintoja suorittamaan. Tässä käydään läpi myös sitä, miten se polku saadaan rakennettua mahdollisimman sujuvasti. Mutta tästä totta kai toimitamme lisätietoa halukkaille, ja toivon, että saan loppuvuoteen mennessä paremman raportin siitä, miten tämän vuoden pilotit ovat menneet eteenpäin.

Edustaja Kalli otti esille myös kasvuun liittyviä kysymyksiä. Olen kyllä ihan täysin samaa mieltä luvituksesta, byrokratiasta, johon liittyen myös itse asiassa koordinaatiovastuu kuuluu vastuulleni valtioneuvostossa. Siellä on tehty paljon toimia, mutta samaan aikaan tiedetään se, että EU-tasolla meillä on valmistelussa näitä omnibuspaketteja, jotka ovat olleet erittäin hyviä avauksia. Mutta samaan aikaanhan on myös niin, että kyllä myös komission tasolta on tulossa aika paljon muuta sääntelyä. Elikkä toisaalta puretaan, mutta sitten taas on se toinen kuorma siellä. Olen sanonut aina, kun kierrän tuolla ja tapaan vaikka yrittäjiä tai muita tahoja, että aina saa laittaa niitä ehdotuksia. Meillä on itse asiassa mennytkin aika paljon myös asiaa valmisteluun ja myös päätöksentekoon, mutta jos on ehdotuksia, niin ilman muuta näistä mielelläni sitten kuulen lisää.

Rouva puhemies! Viimeisenä vielä: Oikeastaan voisi sanoa näin, että hallituksella on jatkuva työllisyys- ja kasvuriihi käynnissä. Eli me olemme tehneet koko matkan varrella hallituskauden aikana toimenpiteitä. Olen ilmoittanut, että meillä on valmius tehdä koko

Pöytäkirja PTK 96/2025 vp

ajan myös lisää toimenpiteitä, arvioidaan uusia. Eli tähän ei tarvitse erikseen kutsua ikään kuin mitään fyysistä kokoontumista, vaan tämän jatkuvan keskustelun kautta, ehdotusten kautta ilman muuta pidämme yhteyden auki. Vaikka nyt yhtenä osoituksena on se, että budjettiriihessä esittelystäni kuitenkin koottiin myös tällainen uusi paketti. Nyt tällä hetkellä pohdin myös sitä, löytyykö sieltä taas työllisyysalueiden palveluiden ja näitten aktivointitoimien kautta vielä joitain sellaisia asioita, mitä olisi syytä tehdä, kun näemme nyt, miten tämä työllisyysalueiden ensimmäinen vuosi on mennyt. Siellä on tiettyjä ongelmia ollut, ja meidän täytyy nyt yhdessä vain käydä läpi se, voidaanko sitä tilannetta parantaa sitten kaikinensa.

Rouva puhemies! Kiitän kansanedustajia hyvästä keskustelusta ja saamastani palautteesta ja toivon, että jatkamme hyvää ja luottamuksellista yhteistyötä niin keskustan eduskuntaryhmän kuin kaikkien muidenkin eduskuntaryhmien kanssa. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kemppi.

21.18 Hilikka Kemppi kesk: Arvoisa rouva puhemies! Nyt tuli kyllä uutinen. Siis kyllä tässä salissa, tässä talossa, edeltäjänne, ministeri Satonen, on sanonut, että hallitus on tuomassa uudenlaisen aikuiskoulutustuen, millä voidaan koko Suomen koulutustarpeita hoitaa. Kun katsotaan tätä edellistä aikuiskoulutustukea, jonka hallitus lakkautti: 10 000 ihmistä koulutettiin sotealalle, käytännössä päivitti osaamista, erikoistui. 10 000 koulutettiin koulutussektorille — esimerkiksi erityisopettajat tulivat pitkälle sitä kautta. Eivät nämä Jotpan palvelut pysty kattamaan sellaista volyymia tai sellaista koko Suomen tarvetta, mitä aikuiskoulutustuella koulutettiin. Toivon kovasti, että ymmärsin väärin ja ministeri tarkoitti jotain muuta ratkaisua ja olette tuomassa aikuiskoulutustuen vielä tähän taloon.

Sitten toinen kysymys, jonka haluaisin itse asiassa kysyä ministeriltä: miten te näette sopimisen kulttuurin tulevaisuuden tässä maassa? Tulin juuri Ranskasta, jossa olimme talousvaliokunnan kanssa. Reissu vahvisti todellakin käsitystäni siitä, että kyky sopupolitiikkaan on kestävä talouden ja työllisyyden edellytys. Siis kaduilla oli yleislakko, hallitus hajotettu ja keskipuolue syöty hengiltä. Tuloksena oli luottoluokituksen tippuminen ja yritysten vaikeudet saada lainaa.

Tällaiseen riitelyyn ei ole varaa. Se ei ole alusta, missä mikään kasvaisi, ja sen takia toivon, että hallitus rakentaisi sopupolitiikkaa. Meillä ovat tällä hetkellä työmarkkinaosapuolet erittäin kaukana toisistaan. Se ei palvele Suomen tulevaisuutta. Uskon, että kestäväan työelämän kehittämiseen tarvitsisimme sopua, ja siinä toivon, että hallitus olisi aktiivisesti sitä myös rakentamassa. Vaikka ministeri nyt poistui, toivon, että saan vastauksen myöhemmin siihen, millä tavalla hallitus voi osaltaan tulla puoliväliin vastaan ja rakentaa tätä sopua, jotta Suomen talous ja tämä suurtyöttömyys saadaan oikeille raiteille.

Lopuksi haluan vain kysyä, voisiko hallitus perustaa kasvu- ja työllisyysriihen jo tänään, tehdä päätöksen siitä, että tämä on yhteinen kysymys. Otetaan se samalla lailla hoidettavaksi kuin velkajarru, tehdään se yhdessä ja rakennetaan sellainen uskottava tie ulos suurtyöttömyydestä, jota tämä Suomi tarvitsee ja jonka suomalaiset ansaitsevat.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kosonen.

21.21 Hanna Kosonen kesk: Arvoisa puhemies! Eilen saimme yhteisen sopimuksen tästä velkajarrusta, ja tästähän voidaan ajatella, että nyt se leikkaaminen vasta sitten Suomes-

Pöytäkirja PTK 96/2025 vp

sa alkaa. Mutta entä jos ajattelemmekin, että nyt se kasvu vasta tästä alkaa, ja uskomme tässä talossa kovasti kasvuun?

Siellä itäisessä Suomessa olisi paljon kasvun aineksia esimerkiksi tämän matkailun osalta, johon ministerikin tuossa puheenvuorossaan viittasi. Meillä todella matkailuun on iskenyt isosti tämä rajan sulkeutuminen. Ensinnäkin venäläiset matkailijat, sadattuhannet eivät enää tule sinne, ja toisaalta myös kymmenettuhannet vapaa-ajanasukkaat eivät käytä kiinteistöjään, ja tässä on myös vähän semmoista ympäristöuhkaa, eli siellä eivät ole sähköt päällä, eivät vedet päällä, ja siellä nämä kiinteistöt käytännössä mätänevät pitkin saaristoja, järvisaaristoja. Mutta tässä ei olla jääty ihmettelemään, vaan on tehty jo paljon ponnisteluja Keski-Eurooppaa kohtaan, ja toivoisimme kyllä, että valtio myös olisi mukana esimerkiksi Visit Saimaan kautta niissä markkinointiponnistuksissa, jotta saisimme sinne Saimaalle ja järviolueille, järvisaaristoon matkailijoita. Tässä on aivan kaikki mahdollisuudet hyvään onnistumiseen jopa nopeammassa tahdissa kuin Lappi onnistui. Lapilla meni 30 vuotta, ja samaahan tietysti Saimaan alueella on myös tehty kymmeniä vuosia, mutta jos mietitään, minkälainen buumi Islannissa, Norjassa, Ruotsissa ja Lapissa tällä hetkellä on matkailijoiden suhteen, niin voisi kuvitella, että tämä onnistuisi sinne Saimaan alueelle hyvin paljon nopeammin. Kuten tuossa edustaja Malmkin totesi, meillä on myös tämä Venäjän rajan eksotiikka, että jopa junamatkalla voi katsoa Venäjän puolelle, kun oikeassa kohdassa katsoo järven yli. Voin tulla vaikka opastamaan sillä kohdalla, että nyt katso oikealle tai vasemmalle, riippuu, onko menossa sitten etelään tai pohjoiseen.

Loppuun vielä sanon tästä mahdollisuudesta sen, että tähän liittyvät myös nämä maakuntalennot, joita on todella tuettava. Jos Lapissakin olisi annettu rukkasten tippua ja ajateltu, että no ei tänne sitten koskaan ketään tule ja täällä ollaan, ja siellä ei olisi ollut sinnikkäitä toimijoita, jotka pitivät niin Kittilän, Rovaniemen kuin Ivalonkin kentät käytettyinä, niin kuin me nyt teemme Savonlinnassa, Kuopiossa, Joensuussa ja Lappeenrannassa... Näiden kenttien täytyy pysyä käytössä, koska nämähän tulevat mahdollistamaan sen mahdollisen matkailurynnäkö, jota me odotamme. Jos nämä lentoasemat menevät käytön ulkopuolelle, niin niitä emme takaisin sitten välttämättä enää saa, ja senkin takia nämä maakuntalennot ovat tosi tärkeä asia. Hyvä, että hallitus uskoo näihin maakuntalentoihin, mutta muistuttaisin nyt, että Savonlinnaankin voitaisiin saada se koko tuki. Savonlinnahan on ainut, jossa kunta maksaa puolet eli miljoonan euron summan vuodessa tästä. Nämä muut maakuntalennot ovat täysin valtion tukemia.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kemppi.

21.25 Hilikka Kemppi kesk: Arvoisa rouva puhemies! Keskusta on tänään tehnyt varsin selväksi, että Suomeen tarvitaan kunnianhimoinen kasvustrategia matkailuelinkeinolle. Tässä on puhuttu Lapin matkailun, Saimaan matkailun ja Ahvenanmaan matkailun puolesta. En malta olla nostamatta myös Suur-Päijänteen matkailua tähän keskusteluun. Meillä on kaikkialla Suomessa potentiaalisia kohteita. Me saataisiin sitä kautta kasvua tähän maahan. Myös työllisyysvaikutus olisi merkittävä. Laskimme, että tällä hetkellä Suur-Päijänteen matkailutulo on noin 1,4 miljardia euroa. Se työllistää 20 000 suomalaista kolmen maakunnan alueella. Me voisimme nostaa sitä kolmanneksella hyvinkin nopeasti kohtuupienillä investoinneilla ja sitä kautta saada 10 000 uutta työpaikkaa maakuntiin ja Suur-Päijänteen alueelle.

Pöytäkirja PTK 96/2025 vp

Uskon vahvasti, että matkailuelinkeino on sellainen, mitä me voisimme yhdessä kasvat-
taa. Jonkin alueen kasvattaminen ei ole pois Lapilta. On upeaa, että meillä on sellainen esi-
merkki, jossa on onnistuttu yhden elinkeinon avulla nostamaan erityisesti menestyviä yri-
tyksiä alueella, ja sitä kautta on kasvatettu tuloja ja työllisyyttä. Ajattelen, että sama ihme
voitaisiin tehdä myös muualla Suomessa. Vahvasti kannustan myös hallitusta siihen, että
me mieltäisimme tätä alueellista matkailua. Varmasti se on niin, että kiinalaisen matkailijan
näkökulmasta Suomeen mahtuu kolme tuotetta: Lapin ihme, Järvi-Suomi ja pääkaupunki-
seudun pöhinä. Mutta se, että me alueina rakennamme näitä kaikkia, teemme investointeja
myös matkailuun, on ehto sille, että tällaisia matkailutuotteita voi syntyä.

Keskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

4. Valtioneuvoston selonteko eduskunnalle Puolustusvoimien osallistumisesta Naton rau- han ajan yhteisen puolustuksen tehtäviin vuonna 2026

Valtioneuvoston selonteko VNS 3/2025 vp

Valiokunnan mietintö UaVM 5/2025 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 16.10.2025 pidettävään täysistuntoon.

5. Valtioneuvoston selonteko eduskunnalle Suomen osallistumisesta Naton Ukrainalle an- nettavaan turvallisuus- ja koulutustuki NSATU:un (Nato Security Assistance and Training for Ukraine)

Valtioneuvoston selonteko VNS 4/2025 vp

Valiokunnan mietintö UaVM 6/2025 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 16.10.2025 pidettävään täysistuntoon.

6. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi raideliikennelain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta sekä liikenteen palveluista annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 65/2025 vp

Valiokunnan mietintö LiVM 13/2025 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 16.10.2025 pidettävään täysistuntoon.

7. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi liikenteen palveluista annetun lain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 66/2025 vp

Valiokunnan mietintö LiVM 14/2025 vp

Pöytäkirja PTK 96/2025 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 16.10.2025 pidettävään täysistuntoon.

8. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi liikennejärjestelmän digitaalisista tietopalveluista ja siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 105/2025 vp

Valiokunnan mietintö LiVM 15/2025 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 16.10.2025 pidettävään täysistuntoon.

9. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi raportoivien kryptovarapalvelun tarjoajien tiedonantovelvollisuudesta verotuksen alalla ja eräiden lakien muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 84/2025 vp

Valiokunnan mietintö VaVM 10/2025 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 16.10.2025 pidettävään täysistuntoon.

10. Seuraava täysistunto

Eduskunnan seuraava täysistunto on torstaina 16.10.2025 klo 16.00.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Tämä täysistunto on päättynyt. Hyvää yötä, näkemiin!

Täysistunto lopetettiin klo 21.28.

Pöytäkirjan vakuudeksi: